

Универзитет Привредна академија у Новом Саду

Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду

Мр Сања Шкорић

**УТИЦАЈ ПОСЛОВНОГ ИМЕНА
ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА НА
ЊЕГОВО ПОСЛОВАЊЕ
- докторска дисертација -**

Ментор:
Проф. др Милан Почуча

Нови Сад
2016. године

САДРЖАЈ:

УВОД	6
------------	---

І ДЕО

ПРИВРЕДНА ДРУШТВА – НАСТАНАК И РАЗВОЈ

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	18
2. Историјски развој привредних друштава	18
2.1. Историјски осврт на развој привредног права	19
2.1.1. Историјски осврт на развој привредног права кроз Европску унију	25
2.1.2. Историјски осврт на развој привредног права у Србији	29
3. Појам привредног друштва	31
4. Основни елементи и врсте привредног друштва	35
4.1. Основни елементи привредног друштва	36
4.1.1. Оснивачки акт	36
4.1.2. Улог – основни капитал	38
4.1.3. Учешће у добити	39
4.1.4. Воља оснивача – <i>Affectio societatis</i>	40
4.1.5. Правни субјективитет	40
4.1.6. Обављање одређене делатности	41
4.2. Врсте привредног друштва	41
5. Правни субјективитет привредног друштва	46
5.1. Значај правног субјективитета	50
5.2. Стицање правног субјективитета	52
5.2.1. Поступак стицања правног субјективитета	55
5.2.2. Појам и карактеристике преддруштва	59
5.3. Престанак правног субјективитета	64
5.4. Дејства правног субјективитета	65
5.4.1. Имовинска дејства правног субјективитета	66
5.4.2. Ванимовинска дејства правног субјективитета	67

ІІ ДЕО

ПОЈАМ И КАРАКТЕРИСТИКЕ ЕЛЕМЕНАТА ИНДИВИДУАЛИЗАЦИЈЕ ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	69
2. Пословно име	71
2.1. Појам пословног имена	72
2.2. Елементи пословног имена	75
2.2.1. Елементи које пословно име мора да садржи	76

Шќориф, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

2.2.2. Елементи које пословно име може да садржи	77
2.2.3. Елементи које пословно име не сме да садржи	80
2.3. Правна природа пословног имена	81
2.4. Начела пословног имена	83
2.4.1. Начело истинитости	84
2.4.2. Начело јавности	85
2.4.3. Начело јединствености	87
2.4.4. Начело искључивости	87
2.4.5. Начело трајности	91
2.4.6. Начело обавезности	93
2.4.7. Начело слободног избора	93
2.4.8. Начело првенства	94
2.5. Заштита пословног имена	95
2.5.1. Заштита пословног имена – <i>ex officio</i>	96
2.5.2. Заштита пословног имена путем тужбе – <i>actio</i>	100
2.6. Промена пословног имена	106
2.6.1. Обавезна промена пословног имена	107
2.6.2. Добровољна промена пословног имена	109
2.7. Пренос пословног имена	111
3. Седиште привредног друштва	113
3.1. Појам седишта	114
3.2. Значај седишта	118
3.3. Промена седишта	119
4. Делатност привредног друштва	120
4.1. Појам и утврђивање делатности	120
4.2. Услови за обављање делатности	123
4.3. Регистрована и нерегистрована делатност	125
4.4. Промена делатности	127
5. Национална припадност привредног друштва	129
5.1. Критеријуми за утврђивање	129
5.2. Значај	135
5.3. Мултинационалне и транснационалне компаније	136
5.4. Европска компанија	143
5.5. <i>Domain</i> имена	151
5.5.1. Појам и сврха	152
5.5.2. <i>Domain</i> име у Србији	155
6. Регистрација привредних друштава	156
6.1. Органи надлежни за регистрацију привредних друштава	159
6.2. Појам и значај регистрације	163
6.2.1. Начела регистрације	164
6.3. Поступак регистрације	168
6.3.1. Субјекти уписа у регистар	170
6.3.2. Подаци који се уписују у регистар	171
6.3.3. Дејства уписа у регистар	172
7. Елементи индивидуализације привредног друштва и право индустријске својине	174

III ДЕО
ПОСЛОВНО ИМЕ ПРИВРЕДНОГ ДРУШТА И
ЊЕГОВ *GOODWILL*

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	184
2. <i>Goodwill</i>	185
2.1. Фактори који утичу на изградњу пословног угледа и <i>goodwill</i>	187
2.1.1. Друштвено одговорно понашање.....	189
2.1.2. Стицање пословног угледа изван друштвено одговорног понашања.....	195
2.2. Правна природа <i>goodwill – a</i>	197
2.3. Начини исказивања и мерења <i>goodwill – a</i>	200
3. Однос пословног имена привредног друштва и његовог <i>goodwill –a</i>	203

IV ДЕО
ПОСЛОВНО ИМЕ ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА И
ФИНАНСИЈСКА АНАЛИЗА ЊЕГОВОГ ПОСЛОВАЊА

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	206
2. Појам финансијске анализе пословања привредног друштва	207
3. Теоријски аспекти и основне поставке финансијске анализе пословања привредног друштва	209
4. Методе финансијске анализе пословања привредног друштва	211
5. Улога пословног имена у вредновању имовине привредног друштва – теоријско аналитички приступ	213

V ДЕО
ПРИЛОГ - ИСТРАЖИВАЊЕ

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	216
Прилог 1 – Регистрација истог или сличног пословног имена	218
Прилог 2 – Случај „КРИЈАД ГРАЂЕВИНАР“ д.о.о. Нови Сад	245
Прилог 3 – Случај „Домаћа млекара“ Маглић	270
ЗАКЉУЧАК	288
ЛИТЕРАТУРА	294

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

**„Све што сам до сада у животу радила, било је или из љубави
или из ината.**

**Из љубави, јер не знам другачије и не познајем друге разлоге
због којих чиним све што чиним,
а из ината онда када ми кажу да не могу из љубави“**

**Сања Шкорић
2016.године**

У В О Д

1. Привредно право представља веома значајан део правног система сваке земље обзиром да оно, као самостална грана права проучава правне норме којима се регулише правни положај привредних организација и правни послови привредних субјеката у вези са прометом робе и новца¹. Ту спада веома широк спектар правних норми, како оних које се директно односе на привреду, тако и оних које су из области непривредних делатности.

У теорији је опште прихваћено да се привредно право може поделити на два дела. Први део је статусни, тзв. статички део привредног права у оквиру кога се проучавају норме које се односе на правни положај привредних организација (оснивање, индивидуална обележја, имовина, иступање у правном промету, престанак и сл.). Статички се назива из разлога његове релативне константности и непромењивости². Насупрот статусном делу, стоји привредно – уговорни део привредног права, који се још назива и динамички део јер проучава правне послове између привредних организација у робноновчаном промету.

Како је предмет овог рада пословно име привредног друштва, као један од атрибута, односно индивидуалних обележја привредних друштава, која спадају у први део или статусни део привредног права, он ће бити више и обрађен. Међутим, вредна је помена чињеница постојања тесне везе између привредног статусног права и привредног уговорног права. Могло би се рећи и да је привредно уговорно право условљено привредним статусним правом, јер ни један привредни субјект не може ступати у пословне односе, нити закључивати уговоре, односно иступати у

¹ Царић, Славко: *Правни положај привредних организација*; Нови Сад, 2000., стр. 17.

² Исто.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

правном промету у своје име и за свој рачун, уколико не испуни услове које предвиђа привредно статусно право. Дакле, могло би се рећи да је статусни део привредног права веома важан, како за привредно уговорно право, тако и за читав привредни систем земље, јер се њим првенствено уређује амбијент у коме ће се остваривати правни промет, *Ко* ће у њему моћи учествовати, у *Ком* облику организовања, па понекад и на *Који* начин ће то чинити. Управо на прво питање, односно *Ко* учествује у правном промету, одговор пружају атрибути привредних друштава³, а под њима се подразумева утврђивање правног идентитета друштва, на основу обележја која су од правног значаја⁴.

Готово једнако као што физичка лица поседују своје лично име и презиме, пребивалиште, боравиште, јединствени матични број грађана и др., тако и правна лица поседују одређене атрибуте, на основу којих се међусобно разликују у правном промету. Међутим, док физичка лица постају субјекти права самом чињеницом рођења и уписом у матичне књиге⁵, правна лица, односно њихов оснивач или оснивачи, морају испунити претходне, прописима предвиђене услове, да би друштво могло постати субјекти права, односно да би имало правну и пословну способност. Моменат стицања својства правног лица и пословне способности је веома значајан, јер се од тада сматра да је привредно друштво настало, односно да је основано, да може бити носилац права и обавеза и да може ступати у правне односе у своје име и за свој рачун.

2. Упоредно – правни преглед показује да је данас у свету углавном прихваћен тзв. нормативни систем оснивања привредног друштва⁶, али је он комбинован са другим системима који понекад важе за неке категорије привредних друштава⁷. То значи, да привредно друштво, након уписа у прописани регистар,

³ Обзиром на то да је значај привредних друштава далеко већи од других облика привредних организација, односно предузетника као физичког лица, јер је код привредних друштава концентрисан огроман капитал и моћ којом могу утицати на услове привредног пословања.

⁴ Спиrowић – Јовановић, Луција: *Трговинско право*; Београд, 2004., стр. 85.

⁵ А пословну способност након 18. или у неким државама, након 21. године живота, с тим да ју је могуће стећи и раније – у 16. години еманципацијом.

⁶ Јанковец, Ивица: *Привредно право*; Београд, 1996., стр. 35.

⁷ Нпр. систем одобрења важи за оснивање привредних друштава које се баве одређеном делатношћу за коју је закон прописао посебна правила која морају бити испуњена, па је пре регистрације ових

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

стиче својство правног лица и постаје субјект права. Међутим, и пре тога привредно друштво мора имати одређене атрибуте, као што су пословно име, седиште, делатност и др., који представљају битне елементе оснивачког акта у коме се они одређују. Дакле, немогуће је извршити регистрацију привредног друштва уколико оно нема своје пословно име⁸ – назив под којим ће пословати на тржишту и ступати у привредноправне односе, затим седиште – место из кога ће се управљати привредним друштвом, односно место где ће се обављати претежна делатност привредног друштва и сл. Након тога се тек може приступити регистрацији која је основ стицања својства правног лица.

Индивидуална обележја привредних друштава могу бити посматрана у ужем и у ширем смислу. У ширем смислу би они обухватили, пословно име, седиште, делатност, регистрацију, матични број, порески идентификациони број, опште акте привредног друштва и сл. Индивидуална обележја у ужем смислу су пословно име, седиште, делатност и регистрација привредног друштва у оној мери у којој она чини основ стицања својства правног лица, и национална припадност привредног друштва, обзиром на то да регистри егзистирају на територији одређене државе. Основни предмет истраживања овог рада ће бити управо један од елемената индивидуализације привредног друштва, и то пословно име и његов утицај на пословање привредног друштва, како при оснивању, тако и касније у току пословања привредног друштва.

3. У условима тржишног привређивања, које је поново уведено у привредни систем Србије Законом о предузећима 1988. године, привредна друштва имају исти положај, права, обавезе и одговорности⁹. Међутим, на тржишту она немају исти пословни „*image*“ (*goodwill*). Одређена привредна друштва уживају добар пословни углед, а друга имају слабији пословни углед, а има и оних привредних

друштвава потребна и сагласност надлежног државног органа – за оснивање пословне банке, затим код оснивања осигуравајућих компанија, те код компанија за промета робе посебне намене и сл.

⁸ Или фирма како се називало пре доношења Закона о привредним друштвима 2004. године. У Републици Хрватској се назива *твртка*, у Републици Српској *фирма*, у Сједињеним Америчким Државама и Канади – *business name* итд.

⁹ Начело равноправности привредних субјеката.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

друштва са лошим пословним угледом¹⁰. По правилу, већи и бољи пословни углед гарантује и успешније пословање и већи профит, као главни циљ постојања сваког привредног друштва. У складу са реченим, сасвим је јасно да ће се на тржишту, у условима постојања развијене конкуренције и свакодневне борбе за придобијање клијената, односно корисника својих услуга, привредна друштва трудити да створе што бољи пословни углед, да га очувају, па и да га максимално побољшају.

Свој пословни углед привредна друштва, поред осталог, граде кроз своје елементе индивидуализације, а првенствено кроз пословно име, по којима ће бити препознатљива својим потрошачима и корисницима њихових услуга¹¹.

Како је пословно име један од елемената индивидуалних обележја привредних друштава, у току рада ће се обрадити и дефинисати остали елементи у ужем смислу, да би се могло доћи до адекватних закључака везаних за предмет истраживања. Дакле, индивидуална обележја привредних друштава би се најједноставније могла дефинисати као скуп карактеристика једног привредног друштва по којима се оно разликује од других привредних друштава и организација. Управо у томе је садржан значај предмета истраживања овог рада, односно у чињеници да је без индивидуализације привредних друштава, а самим тим и без пословног имена, немогуће њихово постојање и да је она, уствари предуслов, како за оснивање привредног друштва, тако и за касније ступање привредног друштва у привредноправне односе са другим привредним друштвима, те су они, уствари, атрибути института правног лица. Значај индивидуализације привредних друштава је вишеструк, јер, поред осталог, обезбеђује заштиту, често супротстављених интереса. Прво, се штите интереси самог привредног друштва, коме је итекако у интересу да свој пословни „*image*“ (*goodwill*) гради преко персоналних обележја по којима ће бити препознатљиво својим пословним сарадницима, корисницима услуга и потрошачима¹². Затим, штите се интереси потрошача и корисника услуга, који ће, у маси привредних друштава која се баве истом или сродном делатношћу, на основу индивидуалних обележја моћи

¹⁰ Миленовић, Дара: *Субјекти привредног права*; Ниш, 1997., стр. 288.

¹¹ Исто.

¹² Васиљевић, Мирко: *Пословно право*; Београд, 1999., стр. 182.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

препознавати и разликовати оно привредно друштво које им највише одговара. Индивидуализацијом привредних друштава штити се и правни и привредни промет, односно његова сигурност, путем међусобног разликовања привредних друштава. Најзад, индивидуализацијом привредних друштава се штите и друштвени (јавни) интерес и то, опет путем међусобног разликовања привредних друштава у правном промету.

4. Уколико се са терена апстрактног посматрања предмета истраживања, пређе на конкретне прилике у којима ће се он изучавати, односно на конкретне случајеве у којима се потврђује теоријски претпостављен значај индивидуалних обележја привредних друштава, а највише пословног имена привредног друштва, онда се неминовно мора позабавити већ постојећом праксом, како код нас и региону, тако и у земљама са развијеном тржишном привредом. Позитивно, домаће и упоредно право и регулатива је пружио потврду постављеним теоријским ставовима о важности предмета истраживања, путем његовог регулисања у законским прописима чије норме из ове области могу бити императивне и диспозитивне. У оне императивне спадају, свакако, битни елементи оснивачког акта који се као такви региструју у прописаном регистру привредних субјеката. На пример, законски прописи јасно и децидно захтевају, односно заповедају да свако привредно друштво **мора** имати пословно име, **мора** имати седиште, **мора** имати делатност, као и да све наведено **мора** бити регистровано у законом прописаном регистру. Дакле, овде има врло мало места аутономији воље, која се састоји у слободном избору садржине пословног имена (који је опет ограничен прописима), затим слободном избору седишта, слободном избору делатности (која мора бити у оквиру законске класификације, па понекад и уз испуњавање додатних услова за одређене делатности), те у слободном избору времена када ће се регистровати одређено привредно друштво, уз ограничење да оно не може учествовати у правном промету пре извршене регистрације (изузетак су правне радње које се предузимају пре оснивања и регистрације, односно које су неопходне да би се оснивање привредног друштва и његова регистрација извршили – „преддруштво“ -

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

правне радње не предузима друштво које се оснива, јер оно не постоји, већ његови оснивачи).

У склопу конкретизације предмета истраживања и његовог стављања у реалан однос према стварним приликама које на тржишту постоје, свакако јесте и анализа постојеће праксе надлежних органа, без чега стваран значај и улога пословног имена привредних друштава не би могли бити приказани на свеобухватан и адекватан начин.

Такође, предмет истраживања, као и сам циљ истраживања би остали непотпуно сагледани, уколико се не позабави историјско-правном аргументацијом која је довела до саме потребе настанка привредних друштава уопште, као и када је првобитно настала потреба индивидуализације привредних друштава. Историјско – правна компонета је свакако битна ради разумевања садашњег стања и ради што прецизнијег предвиђања будућег правца развоја института. У оквиру овог угла посматрања предмета истраживања свакако треба нагласити додатни значај проучавања овог питања, посебно онај који је уско повезан са историјским чињеницама и догађајима који су допринели актуелном поимању индивидуалних обележја привредних друштава. За елементе индивидуализације значајно је начело трајности, али постоје ситуације када се ови елементи морају мењати, нпр. промена неког битног елемента пословног имена и сл. Некада је промена пословног имена привредног друштва условљена новим приликама и убрзаном развоју привреде и друштва, када је потребно да се они мењају, допуњују и осавремењавају.

5. Обзиром на то да је својинско преструктурирање и прелазак на тржишни начин привређивања у Србији почео поново да се примењује тек крајем XX века, те да је тај период прожет дубоким политичким, друштвеним и привредним кризама (ратови у окружењу, инфлација, корупција, драстичан пад животног стандарда, те 1999. године НАТО бомбардовање и разарање земље итд.), јасно је да се пред српском привредом налази веома дуг пут опоравка, како привреде, тако и друштва као целине, те су истраживања у свим областима живота једна велика неопходност, али и неминовност да би се постигли очекивани и пожељни циљеви. Иако су актуелни законски прописи усаглашени са стандардима који постоје у развијеним

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

земљама, процес опоравка и развоја земље је дуготрајан и он са своје стране, треба да омогући бржи развој привредног система.

На основу свега напред реченог, истраживање постављеног предмета рада, односно пословног имена и његовог утицаја на пословање привредног друштва, има свој основни циљ да надомести недостатак традиције у тржишном привређивању, да пружи нове резултате, постави нова питања и да нове, другачије одговоре, али и да отвори неке нове опције и путеве развоја привредног система земље.

Дакле, циљ истраживања је прецизно дефинисање предмета истраживања и постављених хипотеза, затим стављање добијених резултата у реалан однос према другим сродним појавама у привреди, на тржишту и у друштву, па тек онда добијање закључака који ће дати оригиналан научни допринос садашњем и даљем развоју предмета истраживања.

6. Упознавајући се са предметом истраживања и проналажењем одређених веза и односа између пословног имена и осталих индивидуалних обележја привредног друштва схваћених у ужем смислу са другим појавама, веома јасно се издвојила следећа хипотеза – да је **правни субјективитет предуслов индивидуализације привредног друштва, али да и индивидуална обележја, највише пословно име, могу пре или касније, повратно да утичу на правни субјективитет привредног друштва.** Другим речима, правно признати и препознатљиви атрибути привредног друштва настају тек када привредно друштво стекне свој правни субјективитет, односно својство правног лица, уписом у прописани регистар. У тренутку оснивања и регистрације привредног друштва, оно је сачињено од појединаца (једног или више правних или физичких лица), који сваки за себе имају свој индивидуалитет и заједно стварају један нови субјект. Након настанка и оснивања, привредно друштво започиње свој самостални „живот“, односно оно гради свој пословни углед, свој реноме на тржишту, од кога ће у великој мери зависити његов даљи пословни развој и пословни успех, односно неуспех, па чак и опстанак на тржишту. Наиме, привредно друштво свој углед гради кроз, али и преко својих индивидуалних обележја, у којима доминира

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

пословно име и уколико не стекне добар или чак стекне лош пословни углед, може се десити да престане да постоји, односно да изгуби свој правни субјективитет. Дакле, у томе лежи каснији повратан утицај индивидуалних обележја – пословног имена привредног друштва на његов правни субјективитет.

Овако наведена главна хипотеза рада ће настојати да се докаже релевантним чињеницама кроз теоријска сазнања, али и практичне примере који су постојали у пракси, а који ће се анализирати применом научних метода, као што су нормативно-догматски, историјско-правни, компаративни и други.

У овој фази истраживања предмета рада, односно утицаја и значаја пословног имена на пословање привредних друштава, може се поставити још једна помоћна хипотеза: **да пословно име и остали битни атрибути мултинационалних компанија нису на исти начин заштићени као код националних компанија, јер не постоји један обједињени тзв. мултинационални регистар у којем би сви привредни субјекти могли видети индивидуална обележја – пословна имена других на светском нивоу.** Наиме, на међународном нивоу постоји заштита права индустријске својине, конкретно заштита регистрованог жига (према Мадридском аранжману о међународном регистровању жигова, односно Протокол уз Мадридски аранжман о међународном регистровању жигова). Другим речима, то би значило да ће рецимо пословно име једне мултинационалне компаније бити заштићено овим на међународном нивоу само уколико је оно уједно и регистровано као заштићени жиг и уколико се као такав ставља на производе које компанија производи. Чак и тада, таква заштита неће постојати у свим државама света, већ само у онима које су потписнице наведеног споразума и које су га ратификовале. Осим тога остаје отворено питање шта ако пословно име није заштићено прописима права индустријске својине на међународном нивоу? Коју заштиту својих индивидуалних обележја мултинационална компанија може да има у некој другој држави, ако почне у њој да послује, а да тамо већ постоји национална компанија са истим или сличним индивидуалним обележјима?

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

7. Методологија рада је заснована, прво на теоријској разради научног проблема, односно предмета проучавања (привредно друштво са својим пословним именом и осталим индивидуалним обележјима схваћеним у ужем смислу) кроз историјску анализу теоријских ставова, анализу садржаја прописа из ове материје и теоријско одређивање основних појмова релевантних за ову материју. Следећи корак је постављање прецизне хипотезе кроз коју се изражава постојање одређене корелације између горе одређених основних појмова и њено постепено развијање на претежно индуктивни начин уз тежњу да се дедуктивно пронађе одређено опште правило које би важило као универзални постулат. Даље, прикупљањем научних података, из теорије и из праксе коришћењем упоредног (компаративног) метода¹³, историјског метода, правног, односно догматског метода, формалнологичког и социолошког метода, као његове допуне, затим анализе садржаја, настојало се доћи до научног објашњења и предвиђања садржаних на крају рада у закључним разматрањима аутора, а у виду свођења раније постављеног научног проблема у рационални однос према прошлости и будућности и усмеравање свих нових истраживања у жељени правац добијен овим научним радом.

8. Рад се састоји из неколико повезаних целина.

Први део рада, на један уопштен начин третира привредна друштва, описујући историјско – правни контекст у којем је настала потреба за настанком првих привредних друштава. Овде се, такође разматрају и различити начини одређивања привредног друштва који постоје и у савременом праву, заједно са последицама које сваки од њих има на даљу судбину оснивања привредног друштва и стицања правног субјективитета, те пословања и престанка једног привредног друштва. Стицање и престанак правног субјективитета је посебно анализирано, јер су њиме дубоко условљени и пословно име и остали елементи индивидуализације привредног друштва.

¹³ Где ће се упоредноправно приказати теоријски ставови, али и позитивноправна решења која постоје у англосаксонском правном систему (Велика Британија, Сједињене Америчке Државе и делом Канада и Аустралија), затим у Европској унији и у земљама у окружењу (ЕУ Хрватска и Република Српска).

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

У другом делу рада се улази у дубљу анализу пословног имена и донекле осталих индивидуалних обележја привредног друштва, схваћених у ужем смислу. Надовезујући се на завршницу првог дела рада, тј. на ванимовинска дејства правног субјективитета, други део детаљно и систематично проучава поједине атрибуте: пословно име, седиште, делатност, националну припадност и сл. То је уједно и најважнији, односно централни део рада, где се упоредо анализирају теоријске основе пословног имена и осталих атрибута привредног друштва и њихова практична реализација и заштита кроз историјскоправни, позитивноправни и компаративни метод истраживања. Кроз ову целину рада се неминовно јављају и питања из повезаних области која могу директно или индиректно утицати привредно друштво, његово пословање, индивидуализацију, престанак и сл.

У трећем делу рада се настоји пронаћи веза између пословног имена привредног друштва и његовог угледа, односно *goodwill –a* , односно повратан утицај пословног угледа на пословање тог привредног друштва. Такође, *goodwill* престаје да буде апстрактна категорија, већ се различитим методама његовог израчунавања добија конкретна и материјално опипљива имовинска вредност једног привредног друштва. Као такав, *goodwill* представља веома важан и нераздвојни део привредног друштва по коме је привредно друштво препознато и од кога зависи пословање, па понекад и опстанак привредног друштва у правном промету.

Четврти део рада представља наставак у повезаности пословања привредног друштва са његовим пословним именом и условљености једног другим. Ово поглавље је извесна надоградња претходно анализираних *goodwill*-а, без кога се никако не може извршити финансијска анализа пословања привредног друштва и његов је недвојиви део. Ипак, свеукупна финансијска анализа пословања привредног друштва је шира категорија од вредности самог *goodwill*-а, па је самим тим и издвојена у посебно поглавље. Тек након анализе која је извршена у овом делу рада, може се доћи до оповргавања, односно потврђивања на почетку постављене хипотезе, јер она, поред детаљне анализе основног предмета истраживања (привредног друштва, његовог пословног имена и осталих атрибута),

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

захтева и детаљно и врло прецизно одређивање и упоређивање финансијске успешности пословања привредних друштава.

На крају рада се налази прилог у коме је дата анализа три врсте истраживања која су најрелевантнија за предмет изучавања и која својим резултатима треба да пруже одговоре на питања која се постављају у раду. Поред одговора на питања, истраживања, сама по себи, могу поставити сасвим нова или модификована питања и тиме оставити места за евентуалну каснију надоградњу истраживања и разрешење дилема које се могу појавити у пракси.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

I ДЕО
ПРИВРЕДНА ДРУШТВА –
НАСТАНАК И РАЗВОЈ

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Привредно друштво, у данашњем смислу, као друштво капитала, свакако је творевина релативно новије историје и потиче из седамнаестог века, где се јавила потреба удруживања капитала ради експлоатације колонија у то време. Међутим, ни тада се још не може говорити о привредном друштву са свим карактеристикама које оно има данас. Посебно се не може говорити о неком виду самосталности, јер је тадашње друштво капитала имало и велика јавна овлашћења, па је самим тим било стављено под велик и јак надзор државе¹⁴. Дакле, тек индустријска револуција и цивилизацијски развој, стварају потребу за оснивањем привредних друштава у којима почиње почетна концентрација капитала, а самим тим се покреће и процес индустријализације и привредног развоја. Тај процес се није зауставио ни до данашњих дана и континуирано траје, уз периодичне стагнације, условљене економским кризама и ратовима.

2. ИСТОРИЈСКИ РАЗВОЈ ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА

Људска потреба за удруживањем постоји од увек и првобитно је произилазила из потребе за лакшим преживљавањем у суровим условима неукроћене природе. Дакле, удруживање постоји од саме праисторије и везано је за удруживање ради задовољавања основних егзистенционалних потреба тадашњег човека. Како свет и у праисторији није био хармоничан, јер је подразумевао више од две индивидуе, па самим тим и више различитих потреба, чак од тада датира потреба за регулисањем удруживања. Могло би се закључити да је потреба за удруживањем била нешто испред потребе за регулисањем тог удруживања од стране тадашње заједнице. Неминовни спорови између више лица су морали бити решени на неки начин. Наравно, на све напред речено, се треба освртати са

¹⁴ Васиљевић, Мирко: *Компанијско право*, Београд, 2005., стр. 16.

извесном резервом обзиром да се ради о периоду развоја људске заједнице који је имао сасвим друге моралне, а посебно обичајне норме, те другачију перцепцију стварности, веровања у моћ природе, надљудска бића, казну и приношење жртава боговима и сл. О капиталу као таквом, тада није било ни говора, нити је смисао те речи постојао.

2.1. Историјски осврт на развој привредног права

Историјски развој привредних друштава се не може пратити одвојено од историјског развоја привредног права. Наиме, настанак и развој привредног права претходи настанку првих привредних друштава. У склопу историјскоправног посматрања привредног права кроз протекле векове, осим друштвено-економских чинилаца који су допринели његовом настанку и развоју, важно је дотаћи се, и до сада контраверзног назива за ову грану права. Новија српска правна мисао и данас помиње више назива, односно различити аутори у својим радовима, монографијама и уџбеницима помињу различите називе. Поред назива привредно право, аутори користе и трговачко, трговинско, пословно и компанијско право¹⁵. Једнак је и случај са правним факултетима у земљи, који за називе својих наставних предмета користе неке од горе наведених и не постоји униформно посматрање. Суштински гледано, предмет изучавања ове самосталне гране права је по дефиницијама у теорији готово идентичан, те се може закључити да су различити називи уствари синоними и да означавају потпуно исту област истраживања. Међутим, одговор није толико једноставан. На пример, понуђена је аргументација која објашњава однос између термина трговинско и трговачко право, где трговачко право асоцира на право трговца, док назив трговинско право указује на право трговине. Оба ова термина су се у теорији, али и у пракси показала као преуски и непрецизни, обзиром на то да ова грана права не проучава само правне односе у трговини нити

¹⁵ Проф. др Славко Царић је био опредељен за називе привредно и трговинско право, проф. др Ивица Јанковец за назив привредно право, као и проф. др Дара Миленовић, док проф. др Мирко Васиљевић користи називе компанијско и трговинско право.

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

само правни положај трговинских ораганизација¹⁶. Полемика око назива привредног права постоји и у земљама са развијеном тржишном привредом. На пример, у енглеском праву се највише користи назив *Economy law*, поред назива *Trade law* и *Commercial law*, што би одговарало нашим називима привредно право, трговачко право и трговинско право, док у Сједињеним Америчким Државама егзистирају и називи *Company law* и *Bussines law*, што би одговарало нашем преводу - компанијско и пословно право. Страни аутори разлог ове полемике налазе у мултидисциплинарном карактеру ове области права¹⁷. Па тако, неки од горе наведених назива означавају део који се тиче јавноправне регулације привреде, тржишта и конкуренције, а код других се пак ради о претежно приватноправној грани права. Уколико се определи за највише прихваћени назив привредно право, и њему би се могле наћи замерке које се тичу ужег назива од области проучавања¹⁸. Новија литература, осим термилошких недоумица додаје и конкретизује опсежност предмета изучавања, који је неминовно довео до све веће специјализације ове гране права, те су се из њега издвојиле самосталне научне дисциплине: компанијско право или право привредних друштава, привредно право, трговинско право, право интелектуалне својине, банкарско право, берзанско право, саобраћајно право, поморско право, право конкуренције и др.¹⁹ Предмети изучавања ових издвојених дисциплина се донекле поклапају, али и разликују у зависности од правца специјализације предмета који се налази у фокусу истраживања сваке појединачне дисциплине.

У светлу раније наведених термилошких недоумица, може се посматрати конкретан развој привредног права. Иако почетне фазе развоја привредног права датирају још из Старог века и условљене су почетком развоја трговине²⁰, не може се говорити о постојању трговачког права у данашњем смислу те речи, јер није постојао трговачки сталеж, производња је била природног карактера, а за

¹⁶ Царић, Славко: *Оп. цит.*, стр. 19.

¹⁷ *Види више*: Anderson A. Roland: *Bussines Law*, Cincinnati West Chicago, 1981.

¹⁸ Царић, Славко: *оп. цит.*, стр. 19.

¹⁹ Васиљевић, Мирко: *Трговинско право*; Београд, 2014. , стр. 25.

²⁰ У Хамурабијевом законуку (око 2000. године пре нове ере) се налазе одредбе о продаји, превозу, посредовању, кредиту, уговорном ортаклуку, уговору о комисиону.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

регулисање трговинских послова била су сасвим довољна општа правила грађанског права²¹.

Средњи век, као период процвата трговине, прво у градовима северне Италије, а касније и у Француској, Шпанији, Холандији и Нордијским земљама, условљава настанак трговачког права, као аутономног права трговаца *ius mercatorum*. Трговци су тада били посебан слој људи који се бавио куповином ради продаје, због појаве вишка производа. Трговци су били владајућа класа у Ђенови, Фиренци, Венецији, Пизи и другим градовима северне Италије. Ови трговачки градови су, уствари, били нека врста конфедерације трговачких сталежа, у којима су трговци, преко својих цехова и гилди, уживали велике привилегије²². Треба имати у виду да овај период развоја трговине почиње крајем XI века наше ере и да се још увек правила понашања ослањају на обичајно право. Тек нешто касније долази до писаних правила која су прво уграђивана у статуте поменутих градова у Италији и на тај начин се допринело унификацији трговачких правила и извесној сигурности приликом трговине између градова, јер су временом ове правне норме бивале све сличније у градовима који су их доносили. Међутим, трговина тога доба је била скопчана са великим ризицима, као што су разбојништва, заплена робе од стране појединих феудалаца и сл. Да би се пронашла решења и смањили ризици приликом трговине, почињу да се организују први облици тржишта, вашари, а неки градови су постали чувени трговачки центри.

Развој трговине у Италији утиче и на њен развој у другим европским земљама. Након тога, почиње постепено уједначавање правила трговачког права и јавља се потреба његовог кодификовања у границама једне државе. Тада се може рећи да је почетак развоја трговинског права, које настаје након трговачког. Тек кодификације правила која су се односила на трговину, обезбеђују услове настанка трговинског права. Прве националне кодификације на територији једне државе су остварене у Француској, чувене две ордонансе француског краља Луја XIV из XVII века. Са доношењем ордонанси, трговачко право престаје да буде сталешког

²¹ Стара Грчка је познавала посебна правила трговачког права у вези са поморском трговином и банкарством. Римско право је такође познавало правила трговине, осигурања, али и облике удруживања ради остварења заједничких циљева – *universitas i societas*.

²² Царић, Славко: *оп. цит.*, стр. 51.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

карактера и прераста у право трговине. И следећа фаза развоја привредног права остаје на територији Француске, која је 1807. године донела први трговачки законик на свету *Code de commerce*, по угледу на кога су касније донети трговачки законици и у другим земљама – Белгија, Холандија, Шпанија, Србија и др²³. У другој половини XIX века, Немачка доноси Општи немачки трговачки законик, који након неколико деценија замењује новим који је, уз извесне измене и допуне, и данас на снази. Проглашен је 1897. године, а ступио на снагу 1900. године. Период чекања, *vacatio legis* је био необично дуг из разлога сложености норми законика. Немачки законодавац је сматрао да је адресатима потребно оставити више времена да се упознају са сложеношћу законика и његовим правним нормама. По угледу на немачки трговачки законик, донето је низ трговачких законика других земаља, као што су Аустрија, Швајцарска, Јапан и др.

Следећа етапа развоја привредног права се може пратити кроз настанак и развој Европске уније, о којој ће напред бити више речи²⁴.

Развој привредног права у англосаксонским земљама има нешто другачији пут. Из разлога постојања доминација тзв. прецедентног права или *Common law*-а, у овим земљама не постоје кодификована правила привредног права, већ велики број посебних закона за поједине значајније области привредне делатности. Колонијална освајања и територијално ширење англосаксонског правног система довело је и до проширења тржишта, али и сучељавања различитих правила. Велика Британија, као највећа колонијална сила, је својом надмоћи успела наметнути свој правни систем, који је касније наставио да се развија у САД – у и у државама *Commonwelth* - а.

Велики број правних правила створених праксом судова кроз дужи временски период, као и претежно конфедерацијски и федерацијски системи у већини англосаксонских држава, довели су до великих тешкоћа у практичној примени тих правила када се тржиште рапидно проширује изван националних граница или изван граница држава чланица федерације или конфедерације. Због тога се у САД-у у XX веку, због изузетне сложености примене прецедентног права, приступило

²³ Види више: Миленовић, Дара: *Субјекти привредног права*; Ниш, 1997., стр. 20-24.

²⁴ Стр. 25. овог рада.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

кодификацији. Тако је 1962. године донет Једнообразни трговачки законик који је, као савезни пропис, био основа за доношење трговачких законика држава чланица. Он је требао да допринесе уједначавању правила која су постојала у државама чланицама и тиме олакша пословање компанијама које су пословале у више држава. Слично, САД-у, у Аустралији, као једној од држава *Commonwelth* - а, у периоду од почетка XX века, уочена је прво теоријски, а касније и практично, потреба унификације правила из области привреде. Различите државе Аустралије су имале различита правила која су се тичала оснивања, третирања и пословања корпорација на својој територији. Дакле, свака држава је имала сопствено компанијско законодавство и свака држава је имала свој посебан регистар компанија²⁵. На почетку то није представљало већи проблем. Међутим, упоредо са технолошким развојем и појавом све већег броја компанија које су почеле да послују изван граница држава по чијим правилима су основане, недостатак униформних правила привредног права је постао све очигледнији и стварао је све веће проблеме у пракси. Половином XX века, регулатива се и даље ослањала на ону са краја XIX века, која је пружала широку слободу и дискреционо право компанијама да саме одреде оквир и форму свог организовања. Како су се друштвене и привредне околности значајно промениле у односу на ранији период, потреба иновирања и уједно унификација компанијског права је резултирала и доношењем Једнообразног компанијског закона 1961. године²⁶. Међутим, временом су поједине државе, путем различитих амандмана које су уносиле у своје компанијске законе, учиниле да се разлике које су постојале пре доношења Једнообразног закона, поново појаве.²⁷

Како су практичне импликације наведеног постајале све већи проблем, неке државе су се 70-тих година прошлог века²⁸, сагласиле да унификују компанијско законодавство тако што су постале чланице интердржавне комисије – ICAC²⁹, и тако елиминисале различита правила која су важила при оснивању компанија.

²⁵ Lipton, Phillip and Herzberg, Abe: *Understanding Company law*; Melbourn, Australia, 2000., стр. 4.

²⁶ *Uniform Companies Act*

²⁷ Lipton, Phillip and Herzberg, Abe: *on. cum.*, стр. 5.

²⁸ New South West, Victoria и Queensland.

²⁹ *Interstate Corporate Affairs Commission*

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Касније су се наведеној комисији придружиле и неке друге аустралијске државе. Међутим, проблем и даље није био решен када су у питању биле оне државе које нису прихватиле да буду чланице комисије. Крај XX века карактерише унификација правила на нивоу читаве територије Аустралије, доношењем *Corporations Act* – а 1989. године. Од тог периода, па до почетка XXI века, долази до унификације и доношења низа закона из привредне области.

Оно што је заједничко свим државама *Common law* система јесте да новије време, које карактеришу све чешће и продубљеније економске кризе светског карактера, захтева и нови приступ који би пронашао решење које, зарад одржавања капиталистичког система привређивања и модела слободног тржишта, треба да, ако не искључи, бар сведе на минимум мешање државе, док оно производи позитивне резултате, а да се при том привредно право, трговина и економски развој унапреде.

Англосаксонска правна теорија је управо у последњим деценијама XX века кренула путем новог истраживања, тзв. *New Wave* истраживања које, користећи првенствено историјскоправни и компаративноправни научни метод, покушава да да одговоре на питања од значаја за актуелни развој привредног права у свету и разлике које постоје у националним правним регулативама, а тичу се форми у којима се оснивају привредна друштва. Такође, наведеним истраживањем се покушавају објаснити, али и разумети разлике које су дефинитивно највеће између земаља са европско – континенталним правним системом и англосаксонских земаља, као и резултати који су до сада постигнути у једном и другом систему са предностима и недостацима³⁰. Велика светска економска криза, 2008. године, која је првобитно почела као хипотекарна криза финансијског система у САД-у, да би се касније проширила на читав свет, подстакла је америчку теорију на изналажење нових приступа у проучавању, али и регулисању свих области економског и привредног система.

³⁰ Види више: Harrigel, Gary: *A new wave in the history of corporate governance*; Published by Oxford University Press on behalf of the Business History Conference, 2007, стр. 475 – 488.

2.1.1. Историјски осврт на развој привредног права кроз Европску унију

Европска унија као специфичан облик организовања држава, није могла настати одједном. Европске државе, са својим специфичностима и разликама, могле су прихватити идеју „уједињења“ само под условом међусобног поштовања и уважавања политичког и културног разликовања. То је, дакле подразумевало уједињење у различитости, јер би у супротном сваки покушај био узалудан. Оног момента када би државе осетиле угроженост виталних националних интереса, свака интеграција би била без икаквог смисла.

Прве идеје међународног организовања појавиле су се у XIX веку, а реализација теоријских основа у првој половини XX века. До тада се свака међудржавна сарадња сводила на постизање билатералних концензуса у појединим областима. Прва међународна организација, универзалног карактера формирана после Првог светског рата – Друштво или Лига народа била је реакција тадашњих светских сила на страхоте протеклог рата и на светском нивоу је требала да буде гарант мира³¹. Иако је циљ оснивања и функционисања био идеолошки и пацифистички, резултати нису постигнути. Национални интереси земаља чланица, њихове колонијалне претензије, јачање националистичких идеја и сл., учинили су да је први покушај интегрисања, ипак био утопистички. Тадашњи светски поредак није био на нивоу развоја који би био спреман и зрео за чињење међусобних компромиса и уступака, који су неопходни у сваком виду организовања и сарадње. Епилог тога је била и немоћ Друштва народа да спрече избијање Другог светског рата.

Непосредно после Другог светског рата, након првих година послератне обнове, развијеније европске земље, у светлу нових политичких, али и економских прилика, ширења тржишта далеко изван националних граница и другачијег постављања економских и политичких снага, увиђају значај постепеног уједначавања, прво економских прописа из најважнијих привредних грана. Као резултат тога, долази до формирања Европске заједнице за угљ и челик

³¹ Види више: Аврамовић, Ненад: *Право Европске уније*; Нови Сад, 2009., стр. 11-14.

Шќориф, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

1951. године³². Убрзо након тога, научно – технолошки прогрес је атомску енергију поставио на водеће место као енергента будућности, те се јавила потреба интегрисања држава Европе чији би главни циљеви били: обезбеђивање услова за убрзан раст привредних грана које би атомску енергију користиле у мирнодопске сврхе, постављање јединствених стандарда заштите и сигурности, подстицање развоја и даље истраживање области и сл. Како су наведене интеграције европских земаља производиле позитивне резултате, дошао је тренутак да се међусобно удруживање подигне на виши ниво и обухвати све привредне делатности. Тако је 1957. године у Риму, основана је Европска економска заједница. Основна идеја свих заједница које су формиране на територији одређених држава Европе, била је формирање царинске уније, смањење трговинских баријера у међусобној размени земаља чланица и формирање заједничке царинске политике према трећим државама. Врло брзо пошто је 1969. године успостављено заједничко тржиште у оквиру тадашње Европске економске заједнице, основана је и посебна комисија за хармонизацију европског уговорног права. Као главни разлог за њено формирање истицано је уверење да тек успостављањо заједничко тржиште не може несметано да функционише ако нису у довољној мери усклађени, а по појединим питањима и унификовани прописи уговорног права³³. Разлике које су постојале у националним законодавствима, у то време у девет држава чланица, сматране су препрекама које ометају слободно кретање робе, услуга, лица и капитала. Након тога, наступа, по неким ауторима „мрачни период“ европских интеграција – „*dark ages*“, односно седамдесете и почетак осамдесетих година прошлог века, где је та констатација оправдана генералним расположењем које је постојало у теоријским расправама, односно недовољном заинтересованошћу за даљим развојем и напретком.

³² Производња угља и челика је представљала капиталну привредну делатност и основ економског развоја земље. Као веома плодно тло за развој монопола, између два светска рата, ова делатност је била основ за јачање Немачке и развоја њене војне индустрије.

³³ Basedow, J.: *A Common Contract Law for the Common Market*; 33 CMLRev, 1996, стр. 1169-1195, Наведено према: Вукадиновић, Радован: *Опциони инструменти као нови метод хармонизације права у ЕУ*; „Правни живот“ бр. 12/2012., стр. 399.

Шќориф, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Међутим, након тог периода, дошло је до великог напретка коме су допринеле бројне теоријске студије³⁴

Дакле, првобитна замисао међусобног удруживања је био лакши међудржавни договор око најважнијих питања из области трговине и размене. У перспективи постојала је међудржавна воља да настала заједница прерасте у унију свих држава на територији Европе, где би осим економских, постојала и унификација осталих правних, политичких, друштвених и других правила. На тај начин, била би лакша заштита опшних, али и заштита интереса појединачних држава чланица. Тако је, проширена Европска економска заједница, прво прерасла у Европску заједницу, а затим 1992. године у Европску унију. Првобитни план хармонизације националних законодавстава држава чланица, показао се као не тако лак, где је свака држава, ипак своје националне интересе, стављала испред интереса Уније³⁵. Томе су свакако допринела и проширења Уније, у којој су се нашле државе са међусобно различитим нивоима економске развијености. Велика светска економска криза 2008. године, је већ постојеће разлике још више продубила³⁶. Поред држава чланица које су биле мање економски развијене, дошло је до погоршавања ситуације и у развијеним државама, самим оснивачима Уније. Епилог новонастале ситуације, и након шест година, није извештан и постоје различита тумачења садашње ситуације и различита предвиђања будућности некада веома стабилне Европске уније. Међутим, оно што је заиста неспорно, јесте допринос који је Европска унија донела и још увек то чини, развоју привредног права. Формирање јединственог тржишта са слободом кретања робе, брисањем националних граница, учинило је да и поред дубоких криза, територија Европске уније може да парира другим развијеним економијама света, што у супротном не би могла. Такође, стварањем комунитарног права које на јединствен начин регулише одређена питања из привредне области, олакшано је привредно

³⁴ *Види више:* Jachtenfuchs, Markus: *The Governance Approach to European Integration*; *Jurnal of Common Market Studies*, 2001., стр. 245 – 264.

³⁵ *Види више:* Scharpf, Fritz: *Notes Towors a Theory of Multilevel Governing in Europe*; Max – Planck – Institut fur Gasellschaftsforschunh, 2000., стр. 2 – 32.

³⁶ Нпр. криза, која је скоро довела Грчку до банкрота, поделила је мишљења других развијених држава чланица у смислу пружања додатне помоћи Грчкој, те су биле организоване бројне расправе о том питању.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

организовање и пословање на изваннационалном и мултинационалном нивоу. Међутим, и даље не постоји тзв. европско право друштава, већ на територији Европске уније важе национална права земаља чланица из ове области, које ЕУ жели изједначити. До сада је једино дошло до доношења заштитних норми, како би се избегле злоупотребе и заштитили чланови друштва и трећа лица. Основа за примену ових норми садржана је у члану 54. III. Слово г) Уговора о оснивању Европске уније³⁷. Међутим идеја о хармонизацији прво уговорног права, па онда и доношење комунитарних норми из области тзв. европског приватног права, или доношење законика о приватном праву или грађанског законика, није остала само идеја и на њеној постепеној реализацији се још увек ради. Наиме, наведену кодификацију су највише подржавали Европска комисија и Европски парламент. Европски парламент је чак више пута у периоду од 1989. до 2008. године, позивао Европску комисију, да убрза рад на доношењу таквог једног правилника. Међутим, након што су објављена Начела европског уговорног права, утврђен је недостатак легислативних овлашћења Европске уније да изврши такву кодификацију у било којој обавезујућој форми. И поред тога, дугогодишњи напори нису били потпуно без резултата, већ се приступило проблему кодификације на други начин. Тако је Европска комисија донела заједничка правила тумачења, као један вид зборника правила уговорног права, а резултати су 2009. године објављени у десет књига. Рад на унификацији и кодификацији је и даље настављен³⁸. Домашај заједничких правила је такав да се њихова примена активира када их уговорне стране слободно изаберу као меродавно за њихов правни посао³⁹.

*

У складу са напред описаним развојним путем привредног права, може се направити и паралела са развојним путем привредних друштава, чији се рудиментални видови надзиру у Старом веку, а у данашњем смислу речи настају када се појавила потреба за овим видом организовања трговаца, односно на

³⁷ Барбић, Јакша: *Право друштава, књига прва, Општи дио*; Загреб, 1999., стр.19.

³⁸ Вукадиновић, Радиван: *Опциони инструменти као нови метод хармонизације права у ЕУ*;

„Правни живот“ бр. 12/2012., стр. 400 – 403.

³⁹ *Види више: Исто*, стр. 397 – 411.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

преласку из Средњег у Нови век, где долази до интензивирања процеса индустријализације и укрупњавања капитала.

2.1.2. Историјски осврт на развој привредног права у Србији

Историјски развој привредног права у Србији, која је релативно касно стекла самосталност од Турске владавине, а опет дуго била под том истом влашћу, почиње да се прати тек од првих деценија XIX века. О ранијим фазама развоја, посебно у току Средњег века, мало се истраживало и оно што је сигурно, јесте да је читав правни систем Србије, јужно од реке Дунав, био идентичан правном систему тадашње Турске.

У том периоду, на простору Балкана, посебно се истиче развој приморских градова, који су по угледу на градове у Северној Италији, у своје статуте уносили одредбе трговачких правила. Тако је Статут града Дубровника из 1272. године, садржао низ правила о трговини, посебно о поморској трговини. Такође, Дубровник је први у свету, 1568. године, донео посебан закон о поморском осигурању⁴⁰.

За разлику од раног процвата и развоја приморских градова у Далмацији, развој привредног права у Србији је директно скопчан са добијањем самосталности од турске власти. У том периоду, одмах се приступило кодификацији норми трговачког права. У том смислу, Србија није много каснила за водећим западним земљама у доношењу свог престижног и у то време модерног законодавства из те области. Већ 1844. године, Краљевина Србија доноси, по угледу на Француски, свој грађански законик, а затим и свој Трговачки законик 1860. године, такође под утицајем француског *Code de commerce*. Овај други је осим одредби о правилима трговине, садржао и одредбе о трговачким друштвима.⁴¹ До краја XIX века, у Србији је донето низ закона који су регулисали привредноправну материју (Закон о стечајном поступку, Закон о акционарским друштвима и др.).

Након стварања Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, касније Краљевине Југославије, ситуација у привредноправном и уопште правном систему, је била

⁴⁰ Костандиновић, С., Рачић, М., Љубојевић, Г.: *Пословно право*; Нови Сад, 2006. стр. 29.

⁴¹ Васиљевић, Мирко: *Компанијско право*; Београд, 2005., стр. 18.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

додатно закомпликована, због постојања правног партикуларизама и шест територијалних целина у којима су важила различита правила, јер су се та подручја и њихов правни систем развијали под различитим утицајима (на територији Хрватске, без Далмације и у Војводини важио је хрватско-мађарски Трговачки закон, у Словенији и Далмацији аустријско трговачко законодавство, у Босни и Херцеговини је важио трговачки законик донет по угледу на хрватско-мађарски законик итд.⁴²). Краљевина Југославија је, између два рата покушавала да унификује и донекле смањи постојећи правни партикуларизам, тако да је 1937. године био донет и усвојен Трговачки закон који је садржао одредбе о трговцима и трговачким друштвима, али никада није ступио на снагу. Ту се завршила једна етапа развоја трговачког и привредног права у тадашњој Југославији, али и оној послератној СФР Југославији, у којој се настојао створити комплетно нови систем правила из ове области. У условима увођења новог друштвено – политичког, па самим тим и економског и привредног система, извршено је низ реформи (конфискација, национализација, аграрна реформа), а све је водило претварању приватне у, прво државну, а каснијим уставним реформама, друштвену својину. Иако је, након првих послератних година обнове земље, овакав нови систем доносио позитивне резултате, у то време није могло бити речи о слободном тржишту и тржишној привреди. Држава је контролисала све сфере привредног живота, била је у улози и контролора, али и предузетника. Увођењем друштвене својине, ситуација се донекле променила, али не и довољно да би тако замишљен систем опстао дужи период и постао равноправан капиталистичком начину привређивања. Доношењем Закона о облигационим односима 1978. године, привреда на овим просторима се почиње мењати. Иако Закон уређује грађанскоправне односе, његове одредбе су се по аналогiji примењивале и на уговоре које су закључивала правна лица између себе. О значају Закона о облигационим односима најбоље говори чињеница, да је то један од ретких закона, који је и након толико година, уз извесне неминовне промене, још увек на снази и да су његове одредбе једнако примењиве и данас.

⁴² Јанковец, Ивица: *оп. цит.*, стр. 18.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Крај XX века карактерише почетак транзиције, својинско реструктурирање и лагани прелазак на тржишно оријентисану привреду. Распад СФР Југославије, ратови, НАТО бомбардовање и политичка превирања почетком XXI века, учинили су да транзиција и увођење слободног тржишта, потрају много дуже од планираног и да вишедеценијски привредни живот контролисан од стране државе, драматично утиче на будућност увођења капиталистичког начина привређивања. У извесном смислу може се рећи да својинско реструктурирање, као предуслов реформама, није потпуно завршено те да и оне реформе које су спроведене нису учиниле планирано нити подстакнуле привредни раст и развој. Почетни оптимизам је сурово прекинут великом светском економском кризом, која 2008. године није заобишла ни Србију. Додатну компликацију представљају и последице ратова, проблем избеглих и расељених лица, те до данашњег дана нерешено питање Косова и Метохије. Природно је да у таквим условима, није објективно очекивати муњевити развој, али свакако да није ни оправдано веома споро реформисање кључних привредних области, уз константно коришћење кризе као изговора и прикривања политичких и привредних неуспеха државе и њеног политичког врха.

3. ПОЈАМ ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА

Привредно друштво, као облик удруживања лица и капитала зарад обављања неке од привредних делатности, јесте творевина новије историје, а последица развоја и јачања тржишне привреде. Дакле, појам привредног права је еволуирао око двеста година и теоријски, а и позитивноправно је уобичен тако да уједно садржи основне карактеристике или најважније елементе привредног друштва. Привредно друштво би се могло дефинисати као удружење више лица (правних или физичких), који уносе своје улоге и удружују свој рад, образујући тако основни капитал друштва, да би под заједничким (персоналним или реалним) пословним именом, обављали одређену привредну делатност ради стицања добити – профита, коју између себе деле према уговору о оснивању, односно статуту

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

друштва⁴³. Иако се у први мах може учинити да је дефиниција преширока и донекле незграпна, мора јој се дати за право да обухвата готово све елементе које једно привредно друштво треба да има. Наравно, да ниједна дефиниција не може да важи као универзални постулат и да мора, из разлога „давања живота“ правним нормама, трпети у пракси одређене изузетке, тако је случај и овде. Вероватно се из ових разлога, законодавац у новом Закону о привредним друштвима Републике Србије⁴⁴ одлучио на одређивање појма привредног друштва које је врло неодређено и кратко, односно - *Привредно друштво (у даљем тексту: друштво) је правно лице које обавља делатност у циљу стицања добити*. Дакле, овакво одређење појма привредног друштва је донекле другачије од оног које је било у раније важећем Закону од 2004. године где се привредно друштво дефинисало на следећи начин: *Привредно друштво је правно лице које оснивају оснивачким актом правна и/или физичка лица ради обављања делатности у циљу стицања добити*⁴⁵. На први поглед је јасно уочљиво да дефиниција у новом закону потпуно изоставља део који се тиче тога ко може основати привредно друштво, већ је акценат дат на томе да, након оснивања привредно друштво постаје самостално правно лице, без обзира да ли су га основала физичка или правна лица. Тиме је у први план истакнут правни субјективитет који привредно друштво, након оснивања, односно, уписа у прописани регистар, стиче.

Како се наша привредноправна теорија развија под утицајем теорија других развијених земаља, неопходно је осврнути се на системе дефинисања појма привредног друштва који постоје у тим земљама.

- Прихваћено је неколико система:
1. Романски
 2. Германски и
 3. Англо – амерички систем⁴⁶

Романски систем постоји у земљама чије се привредно право развијало под утицајем француске правне доктрине. По њему се привредно друштво дефинише као уговор два или више лица, која могу бити правна или физичка или правна и

⁴³ Миленовић, Дара: *оп.цит.*, стр. 86.

⁴⁴ „Службени гласник РС“ бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014 – др. закон и 5/2015, члан 2.

⁴⁵ „Службени гласник РС“ бр. 125/2004, члан 2.

⁴⁶ Васиљевић, Мирко: *Компанијско право*; Београд, 2005., стр. 35-37

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

физичка лица, са циљем обављања неке трговачке делатности под персоналним или реалним пословним именом, на основу улагања одређених улога или рада или и улога и рада, остваре одређену добит, коју ће између себе поделити према критеријумима утврђеним тим уговором⁴⁷. Оваквом, не тако једноставном дефиницијом се настоје обухватити сви елементи које неко друштво чине привредним. Ту се првенствено мисли на уговор као основ настанка друштва које мора имати свој циљ у виду обављања одређене делатности, мора имати своје име, персонално или реално, мора имати имовину и мора бити основано ради остваривања одређене добити - мора имати лукративни циљ. Наведени елементи би се могли класификовати у две групе: персоналну и материјалну. Прву би чинила физичка или правна лица или физичка и правна лица која приступају оснивању привредног друштва, а другу би чинила имовина, односно улози које персонални део привредног друштва улаже, приликом оснивања. Романска дефиниција привредног друштва у себи има и условни део који се подразумева да се уређује уговором о оснивању привредног друштва, а то су критеријуми на основу којих ће персонални супстрат друштва касније међу собом поделити остварену добит. Дакле, из те дефиниције се посредно уређује и садржина уговора о оснивању друштва. Иако је уговор и основ правног субјективитета привредног друштва, о чему ће касније бити више речи, у већини правних система правни субјективитет друштво стиче тек уписом у прописани регистар.

У романском систему, иако слично дефинисана, стоје једно насупрот другог, а то су привредна друштва или трговачка друштва и грађанска друштва (*societe* насупрот *association*). Разлика између њих је лукративни циљ, односно привредна друштва га имају, а грађанска немају⁴⁸. Такође, према романском начину дефинисања привредног друштва, њега могу основати само два или више лица (правних или физичких), јер је база дефинисања, односно настанка привредног друштва уговор. Дакле, остаје отворено питање постојања привредних друштава које оснива један члан и које се оснива одлуком о оснивању.

⁴⁷ Исто.

⁴⁸ Мирковић, Д., Поповић, В.: *Трговинско право, статусни дио – привредна друштва*, Бијељина, 2007., стр. 71.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Германски систем се разликује од романског, јер по овом систему основна разлика између привредних и грађанских друштава не постоји, што значи да и привредно друштво може бити основано, а да нема за циљ стицање добити и обрнуто, грађанско друштво може бити основано са лукративним циљем. Германски систем има два назива за друштва, односно *Gesellschaft* и *Verein*, а то су друштва која су основана ради стицања добити, без обзира да ли спадају у привредна или грађанска друштва⁴⁹.

Англо – амерички систем код одређивања појмова привредног друштва има елементе и романског и германског система, али се опет од њих и разликује. Ово је стога што земље које примењују овај начин одређења појма привредног друштва имају правни систем са низом специфичности у односу на земље где се примењују романски и германски начин дефинисања привредног друштва. Тако, на пример, у овом систему нема идентичног појма који би био компаративан појму трговачког друштва континенталног права. Појам *partnership* је адекватан само ортачкој форми трговачког друштва и то када има лукративни циљ. Енглески појам *company* и адекватни амерички појам *corporation*, такође нису у целости еквивалентни појму трговачког друштва континенталног права, само тзв. друштвима – институцијама, која представљају правна лица, под условом да имају лукративни циљ, јер се ти облици друштава могу образовати и са нелукративним циљем, слично германском систему. Дакле, појму трговачког друштва у англоамеричком систему одговара заједница појмова *partnership* и *company*, амерички *corporation*, под условом да су основани са циљем стицања добити⁵⁰, с тим да у том систему *partnership* – у није признато својство правног лица, док је ортачком друштву европско - континенталног права признато. Англосаксонски правни систем познаје и тзв. неправилна привредна друштва, односно *improper incorporation*. То би другим речима значило да се разликују корпорације које законски постоје – *corporation de jure*, од оних које фактички постоје, али са одређеним недостацима - *corporation de facto*. Рецимо, уколико је истекао период регистрације привредног друштва, уколико је прописима предвиђено његово продужавање после одређеног времена,

⁴⁹ Васиљевић, Мирко: *Компанијско право*; Београд, 2005., стр. 36.

⁵⁰ Исто, стр. 37.

па се пропусти рок продужења, њему се признаје статус *de facto* привредног друштва, и трећа лица не могу оспоравати његово постојање, осим државе⁵¹.

Наше позитивно право се развијало под утицајем романског система, тако да су привредна друштва у Србији искључиво друштва која за циљ имају стицање добити. Како је раније и наведено, наш законодавац се у новом закону о привредним друштвима одлучио да истакне само два основна елемента која су потребна да би једно друштво било привредно - правни субјективитет и лукративни циљ.

4. ОСНОВНИ ЕЛЕМЕНТИ И ВРСТЕ ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА

Основни елементи привредног друштва се утврђују у појму привредног друштва. Чак и у дефиницији привредног друштва која постоји у позитивном праву Србије, а која је веома кратка, може се уочити неколико основних елемената, а то су: 1. да је привредно друштво правно лице, што шире гледано, значи да је основано од стане физичких или правних, односно физичких и правних лица, да мора бити основано неком врстом оснивачког акта, да мора имати своју имовину и правни субјективитет одвојен од својих власника и

2. да обавља одређену делатност ради стицања добити, што би значило да мора имати унапред дефинисано коју делатност ће обављати и да је основано са лукративним циљем.

Према основним елементима врши се и подела привредних друштава, те они уједно представљају и критеријуме према којима се врши дистинкција различитих врста привредних друштава.

⁵¹ Jentz A. Gaylord, Miller Leroy Roger, Cross B. Frank: *West Business Law*; Fifth edition, West publishing company, 1993., стр. 720.;

4.1. Основни елементи привредног друштва

Основни елементи привредних друштава који су заједнички, без обзира на врсту привредног друштва су следећи:

- оснивачки акт;
- улог, односно основни капитал;
- учешће у добити;
- воља оснивача;
- правни субјективитет⁵² и
- обављање одређене делатности.

4.1.1. Оснивачки акт

Оснивачки акт има конститутивни карактер, односно њиме се установљава привредно друштво и у њему су садржани сви елементи друштва. Он је строго формалан и његова садржина је прописана законом, једнако као што је и прописано у којим случајевима се сматра да је оснивачки акт ништав. Дакле, оснивачки акт је писани документ који је регулисан императивним законским нормама, где је вољи оснивача остављено право уношења додатних одредби које они сматрају важним за осниваче и друштво, а које, наравно нису у супротности са императивним нормама. У Закону о привредним друштвима Републике Србије, оснивачки акт је дефинисан као: „*Конститутивни акт друштва који има форму одлуке о оснивању ако друштво оснива једно лице или уговора о оснивању, ако друштво оснива више лица*“⁵³. Закон додатно прописује које одредбе оснивачки акт мора да садржи код појединачног регулисања одређених форми привредног друштва.

Слично нашем праву и англосаксонски правни системи регулишу оснивачки акт привредних друштава, одн. *Corporations*, који називају *Articles of Incorporation*⁵⁴. Такође, оснивачки акт се у англосаксонском правном систему назива још и *articles*

⁵² Милановић, Братислав: *Пословно право, Право привредних друштава*; Краљево, 2007, стр. 53.

⁵³ Члан 11. Закона.

⁵⁴ Jentz A. Gaylord, Miller Leroy Roger, Cross B. Frank: *оп. цит.*, стр. 719.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

of association или само *charter*⁵⁵. Он је строго формалан, мора бити сачињен у писменој форми, потписан од стране свих оснивача, мора да садржи прописане елементе и као такав се предаје одређеном државном органу, обично секретару државе - *secretary of the state*⁵⁶. Уговор о оснивању се у англосаксонској правној теорији сматра јавним документом – *public document* и за њега важи претпоставка да су сви са њим упознати и да га разумеју, што се назива *constructive notice*. То има значајне последице за све који ступају у правне односе са привредним друштвом и то: 1) трећа лица су заштићена од заступника привредног друштва који покушава да делује супротно одредбама оснивачког акта и

2) трећа лица која послују са привредним друштвом не могу да се жале да нису знали одређене одредбе оснивачког акта⁵⁷. То све наравно важи када је оснивачки акт предат надлежном органу и када је привредно друштво већ основано, јер у супротном ни нема привредног друштва, односно бар његовог правног субјективитета, осим изузетка фактичког привредног друштва, које постоји у англосаксонском правном систему.

У земљама чланицама Европске уније је оснивачки акт регулисан на сличан начин и на њега се примењују одредбе привредног права земаља чланица. Извесни изузетак представља Европска компанија SE, мада се и код оснивања ових компанија, осим одредби изричито прописаних комунитарним правом, примењује право државе чланице у којој се компанија оснива и региструје.

Позитивно право у Републици Хрватској и Босни и Херцеговини, обзиром да се ради о земљама са једнаким правним наслеђем, оснивачки акт се третира на исти начин. Хрватска је, као чланица Европске уније, ускладила своје позитивно привредно законодавство са законодавством ЕУ и захтевима који су пред њу стављени и приликом преговора, стицања чланства, али и након стицања својства пуноправне чланице ЕУ.

⁵⁵ Getz George: *Business Law*; Fifth edition, Glencoe Publishing Company, 1977., стр. 431 – 432.

⁵⁶ Jentz A. Gaylord, Miller Leroy Roger, Cross B. Frank: *on. ум.*, стр. 719.

⁵⁷ Rocchi J., Thomas, B.A, LL.B.: *Guide to Canadian Business law*; Toronto, Canada, 1976., стр. 77.

4.1.2. Улог – основни капитал

Улог, односно основни капитал, представља ствар, право или новац, за које оснивач преузима обавезу да стави на располагање друштву које оснива у циљу обављања одређене делатности⁵⁸. Основни капитал је неопходан да би друштво могло започети обављање делатности због које се оснива. У највећем броју случајева, позитивни прописи одређују минимални основни капитал, без кога се друштво не може основати. Исто тако, оснивачи, још пре сачињавања и потписа акта о оснивању, могу предузимати радње које се тичу прикупљања средстава (ствари, права или новца), а које ће касније ући у основни капитал друштва. Тако, нпр. у англосаксонском правном систему постоје два корака која претходе оснивању привредног друштва. Први се тиче прелиминарне организације и промотивних активности – *preliminary organizational and promotional undertakings*, као облика прикупљања капитала за будуће привредно друштво. Други корак у оснивању јесте законски процес оснивања – *the legal of incorporation*⁵⁹. То отвара питање које се тиче одговорности лица, углавном оснивача будућег друштва, који би требало да у интересу будућег друштва закључују уговоре, те врше промотивне активности на основу којих сакупљају основни капитал друштва. Обзиром на то да привредно друштво у тој фази још није основано и није стекло сопствени правни субјективитет, увек може доћи до дилема око одговорности. Судови у англосаксонском правном систему, у таквим случајевима, се воде генералним правилом да је промотер, односно оснивач као физичко лице одговоран за све правне послове које закључује у име друштва које још није основано. Изузетак представља ситуација када се привредно друштво региструје и званично оснује, па онда прихвати, односно ратификује правне послове које је оснивач раније закључио за рачун друштва⁶⁰. У европско-континенталном правном систему су наведени сличајеви решени тако што оснивачи, након регистрације и уписа друштва у прописани регистар, преносе на друштво сва права и обавезе стечена раније.

⁵⁸ Васиљевић, Мирко: *Пословно право*; Београд, 2004., стр. 36.

⁵⁹ Jentz A. Gaylord, Miller Leroy Roger, Cross B. Frank: *оп. цит.*, стр. 716.

⁶⁰ Исто, стр. 717.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Улог, односно основни капитал, без обзира на начин како је прикупљен – да ли се ради о сопственим средствима оснивача или су то средства прикупљена од других преко закључења одређених правних послова, представља фиктивну пасиву друштва, тзв. „нетражиљива пасива“ или трајни капитал, за разлику од реалне пасиве коју чине обавезе друштва према трећим лицима. Закон предвиђа могућност смањења основног капитала, али у поступку који је строго прописан законом.

Домаћа судска пракса је прихватила становиште да оснивачки улог престаје да буде имовина оснивача моментом настанка привредног друштва, односно, стицањем правног субјективитета, привредно друштво постаје власник оснивачког улога и оснивачи, након тог момента не могу више захтевати повраћај средстава која представљају оснивачки улог⁶¹. Након тога, оснивачи могу једино остварити право на учешће у добити, сразмерно висини свог улога у друштво.

4.1.3. Учешће у добити

Појам привредног друштва, без обзира да ли се одређује у теорији или позитивним прописима, код нас обавезно садржи овај елемент. Иако је актуелни Закон о привредним друштвима дефиницију друштва свео на веома једноставну и кратку реченицу, ипак се у њој морала поменути добит. Дакле, лукративни циљ, окарактерисан као заједнички циљ оснивача (уколико их има више од једног), јесте елемент који је исти код свих привредних друштава, без обзира на форму у којој је они оснивају и организују. Да би сваки оснивач, али и каснији члан друштва који евентуално приступи друштву, могао учествовати у добити, потребан је улог у друштво. Дакле, улог, односно основни капитал је услов учешћа у добити. Сваки члан друштва учествује у добити сразмерно величини свог улога и то је право које се не може уговором нити другим правним послом ограничити (нпр. лавовска клаузула која није дозвољена итд.). Међутим, учешће у добити чланова друштва, истовремено подразумева и обавезу њиховог учешћа у покривању губитака

⁶¹ *Наведено према:* Пресуда Вишег привредног суда у Београду (Пж. број 3116/95 од 02.06.1995. године), где је недвосмислено утврђена правна природа оснивачког улога, те је одбијен тужбени захтев за повраћај депонованих средстава код тужене банке, јер је депонован са напоменом да се ради о оснивачком улогу, који је, стицањем правног субјективитета привредног друштва, престао бити имовина оснивача, већ имовина новооснованог друштва. Преузето из правне базе програмског пакета Propis soft-a, <http://propissoft.propissoft.rs/> дана 05.02.2014. године.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

друштва⁶². Ово је стога што акт о оснивању привредног друштва има у извесном смислу алеаторни карактер, јер добит није извесна у моменту његовог сачињавања и закључења.

4.1.4. Воља оснивача – *Affectio societatis*

Оснивање привредног друштва мора да буде израз воље и намере оснивача да се створи једно привредно друштво. Ова намера претпоставља активан, заинтересован приступ, конвергенцију интереса и једнакост чланова. Интензитет ове намере зависи од врсте друштва, односно где постоји већи ризик чланова – неограничена одговорност, *affectio societatis* је јаче изражен. Чак и унутар једног друштва *affectio societatis* није увек исто изражен код свих чланова друштва и зависи од њиховог положаја у том друштву⁶³.

4.1.5. Правни субјективитет

У свим правним системима, уз веома мала одступања, привредном друштву се признаје правни субјективитет, који привредно друштво стиче уписом у прописани регистар. Овоме су допринеле дугогодишње расправе у правној теорији и различита решења која су се практично показала добрим или лошим, о чему ће касније бити више речи.

Моментом уписа у прописани регистар, привредно друштво се сматра основаним и тек тада може обављати своју регистровану делатност у своје име и за свој рачун који је другачији од имена и рачуна његових оснивача. Чак и када се ради о једночланом друштву, моментом стицања правног субјективитета, друштво отпочиње „засебан живот“ који је различит од живота и интереса свог оснивача. Правни субјективитет има вишеструка дејства која се деле на имовинска и ванимовинска, о којима ће, такође, касније бити више речено⁶⁴.

⁶² Милановић, Братислав: *оп. цит.*, стр. 54.

⁶³ Васиљевић, Мирко: *Пословно право*; Београд, 2004., стр. 37.

⁶⁴ Више о правном субјективитету стр. 46 – 67. овог рада.

4.1.6. Обављање одређене делатност

Иако поједини аутори обављање делатности не наводе стриктно као основни и конститутивни елемент привредног друштва, он се ипак намеће као неопходан. Ово стога што у свим познатим дефиницијама привредног друштва и одређивања његовог појма, обављање одређене делатности долази као незаобилазан сегмент, али и услов да би одређено привредно друштво настало.

Обављање одређене делатности, по правилу лукративне, спада у основне елементе привредног друштва, јер се свако привредно друштво и оснива ради обављања одређене привредне делатности, која треба да резултира стицању добити коју основачи и чланови друштва могу поделити између себе. Избор врсте делатности је слободан у оним оквирима које закон прописује. Дакле, за обављање одређених делатности потребно је испунити претходно прописане услове и прибавити евентуално посебне дозволе и одобрења од стране надлежних органа да би се уопште таква делатност могла регистровати, а након тога и обављати. У складу са веома великим бројем делатности које постоје и позитивноправно се квалификују према шифрама и класификацијама које уређује држава, врше се и поделе привредних друштава, а исто тако и остали елементи могу бити директно зависни од врсте делатности за коју се одреде оснивачи приликом оснивања привредног друштва. Тако нпр., постоје посебна правила код оснивања привредних друштава чија ће делатност бити осигурање, а огледају се у обавезном организационом облику који је прописан за таква привредна друштва, те у минималном оснивачком капиталу и сл.⁶⁵.

4.2. Врсте привредног друштва

У теорији постоји више критеријума на основу којих се врши подела привредних друштава, па самим тим постоји и више типова, односно врста привредних друштава. Свака класификација, па самим тим и класификација привредних друштава има слабу тачку која се огледа у томе да не постоји један

⁶⁵ Иста ситуација је и код оснивања пословних банака – Закон о банкама „Службени гласник РС“ бр. 107/2005, 91/2010 и 14/2015 или код регистрације делатности за промет робе посебне намене.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

универзални критеријум који би могао да обухвати све карактеристике привредног друштва. Због тога и постоји више критеријума, те су самим тим и поделе бројне, али свака открива само одређени сегмент привредног друштва, док су у стварном животу ти сегменти неодвојиви или долази до њихових преклапања.

Због свега наведеног, набројаће се само неки од критеријуми на основу којих се врши подела привредних друштва и то:

- 1) организациона структура;
- 2) правни субјективитет;
- 3) типизираност капитала;
- 4) узајамна повезаност чланова привредног друштва⁶⁶;
- 5) привредна делатност коју обављају;
- 6) карактер основачког капитала и сл.

Осим набројаних критеријума, постоји још велики број других, чије би појединачно навођење било превише обимно за потребе овог рада.

1) Према критеријуму организационе структуре, привредна друштва се могу поделити на „индивидуалистичка“ која у основи личе на друштва лица и „колективистичка“, која одговарају друштву капитала. Код првих доминирају елементи „*intuitu personae*“, док код других доминира интерес капитала⁶⁷.

Уколико се најпре посматра оснивачки акт, као елемент, он је код ове класификације привредног друштва различит, јер је, у зависности од броја оснивача, односно од тога да ли једне или друге оснива једно или више лица, у форми Одлуке, када је оснивач једно лице, или у форми Уговора о оснивању, када оснивача има два или више.

Улог, односно основни капитал је такође другачији уколико се ради о једној или другој врсти привредног друштва, где је по правилу прописан виши законски минимум када су у питању „колективистичка“ привредна друштва.

⁶⁶ Милановић, Братислав: *оп.цит.*, стр. 55-56.

⁶⁷ Милановић, Дара: *оп.цит.*, стр. 91.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Из претходног би требало да директно произилази и учешће у добити, мада је она у самом очеку неизвесна и не може се са сигурношћу предвидети. Она није директно пропорционална висини основног капитала, јер каснија подела добити и учешће у њој зависи и од целокупне организације привредног друштва, одабира привредне делатности која је профитабилна, међусобне повезаности чланова друштва, уколико их има више, пословног имица привредног друштва и уопште неких других околности објективног карактера, који не зависе од самог привредног друштва, већ од друштвено – политичких прилика и привредног амбијента у којем друштво послује.

Воља оснивача, односно њихова намера да се одређено друштво оснује, у суштини би требала да буде једнака, без обзира на овај критеријум поделе привредних друштава. Међутим, та намера није исте јачине код свих оснивача и по логици ствари она би требала да је јача код „индивидуалистичких“ друштава, мада су и ту познати изузеци.

Правни субјективитет је у основи признат и једнима и другима, уз одређене изузетке, који су опет условљени испуњавањем неких додатних критеријума.

Што се обављања одређене привредне, по правилу лукративне делатности тиче, она се код ове поделе привредних друштава разликује у томе, што су за обављање неке делатности, законом стриктно предвиђене форме привредних друштава или прецизније, одређене делатности могу обављати само привредна друштва која су организована у некој прописаној форми друштва капитала.

2) На основу критеријума правног субјективитета, разликују се „друштва институције“ која поседују правни субјективитет (*corporation* у америчком праву и *company* у енглеском праву) и „друштва уговори“, без правног субјективитета (*partnership*).⁶⁸

У америчком правној теорији, се „друштва уговори“, поред израза *partnership*, понекад називају и *company* или *firm*, односно терминима који у основи означавају да су они одвојени од својих оснивача и да имају извесни правни субјективитет.

⁶⁸ Милановић, Братислав: *оп.цит.*, стр. 55.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Међутим, ова привредна друштва се законски никада у *Common law* систему не третирају као засебан субјект, различит од његових чланова⁶⁹.

У нашем позитивном законодавству, ортачком друштву, које би по форми одговарало америчком и енглеском *partnership*-у, је признат правни субјективитет, односно оно се третира као правно лице и као такво је регулисано Законом о привредним друштвима, где се опште одређење појма привредног друштва, односи и на ортачко друштво, уз допуну неограничене солидарне одговорности целокупном својом имовином за обавезе друштва⁷⁰. Исто решење постоји и у суседној Републици Српској⁷¹.

И код ове поделе постоји разлика у висини удела, учешћа у добити и код обављања одређене привредне делатности, слично као и у претходној.

Воља оснивача је по правилу јача код „друштава уговора“, а о правном субјективитету једних и других је напред већ било речи.

3) Према критеријуму типизираности капитала, привредна друштва се могу поделити на „друштва на уделе“ (командитна друштва, друштва са ограниченом одговорношћу, јавна трговачка друштва континенталног права и др.) и „друштва на акције“ (акционарска друштва и командитна друштва на акције).

Код овакве поделе привредних друштава, елемент разликовања код форме оснивачког акта би била једночлана друштва – друштво са ограниченом одговорношћу и једночлано акционарско друштво, која оснива један оснивач, док би код осталих имао форму уговора.

Улог се такође разликује, односно оснивачки капитал је по правилу виши код „друштава на акције“.

Учешће у добити се разликује у смислу и износа и форме. Код „друштва на акције“, оно је у форми дивиденде, и зависи од броја акција које поседује оснивач, односно члан и њихове вредности у датом моменту на тржишту, док код других зависи од висине улога, мада код свих зависи од успешности пословања друштва.

⁶⁹ Jentz A. Gaylord, Miller Leroy Roger, Cross B. Frank: *он. цит.*, стр. 684.

⁷⁰ Закон о привредним друштвима из 2011. године, члан 93.

⁷¹ *Више* - Мирковић, Д., Поповић, В.: *он. цит.*, стр. 78.

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Воља оснивача, односно њен интензитет и јачина се одређује на исти начин и по истим критеријумима као и код других подела привредних друштава.

Правни субјективитет је признат и једнима и другим, а за обављање одређене привредне делатности важи исто као и код других подела.

4) Према критеријуму узајамне повезаности чланова, привредна друштва се деле на друштва лица и на друштва капитала, те су њихове карактеристике једнаке као и код поделе по првом критеријуму, односно критеријуму организационе структуре.

5) Критеријум према коме се привредна друштва деле у зависности од делатности коју обављају, може се набројати велики број привредних друштава. Обзиром да је овде основни критеријум делатност, све што је речено за обављање делатности као основном елементу привредног друштва, важи и на овом месту, с тим што се сада она посматра уједно и као критеријум разликовања и поделе. Тако нпр. постоје привредна друштва која послују у областима индустрије, рударства, пољопривреде, грађевинарства, саобраћаја и сл. У оквиру наведених делатности, могу се вршити и даље поделе, где би се индустријска привредна друштва груписала, према врсти робе коју производе, на текстилну индустрију, хемијску индустрију итд.

Остали основни елементи – оснивачки акт, улог, учешће у добити, воља оснивача и правни субјективитет су исти као и код претходних подела и компаративно су важећа.

6) Када је критеријум карактер оснивачког капитала, привредна друштва се деле на државна, односно јавна привредна друштва, са претежно државним капиталом и државом као оснивачем и приватна привредна друштва чији је капитал у приватној својини. Међутим, тиме се не исцрпљује појам самог јавног предузећа, јер се у њему, осим карактера својине, налази и представља чак и значајнији елемент – врста и карактер делатности коју обавља јавно предузеће⁷². Уколико се сваки појединачни елемент посматра са аспекта овакве поделе привредних друштава, односно према карактеру оснивачког капитала, прва дистинкција и специфичност би била у оснивачу. Јавна предузећа оснива држава, односно аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе. Следећа разлика се тиче учешћа у добити. Иако

⁷² Шкорић, Сања: *Злоупотреба доминантног положаја на тржиштима*; магистарска теза, Нови Сад, 2009., стр. 161.

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

јавна предузећа послују на комерцијалним основама, јавни интерес који је постојао када се приступило оснивању одређеног јавног предузећа, утиче и на начин пословања, заинтересованост за унапређивање тог пословања, па самим тим и увећање профита, који веома често изостане, те се пословни губици јавних предузећа покривају средствима државног буџета⁷³. У нашем позитивном законодавству јавна предузећа се дефинишу као предузећа која обављају делатност од општег интереса, а која оснива држава, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе⁷⁴. Управо елемент делатности, односно интерес код обављање такве делатности, усмерава и одређује читав концепт пословања и даљег учешћа на тржишту јавног предузећа. Врло се јасно разликују основе пословања приватних привредних друштава и јавних предузећа. Иако су и једни и други начелно равноправни на тржишту, карактеристике јавног предузећа чине да све претпоставке које важе за престанак привредног друштва – лоше пословање, застарелост опреме, лоше управљање, пословни губици и сл., готово и не важе за јавна предузећа. Све наведено се надомешћује са општим интересом који постоји када држава оснива јавно предузеће које своје услуге треба да пружа свима под једнаким условима, док се економска исплативост ставља у други план. Ова ситуација би се могла променити уколико би дошло до отварања тржишта таквих делатности законима конкуренције тржишта, односно одобравањем да и такве делатности обављају приватна привредна друштва.

5. ПРАВНИ СУБЈЕКТИВИТЕТ ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА

Привредно друштво представља вештачки створен субјект, односно оно црпи свој правни субјективитет из правних прописа и закона, али и из правних субјективитета његових оснивача. Упоредноправно посматрано, сви правни системи признају правни субјективитет привредним друштвима, уз мање изузетке

⁷³ Види више: Шкорић, Сања: *Јавна предузећа и злоупотреба доминантног положаја на тржишту*; „Право и привреда“, бр. 9-12/2009, стр. 37-52.

⁷⁴ Закон о јавним предузећима, „Службени гласник РС“ бр. 119/2012 и 116/2013 – аутентично тумачење и 44/2014 – др. закон, члан 1., став 1.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

за неке форме привредних друштава (нпр. ортачко друштво у америчком законодавству, тзв. „индивидуалистичка друштва у немачком законодавству и сл.)⁷⁵

Привредно друштво стиче правни субјективитет моментом уписа у прописани регистар и од тог тренутка оно може почети са обављањем своје регистроване делатности и може самостално иступати у правном промету у своје име и за свој рачун. Иако настаје на основу уговора о оснивању и заснива се на уговорним основама (када се ради о више оснивача), након регистрације, привредно друштво постаје институционална заједница његовог персоналног и имовинског супстрата. Тако створена заједница од тренутка стицања својства правног лица, почиње да води „засебан правни живот“, који је различит од његових оснивача. Ово би требало универзално да важи за све облике и форме привредног друштва, мада је потпуно логично да се тзв. засебан живот привредног друштва које се оснује у форми друштва лица, другачије практично изражава. Наиме, друштва лица, упркос правном субјективитету, се никада потпуно не могу решити своје уговорне природе, јер овим друштвима управљају чланови као уговорне стране из оснивачког акта, а не неки засебни и посебно формиран органи, као што је то случај код друштва капитала⁷⁶.

Историјскоправно посматрано, теоријске полемике око правног субјективитета привредних друштава су биле бројне, као што су били бројни и разлози због којих су брањене супростављене теорије – негације и афирмације⁷⁷.

Основно полазиште различитих негаторских теорија јесте потпуна негација правног субјективитета привредног друштва, као посебне правне личности, различите од својих оснивача. Дакле, теорије негације, истичу персонални супстрат привредног друштва на такав начин, да привредно друштво, ни онда када почне са обављањем своје делатности, нема различите интересе од својих оснивача. По овим теоријама, привредно друштво не може да има ни имовину која је различита од

⁷⁵ Види више о формама и организацији привредних друштава у САД-у, Енглеској, Немачкој и Француској: Guinnane, Timothy, Harris, Ron, Lamoreaux R., Naomi and Rosenthal, Jean-Laurent: *Putting the Corporation in its Place*; Oxford University Press on behalf of the Business History Conference. Advance Access publication July 19, 2007.

⁷⁶ Васиљевић, Мирко: *Пословно право*; Београ, 2004., стр. 41.

⁷⁷ Исто, стр. 40.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

имовине својих власника, већ за обавезе друштва они одговарају солидарно целокупном својом имовином.

Насупрот теоријама негације, стоји други правац који привредним друштвима признаје правни субјективитет. То је правац афирмације, који такође има више различитих варијација. Прва од тих варијација је *теорија фикције*, по којој је правни субјективитет привредног друштва фикција, вештачки створен субјект права, јер само физичка лица могу имати и слободно изражавати своју вољу. Према *теорији реалности*, постојање и признавање правног субјективитета привредног друштва јесте једна реалност, те правни односи у које ступа су реални правни односи. Након теорије реалности, развила се *институционална теорија*, која привредно друштво види као потпуно самостални субјект, потпуно одвојен од свог персоналног супстрата, који има своје сопствене интересе који понекад могу бити не само различити, већ и супротстављени интересима својих власника. Степен различитости и супростављености интереса друштва и његовог персоналног супстрата није исти код свих форми привредних друштава⁷⁸.

Неки аутори сматрају да правни субјективитет привредног друштва почива на разлозима целисходности и политике, те да је конструисан правним прописима, а не дат⁷⁹.

Наше позитивно право признаје правни субјективитет свим формама привредних друштава – ортачко и командитно друштво, друштво са ограниченом одговорношћу и акционарско друштво.

У вези са правним субјективитетом јесте и пословна способност привредних друштава. Пословна способност за физичка лица значи да она могу изјавом своје воље да стичу, мењају или укидају права и обавезе⁸⁰. Уколико овакво одређење пословне способности покушамо применити на привредна друштва, поставља се питање на који начин ће она изјављивати своју вољу. Ако се под вољом

⁷⁸ *Види више о формама и организацији привредних друштава у САД – у, Енглеској, Немачкој и Француској: Guinnane, Timothy, Harris, Ron, Lamoreaux R., Naomi and Rosenthal, Jean-Laurent: Putting the Corporation in its Place; Oxford University Press on behalf of the Business History Conference. Advance Access publication July 19, 2007.*

⁷⁹ Јовановић, Владимир: *Предузећа и друштва према закону о предузећима*; Београд, 1990., стр. 98.

⁸⁰ Николић, Душан: *Увод у систем грађанског права*; друго измењено и допуњено издање, Нови Сад, 1999., стр. 206.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

подразумева психичко стање свести, јасно је да привредно друштво не може имати вољу. Вољу могу имати само физичка лица, па стога воља код привредних друштава подразумева вољу чланова органа привредног друштва или његових заступника као физичких лица. Иако има правни субјективитет и може бити самостално носилац права и обавеза, привредно друштво у правном промету иступа преко својих заступника⁸¹. Дакле, правни субјективитет, па самим тим и пословна способност привредног друштва се изражава преко органа управљања друштва, или преко његових заступника.

У америчком законодавству, правна природа привредног друштва – *corporation*, се дефинише као правни субјект створен и признат од стране закона који се идентификује под одређеним именом. Корпорацијама је признат атрибут „особе“ и федералним законом, али и законима држава чланица, те оне уживају многа, мада не и сва права која су призната и физичким лицима, држављанима САД-а. Закон о правима⁸² гарантује „особама“ одређена права и заштиту и корпорације се подводе под тај термин у већини случајева. Тако, корпорације имају иста права као и физичка лица и исту заштиту из Четрнаестог Амандмана – право на приступ судовима (тужити и бити тужен) и сл. Корпорацијама је такође, загарантовано право слободе говора, као и физичким лицима (Први Амандман). Осим слободе говора у смислу изражавања кроз свој маркетинг и рекламирање својих услуга, ова слобода је проширена и на слободу изражавања политичког мишљења у одређеним питањима⁸³. Разлика у односу на физичка лица, постоји код евентуалних кривичних дела која учини корпорација, јер корпорација као вештачка правна особа не може бити послата на издржавање казне затвора, па се кривична одговорност пребацује на лица која могу бити деликтно одговорна – лица која управљају или заступају корпорације. Међутим, англосаксонски правни систем познаје *ultra vires* доктрину, која у преводу значи деловање изван своје моћи, односно она важи у случајевима када привредно друштво у свом пословању

⁸¹ Јанковец, Ивица: *оп. цит.*, стр. 95.

⁸² *The Bill of Rights, Наведено према: Jentz A. Gaylord, Miller Leroy Roger, Cross B. Frank: оп. цит.*, стр. 710.

⁸³ *Исто*, стр. 711.

Шќориф, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

прекорачи пословну способност која му је дата прописима⁸⁴. Дакле, привредним друштвима је призната правна и пословна способност, али само у оквиру обављања послова који су утврђени у оснивачком акту и на основу овлашћења која су им дата прописима, те та правна и пословна способност није општа и не може се поистоветити са правном способношћу физичких лица. Новије позитивно англосаксонско законодавство ублажава последице *ultra vires* доктрине, чији је првобитни циљ био заштита акционара и чланова друштва, као и његових повериоца. Тако је, нпр. у Аустралији 1998. године, доношењем *Company Law Review Act* – а, члан 124., компанијама дат правни субјективитет, па самим тим и правна и пословна способност као и индивидуама⁸⁵. У америчком правном систему, ова доктрина се ублажава на начин да су послови изван овлашћења компаније, валидни између страна које су у њему учествовале, а да се оставља право акционарима и члановима да побијају такве правне послове⁸⁶.

Правни субјективитет привредног друштва траје до престанка привредног друштва, односно до момента брисања привредног друштва из прописаног регистра. За време трајања поступка престанка (ликвидација или стечај), привредно друштво задржава правни субјективитет у оној мери колико је он потребан за спровођење поступка престанка - ограничена правна способност⁸⁷.

5.1. Значај правног субјективитета

Правни субјективитет привредних друштава има вишеструк значај у правном промету. Захваљујући њему привредно друштво стиче својство правног лица, а тиме постаје и посебан субјект права. То значи да оно може стицати права и преузимати обавезе у правном промету (пословна способност), може подизати тужбе пред судом и бити тужено (процесна способност). Такође, велики значај правног субјективитета јесте и имовина коју привредно друштво, као посебан

⁸⁴ Jentz A. Gaylord, Miller Leroy Roger, Cross B. Frank: *он. цит.*, стр. 723. и Lipton, Phillip and Herzberg, Abe: *Understanding Company law*; Melbourn, Australia, 2000., стр. 82.

⁸⁵ Lipton, Phillip and Herzberg, Abe: *он. цит.*, стр. 82.

⁸⁶ Jentz A. Gaylord, Miller Leroy Roger, Cross B. Frank: *он. цит.*, стр. 723.

⁸⁷ Васиљевић, Мирко: *Компанијско право*; Београд, 2005., стр. 49.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

субјект права може имати. Својом посебном имовином, која је различита од имовине њених оснивача и чланова, привредно друштво одговара за своје имовинске обавезе⁸⁸. Привредно друштво у правном промету иступа преко својих заступника, као физичких лица, чија овлашћења посебно утврђују, а понекад и ограничавају, органи управљања привредних друштава.

Процесна способност привредних друштава може бити веома важна код различитих судских поступака. Наиме, у случајевима када трећа лица или повериоци туже привредно друштво, углавном се претпоставља да се евентуални успех у спору или накнада штете лакше може наплатити од правних, него од физичких лица. Посебно уколико су обе стране у поступку правна лица, па је надлежност на привредним судовима, онда је брзина пресуђивања далеко бржа него у грађанским споровима, мада се и тој претпоставци може приговорити.

Поседовање посебне имовине која је различита од имовине његових оснивача и чланова, може бити веома битна и са гледишта интереса тих истих оснивача, али и са аспекта трећих лица. Оснивачима је свакако веома важно да своју одговорност за имовинске обавезе ограниче на висину свог удела у друштву и тиме се осигурају да њихова лична имовина буде потпуно одвојена од друштва. Изузетак од тога представља институт пробијања правне личности за чију примену морају да се испуне одређени услови. Посебна имовина привредних друштава може двојачко утицати на положај његових поверилаца и трећих лица. Уколико је привредно друштво успешно и солвентно, повериоци би требали лакше да направе своја потраживања. Међутим, уколико је привредно друштво презадужено, рецимо банкарским кредитима који се лакше одобравају привредним друштвима, те је преценило своју привредну моћ, повериоци неће моћи своја потраживања наплаћивати изван имовине коју друштво поседује, односно његови власници и чланови неће бити одговорни својом личном имовином.

Англосаксонско законодавство, код правног субјективитета наводи и чињеницу да због њега, привредно друштво не престаје да постоји смрћу његовог власника или смрћу једног од власника. Другим речима, „живот“ привредног

⁸⁸ Јанковец, Ивица: *оп. цит.*, стр. 92.

друштва може бити дужи од живота његових чланова, што може имати велики значај код сигурности правног промета и потребе постојања континуитета у привредном пословању⁸⁹. Како привредни живот има далеко и неупоредиво дужи „животни“ век од просечног животног века физичких лица, овако представљен ефекат и значај правног субјективитета налази и своје практично оправдање.

5.2. Стицање правног субјективитета

Стицање правног субјективитета се по правилу поклапа са оснивањем привредног друштва, када оно може почети са обављањем своје делатности и бити носилац права и обавеза и узети активно учешће на тржишту. Тек тада се сматра да је привредно друштво настало, а што је по правилу у нашем и у упоредном праву, упис привредног друштва у прописани регистар. То је тзв. нормативни систем оснивања привредног друштва. Поред нормативног система, постоје и систем слободног удруживања, законски систем, систем дозволе и систем концесије. Такође, самом оснивању привредног друштва, претходе одређене радње које оснивачи морају предузети да би се приступило оснивању и регистрацији, а које производе одређена правна дејства, тзв. припремне радње за оснивање друштва, те неки правни системи познају институт преддруштва и сл.

У зависности од различитих система оснивања привредног друштва, разликује се и моменат када привредно друштво стиче правни субјективитет. Упоредно право познаје више система оснивања привредног друштва и прихватање било којег од њих има велики значај, јер од тога зависи када ће одређено привредно друштво постати пословно способно, ступати у правне односе у своје име и за свој рачун и када ће моћи бити носилац права и обавеза.

Познати системи оснивања привредног друштва су:

- 1) систем слободног удруживања;
- 2) законски систем;
- 3) нормативни систем (систем нормативног акта);

⁸⁹ Lipton, Phillip and Herzberg, Abe: *op. cit.*, стр. 25.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

- 4) систем дозволе (одобрења, сагласности) и
- 5) систем концесије⁹⁰.

Систем слободног удруживања подразумева да привредно друштво настаје, односно стиче правни субјективитет оног момента када се донесе акт о оснивању у виду уговора, правила друштва или статута, и на основу једног од ових аката, оснивачи доносе одлуку о оснивању конкретног привредног друштва, одређене форме. Након тога, оснивачи подносе пријаву за упис у одговарајући регистар, али тај упис нема конститутивни карактер, јер је правно лице настало и пре тог уписа, слободним удруживањем, на основу одлуке. Овај систем је постојао код нас у време важења Закона о удруженом раду⁹¹, док данас више не постоји.

Законски систем оснивања привредног друштва, иако у савременим условима привређивања редак, и даље је заступљен у свим земљама у јавном сектору. Према овом систему привредно друштво се оснива на основу самог закона или неког управног акта. Био је доминантан у тзв. фази административног управљања привредом. Данас је заступљен код оснивања привредних друштава у државној својини за обављање делатности од јавног интереса, од стране државе или јединице локалне самоуправе⁹²

Нормативни систем или систем нормативног акта је са гледишта сигурности правног и привредног система најприхватљивији јер су сви услови за оснивање привредног друштва унапред одређени законом те тиме оснивачи унапред већ знају које претходне радње треба да предузму да би основали привредно друштво које одговара њиховим интересима. Такође, у овом систему, оснивачи могу бирати између више у закону понуђених организационих форми привредних друштава. Упоредноправно посматрано, овај систем је најчешће у примени. Стицање правног субјективитета и својства правног лица привредног друштва, код овог система јесте моменат уписа привредног друштва у прописани регистар. Другим речима, то заправо значи да оснивачи када испуне унапред у закону прописане услове за оснивање одређеног привредног друштва, подносе пријаву надлежном органу за

⁹⁰ Васиљевић, Мирко: *Пословно право*, Београд, 2004., стр. 58 – 59 и Спиновић Јовановић, Луција: *Трговинско право*; Београд, 2004., стр. 67 – 68.

⁹¹ Спиновић Јовановић, Луција: *оп. цит.*

⁹² Васиљевић, Мирко: *Оп. цит.*; Београд, 2004., стр. 58 – 59.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

регистрацију. Ако надлежни орган нађе да су сви услови испуњени, врши се упис у регистар који је код овог система конститутивног карактера. Упоредноправно, код овог система постоје једино извесне разлике у томе који је државни орган надлежан за регистрацију. До доношења Закона о регистрацији привредних субјеката⁹³ и формирања Агенције за привредне регистре, у нашем законодавству, за регистрацију привредних друштава био је надлежан привредни суд. Данас је надлежност привредног суда за регистрацију остала једино код оснивања установа, као што су основне школе, средње школе, факултети, универзитети и сл. У другим правним системима регистрација привредних друштава је поверена или посебним органима, или посебном одељењу судова (судска надлежност је остала у правном систему Републике Хрватске, док у англоамеричком правном систему доминирају посебно формиран органи државе који врше регистрацију привредних друштава). Позитивноправно решење које постоји у нашем правном систему би се могло правдати значајем уписа привредних друштава, потреби да се упис извршава брзо, са минимално бирократије и да изискује мање трошкове, да су подаци о уписима јавно доступни, путем интернета, а да је опет правилно извршен, јер је орган који га врши специјализован само за ту врсту послова.

Систем дозволе (одобрења или сагласности) – Иако је претходни систем доминантан у свету и код нас, овај систем служи као допунски, јер одређене делатности за које се привредна друштва региструју, изискују претходно прибављање одобрења или дозволе од органа који је надлежан за ту врсту делатности. Надлежни орган који треба да да одобрење на оснивање неког привредног друштва, за разлику од органа који врши регистрацију, осим испуњености прописаних услова, цени и целисходност, односно оправданост оснивања. Дакле, постоји дискреционо право надлежног органа да, и поред испуњености свих предвиђених услова, не одобри оснивање неког привредног друштва. То би, на пример, важило за оснивање осигуравајућих друштава, пословних банака, затим привредних друштава која би хтела да региструју делатност производње оружја и сл. Оваква привредна друштва не могу стећи

⁹³ „Службени гласник РС“ бр. 55/2004 и 61/2005.

правни субјективитет пре него што добију дозволу органа надлежног за издавање истих за одређене привредне делатности.

Систем концесије је извешан подсистем претходног, јер концесија и јесте одобрење у неком смислу. Разлика постоји у томе што се овде захтева добијање дозволе за делатност која је везана за експлоатацију природног богатства, изградњу путева и сл., те је углавном и временски ограничена у складу са прописима који регулишу ту привредну област.

5.2.1. Поступак стицања правног субјективитета

Привредно друштво се оснива моментом потписа и овере акта о оснивању, односно уговора, код вишеперсоналних друштава или одлуке код једноперсоналног привредног друштва. У нашем позитивном праву и у упоредним правима, оснивачки акт има конститутивни карактер. Међутим, његов конститутивни карактер, са аспекта признавања својства правног лица и стицања пословне способности, се релативизира тиме што привредно друштво може самостално иступати на тржишту у своје име и за свој рачун, тек након уписа привредног друштва у прописани регистар. Дакле, без оснивачког акта привредно друштво не може да настане, али без његове регистрације, не може да почне са обављањем било каквих послова. Упис у регистар није декларативног карактера, већ конститутивног у смислу признавања правног субјективитета и настанка новог субјекта који се разликује од својих оснивача. Из разлога настанка извесног правног вакуума, који у пракси може трајати дужи или краћи временски период, поставља се питање правног третмана друштва које је конституисано оснивачким актом, а још увек није као такво регистровано и није стекло статус правног лица? Упоредноправно, оваква ситуација, тј. правни субјект је регулисан увођењем института друштва у оснивању или преддруштва. Кључни моменат настанка преддруштва је склапање правног посла на коме се темељи друштво, те оно настаје по сили закона, без потребе да оснивачи то посебно спомињу или уређују уговором о оснивању⁹⁴. Наше право не познаје преддруштво, већ предвиђа оснивање

⁹⁴ Барбић, Јакша: *оп. цит.*, стр. 148 – 149.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

привредног друштва у једном потезу – уписом у прописани регистар на основу потписаног и овереног оснивачког акта (уговора или одлуке)⁹⁵. Међутим, то не значи да се у пракси не може догодити ситуација да оснивачи, након потписа уговора о оснивању, а пре регистрације, склапају одређене правне послове чија дејства се могу односити на будуће привредно друштво, након његове регистрације. У тим случајевима у нашем праву ће доћи до примене норми грађанског права, па су самим тим веома важна теоријска одређења правне природе уговора о оснивању и заједнице оснивача која настаје пре регистрације друштва.

Уговор о оснивању привредног друштва је конститутивно – организациони акт који, као приватноправни посао, закључују правна и физичка лица као његови оснивачи⁹⁶. Само одређење уговора о оснивању привредног друштва као конститутивно – организационог акта, одређује његову садржину. Код нас, али и у другим правним системима, садржина уговора је унапред прописана императивним нормама уз остављен слободан избор оснивачима да у уговор унесу још неке одредбе за које ови сматрају да су битне за уређење њихових међусобних односа, а које су наравно законски дозвољене.

Наше позитивно законодавство је оснивачки акт, односно уговор о оснивању дефинисало у општим одредбама, а касније се утврђује његова садржина за сваку појединачну форму привредног друштва које постоји у нашем правном систему – ортачко друштво, командитно друштво, друштво са ограниченом одговорношћу и акционарско друштво. Теоријски посматрано, уговор о оснивању друштва, без обзира на форму друштва, треба да уређује три основне групе правних односа:

- 1) међусобна права и обавезе оснивача (и евентуално каснијих чланова друштва) у вези са оснивањем;
- 2) организацију друштва и
- 3) учешће и положај члана у друштву (члански однос)⁹⁷.

Уколико се још више конкретизује садржина уговора о оснивању, он треба да садржи податке о оснивачима (личне податке на основу којих се идентификују

⁹⁵ Спировић Јовановић, Луција: *оп. цит.*, стр. 69.

⁹⁶ Шогоров, Стеван: *Природа уговора о привредном друштву*; „Ново привредно законодавство“, Крагујевац, 2005, стр. 58.

⁹⁷ *Исто*, стр. 59.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

физичка лица, уколико су они оснивачи и/или на основу којих се идентификују правна лица, уколико су они оснивачи), затим, пословно име и седиште друштва које се оснива, његову делатност, улоге оснивача, права и обавезе оснивача, услове и начин утврђивања и распоређивања добити и сношење ризика и друге одредбе од значаја за оснивање. Тако, рецимо важећи Закон о привредним друштвима прописује садржину за оснивачки акт, односно уговор о оснивању командитног друштва: податке о оснивачима, пословно име и седиште, претежну делатност, означавање врсте и вредности улога сваког оснивача, што је исто и за оснивачки акт ортачког друштва, са допуном да код ове форме у уговор о оснивању мора бити обавезно назначено који члан друштва је комплементар, а који је командитор.

У англосаксонском правном систему, Уговор о оснивању, односно, *Article of Association*⁹⁸ или *Article of Incorporation*⁹⁹, треба да садржи пословно име и седиште, делатност или како је то на енглеском језику *Nature or Purpose*, што би у буквалном преводу значило – Природа или Сврха, а што се свакако не би тачно поклапало са тумачењем делатности привредног друштва. Међутим, даља разрада овог елемента уговора о оснивању, управо своди *Nature or Purpose* на делатност, онако како је схватају европска законодавства. Следећи елемент уговора о оснивању јесте трајање привредног друштва. Ово стога, што, рецимо неке државе у Сједињеним Америчким Државама својим правним актима прописују максималну дужину трајања привредних друштава, након чега се оно мора поново обновити или енг. *Renew its existance*. Следећи елемент је структура капитала, и то је углавном четврта одредба уговора и односи се на износ капитала и остале информације од значаја за оснивачки капитал. У уговору се надаље регулише унутрашња организација привредног друштва, те се уносе подаци о регистарској канцеларији државе и подаци о оснивачима односно *incorporators*.¹⁰⁰

У правној теорији постоји општа сагласност о приватноправној природи уговора о оснивању, јер у његовој основи лежи *affectio societatis*, као воља, односно намера

⁹⁸ У common law систему Велике Британије, *Наведено према:*

http://www.companylawclub.co.uk/topics/registering_a_company.shtml, приступљено 17.02.2014.год.

⁹⁹ У Америчком и Аустралијском правном систему.

¹⁰⁰ Jentz A. Gaylord, Miller Leroy Roger, Cross B. Frank: *он. цит.*, стр. 718 – 719. и Getz George: *он. цит.*, стр. 432.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

два или више лица да се удруже ради обављања одређених послова, с тим да деле користи и губитке из тих послова¹⁰¹. Домаћи аутори су углавном сагласни да је правна природа уговора о оснивању у основи грађанскоправни ортаклук и да се на њега примењују опште одредбе које важе за уговоре. Међутим, правна ситуација која настаје закључењем таквог уговора није иста као код осталих уговора. Наиме, њиме се ствара нови субјект у чије име, до регистрације предузимају правне радње његови оснивачи или лице које они овласте. Те правне радње или, тзв. припремне радње, могу бити различитог обима, од врло једноставних, до веома сложених и финансијски крупних послова (куповина или закуп пословних просторија, набавка осниваних средстава рада, закључивање уговора о кредиту са банком ради обезбеђивања средстава којима ће се покривати трошкови код оснивања друштва и сл.). И англосаксонско право познаје термин припремне радње код оснивања привредних друштава. Као и у другим правним системима, и овде се тзв. промотери, односно лица која предузимају припремне радње зарад оснивања привредног друштва, сматрају лично одговорнима за све правне послове које закључе до регистрације, а након тога, привредно друштво може преузети сва права и обавезе које су до тог момента настале¹⁰². До доношења новог Закона о привредним друштвима 2011. године, у правном систему Републике Србије, односно у Закону о привредним друштвима из 2004. године, под Општим одредбама, постојала је одредба која је гласила: *Оснивачи друштва и друга лица за преузете обавезе у вези са оснивањем привредног друштва одговарају солидарно целокупном својом имовином, ако уговором са трећим лицима која имају потраживања по том основу није другачије одређено*¹⁰³. У новом закону је оваква одредба изостављена, као што је и изостављена и било каква могућност да може постојати оваква правна ситуација пре регистрације друштва. То, наравно не значи да више не постоји потреба за тим видом регулације, већ можда да је ипак то једна

¹⁰¹ Ripert, G, et Roblot, R: *Traite elementaire de droit commercial*; tome I, Paris, 1986., стр. 474, *Наведено према*: Јанковец, Ивица: *он. цит.*, стр. 37.

¹⁰² Jentz A. Gaylord, Miller Leroy Roger, Cross B. Frank: *он. цит.*, стр. 717.

¹⁰³ Члан 12. Закона о привредним друштвима, „Службени гласник РС бр. 125/2004. И надлежни судови су примењивали ову законску одредбу, *види више*: Пресуда Вишег трговинског суда бр. Пж. 5584/06 од 07.09.2006. године - Преузето из правне базе програмског пакета Propis soft-a, <http://propissoft.propissoft.rs/> дана 05.02.2014. године.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

озбиљна правна празнина и превид од стране законодавца. Условно речено, након регистрације привредног друштва, постоји одговорност оснивача у случају злоупотребе правне личности, односно тзв. пробијања правне личности, где оснивачи одговарају неограничено за обавезе друштва уколико су учинили један вид од набројаних злоупотреба¹⁰⁴.

Из горе наведених разлога, у теорији постоји још једно схватање правне природе уговора о оснивању, која стоји насупрот уговорној теорији. То је нормативистичка теорија, која има велики утицај у германском правном кругу и која негира уговорну, али и приватноправну природу уговора о оснивању. Уговорна природа се признаје само до регистрације привредног друштва. Након тога, уговор о оснивању прераста у споразум којим је створен један нови субјект са сопственим и засебним правним животом¹⁰⁵.

Све напред речено наводи на закључак да је правна природа уговора о оснивању до регистрације и стицања својства правног лица друштва које се оснива, у суштини уговорна, а опет узимајући у обзир значај оснивачког акта, и на почетку, а и касније (где је он највиши општи акт друштва или тзв. Устав друштва), он је организационо – нормативни акт. Дакле, уговор о оснивању као уговор *sui generis*, има мешовиту правну природу која зависи од тренутка посматрања. Другим речима, веома је важно када се одређује његова правна природа; да ли када је уговор закључен и привредно друштво на основу њега основано и уписано у прописани регистар или када је закључен, али пре него правни систем друштву у оснивању призна својство правног лица, када постоји тзв. преддруштво.

5.2.2. Појам и карактеристике преддруштва

Појам преддруштва, или друштва у оснивању се одређује као заједница оснивача која настаје након потписа уговора о оснивању, а пре регистрације друштва. Дакле, потписом уговора о оснивању привредно друштво је основано, али није још увек стекло правни субјективитет. Другим речима, дејство уговора о оснивању као

¹⁰⁴ Члан 18. Закона о привредним друштвима, „Службени гласник РС бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014 – др. закон и 5/2015.

¹⁰⁵ Види више: Шогоров, Стеван: *оп. цит.*, стр. 60-66.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

правног посла јесте настанак правне заједнице чланова, која је првенствено унутрашња, тј. уређује међусобне односе оних који су га закључили. Међутим, та правна заједница делује и према трећим лицима, те има и шире дејство¹⁰⁶.

Схватање појма преддруштва се у правној теорији различито схвата и објашњава у зависности од схватања правне природе уговора о оснивању. Иако постоји сагласност да је правна природа уговора о оснивању у основи грађанскоправни ортаклук и да се на њега примењују опште одредбе које важе за уговоре, о чему је раније било више речи, ипак се не може рећи да је преддруштво орташтво грађанског права, јер престаје настанком привредног друштва, односно уписом друштва у прописани регистар, а не ликвидацијом или развргнућем ортачке заједнице, те има континуитет. Исто тако се не може рећи ни да је оно привредно друштво, јер му недостаје правни субјективитет¹⁰⁷. Преддруштво настаје закључењем уговора о оснивању и траје до уписа привредног друштва у прописани регистар. Заједнички циљ који оснивачи остварују преко преддруштва јесу све припремне радње које претходе упису у регистар привредног друштва. Иако преддруштво нема правни субјективитет, оно има неку врсту субјективитета, јер сва права и обавезе које предузима, не предузима у име својих оснивача, већ у име будућег привредног друштва које ће из њега настати. За преузете обавезе које настану из правних послова преддруштва и трећих лица, пре регистрације привредног друштва, солидарно и неограничено одговарају његови оснивачи целокупном својом имовином. Када привредно друштво стекне правни субјективитет, на њега аутоматски прелазе сва права и обавезе које је преддруштво преузело у његово име. Права и обавезе које су преузели пак оснивачи у своје име, прелази на друштво само уколико из оно преузме, односно ратификује, а преносе се на друштво правилима уговорног права¹⁰⁸.

Америчко и енглеско законодавство не познаје институт преддруштва и за све уговоре које оснивачи потпишу пре регистрације друштва, они су лично одговорни и та лична одговорност се продужава и када се привредно друштво региструје, без

¹⁰⁶ Барбић, Јакша: *оп. цит.*, стр. 148.

¹⁰⁷ Васиљевић, Мирко: *Коментар Закона о привредним друштвима*; Београд, 2006., стр.78.

¹⁰⁸ Исто, стр. 79.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

обзира да ли је уговор закључен у име будућег друштва или у име оснивача. Ослобађање одговорности је једино могуће у случају да привредно друштво, након стицања својства правног лица одлучи да преузме права и обавезе настале из уговора који су закључени пре његовог оснивања¹⁰⁹.

Појам преддруштва познају европска правна законодавства, као нпр. Немачка, Аустрија и Француска¹¹⁰.

У суседној Хрватској се статус преддруштва признаје заједници оснивача, након потписа уговора о оснивању, по самом Закону о трговачким друштвима¹¹¹, где је на једном месту решено питање преддруштва за сва привредна друштва¹¹².

У позитивном праву Републике Српске, нема одређења појма преддруштва, али зато постоје норме које се односе на одговорност оснивача за обавезе пре регистрације друштва (слично као што је то постојало у ранијем Закону о привредним друштвима Србије из 2004. године)¹¹³.

Наше позитивно привредно законодавство је новим Законом о привредним друштвима од 2011. године, изменило схватање правне ситуације која може настати у правном вакууму од момента закључења уговора о оснивању привредног друштва, па до његове регистрације. Ни раније, правни систем Србије није регулисао питања преддруштва, али је бар правно уређивао одговорност оснивача за обавезе пре регистрације друштва. Садашња решења сву одговорност оснивача упућују на институт пробијања правне личности¹¹⁴. Из тога произилази да наше позитивно законодавство правној заједници оснивача, до регистрације друштва, не признају никакав статус, па чак ни друштва у оснивању. То би могло бити потенцијално лоше решење баш из раније наведених разлога због којих оснивачи и

¹⁰⁹ Jentz A. Gaylord, Miller Leroy Roger, Cross B. Frank: *оп. цит.*, стр. 717. и Rosenberg R., Robert, Ott G., William, Byers E., Edward and Brown W., Gordon: *Business law, With UCC Applications, Sixth edition*; USA, 1983. стр. 445. и http://www.companylawclub.co.uk/topics/registering_a_company.shtml; приступљено 17.02.2014. год.

¹¹⁰ *Види више:* Барбић, Јакша: *оп. цит.*, стр.148.

¹¹¹ *Види више:* Закон о трговачким друштвима, „Народне новине Републике Хрватске“ бр. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 152/11, 111/12 и 68/13, члан 6.

¹¹² Барбић, Јакша: *оп. цит.*, стр. 148.

¹¹³ *Види више:* Закон о привредним друштвима „Службени гласник Републике Српске“ бр. 01-1882/08, члан 12.

¹¹⁴ *Види више:* Закон о привредним друштвима, „Службени гласник РС“ бр. 36/2011 и 99/2011,83/2014-др.закон и 5/2015, члан 18.

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

предузимају одређене правне радње пре регистрације, а које су неопходне и управо служе за припрему регистрације. Међутим, на овакво решење се може гледати и на други начин. Наиме, у пракси оснивачи могу да иступају у име будућег друштва на које ће аутоматски прећи сва права и обавезе у оном моменту када се оно стекне правни субјективитет¹¹⁵. Ако се крене од претпоставке да ће оснивачи радити у интересу будућег друштва, онда овакво решење служи ефикасности и континуитету права и обавеза без потребе додатног закључивања било каквих формалних уговора. Дакле, долази до уштеде времена и новца друштва. Ипак, ситуација се потпуно мења уколико оснивачи не раде у интересу будућег друштва. Мада је то ретко претпоставка, није немогуће замислити такву ситуацију, посебно код оснивача који се служе различитим шпекулацијама и приступају оснивању привредног друштва из побуда које воде злоупотреби друштва и правних прописа. Тада долази до активирања раније поменутих норми Закона које се односе на пробијање правне личности привредног друштва, која се односе на период када је привредно друштво већ настало, дакле после његове регистрације и када је оно већ носилац свих права и обавеза које су оснивачи преузели пре његовог настанка. Како је опште позната чињеница дужине трајања судских поступака, овакво решење може озбиљно утицати на пословање поверилаца из правних послова у питању и сл. Практично посматрајући, код примене института пробијања правне личности, може се јавити још један проблем, а то је његова ретка примена у пракси. Разлози томе се крећу од колебљивости самог законодавца до колебљивости судова у примени норми које се односе на пробијање правне личности привредног друштва¹¹⁶. Мада су у домаћој судској пракси постојали такви случајеви, али ни у једној није утврђено да је постојао привид правне личности, те су нижестепене пресуде оборене. Тако је Врхови суд Србије укинуо нижестепену пресуду због

¹¹⁵ Домаћа судска пракса је на становишту да је новоосновано привредно друштво одговорно за обавезе оснивача до висине активе која му је пренета бестеретним правним послом. *Наведено према:* Решењу Врховног суда Србије, Пзз. 11/04 од 01.04.2004. године, као што плаћање штете оштећенима од стране друштва за обавезе оснивача није противно принудним прописима. *Наведено према:* Пресуди Врховног суда Србије, Прев. 192/2009 од 23.06.2009. године. - Преузето из правне базе програмског пакета Propis soft-a, <http://propissoft.propissoft.rs/> дана 05.02.2014. године.

¹¹⁶ *Види више:* Васиљевић, Мирко: *Коментар Закона о привредним друштвима*; Београд, 2006., стр. 93-94.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

њене мане у погледу примене материјалног права и вратио је на поновно суђење. Наиме, Врховни суд је у поступку ревизије утврдио да је и првостепени и другостепени суд утврдио да постоји пробијање правне личности (обзиром на то да су само судови овлашћени да примењују институт привида или пробијања правне личности), али да нису навели коју радњу злоупотребе су оснивачи учинили, односно нису идентификовали поступке којима је стваран привид правне личности (мешање имовине друштва са личном имовином, плаћања новцем друштва за личне потребе, за куповину куће, аутомобила, отуђење имовине у корист сродника или трећих лица или у своју личну корист, располагањем имовином друштва на друге начине у циљу изигравања поверилаца и сл.)¹¹⁷. У другом случају, Врховни суд је у поступку ревизије сам донео пресуду којом је потврдио одлуке нижестепених судова, да није постојао привид правног идентитета, јер се код тужиоца не може то створити, из разлога што је пословни и облигационо-правни однос између тужиоца и друштва чији је оснивач тужени, успостављен након што је тужени располагао имовином друштва и већи део износа наведеног располагања вратио¹¹⁸.

Упоредноправна решења раније описаних ситуација, посебно америчко, где привредно друштво, након оснивања има избор да ли ће преузети раније обавезе или не, чини се рационалнијим.

Читава претходна дебата се може релативизирати на тај начин што правни субјективитет привредног друштва јесте различит од његових оснивача, али ипак то привредно друштво чине ти исти оснивачи (бар његов персонални супстрат), управљају њиме, закључују уговоре у име друштва и сл. То другим речима значи, да уколико се приступи оснивању привредног друштва из побуда које воде злоупотреби друштва и правних прописа, вероватно ће се и каснији правни послови, предузети након његове регистрације, закључивати из сличних побуда и ту правни субјективитет привредног друштва неће бити од већег значаја. Биће потпуно свеједно у ком тренутку такви оснивачи предузимају правне радње. Наш

¹¹⁷ Види више: Решење Врховног суда Србије, Рв. 2999/2005 од 22.12.2005. и Пресуду Врховног суда Србије, Прев. 358/2008 од 24.03.2009.године - Преузето из правне базе програмског пакета Propis soft-a, <http://propissoft.propissoft.rs/> дана 05.02.2014. године.

¹¹⁸ Види више: Пресуда Врховног суда Србије, Прев. 358/2008 од 24.03.2009.године - Преузето из правне базе програмског пакета Propis soft-a, <http://propissoft.propissoft.rs/> дана 05.02.2014. године.

законодавац полази од претпоставке да су овакви случајеви ретки у пракси, па је стога ситуација решена прописима, без детаљисања, али опет са механизмом који може спречити све евентуалне злоупотребе привредних друштава.

5.3. Престанак правног субјективитета

У нашем позитивном праву је утврђено да се моменат стицања правног субјективитета привредног друштва поклапа са моментом његове регистрације код надлежног органа. Исто тако, привредно друштво губи свој правни субјективитет брисањем из регистра. Како је код стицања правног субјективитета неминовно обрађено оснивања привредних друштава, јер радње оснивања претходе и на крају крајева, резултирају стицању правног субјективитета, то се на овом месту мора бар донекле дотаћи део који се тиче престанка привредног друштва. Дакле, престанак привредног друштва, претходи и резултира и престанку правног субјективитета привредног друштва. Као и код поступка оснивања привредног друштва, где може настати одређен, краћи или дужи временски период између потписа оснивачког акта (када је привредно друштво основано), па до његове регистрације, тако и за време трајања поступка престанка (стечај, ликвидација или у случају статусне промене), постоји период када привредно друштво још постоји, али не поседује правни субјективитет у пуном смислу те речи. Наиме, тада привредно друштво задржава правни субјективитет у оној мери у којој је то потребно да би се поступак престанка привредног друштва окончао (ограничена правна способност)¹¹⁹.

Иако се привредна друштва, по правилу оснивају да би трајно обављала одређену делатност коју су регистровали код надлежног органа, дешава се да она престају да постоје. Разлози за то могу бити различите природе, од које зависи и начин и поступак у ком одређено привредно друштво престаје да постоји. Међутим, без обзира на поступак у ком привредно друштво престаје да постоји и његов ток, сви воде истом епилогу – брисању из регистра и губитку правног субјективитета.

¹¹⁹ Васиљевић, Мирко: *Пословно право*; Београд, 2004., стр. 41.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Период који претходи престанку привредног друштва, може трајати и више година. Да би се у тој ситуацији заштитио правни промет и интереси трећих лица, долази до ограничавања правног субјективитета тог привредног субјекта, али и до измена његових атрибута. Ту се првенствено мисли на измене у пословном имену, коме се додају речи „у ликвидацији“¹²⁰ или „у стечају“¹²¹. Привредно друштво може престати у поступку ликвидације, ако се ради о солвентном привредном друштву и у стечајном поступку, ако се ради о несолвентном привредном друштву. Такође, постоји још један начин престанка несолвентног привредног друштва који се назива реорганизација привредног друштва и представља алтернативну стечају¹²¹.

5.4. Дејства правног субјективитета

Правни субјективитет привредног друштва производи имовинска и ванимовинска дејства. Прва су повезана са претходно поменутом чињеницом да је имовина привредног друштва одвојена од имовине његових власника (осим када се ради о ортацима у ортачком друштву и комплементару у командитном друштву). Ванимовинска дејства правног субјективитета су елементи индивидуализације привредног друштва – пословно име, седиште, делатност, национална припадност, посебан пословни рачун и сл.

Посматрајући правни субјективитет привредног друштва и његова дејства у пракси, долази се до закључка да она представљају једну неодвојиву и узајамно повезану и условљену целину. Одвојено анализирање имовинских и ванимовинских дејстава правног субјективитета је могуће само у теоријским расправама и разлог томе је боље разумевање и једних и других.

Иако се у литератури имовинска дејства правног субјективитета истичу као прва у анализама, ипак би се могло рећи да временски, прво настају ванимовинска дејства. Ово стога, што поседовање имовине, која настаје од удела оснивача, није довољно да би се привредно друштво истакло као посебан субјект права. Њега, као посебног

¹²⁰ Члан 22., став 5. Закона о привредним друштвима Републике Србије.

¹²¹ *Више о начинима и поступку престанка привредног друштва*: Васиљевић, Мирко: *Компанијско право, Право привредних друштава*; Београд, 2012. год., стр. 541-588.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

субјекта у правном промету, који се разликује од других сличних привредних друштава, на првом месту одређују ваннимовинска дејства правног субјективитета – посебно име, седиште, делатност и сл. Ипак неодвојивост и међусобна условљеност дејстава правног субјективитета се огледа и у томе, што привредно друштво, као јасно дистинктиван нови субјект у правном промету, мора имати и своју посебну имовину.

5.4.1. Имовинска дејства правног субјективитета

Моментом уписа привредног друштва у прописани регистар, дотадашњи имовински удели оснивача (новчани и неновчани), постају власништво привредног друштва и његова имовина, те се као такви разликују од личне имовине његових оснивача. Оснивачи – власници нису сувласници имовине друштва, већ само имају право на уделе и акције у друштву¹²². Из овако постављене имовинске ситуације, произилази више правних последица. Прва од њих је да право наплате на имовини друштва имају само повериоци друштва, не и лични повериоци његових оснивача и обрнуто – повериоци друштва се не могу наплатити из личне имовине оснивача, осим ако ови нису неограничено одговорни за обавезе (ортаци у ортачком друштву и комплементар у командитном друштву, као и у случајевима злоупотреба привредног друштва).

У америчком законодавству, чињеница да је привредно друштво, односно корпорација правно лице и да јој се признаје правни субјективитет, повлачи за собом двоструко опорезивање стечене добити и према федералним прописима и према прописима држава чланица. Корпорације, када је у питању њихова добит, имају избор између две могућности – да га задрже или поделе акционарима у виду дивиденди. Дивиденде су такође опорезиве, као приход акционара. Двоструко опорезивање се у америчкој литератури наводи као једна од главних мана корпорација као форме привредног друштва¹²³.

¹²² Васиљевић, Мирко: *Пословно право*; Београд, 2004., стр. 41.

¹²³ Jentz A. Gaylord, Miller Leroy Roger, Cross B. Frank: *оп. цит.*, стр. 711.

5.4.2. Ванимовинска дејства правног субјективитета

Ванимовинска дејства субјективитета су елементи индивидуализације привредног друштва, односно атрибути привредног друштва. Баш на основу њих се привредна друштва разликују између себе и као таква иступају у правном промету као правна лица. Оснивачки акт, као документ који је обавезан и који претходи стицању правног субјективитета привредног друштва, мора да садржи податке који то привредно друштво идентификују на веома јасан начин.

Дакле, ванимовинска дејства правног субјективитета су пословно име, седиште, делатност, национална припадности, пословни рачун, матични број, порески идентификациони број и сл. Како централни предмет овог рада представљају баш ванимовинска дејства правног субјективитета и њихов реалан однос према другим правним и привредним односима у које ступа једно привредно друштво – држава, пословни партнери, потрошачи, али и власници, односно чланови друштва и његови радници, детаљан приказ елемената индивидуализације привредног друштва, схваћен у ужем смислу, биће дат у наредном поглављу рада.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

II ДЕО
ПОЈАМ И КАРАКТЕРИСТИКЕ
ЕЛЕМЕНАТА ИНДИВИДУАЛИЗАЦИЈЕ
ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Статусни, односно тзв. статички део привредног права регулише правни положај привредних друштава, па и привредних субјеката уопште. Ипак, трендови развоја ове области указују на то да је и овај део привредног права подложен променама. Само у последњих двадесет година у Републици Србији су ове правне норме више пута мењане и прилагођаване захтевима модерног развоја привреде и друштва уопште. Слична ситуација је и у другим земљама. Дакле, сведоци смо бурних промена у правним системима, економијама и на тржиштима читавог света. Економска криза, као глобални феномен, утицала је на све правне системе на свету који су почели константно да трагају за правним формама у којима ће се организовати привредна друштва, која ће најбоље одговарати новонасталим приликама. Дакле, последње деценије су извршиле релативизацију термина „статички“ и довеле до тога да се могу и надаље очекивати новине. Наравно, степен промена норми које регулишу ову област није толики да би се традиционално схватање потпуно напустило. Посебно ако се имају у виду разлози због којих статусни део привредног права и треба да буде релативно непроменљив. На првом месту је свакако правна сигурност коју једино могу пружити норме које ће оснивачима привредних друштава гарантовати одређено и очекивано место и положај на тржишту, а самим тим и очекиване резултате у пословању на одређеном тржишту.

Индивидуализација привредних друштава јесте скуп персоналних карактеристика привредног друштва на основу којих се оно разликује од осталих привредних друштава који учествују у правном промету. Без индивидуализације привредних друштава немогуће је њихово постојање и она је, уствари предуслов, како за оснивање привредног друштва, тако и за касније ступање привредног друштва у привредноправне односе са другим привредним друштвима, те су они уствари атрибути института правног лица. Значај индивидуализације привредних друштава је вишеструк, јер, поред осталог, обезбеђује заштиту, често

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

супротстављених интереса. Прво, се штите интереси самог привредног друштва, коме је итекако у интересу да свој пословни „*image*“ (*goodwill*) гради преко персоналних обележја по којима ће бити препознатљиво својим пословним сарадницима, корисницима услуга и потрошачима¹²⁴. Затим, штите се интереси потрошача и корисника услуга, који ће, у маси привредних друштава која се баве истом или сродном делатношћу, на основу индивидуалних обележја моћи препознавати и разликовати оно привредно друштво које им највише одговара. Индивидуализацијом привредних друштава штити се и правни и привредни промет, односно његова сигурност, путем међусобног разликовања привредних друштава. Најзад, индивидуализацијом привредних друштава се штите и друштвени (јавни) интереси и то, опет путем међусобног разликовања привредних друштава у правном промету.

Индивидуализација привредних друштава се изражава кроз атрибуте привредног друштва који је чине. Уколико индивидуализацију привредног друштва схватимо у ужем смислу, онда ће се она изразити кроз атрибуте који треба на веома прецизан и јасан начин да изврше дистинкцију привредних друштава између себе у правном промету. То су следећи атрибути: пословно име, седиште, делатност и национална припадност.

У правној теорији наводи се регистрација привредног друштва као још један његов елемент индивидуализације, јер су њена дејства конститутивног карактера и привредно друштво тек након регистрације стиче правни субјективитет, преко кога његови остали атрибути постају видљиви и познати трећим лицима. Осим тога, ако се као ванимовинска дејства правног субјективитета привредног друштва, наводе његови атрибути, онда регистрација и не може да се сврста директно у атрибуте, јер се правни субјективитет стиче управо регистрацијом, као поступком који је у целини уређен од стране државе. Међутим, из разлога целисходности, али и изузетног значаја који регистрација привредних друштава има, она ће се детаљно обрадити у овом делу рада.

¹²⁴ Царић, Славко: *оп. цит.*, стр. 202.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Са друге стране, национална припадност привредног друштва је уврштена у атрибуте привредног друштва из разлога отварања тржишта и пословања привредних друштава у више држава и изван граница државе у којој су основана. Иако повезано са седиштем друштва као његовим атрибутом, национална припадност захтева пажњу посебне анализе јер се не може поистоветити са седиштем, а може имати практичне импликације на пословање како тог привредног друштва, тако и његових пословних партнера. Оно је веома важно и код анализе мутинационалних и трансационалних компанија.

Пословно име, као један од атрибута привредног друштва, као и његов утицај на укупно пословање тог привредног друштва, је немогуће посматрати изоловано од осталих атрибута. Његова изолована анализа је могућа, али резултати добијени таквом методом истраживања не би одражавали стварно стање у пракси, нити би могли бити релевантни у неким каснијим истраживањима. Како ће се настојати доказати у наставку рада, пословно име се не може само повезивати са називом и именом под којим послује једно привредно друштво, јер је ситуација у реалности другачија и под пословним именом се подразумева сâмо биће привредног друштва, са свом својом имовином, правима, али и обавезама и одговорностима које има и које је преузело иступајући самостално на тржишту. Овакво схватање пословног имена посебно долази до изражаја код продаје пословног друштва или код преноса пословног имена.

2. ПОСЛОВНО ИМЕ

Пословно име је назив под којим привредно друштво учествује у правном промету. Из чињенице да је данас свим привредним друштвима признат правни субјективитет и својство правног лица, произилази и обавезност да такав један нови субјект има своје име које је различито од имена својих оснивача. Привредно друштво, преко свог пословног имена по правилу гради и свој пословни имиџ и управо је преко њега препознатљиво на тржишту. Сам назив *Пословно име* је у

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

правном систему Србије релативно нов, односно уведен је доношењем Закона о привредним друштвима 2004. године. Пре тога, коришћен је назив фирма од латинског глагола *firmare* што значи утврдити¹²⁵. У Хрватском законодавству је и даље остао такав назив, односно на хрватском језику *твртка*. Оваквом називу се замера понекад погрешна употреба, јер се назив твртка користио и онда када би се говорило где неко ради, где има удео, где долази и одлази, или долазим и одлазим у твртку – фирму, радим у твртки – фирми, имам удео у твртки – фирми и сл. Дакле, такво коришћење је неправилно, јер се у тим случајевима ради о привредном друштву које има одређену твртку – фирму¹²⁶. Потпуно исту употребу имао је назив фирма у нашем праву и свакодневной употреби, тј. користио се да би се означио субјект права или привредно друштво као такво, а не само његово име¹²⁷. Заменом назива *фирма* са називом *пословно име*, решене су све даље недоумице, мада је у свакодневном говору и даље остало да *неко ради у фирми, одлази на посао у фирму*. Али сада се под тим не мисли на име неког привредног друштва, већ на сâмо привредно друштво. Термин пословно име је идентичан англосаксонском термину *Business name*. Иако можда на први поглед није уочљив веома велик значај пословног имена под којим ће неко привредно друштво иступати на тржишту, уласком у дубљу анализу, долази се до великог броја параметара који овај атрибут привредног друштва сврставају у сам врх елемената индивидуализације привредног друштва – где од њега понекад зависи и сама успешност пословања, привлачење потрошача и пословних партнера и сл.

2.1. Појам пословног имена

Пословно име се у позитивном праву Србије одређује на следећи начин: *Привредно друштво послује и учествује у правном промету под пословним именом које је регистровано у складу са законом о регистрацији. Пословно име обавезно*

¹²⁵ Миленовић, Дара: *оп. цит.*, стр. 289.

¹²⁶ Барбић, Јакша: *оп. цит.*, стр. 255.

¹²⁷ Јовановић, Владимир: *оп. цит.*, стр. 67.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

садржи назив, правну форму и место у коме је седиште друштва.¹²⁸ Уколико се овакво одређење пословног имена упореди са оним које је постојало у Закону о привредним друштвима из 2004. године, уочавају се извесне промене. Наиме, у ранијем закону се пословно име одређивало као назив под којим привредно друштво послује¹²⁹. Дефиниција у новом Закону је шире постављена и јасно је одређено да се пословно име више не третира само као назив привредног друштва. Дакле, оно сада обавезно садржи назив, правну форму и место у коме је седиште друштва. Из тога произилази да се законодавац определио за шире схватање пословног имена. Тиме је указано на важност пословног имена, односно да је пословно име нешто са чим се трећа лица прва упознају када се сусрећу у правном промету, те је важно да одмах знају име друштва, али и организациону форму и седиште тог друштва, јер из тога могу добити неколико почетних информација. Прва од њих јесте да ли им је познат назив друштва, друго колика је одговорност чланова привредног друштва према трећим лицима и евентуално са коликим капиталом располаже друштво – друштва капитала би требало да располажу са већим капиталом, мада не обавезно, и најзад, сазнајући у ком је месту седиште друштва, може се одмах одредити и место његове управе, затим месна надлежност суда и сл. Нови закон је унео новине код третмана пословног имена и по питању његове заштите, о чему ће касније бити више речи¹³⁰.

У суседној Хрватској, пословном имену привредног друштва, односно твртки трговачког друштва је посвећено једно читаво поглавље¹³¹. Пословно име је дефинисано као *име под којим трговачко друштво послује и под којим учествује у правном промету*. На исти начин је позитивноправно одређено пословно име и у законодавству Републике Српске, с тим да је поред пословног имена, у равноправној употреби и фирма, те се та два термина користе као синоними¹³². Дакле, хрватско законодавство и законодавство Републике Српске, слично нашем у

¹²⁸ Закон о привредним друштвима из 2011. године, члан 22.

¹²⁹ Закон о привредним друштвима из 2004. године, члан 17.

¹³⁰ Страна 95-106. овог рада.

¹³¹ Закон о трговачким друштвима, „Народне новине Републике Хрватске“ бр. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 152/11, 111/12 и 68/13, глава II, члан 11. до члана 32.

¹³² Члан 17. Закона о привредним друштвима, „Службени гласник Републике Српске“ бр.01-1882/08.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

ранијем закону, пословно име дефинише као назив и узима у обзир његово значење у ужем смислу. Иако се често одређивање појма у правним прописима може свести на извесну игру речима, понекад оно може имати и практичне импликације.

Англосаксонски правни систем на сличан начин позитивноправно регулише појам пословног имена¹³³, али иде корак даље у утврђивању његовог значаја и предочавања важности правилног избора пословног имена свима који планирају покретање бизниса и оснивања привредног друштва. Тако постоји израз који би се могао на српски језик буквално превести као *заразно* или енгл. *catchy business name*, те постоје посебна привредна друштва која пружају услуге код избора пословног имена¹³⁴. Овде је од посебног значаја избор пословног имена за оне који покрећу ново привредно друштво и акценат је да се тзв. заразним пословним именом за кратак временски период стекне препознатљивост на тржишту. Такође, уколико се из овог угла посматра важност избора пословног имена, долази до изражаја још једна његова димензија, а то је психолошки утицај на потрошаче и њихову перцепцију привредног друштва – да ли је оно такво да се веома лако може запамтити, допадљиво или већ речено – „заразно“. Ипак, да ли ће и надаље повољно утицати на само пословање тог привредног друштва, то је питање и осталих битних обележја привредног друштва, посматраних у њиховом међусобном деловању и међусобној условљености.

Привредна друштва могу у пословању, поред пословног имена, користити и скраћено пословно име, под истим условима под којима користе и пословно име. Скраћено пословно име обавезно садржи назив и правну форму привредног друштва и мора се регистровати код надлежног органа¹³⁵. Разлика у садржини пуног и скраћеног пословног имена у нашем правном систему је само у томе што скраћено пословно име не мора да садржи место у коме је седиште друштва. Ту се поставља питање која је уопште сврха постојања скраћеног пословног имена ако се из пуног имена само изостави седиште, а све остало је једнако регулисано. У Закону о трговачким друштвима Републике Хрватске је дефинисање скраћеног

¹³³ Rocchi J., Thomas, B.A, LL.B.: *он. цит.*, стр. 70 – 75 и Jentz A. Gaylord, Miller Leroy Roger, Cross B. Frank: *он. цит.*, стр. 717.

¹³⁴ Namella Institute – www.namella.com - приступљено 20.01.2016.г.

¹³⁵ Закон о привредним друштвима РС, члан 23.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

пословног имена боље урађено, односно одређено је на такав начин да се може оправдати постојање скраћеног пословног имена. Наиме, скраћено пословно име мора садржати карактеристични део пословног имена и назнаку облика друштва¹³⁶. Дакле, разлика скраћеног и пуног пословног имена у праву Хрватске је потпун изостанак одређивања предмета пословања, као и читавог пословног имена, већ се у њега уноси само његов карактеристични део. Закон о привредним друштвима Републике Српске је отишао и корак даље, те уопште не дефинише скраћено име, већ само прописује да привредно друштво може користити једно или чак више модификованих скраћених имена уколико су она наведене у оснивачком акту, под истим условима као што користи и пословно име¹³⁷. Овде би се евентуално могла замислити ситуација да привредно друштво може имати једно или више скраћених пословних имена која се могу веома разликовати од пуног пословног имена, па би се и оваквом решењу могле наћи одређене замерке. Решење које постоји у закону Републике Српске је идентично ономе које је постојало у Закону Србије из 2004. године, а које је новим Законом 2011. године, преформулисано и модификовано.

2.2. Елементи пословног имена

Постоји општа сагласност, уз врло мале изузетке, које елементе пословно име треба да садржи, као што постоји и општа сагласност које елементе пословно име не сме да садржи. Сагласност се односи како на домаћу правну теорију и праксу, тако и на упоредноправну теорију и праксу. Тако у вези са пословним именом треба разликовати три врсте елемената:

- 1) елементи које пословно име мора да садржи;
- 2) елементи које пословно име може да садржи, заједно са оним елементима за које је потребна посебна сагласност - лична имена, национална обележја и сл. и

¹³⁶ Закон о трговачким друштвима Републике Хрватске, члан 19.

¹³⁷ Закон о привредним друштвима Републике Српске, члан 19.

3) елементи које пословно име не сме да садржи.¹³⁸

2.2.1. Елементи које пословно име мора да садржи

Пословно име је обавезни елемент сваког оснивачког акта који је предуслов његовог правног субјективитета. Међутим, поред тога, сама садржина пословног имена, односно његови обавезни елементи су прописани законом и то је минимум индивидуализације привредног друштва која се самим одређивањем пословног имена мора добити. Као што је напред речено, наш законодавац се у новом закону о привредним друштвима определио за шире схватање појма пословног имена, па сада поред назива привредног друштва и правне форме, оно обавезно садржи и место у коме се налази седиште привредног друштва. У обавезне елементе се уврштава и ознака уз пословно име, уколико се привредно друштво налази у поступку ликвидације или стечаја, те се уз име додају и речи „у ликвидацији“ или „у стечају“. Ово је обавезан елемент јер је веома важан зарад сигурности правног промета, односно да трећа лица, која евентуално ступају у привредноправне односе са таквим привредним друштвима, одмах буду упозната са чињеницом у каквом се стању она налазе, односно она тада имају ограничен правни субјективитет, који важи само за радње које предузимају у вези ликвидације и стечаја.

Хрватско законодавство, на пример, у обавезне елементе убраја и назнаку предмета пословања друштва¹³⁹, док је код нас то елемент који пословно име привредног друштва може да садржи. Одређивање предмета пословања, односно делатности у пословно име привредног друштва као обавезног елемента, донекле се коси са његовим дефинисањем, као *назива под којим привредно друштво послује*. Дакле, појам пословног имена, односно твртке је уже одређен, него што се он заиста третира касније. Нејасно је како нешто чији се појам одређује као назив, претпоставља касније обавезни елемент предмета пословања. Предмет пословања, у хрватском законодавству се не мора уносити као скуп свих делатности које друштво обавља, већ се ради само о назнаци о којој делатности је реч, па је довољно истакнути само једну или неке од делатности које друштво обавља –

¹³⁸ Јанковец, Ивица: *оп. цит.*, стр. 82.

¹³⁹ Закон о трговачким друштвима Републике Хрватске, члан 13.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

наравно регистроване делатности. При том није од значаја да ли друштво у пракси стварно обавља ту делатност или је она само као таква уписана у судском регистру, јер се друштву оставља избор да одлучи, када сматра да је то потребно, хоће ли је почети обављати. Допуштено је навести неколико назнака делатности¹⁴⁰.

Како је у свим законодавствима прописан и језик и писмо на коме мора бити написано пословно име, онда и то спада у обавезне елементе, уз допуну условног и изузетног дозвољавања коришћења страних речи или карактера¹⁴¹, те се онда они могу третирати и као елементи које привредно друштво може да садржи.

У англосаксонском правном систему су привредна друштва у начелу слободна у избору пословног имена, као и код нас, а као једини обавезни елемент се наводи назнака о којој правној форми привредног друштва је реч – „*Limited*“, „*Incorporated*“ или „*Corporation*“, скраћено – „*Ltd*“, „*Inc*“ или „*Corp.*“¹⁴².

2.2.2. Елементи које пословно име може да садржи

Елементи које пословно име привредног друштва може да садржи или факултативни елементи привредног друштва су они који ближе означавају субјект привређивања¹⁴³. Овим елементима привредна друштва постижу детаљнију индивидуализацију и истичу оно што их чини посебним у одређеној области. То може бити, као што је случај у нашем праву, означавање делатности коју обављају, година оснивања, цртеж, лого, одређени географски појам и сл. У начелу, пословно име не треба да буде предугачко и оптерећено подацима, јер би се тада постигао контраефекат код трећих лица и евентуалних корисника. Циљ уношења додатних елемената у пословно име јесте привлачење пажње потенцијалних корисника услуга или потрошача. Наравно, ни факултативни елементи привредног друштва не смеју бити неистинити и не смеју да не одговарају стварном стању, јер би то кршило начело истинитости пословног имена.

¹⁴⁰ Барбић, Јакша: *оп. цит.*, стр. 270.

¹⁴¹ Закон о привредним друштвима РС, члан 24.

¹⁴² Rocchi J., Thomas, B.A, LL.B.: *оп. цит.*, стр. 71 и Jentz A. Gaylord, Miller Leroy Roger, Cross B. Frank: *оп. цит.*, стр. 717.

¹⁴³ Јовановић Спиrowић, Луција: *оп. цит.*, стр. 91.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

У елементе које пословно име може да садржи, спадају и условно дозвољени елементи или они који се могу унети у пословно име под посебним условима. Ту спада коришћење државних симбола и знакова, имена државе, аутономне покрајине или локалне самоуправе, те лична имена историјских личности и физичких лица и сл. У нашем позитивном праву посебно је регулисано коришћење националних или службених имена и знакова¹⁴⁴, као и коришћење личних имена¹⁴⁵. Према тим одредбама коришћење ових категорија се налази у посебном правном режиму. Тако је за коришћење државних или службених имена и знакова потребна претходна сагласност надлежног државног органа¹⁴⁶, док је за коришћење личних имена физичког лица потребна сагласност тог лица или ако је то лице умрло, онда је потребна сагласност његових законских наследника. Слично је регулисано и у праву Хрватске, с тим да је вршена допуна тих одредби у деловима који се тичу језика пословног имена и вршено је њихово прилагођавање и усклађивање са прописима и упутствима Европске уније¹⁴⁷.

У зависности од угла посматрања, коришћење одређених речи у пословном имену може бити и обавезан и условно дозвољен, али и забрањен елемент. То би било, на пример коришћење речи „банка“ у пословном имену. Наиме, свака пословна банка, мора имати у свом пословном имену реч „банка“ - обавезност, пословна банка се не може основати без сагласности Народне банке – условна дозвољеност, и ни једно привредно друштво, осим пословне банке, не може имати у свом пословном имену реч „банка“ – забрањен елемент¹⁴⁸.

¹⁴⁴ Закон о привредним друштвима РС, члан 29.

¹⁴⁵ Исто, члан 30.

¹⁴⁶ У новом Закону о привредним друштвима је под режим условно дозвољених елемената пословног имена додат назив аутономне покрајине, што у ранијим законима није био случај. Тако је нпр. у једној одлуци Вишег привредног суда у Београду (Пж. Број 169/97 од 31.01.1997. године Преузето из правне базе програмског пакета Propis soft-a, <http://propissoft.propissoft.rs/> дана 05.02.2014. године.) дозвољен упис назива *Косово* у пословно име привредног друштва, без дозволе надлежног органа, јер је у тадашњем Закону о предузећима постојало ограничење у том смислу само када је у питању назив савезне државе СРЈ, република чланица и јединица локалне самоуправе, док је назив *Косово* име за облик територијалне аутономије. Дакле, сагласност надлежног органа за назив аутономне покрајине који се региструје као део пословног имена привредног друштва, јесте ограничење које је уведено у правни систем 2011. године.

¹⁴⁷ Закон о изменама и допунама Закона о трговачким друштвима „Народне новине Републике Хрватске“ бр. 68/13, измене члана 20. Закона.

¹⁴⁸ Закон о банкама „Службени гласник РС“ бр. 107/2005, 91/2010 и 14/2015, члан 6.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

У англосаксонском праву, нпр. у Канади је ограничено коришћење речи „Круна“ и „Влада Канаде“ или на енгл. *Crown* или *Government of Canada* или име локалне самоуправе у Канади, без сагласности надлежних органа, па тако пословно име које би гласило „Краљевски достављачки сервис“ или на енгл. *Royal Delivery Service*, не би било дозвољено¹⁴⁹. У праву Велике Британије, повезаност са Владом или локалном самоуправом, *Government or Local authority*, спада у забрањене елементе пословног имена, а не у условно дозвољене. Међутим, касније у, набрајањима речи које су условно дозвољене, појављују се називи као Британија, Енглеска, Влада и сл., тако да је режим коришћења ових речи, ипак условно дозвољен, а не забрањен¹⁵⁰. Код коришћења личних имена физичких лица, овде се тражи и лична заинтересованост лица чије име треба да буде коришћено у пословном имену, односно да оно води посао, да је један од оснивача или чланова и да води посао поштено и да се труди да се таквим називом не створи забуна на тржишту у погледу идентитета привредног друштва. Ово правило је уведено као неопходно код регистровања одређених имена, односно презимена која су честа у том правном систему, нпр. *Smith*, јер ови правни системи препознају пословни имиџ, односно *goodwill* и његову вредност у личном имену физичког лица. Овде постоје и одређене опште речи које се самостално не могу користити, већ се уз њих мора додати израз који прецизира назив. Рецимо, не би било дозвољено *Rentals Limited*, док би *Lawn and Garden Rentals Limited*, било дозвољено, јер је код овог назива видљиво да се ради о нечему што се изнајмљује, али је истовремено прецизирано шта се изнајмљује¹⁵¹. У праву Велике Британије, постоји термин – осетљиве речи, *sensitive words*, које могу бити коришћене у пословном имену компаније само уз одобрење регистра компанија Велике Британије *Companies House*, или другог надлежног органа¹⁵². На званичној интернет презентацији регистра компанија Велике Британије, постоје таксативно набројане речи које спадају у наведену

¹⁴⁹ Rocchi J., Thomas, B.A, LL.B.: *оп. цит.*, стр. 72.

¹⁵⁰ Види више: http://www.companylawclub.co.uk/topics/company_names.shtml, приступљено 17.02.2014. год.

¹⁵¹ Rocchi J., Thomas, B.A, LL.B.: *оп. цит.*, стр. 74.

¹⁵² Види више: http://www.companylawclub.co.uk/topics/company_names.shtml, приступљено 17.02.2014. год.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

категорију, тако да се унапред може знати за које ће речи оснивачи евентуално морати прибављати сагласност надлежног органа пре подношења захтева за регистрацију таквог пословног имена. За неке од тих речи, сагласност се може релативно лако добити, док је за друге то процедура која је веома сложена¹⁵³. Неке од тих тзв. осетљивих речи су општег карактера, као нпр. архитекта, осигурање, институт, здравствени центар и сл.

2.2.3. Елементи које пословно име не сме да садржи

Пре доношења Закона о привредним друштвима, код нас је било забрањено коришћење имена страних држава или међународних организација у пословном имену. Након тога, њихово коришћење је потпало под посебан режим и могу се користити уз прибављање сагласности те стране државе или међународне организације¹⁵⁴. Исто је предвиђено и у позитивном праву Републике Српске и Републике Хрватске. Оно што је у свим посматраним правним системима апсолутно забрањено јесте коришћење речи у пословном имену које вређају јавни морал¹⁵⁵, које могу изазвати заблуду у погледу правне форме друштва, као и оних које могу изазвати заблуду у погледу претежне делатности друштва¹⁵⁶ или заблуде у погледу идентитета привредних друштава, односно могућност замене једног за друго привредно друштво, као и условно дозвољени елементи за које није прибављена претходна сагласност надлежних органа или сагласност одређених лица када је коришћење личних имена физичких лица у питању. Овоме би се могла додати и апсолутна забрана коришћења неистиних података у пословном имену. Уколико ипак дође до регистрације пословног имена које садржи забрањене елементе, установљена је судска заштита. Иако орган надлежан за регистрацију о томе треба да води рачуна по службеној дужности, може се десити регистрација таквих имена. Тада активну легитимацију тужиоца стичу различити органи или физичка лица, у зависности од тога који забрањени елемент је унет у пословно име.

¹⁵³ Исто.

¹⁵⁴ Закон о привредним друштвима РС, члан 29.

¹⁵⁵ Привредно друштво које би користило такво пословно име, чинило би привредни преступ за који је предвиђена новчана казна, члан 585. став 1 тачка 2 Закона о привредним друштвима Србије.

¹⁵⁶ Закон о привредним друштвима РС, члан 27.

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Ако се ради о пословном имену које вређа јавни морал, то је јавни правобранилац, уколико се ради о заблудама у погледу правне форме, предмета пословања и заблуде у идентитету, сва заинтересована лица. Ако се ради о условно дозвољеним елементима за које није прибављена претходна сагласност, као тужиоци се могу појавити надлежни државни органи, јединица локалне самоуправе, физичка лица чије се лично име неовлашћено користи или њихови законски наследници, уколико је то лице умрло.

У англосаксонском правном систему, забрањена пословна имена или речи које садржи пословно име, не смеју бити увредљиве, или *offensive*, нити да сугеришу условно увредљив садржај, као нпр. (e.g.. *'Firkin' and 'Knickers'*), али у том случају подносилац захтева за такво име може поднети приговор регистру и покушати да изложи своје аргументе који иду у прилог легитимности таквих имена¹⁵⁷.

2.3. Правна природа пословног имена

Схватање правне природе пословног имена је директно повезана са облицима заштите¹⁵⁸ који стоје на располагању ономе који је, условно речено, власник одређеног пословног имена. У извесном смислу, правна природа и њено одређивање, битно утиче на само поимање утицаја пословног имена на укупно пословање датог привредног друштва.

У свакодневной употреби пословно име се идентификује са привредним друштвом које је носилац правног субјективитета, док је заправо пословно име само још једно од права које има привредно друштво. Међутим, пословно име јесте битан елемент оснивачког акта, који је неопходан да би привредно друштво уопште остварило услове за стицање правног субјективитета. У позитивном праву Србије је чак у појму пословног имена одређено да оно садржи назив, дакле да није само по себи назив, већ да садржи назив, што може упућивати управо на шире схватање

¹⁵⁷ Види више: http://www.companylawclub.co.uk/topics/company_names.shtml, приступљено 17.02.2014. год.

¹⁵⁸ О којој ће нешто касније бити више речи.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

пословног имена и његову идентификацију са самим привредним друштвом. Управо на претходној тврдњи почива научни допринос овог рада и настојање да се пронађе директна веза између пословног имена и самог привредног друштва, те да се покуша утврдити да приликом лошег пословања привредног друштва, оно чешће престаје да постоји, него што негативни пословни углед може побољшати само променом пословног имена. Наведено се покушало приказати на конкретном примеру из праксе датом у Прилогу бр. 2 на крају рада, уз његову истовремену анализу¹⁵⁹.

Иако је законодавац садашњој дефиницији пословног имена нагласио значај који пословно име има за привредно друштво, правни промет, државу и трећа лица, ипак је још увек у теорији опште прихваћено да је пословно име један од главних атрибута привредног друштва и његове индивидуализације, па на крају крајева и назив под којим привредно друштво иступа на тржишту и разликује се од свих других привредних друштава.

Привредно друштво које има одређено пословно име има право да га користи према трећим лицима. То је његово апсолутно право које делује према свима¹⁶⁰. Пословно име се првенствено сматра личним, субјективним правом, јер постоје законска ограничења његовог преноса и могуће га је пренети само заједно са привредним друштвом које је његов ималац¹⁶¹. Као имовинско право које његов ималац може користити у правном промету, пословно име има обележје права индустријске својине. Тако, иако има елементе личног права, не може се занемарити чињеница да пословно име има значајну вредност и да се због тога уз њега везује *goodwill* привредног друштва чије се пословање исказује преко пословног имена помоћу кога се привредно друштво одређује према трећима¹⁶². У теорији постоји и тзв. *Теорија пословног имена објективног права*, по којој тужбу за његову заштиту може поднети свако ко штити опште интересе¹⁶³. Међутим, овакво одређење правне природе пословног имена се везује за то ко има активну

¹⁵⁹ Случај Кријад грађевинара у Новом Саду.

¹⁶⁰ Барбић, Јакша: *оп. цит.*, стр. 259.

¹⁶¹ Закон о привредним друштвима РС, члан 26.

¹⁶² Барбић, Јакша: *оп. цит.*, стр. 259.

¹⁶³ Васиљевић, Мирко: *Компанијско право*; Београд, 2005., стр. 81.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

легитимацију код покретања поступака за заштиту пословног имена, и за чињеницу да се његовом заштитом уједно штити и сигурност правног промета.

Из свега горе наведеног произилази да пословно име има двоструку правну природу, или чак и вишеструку, односно да има елементе и личног, односно субјективног и имовинског права, али и објективног права, те да се ти елементи пословног имена не могу у пракси посматрати одвојено. Подједнако су важни како за привредно друштво, државу, трећа лица и сигурност правног промета. Њихов одвојени значај и утицај се једино може посматрати у теоријским ставовима који одређују правну природу пословног имена. Дакле, овако схваћена правна природа пословног имена ипак указује на то да се оно може идентификовати са самим привредним друштвом у његовој укупности постојања и пословања на тржишту.

2.4. Начела пословног имена

Иако је у свим правним системима избор пословног имена углавном слободан, оно почива на више начела, која одређују какво пословно име мора бити да би задовољило све критеријуме правног система у коме се одређено привредно друштво оснива. Дакле, слобода избора пословног имена је ограничена императивним одредбама закона. Отуда и произилазе основна начела пословног имена. У неким правним системима, поједина начела су као таква дефинисана законом, као нпр. у правном систему Хрватске, док су у неким начела дефинисана описно као одредбе које се тичу услова да би пословно име уопште могло бити регистровано. У англосаксонском праву, све претходно је допуњено праксом надлежних судова.

Правни режим пословног имена је одређен са следећим начелима:

- 1) **начело истинитости;**
- 2) **начело јавности;**
- 3) **начело јединствености;**
- 4) **начело искључивости;**
- 5) **начело трајности;**
- 6) **начело обавезности;**

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

7) начело слободног избора и

8) начело првенства¹⁶⁴.

У правном систему Републике Хрватске, претходно наведена начела пословног имена се допуњују са још једним – начелом законитости, које је као такво одређено Законом о трговачким друштвима у оквиру одредби које се тичу заштите пословног имена¹⁶⁵, које одређују надлежност регистарског суда да одбије упис пословног имена који није у складу са законским одредбама. Начело законитости, као опште правно начело се у правном систему подразумева, те сматрам да је сувишно његово издвајање као начела које се тиче само пословног имена. Оно важи као универзално правило и у правним системима где није изричито наведено, као у Републици Србији, на пример. Никако се не изводи закључак да се у нашем правном систему толерише пословно име које није у складу са одредбама закона и као такво се региструје у прописаном регистру.

Аутори у нашем позитивном праву од претходно наведених начела, одређена не наводе, као нпр. начело слободног избора и начело првенства¹⁶⁶.

У англосаксонском правном систему, као главна начела, истичу се: начело јавности, начело искључивости, начело слободног избора и начело првенства¹⁶⁷. Међутим, како сва напред набројана начела призилазе из општих одредби које се тичу пословног имена, оправдано је осврнути се на свако од њих ради боље спознаје пословног имена и његовог значаја за привредно друштво, трећа лица, државне органе и правни промет.

2.4.1. Начело истинитости

Начело истинитости или стварности, подразумева да су сви подаци у пословном имену истинити и да одговарају стварности. Ово је базично начело на коме

¹⁶⁴ Спировић Јовановић, Луција: *оп. цит.*, стр. 95, где су наведена сва начела осим начела првенства; Васиљевић, Мирко: *Пословно право*; Београд, 2004., стр. 74; Миленовић, Дара: *оп. цит.*, стр. 209., где није наведено начело слободног избора и начело првенства.

¹⁶⁵ Закон о трговачким друштвима Републике Хрватске, члан 28.

¹⁶⁶ Миленовић, Дара: *оп. цит.*, стр. 289.; Јовановић, Слободан: *оп. цит.*, стр. 70., где он као начела пословног имена наводи само четири начела – истинитости, јавности, јединствености и искључивости.

¹⁶⁷ Rocchi J., Thomas, B.A, LL.B.: *оп. цит.*, стр. 70 - 75.; Lipton, Phillip and Herzberg, Abe: *оп. цит.*, стр. 44-47; Jentz A. Gaylord, Miller Leroy Roger, Cross B. Frank: *оп. цит.*, стр. 717 – 718.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

егзистира правни режим пословног имена. Према начелу истинитости, у пословно име се не смеју уносити подаци који нису тачни (нпр. погрешна форма друштва или седиште, делатност, тамо где је делатност обавезан елемент пословног имена). То захтева правни интерес како самог носиоца пословног имена, тако и трећих лица, учесника у правном промету. Да би овај принцип био до краја испоштован, све накнадне промене које се тичу пословног имена, такође морају бити регистроване у надлежном регистру. У Закону о трговачким друштвима Хрватске, ово начело се таксативно наводи¹⁶⁸, док се оно у даљим одредбама разрађује заједно са начелом искључивости – а тиче се забране стварања заблуде у погледу предмета пословања, утиска о идентитету или повезаности другог друштва¹⁶⁹.

У Закону о привредним друштвима Србије, начело истинитости произилази из одредби које се тичу ограничења у погледу пословног имена, где оно не сме да изазове заблуду у погледу правне форме и претежне делатности друштва¹⁷⁰. Како делатност није обавезни елемент пословног имена, претпоставља се да таква заблуда може настати само уколико је она као факултативни елемент ипак наведена у пословном имену или уколико сам назив упућује на одређену делатност, која не одговара стварној делатности коју обавља друштво.

Начело истинитости се примењује и ради лојале утакмице, да се не би, на пример, лажним истицањем старости привредног друштва у пословном имену, стекао неоправдан углед који може штетити конкурентима¹⁷¹.

2.4.2. Начело јавности

Начело јавности произилази из саме обавезе привредног друштва да региструје пословно име. Како је у свим посматраним правним системима, немогуће извршити регистрацију и оснивање привредног друштва, а да оно претходно нема одређено пословно име, онда се ово начело простире и шире и односи се на обавезу јавног истицања пословног имена. Наиме, привредна друштва су дужна да у своја пословна писма и друга документа друштва, и она у електронској форми, која

¹⁶⁸ Закон о трговачким друштвима Републике Хрватске, члан 12.

¹⁶⁹ Барбић, Јакша: *оп. цит.*, стр. 276.

¹⁷⁰ Закон о привредним друштвима РС, члан 27.

¹⁷¹ Јовановић, Владимир: *оп. цит.*, 70.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

упућују трећим лицима, унесу пословно име или скраћено пословно име, поред седишта, матичног броја и пореског идентификационог броја¹⁷². Не поштујући ову одредбу, дакле ово начело пословног имена, привредно друштво чини привредни преступ за који је предвиђена новчана казна¹⁷³. Како је основни циљ употребе пословног имена, управо јавна објава да се неко привредно друштво бави одређеном делатношћу и упознавање пословних партнера и трећих лица, постоји интерес носиоца тог пословног имена да оно буде јавно. Такође, пословно име се мора користити у оном облику у коме је регистровано – пуно пословно име или скраћено¹⁷⁴, где поново постоји интерес тог привредног друштва да се трећа лица упознају са тачним називом привредног друштва. Ово начело је унето и у важећи Закон о трговини Србије, те постоји одредба која прописује обавезу сваког трговца, у смислу тог закона, да на продајном месту видно истакне своје пословно име, односно назив или скраћено пословно име¹⁷⁵, те се начело јавности, осим у седишту друштва, простире и на све просторије, погоне, продавнице и сл., где обавља своју делатност.

Ово начело се истиче и у англосаксонском правном систему кроз обавезу истицања пословног имена на свим објектима где привредно друштво обавља своју делатност, затим кроз истицање пословног имена и кроз коришћење печата на свим јавним и уговорним документима, као што су: пословна писма, изјаве о рачуну, наруџбенице робе, наруџбенице услуга и сл., а док та обавеза не постоји када су у питању неуговорна документа¹⁷⁶.

¹⁷² Закон о привредним друштвима РС, члан 25.

¹⁷³ Исто, члан 585. став 1. тачка 2.

¹⁷⁴ Према досадшњој пракси наших судова, потпуно је легитимно да привредно друштво у правном промету користи само скраћено име, под условом да је оно као такво регистровано у прописаном регистру. Дакле, за идентификацију привредног друштва, довољно је да оно буде означено и скраћеним пословним именом које је утврђено у нормативним актима тог друштва и уписано у регистар. Наведено према образложењу пресуде Врховног суда Србије Прев. Бр. 355/97 од 25.06.1997. године. Преузето из правне базе програмског пакета Propis soft-a, <http://propissoft.propissoft.rs/> дана 05.02.2014. године.

¹⁷⁵ „Службени гласник РС“ бр. 53/2010 и 10/2013, члан 42.

¹⁷⁶ Lipton, Phillip and Herzberg, Abe: *оп. цит.*, стр. 46.

2.4.3. Начело јединствености

Ово начело подразумева да привредно друштво и евентуално сви његови огранци, имају једно пословно име под којим иступају на тржишту. Последица овог начела јесте да свако привредно друштво може имати само једно пословно име под којим ће бити препознатљиво. Делови привредног друштва, уколико је оно сложене организационе структуре, могу унети у пословно име друштва под којим послују, и одређене елементе који упућују на тај организациони део (агенција, погон, фабрика, представништво и сл.)¹⁷⁷.

2.4.4. Начело искључивости

Начело искључивости или различитости је једно од начела на које се у правним прописима посебно обраћа пажња. Иако пословно име мора да почива на свим набројаним начелима, у начелу искључивости се најбоље препознаје и сама сврха пословног имена коју сва привредна друштва имају. Другим речима, привредно друштво се на основу свог пословног имена разликује од осталих привредних друштава и само једно привредно друштво може да користи такво пословно име. Правни систем пружа заштиту имаоцу права на одређено пословно име, да се само он може служити својим именом и да то морају да поштују сви остали субјекти. У супротном, постоје механизми који спречавају друге да користе пословно име које није њихово¹⁷⁸. Како све напред речено, доприноси томе да не дође до забуна или заблуда на тржишту у погледу правног идентитета привредних друштава, правним системом и овим начелом се уједно штите и трећа лица. Обзиром да се наш правни систем одлучио за ширу дефиницију пословног имена, закон о привредним друштвима ово начело истиче у одредбама које се тичу заштите назива друштва, јер пословно име има и друге елементе¹⁷⁹. Дакле, могао би се извући закључак да у нашем позитивном праву ово начело важи само за део пословног имена, односно за његов назив. Остали елементи пословног имена – организациони облик и место у коме се налази седиште, не може бити предмет заштите по овом начелу, јер се оно

¹⁷⁷ Васиљевић, Мирко: *Компанијско право*; Београд, 2005., стр. 84.

¹⁷⁸ Види део: *Заштита пословног имена*.

¹⁷⁹ Закон о привредним друштвима РС, члан 2.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

не може на њих применити (не може постојати само једно, рецимо акционарско друштво у једном месту у коме је седиште друштва). Међутим, пословно име је целина која се у пракси не може посматрати одвојено, те је ова теоријска дистинкција, само могућа управо са теоријског становишта. Уско повезано са начелом искључивости, јесте и решење које постоји у позитивном праву Републике Србије. Наиме, почев од 2012. године, престао је да важи Закон о приватним предузетницима¹⁸⁰, а одредбе које регулишу њихов статус, уграђене су у Закону о привредним друштвима. Питање је због чега је законодавац регулисао у Закону о привредним друштвима, оно што није привредно друштво? Предузетник нема својство правног лица, што потврђује и судска пракса примењујући одредбе Закона о привредним друштвима¹⁸¹. Ипак, његов статус је регулисан Законом о привредним друштвима (члан 83 – 92.). У наведеним одредбама, одређено је пословно име предузетника где се као обавезни елемент наводи име и презиме физичког лица предузетника, опис претежне делатности и ознаку „предузетник“ или „пр“ и седиште (члан 86. Закона). На пословно име привредног друштва, сходно се примењују и основне одредбе Закона о привредним друштвима које регулишу пословно име, све осим члана 28. који регулише заштиту пословног имена, а и директно примењује начело искључивости пословног имена. Другим речима, одредбе Закона – *„Назив друштва не сме бити истоветан називу другог друштва. Назив друштва мора се раликовати од назива другог правног лица тако да не изазива заблуду о идентитету са другим друштвом“* не важе за предузетника. На крају крајева, он није привредно друштво. Али, да ли то значи да може постојати два предузетника са истим пословним именом, односно називом,

¹⁸⁰ „Службени гласник СРС“, бр. 54/89 и 9/90 и „Службени гласник РС“, бр. 19/91, 46/91, 31/93-одлука УСРС, 39/93, 53/93, 67/93, 48/94, 53/95, 35/2002 и 101/2005. Овај закон је престао да важи 1. фебруара 2012. године, а на основу Закона о привредним друштвима из 2011. године, осим одредби које се односе на ортачке радње које су престале да важе 1. јануара 2013. године.

¹⁸¹ „Обзиром да је предузетник пословно способно физичко лице које обавља делатност у циљу остваривања прихода и које је као такво регистровано у складу са Законом о регистрацији, као тужени у поступку није могла бити означена СЗТР., односно предузетничка радња, већ њен власник, те је расправљањем са лицем које не може бити странка у поступку, учињена битна повреда одредаба парничног поступка“ – диспозитив Решења Апелациониг суда у Београду, Гж1 378/2015 од 11. марта 2015. године, донето на основу члана 73. Закона о парничном поступку и члана 83. Закона о привредним друштвима. Преузето из правне базе програмског пакета Propis soft-a, <http://propissoft.propissoft.rs/> дана 20.12.2015. године.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

јер име и презиме физичког лица предузетника не може бити исто? Да ли је то разликовање довољно да се не би створила заблуда о идентитету два предузетника, па и предузетника и привредног друштва? На тржишту учествују и лица која нису стручњаци нити експерти привредног права, у првом реду потрошачи. Уколико се назив предузетника поклапа са називом неког привредног друштва које има већ стечен одређен реноме и углед на тржишту, да ли до заблуде ни у једном случају неће доћи? Из свакодневног живота познато је да самосталне занатске радње истичу у први план свој назив из пословног имена, док се име и презиме физичког лица наводи испод назива, исписано ситним словима и сл. На основу свега горе наведеног, остаје више примедби законодавцу: прва се тиче регулације статуса предузетника у Закону о привредним друштвима, а не у посебном закону као раније и друга је третман пословног имена предузетника који у потпуности искључује начело различитости, под претпоставком да не може доћи до забуне на тржишту када су у питању два предузетника са истим именом или један предузетник и привредно друштво са истим или сличним пословним именом.

Закон о трговачким друштвима Републике Хрватске ово начело регулише на два места – код одредби које се тичу међусобног разликовања пословних имена¹⁸², и у делу који се тиче заштите пословног имена¹⁸³.

У англосаксонском праву се на исти начин третира ово начело. Иако је систем регистрације пословних имена, као и у европско-континенталним системима, доведен до нивоа у коме је мало вероватно да ће моћи доћи до регистрације сличних имена и стварања заблуда на тржишту у погледу идентитета привредних друштава, то се ипак може догодити. *Common law* правни систем још увек трага за најбољом заштитом имаоца одређеног пословног имена од других који би хтели да користе исто или слично пословно име. У канадском праву, као делу *Commonwealth*-а, на пример, као претходно питање, поставља се како одредити шта је код пословних имена слично. Посебно, када се има у виду да постоје одређене речи које су опште и свако може да их користи¹⁸⁴. У том случају надлежни орган полази

¹⁸² Закон о трговачким друштвима Републике Хрватске, члан 14.

¹⁸³ Исто, члан 29.

¹⁸⁴ Rocchi J., Thomas, B.A, LL.B.: *оп. цит.*, стр. 74.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

од потребе заштите трећих лица, дакле пружа се заштита јавном интересу, јер би у случају заблуде у погледу идентитета привредног друштва, највише трпела трећа лица и правни промет¹⁸⁵. Дакле, претходно питање - шта значи слично пословно име, ни у англосаксонском правном систему, али ни у европско-континенталном, нема прецизан одговор, те је све препуштено процени надлежних органа који врше регистрације привредних друштава. То свакако не значи да ће та процена бити паушална, већ само да се унапред не може са сигурношћу знати, већ се евентуално могу утврдити одређена правила према којима ће надлежни регистар донети своју одлуку у случају пријаве пословног имена које је слично већ неком регистрованом. Аустралијски систем, слично канадском, садржи одредбе које имају за циљ да спрече регистрацију два иста или слична пословна имена. Оне су садржане у поглављу 52 Трговачког закона¹⁸⁶ и односе се на забрану привредним друштвима да стварају заблуду или да се преварно понашају, што укључује и заблуду коју могу створити код других лица, користећи туђе име¹⁸⁷. Ово се подводи под дело нелојале конкуренције о којој ће касније бити више речи. Занимљиво је да су овакве одредбе биле правни основ Федералном суду да наложи домаћој компанији да промени име, иако га је она регистровала у време када у националном регистру није постојало привредно друштво са сличним или истим именом¹⁸⁸. Наиме, након регистрације националне компаније, у Аустралији је позната француска компанија, која послује под именом *Aerospatiale*, покушала да региструје компанију под именом *Aerospatiale Helicopters Australia Pty Ltd*, а чија би делатност била продаја хеликоптера на тржишту Аустралије. Међутим, одбијена је зато што пословно име није било слободно, јер је већ постојала компанија са сличним именом, која обавља сличну делатност. Аустралијски суд је предност у коришћењу пословног имена дао странијој компанији, без обзира што је национална компанија раније регистрована и то позивајући се на одредбе Закона о трговини који се тичу нелојалне конкуренције. Одлука би можда била другачија да страна компанија у питању није

¹⁸⁵ Исто, стр. 73.

¹⁸⁶ Section 52 of the Trade Practice Act; Наведено према: Lipton, Phillip and Herzberg, Abe: *он. цит.*, стр. 46.

¹⁸⁷ Исто.

¹⁸⁸ Случај – *Aerospatiale Societe Nationale Industrielle v Aerospatiale Helicopters Pty Ltd* (1986) ATPR 40 – 700.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

била међународно позната и призната по свом имену и делатности, као и дужини постојања. Овде се није утврђивао однос националне компаније према делу, односно да ли је постојала намера заблуде корисника и трећих лица у погледу свог идентитета, нити да ли је тиме нанета штета страниј компанији, већ је било довољно то што интернационална компанија постоји дуже у истој бранши са сличним именом. У оваквој одлуци Федералног суда, долази и до изузетка од начела првенства, о коме ће касније бити више речи.

2.4.5. Начело трајности

Захваљујући овом начелу, привредно друштво може утицати на изградњу свог пословног угледа - *goodwill*-а и тиме постати препознатљиво у правном промету кроз дужи временски период коришћења. Начело трајности подразумева континуирану употребу пословног имена све док не наступе правни разлози за њеном променом¹⁸⁹. Осим тога, дужина коришћења једног пословног имена говори много тога о самом привредном друштву – улива поверење код трећих лица, његову конкурентску способност и говори о угледу тог друштва. Из тога произилази да је интерес и самог привредног друштва да користи пословно име што дуже. То не мора да значи да једном регистровано пословно име не може да се модификује и мења. У позитивном праву постоје одредбе које се тичу ситуација када се пословно име не мора мењати и када наступе неке правне чињенице (иступање члана друштва или смрт члана друштва, а ако пословно име не садржи његово лично име, а уколико га садржи, може наставити да га користи само уз сагласност тог лица или његових законских наследика, код промена власника и чланова друштва и сл.), а увек се мора мењати када се мења организациони облик привредног друштва. Међутим, нигде не постоји одредба која изричито прописује да је пословно име трајно и да се само изузетно мења. Законодавци су полазили од чињенице да ником није у интересу да се пословно име често мења. Због тога неки аутори ово начело ни не набрајају као обавезно начело код пословног имена¹⁹⁰. У пракси, пак се дешава да привредно друштво мења своје пословно име, али не из

¹⁸⁹ Спировић Јовановић, Луција: *оп. цит.*, стр. 95.

¹⁹⁰ Нпр. Јовановић, Владимир: *оп. цит.*, стр.70.

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

правних разлога и обавезности прописане законом. Наиме, постоје два разлога због којих би привредно друштво мењало своје име без преке потребе. Један је због проналажења пословног имена које ће боље приказати само привредно друштво и бити допадљивије трећим лицима, а други је покушај промене свог пословног угледа на тржишту који није био добар. Први разлог јесте оправдан, али је уједно и веома ризичан за то друштво које мора уложити велике напоре и финансијска средства да промовише јавности да се сада зове другачије, ако га трећа лица препознају под старом пословном имену којим је стекло одређени пословни имиџ – *goodwill*. На тај корак се могу одважити само велике компаније које су спремне да ризикују или су већ уложиле много средстава у испитивање тржишта и тиме већ одредиле да ће се боље позиционирати на тржишту под новим именом.

Други разлог промене имена јесте покушај привредних друштава да са истом делатношћу, у истом организационом облику покушају да подигну углед друштва на тржишту, који су изгубили због лоших пословних одлука или чак због радњи којима су нарушавали конкуренцију на тржишту, затим због лошег квалитета производа или услуга и сл. Иако се променом пословног имена не ствара ново привредно друштво, ипак се на тржишту може десити такав привид и то не само код трећих лица која послују са тим привредним друштвом или корисницима његових производа, већ се тај привид може десити и пред неким државним органима. Тако, нпр. у једном случају тужени је у жалби истицао недостатак пасивног легитимитета за измирење обавеза по уговору који је тужилац закључио са привредним друштвом под једним именом, које је то друштво касније променило. Виши трговински суд је потврдио првостепену пресуду и из матичног броја друштва, закључио да се ради о истом привредном друштву, без обзира што је оно касније променило назив и седиште. Тим променама није дошло до промене правног субјективитета друштва и оно је одговорно за уговорне обавезе које је преузело пре промена¹⁹¹.

¹⁹¹ Из образложења пресуде Вишег трговинског суда, Пж. 5377/2009 од 13.08.2009. године. – Преузето из правне базе програмског пакета Propis soft-a, <http://propissoft.propissoft.rs/> дана 05.02.2014. године.

2.4.6. Начело обавезности

Начело обавезности произилази из самих услова који се захтевају да би једно привредно друштво могло бити основано. Дакле, свако привредно друштво, без изузетка мора имати пословно име, које је и обавезан елемент оснивачког акта и касније, након регистрације друштва, обавезан елемент његовог правног субјективитета. У складу са овим начелом може се тумачити и обавеза сваког друштва да у правном промету и употребљава своје регистровано пословно име¹⁹². Та обавеза се, међутим, највише односи да јавно истицање пословног имена на свим својим просторијама, његово истицање у свим званичним документима друштва, што се опет може подвести под начело јавности пословног имена. То би био још један доказ да пословно име практично мора задовољити захтеве свих постављених начела и да, она у својој укупности чине нераздвојиву целину.

2.4.7. Начело слободног избора

Избор пословног имена у свим посматраним правним системима је у начелу слободан. Начело слободног избора пословног имена трпи изузетке само у оним случајевима када пословно име треба да садржи елементе који су условно дозвољени, односно када се за њих тражи посебна дозвола надлежних органа или физичких лица и када пословно име садржи елементе који су забрањени прописима. О овоме је било више речи код елемената пословног имена. Такође, изузетак од овог начела јесте и већ раније регистровано исто или слично пословно име, од стране другог привредног друштва. Данас, у условима развијене технологије и поједностављивања поступака који се тичу регистрације, постоје базе података доступне свима преко интернета, преко којих заинтересова лица могу претходно проверити да ли је одређено пословно име већ регистровано¹⁹³.

¹⁹² Lipton, Phillip and Herzberg, Abe: *op. cit.*, стр. 52.

¹⁹³ <http://pretraga2.apr.gov.rs/ObjedinjenePretrage/Search/Search> - линк са претрагу привредних субјеката регистрованих у Агенцији за привредне регистре на територији Србије.

2.4.8. Начело првенства

Начело првенства произилази из општег правног начела – *Prior tempore, potior iure* или „Први у времену, пречи у праву“. Ово начело значи да ће правни систем пружити заштиту оном привредном друштву које је раније регистровало или раније пријавило регистрацију одређеног пословног имена. Наравно, у овом случају мора да се ради о уредним и потпуним поднетим пријавама, које испуњавају све законом предвиђене услове¹⁹⁴. У светлу овог начела, мора се посматрати и правни субјективитет одређеног привредног друштва. Наиме, у пракси се може догодити да једно привредно друштво престане да постоји припајањем другом привредном друштву. У том случају оно губи свој правни субјективитет, јер постаје део другог правног лица. Самим тим оно се брише из регистра, заједно са својим елементима индивидуализације који су га чинили самосталним правним лицем. Уколико касније, одвајањем, тај субјект поново постане правно лице, више нема право приоритета над регистрацијом пословног имена које је, раније, пре припајања, користило. Дакле, уколико је у међувремену неко привредно друштво регистровало то пословно име, оно ће се у светлу начела првенства, сматрати као легитимни ималац права над тим називом, без обзира што га је неко раније користио. Оног тренутка када привредно друштво престане да постоји и обрише се из регистра, њему престаје правни субјективитет и тиме, аутоматски, његово пословно име постаје слободно и друго правно лице га може регистровати као своје¹⁹⁵.

Изузетак од овог начела је већ поменут у англосаксонској пракси¹⁹⁶, али је тај случај сложенији, јер је у питању била страна, интернационална компанија за које важе специфична правила о којима ће касније бити више речи.

Код одредби које се тичу регистрације пословног имена, постоји и опција резервације планираног пословног имена, која може трајати одређени период, а који је по правилу кратак. Међутим, некада је довољан и веома мали временски период, да би оснивачи регулисали одређене односе пре регистрације, без притиска

¹⁹⁴ Барбић, Јакша: *оп.цит.*, стр. 285.

¹⁹⁵ *Наведено према:* Пресуда Врховног суда Србије Прев. 209/04, Пзз. 1 од 01.01.2004. – Преузето из правне базе програмског пакета Propis soft-a, <http://propissoft.propissoft.rs/>, дана 05.02.2014. године.

¹⁹⁶ Страна 90-91. овог рада.

неизвесности да ли ће их неко претећи у регистрацији истог или сличног пословног имена.

2.5. Заштита пословног имена

Механизам заштите пословног имена је установљен тако да штити више субјеката на тржишту – носиоца пословног имена, кориснике роба или услуга привредног друштва, правни промет, и то чини на више нивоа, који се или надовезују један на други, али се међусобно и преклапају. Како је раније већ истицано, заштита пословног имена има у себи уједно и заштиту јавног интереса у виду обезбеђивања сигурности правног промета и сигурности његових учесника. Правна заштита се пружа по основу правила из више области права и по основу више законских прописа. Управо из тога се потврђује ранија констатација да је пословно име најважнији атрибут привредног друштва преко кога оно остварује своје пословање на тржишту, гради свој углед, бива препознатљиво од стране трећих лица и слично, али и да сама држава својим правним системом заштите потврђује изузетан значај пословног имена привредног друштва.

У правној теорији је познато више класификација заштите. Тако се она може поделити на заштиту пословног имена по основу уписа, односно регистрације и на заштиту од нелојалне конкуренције¹⁹⁷. Даље поделе иду на заштиту по службеној дужности и на заштиту по основу тужбе. Заштита по службеној дужности се углавном врши пре уписа у прописани регистар, док се заштита путем тужбе остварује након уписа и регистрације пословног имена¹⁹⁸. У зависности од правила по којима се спроводи заштита, она се може поделити на заштиту према одредбама закона о привредним друштвима, закона о трговини, прописима којима се штити индустријска својина и према кривичним прописима. Заштиту уживају сви елементи пословног имена, осим генеричних, општих појмова, који не могу бити

¹⁹⁷ Јовановић, Владимир: *оп. цит.*, стр.71.

¹⁹⁸ Спириновић Јовановић, Луција: *оп. цит.*, стр. 92.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

предмет заштите и свако их може користити, као на пример речи – агенција, подрум, вино, лабораторија и сл.¹⁹⁹

2.5.1. Заштита пословног имена по службеној дужности – *ex officio*

Ако се крене од раније утврђене чињенице да се дистинкцијом пословних имена привредних друштава на тржишту, првенствено штити јавни поредак и сигурност правног промета, онда је за очекивати да се заштита пословног имена остварује по службеној дужности, односно да се бар један вид те заштите остварује на такав начин. Заштиту по службеној дужности уживају она привредна друштва која су регистровала своја пословна имена и то на такав начин, што ће надлежни регистар одбити сваку каснију пријаву другог друштва које жели да региструје слично или исто пословно име (где се преклапају два начела пословног имена – начело искључивости или различитости и начело првенства). Претпоставка тога је свакако постојање јединствене базе података из које се јасно могу видети сва регистрована и резервисана пословна имена. Овакав услов је испуњен у свим посматраним правним системима, али се и поред тога ипак дешава да дође до регистрације сличних пословних имена. Разлоге можда треба тражити у томе што не постоје прецизни стандарди којима би се надлежни регистри водили приликом доношења одлука о прихватању или одбијању регистрације, осим евентуално када би се радило о потпуно идентичним пословним именима.

У позитивном праву Србије, заштита пословног имена по службеној дужности је утврђена Законом о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре²⁰⁰, док је то раније (од 2005. године) чињено Законом о регистрацији привредних субјеката²⁰¹. Принцип заштите пословног имена по службеној дужности се у суштини није променио. У оба Закона је прописана обавеза одбацивања регистрационе пријаве у случају да Регистратор утврди да је под истим називом регистрован други привредни субјект, односно да је тај назив већ резервисан. Разлика постоји код самог поступка који се води поводом таквих пријава. Раније је

¹⁹⁹ Васиљевић, Мирко: *Компанијско право*; Београд, 2005., стр. 81.

²⁰⁰ „Службени гласник РС“ бр. 99/2011 и 83/2014.

²⁰¹ „Службени гласник РС“ бр. 55/2004, 61/05, 111/2009.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Агенција за привредне регистре АПР пријаву пословног имена, које је већ регистровано или резервисано, одбацивала закључком у року од 5 дана од дана подношења, а подносиоцу пријаве, након тога остаје једино да поднесе жалбу министру привреде, а преко Агенције за привредне регистре, у року од осам дана од дана пријема закључка. Даље поступање Агенције по жалби је двојако, односно оно може жалбу усвојити, уколико оцени да је оправдана или је без одлагања прослеђује министру привреде на даље поступање²⁰². Ово је била општа одредба која се тичала права на жалбу и осим на закључак о одбацивању уписа пословног имена или његове промене, важила је и за друге податке чији упис је Регистратор одбацивао. Уколико се посматра само пословно име, мало се чини невероватним да ће закључком одбачена пријава пословног имена које је слично или исто неком већ регистрованом или резервисаном, постати оправдана након најмање пет, а највише тринаест дана. То се односило само на случај када би Агенција нашла да је жалба оправдана и да сама по њој одлучи тако што ће прихватити жалбу и извршити пријаву. Новим законом о поступку регистрације су унете новине у поступању АПР-а. Као прво, регистрационе пријаве које не испуњавају прописане услове се сада одбацују решењем, а не закључком²⁰³. Закон даље прави разлику у самој садржини решења о одбацивању, где поједине недостатке АПР не мора да утврди решењем. Ако се регистрациона пријава одбрацује из разлога што већ раније постоји регистрован исти или сличан назив привредног друштва или резервисан такав назив, АПР је дужна да у решењу утврди који услови нису испуњени код такве пријаве. Новине су уведене и код поступка по жалби, али само утолико што је читав поступак детаљније одређен, а суштински, остаје право АПР-а да по жалби одлучује уколико утврди да су жалбени разлози оправдани, односно да преиначи решење о одбацивању и сл.²⁰⁴ Заштита свих података по службеној дужности је новим законом о поступку регистрације подигнута на виши ниво одредбом која се тиче брисања регистрованог податка или документа по службеној дужности. Тиме се надлежност АПР - а проширила у односу на ранији закон, када су се по

²⁰² Закон о регистрацији привредних субјеката, члан 27.

²⁰³ Закон о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре, члан 17.

²⁰⁴ Исто, члан 25 - 29.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

службеној дужности брисали из регистра само привредни субјекти после спроведеног поступка ликвидације и стечаја. Дакле, сада АПР има право да по службеној дужности обрише регистрован податак или документ, ако утврди да у моменту пријаве нису били испуњени услови за његову регистрацију²⁰⁵. Ово је широко постављено дискреционо право регистратора, које поред позитивних страна има и оне негативне, а тичу се сигурности правног промета, а донекле се и коси са начелом регистрације која се тиче претпоставке тачности. Са друге стране, оваква одредба убрзава поступак у отклањању нетачних података, тако што осим по одлуци суда, где судски поступак може да потраје, може бити брже решено код самог регистра.

Закон о привредним друштвима Србије, за разлику од претходног, садржи одредбе које се тичу заштите, али не пословног имена као целине, већ назива, као његовог најважнијег дела и тај механизам заштите се остварује по основу тужбе, а не по службеној дужности²⁰⁶. Међутим, закон садржи одредбе које се тичу ограничења у погледу пословног имена у којима се такође налазе механизми заштите, али не пословног имена, већ правног поретка. То се односи на пословна имена која су таква да вређају јавни морал, и у случају такве повреде закона, тужбу надлежном суду подноси јавни правобранилац²⁰⁷.

У позитивном праву Републике Хрватске, заштита пословног имена по службеној дужности је утврђена у самом Закону о трговачким друштвима²⁰⁸ и односи се на обавезу регистарског суда да по службеној дужности пази на то да се у судски регистар не упише пословно име које је једнако већ раније регистровано или се јасно не разликује од раније регистрованог. У закону се даље проширује поступак заштите на слична или иста пословна имена која су пријављена у слично време, где се уписује оно које раније пријављено – начело првенства. Даље се прописује и изузетак који се односи на упис касније пријављеног пословног имена уколико подносилац пријаве докаже да је раније употребљавао баш то пословно име у

²⁰⁵ Исто, члан 30.

²⁰⁶ Закон о привредним друштвима РС, члан 28.

²⁰⁷ Исто, члан 27.

²⁰⁸ Закон о трговачким друштвима Републике Хрватске, члан 29., став 1.

***Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово
пословање; Нови Сад, 2016.***

правном промету као ознаку привредног друштва или као робни жиг, услужни знак за своје производе и сл²⁰⁹.

И у англосаксонским правним системима, Америчком, Канадском, Аустралијском и у Великој Британији, такође постоји заштита пословног имена компанија по службеној дужности. Централни регистар²¹⁰ компанија које постоје у тим земљама је такође успостављен и постоји опште начело забране регистрације пословног имена компаније које је исто или слично пословном имену неке већ раније регистроване. У овим земљама постоји институт *passing off*, што представља главну рестрикцију која се тиче пословног имена, мада се и она остварује тужбом²¹¹. Тако је Врховни суд у Аустралији спречио регистрацију компаније под именом „*Don and Marry Cameron Realty Pty Ltd*“, јер је утврђено да је слична називу већ регистроване компаније „*Cameron Real Estate Pty Ltd*“, која се бави истом делатношћу и послује на истој територији²¹². Међутим, овај случај не спада сасвим у ову врсту заштите, јер је већ регистрована компанија, путем тужбе издејствовала забрану регистрације тужене компаније, пре него што су они регистровали свој предложени назив. Ово стога што је тужилац преко промотера дошао до сазнања о намери регистровања таквог имена, те је тужбом заштитио своје име, не чекајући одлуку надлежног регистра.

Правна последица која произилази из ове врсте заштите пословног имена јесте управноправна и огледа се у одбацивању регистрационе пријаве оног привредног субјекта који је поднео пријаву пословног имена које је исто или слично већ неком раније регистрованом, односно резервисаном пословном имену.

На крају овог рада се покушало, на практичном примеру доказати да постоји веома велики број пословних имена привредних друштава која су као таква регистрована у прописаним регистрима, али да се, на први поглед, не може извршити њихово јасно разликовање. Истраживање је дато у Прилогу бр. 1, а обухваћена је претрага

²⁰⁹ Исто, члан 30.

²¹⁰ Који воде посебно установљени органи државне управе, а не одељења судова, као што је то случај у Хрватској и као што је то био случај код нас пре 2004. године

²¹¹ Rocchi J., Thomas, B.A, LL.B.: *он. цит.*, стр. 72 - 74.; Lipton, Phillip and Herzberg, Abe: *он. цит.*, стр. 45-47; Jentz A. Gaylord, Miller Leroy Roger, Cross B. Frank: *он. цит.*, стр. 717 – 718. и http://www.companylawclub.co.uk/topics/company_names.shtml, приступљено 17.02.2014. год.

²¹² *Cameron Real Estate Pty Ltd v Cameron* (1985) 3 ACLC 83.

у прописаним регистрима Велике Британије, Републике Хрватске и Републике Србије²¹³. Ипак, таква слична, па чак и иста пословна имена више привредних друштава егзистирају равноправно на тржишту. Остаје отворено питање на који начин потрошачи и трећа лица врше њихово међусобно разликовање и колико је тиме угрожена сигурност правног промета.

2.5.2. Заштита пословног имена путем тужбе – *actio*

Овај вид заштите пословног имена се надовезује на претходни, односно уколико дође до изостанка претходне заштите по службеној дужности.

Заштиту пословног имена путем тужбе у позитивном праву Србије, заинтересованим лицима пружа неколико закона – Закон о привредним друштвима, Закон о трговини, Кривични законик и прописи о заштити интелектуалне својине.

Заштита према Закону о привредним друштвима - Према одредбама Закона о привредним друштвима, овај вид заштите пружа могућност заинтересованим лицима да поднесу тужбу надлежном суду против друштва које има регистрован истоветан назив или назив који се не разликује од назива другог правног лица и тако изазива заблуду о идентитету са другим друштвом²¹⁴. Притом се не улази у детаљисање ко се сматра заинтересованим лицем, мада се претпоставља да је то привредно друштво које има исти или сличан назив са друштвом које врши повреду. У сваком случају, надлежном суду се оставља дискреционо право да утврди активну легитимацију у овим случајевима. Могла би се, на пример замислити ситуација да би заинтересовано лице могло бити било које друго правно или физичко лице које послује са друштвима која имају таква имена и тиме спрече даље заблуде у погледу идентитета лица. Ово би било могуће са аспекта заштите сигурности правног промета и уколико би се пословно име схватало као објективно право имаоца, те би тужбу могао подићи свако ко штити опште интересе²¹⁵. Услови који су потребни да се испуне да би тужилац успео у свом тужбеном захтеву су следећи:

²¹³ Регистрација истог или сличног пословног имена.

²¹⁴ Закон о привредним друштвима РС, члан 28.

²¹⁵ Васиљевић, Мирко: *Компанијско право*; Београд, 2005., стр. 81.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

- 1) да се ради о истом називу два друштва или да се назив једног не може јасно разликовати од назива другог друштва, тако да изазива заблуду о идентитету друштва;
- 2) да до момента подношења тужбеног захтева није прошло више од три године од дана регистрације пословног имена друштва прекршиоца;
- 3) да је тужилац први пријавио регистрацију свог пословног имена - начело првенства.

У важећем закону се више не захтева услов делатности, односно да привредна друштва са регистрованим истим или сличним пословним именима обављају исту или сродну делатност. Код овог вида заштите, односно код врста повреде које се могу санкционисати, осим активне легитимације, као претходно питање поставља се одређивање које је то пословно име које би могло да створи забуну у погледу идентитета и то је искључиво дискреционо право суда да у поступку утврди. Својевремено је пракса привредних судова имена попут „Дрво-експорт“ и „Експорт-дрво“, затим „Диет“ и „Деит“ сматрала довољно различитим да би могли коегзистирати на тржишту без забуне у погледу идентитета²¹⁶. Временска ограниченост подношења тужбе на три године се, такође може дискутовати, али она има и своје практичне импликације. Наиме, уколико у току три године није дошло до замене идентитета и забуне на тржишту, онда постоји велика вероватноћа да до тога неће ни доћи. И ту се долази до потребе доказивања да ли је до замене идентитета дошло или је довољно да постоје регистрована два пословна имена од два привредна друштва која су иста или слична. Из одредби закона се може закључити да, уколико суд оцени да су имена иста или слична, није потребно доказивати да је до забуне око идентитета заиста и дошло. Само постојање таквих имена је доказ томе. Уколико тужилац успе у свом тужбеном захтеву, последице по друштво прекршиоца (у зависности од тужбеног захтева), могу бити промена назива друштва прекршиоца и/или накнада настале штете²¹⁷. Уколико постоји захтев накнаде штете, он се мора доказати.

²¹⁶ Васиљевић, Мирко: *Коментар закон о привредним друштвима*; Београд, 2006., стр. 99.

²¹⁷ Закон о привредним друштвима РС, члан 28.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Заштита према Закону о трговини (заштита по основу нелојалне конкуренције) Уколико су заинтересована лица пропустила рок од три године од дана регистрације пословног имена друштва прекршиоца, њима је раније остајала још једна опција, а то је тужба која произилази из заштите коју пружа Закон о трговини, односно заштита по основу нелојалне конкуренције. Под нелојалном конкуренцијом се сматрају поступци привредних субјеката који су противни принципима лојалне конкуренције и правилима пословног морала²¹⁸. Сада то не важи у правном систему Србије.

У раније важећем Закону о трговини Србије, између осталог, у дела нелојалне конкуренције спадала је и неовлашћена употреба законом заштићених спољних знакова другог привредног субјекта (пословно име, робни жиг, услужни жиг, знак квалитета, знак порекла и др.) или употреба ознака које нису законом заштићене, којом се ствара или се може створити заблуда у промету робе на штету другог привредног субјекта који те ознаке употребљава у свом пословању²¹⁹. Из саме одредбе закона, могло се закључити да овде није од значаја да ли је нешто од наведених обележја привредног друштва регистровано, јер се овде штити конкуренција на тржишту, али такође, не искључује ни заштиту регистрованих обележја, односно у овом случају, пословног имена. Предност овог вида заштите пословног имена је била та што она није била ограничена временом, јер је у питању јавни интерес који захтева од свих учесника на тржишту да се понашају према утврђеним правилима конкуренције, односно лојалне тржишне утакмице. Да би тужилац успео у свом тужбеном захтеву, било је потребно само да докаже да је он такво пословно име први употребљавао на тржишту као свој назив, у сврхе у које се он употребљава, те да је тужено привредно друштво употребљавало пословно име супротно добрим пословни обичајима, што може изазвати забуну на тржишту (није обавезно да је до забуне, односно заблуде и дошло)²²⁰. У овим споровима се

²¹⁸ Царић, Славко: *оп. цит.*, стр. 208.

²¹⁹ Закон о трговини „Службени лист СРЈ“ бр. 32/93, 50/93, 41/94, 29/96 и „Службени гласник РС“ бр. 101/2005, члан 23., тачка 7.

²²⁰ Васиљевић, Мирко: *Пословно право*; Београд, 2004., стр. 73.; Тако је, нпр. у једној одлуци Вишег трговинског суда, потврђена првостепена пресуда, те је утврђено постојање кривичног дела нелојалне конкуренције и усвојен тужбени захтев, јер је тужено привредно друштво на Сајму намештаја, користило у свом називу заштићени жиг тужиоца. Суд је утврдио да се тиме могла

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

није испитивала савесност туженог привредног друштва, тј. да ли је оно знало да на тржишту постоји још једно привредно друштво које се служи истим или сличним пословним именом. Тужбом по овом правном основу, могло се захтевати од туженог привредног друштва отклањање свих штетних последица које су његовом радњом настале, као и накнада претрпљене штете.

Доношењем новог Закона о трговини²²¹, горе наведени концепт заштите је добио сасвим нову димензију. Као прво, дошло је до термилолошких промена, те се ранија дела нелојалне конкуренције, регулишу у одељку под називом – *Непоштена тржишна утакмица*, односно *Забрана непоштене тржишне утакмице*. Тиме је уклоњено раније различито термилолошко двојство, коришћење термина нелојална конкуренција у закону о трговини, односно нелојална утакмица у закону о спољнотрговинском пословању²²², међутим, сада се створила још већа збрка и термилолошком смислу. Иако се у правној теорији сматрају као синоними, опредељење за термин *тржишна утакмица* или *тржишна конкуренција*, у позитивном праву може створити извесне потешкоће и нарушити принцип доследности законодавца. Аномалије тржишне конкуренције у виду монополистичког понашања (злоупотреба доминантног положаја, забрањене концентрације на тржишту²²³), са једне стране су регулисане антимонополским прописима, што је код нас Закон о заштити конкуренције²²⁴, док је дело нелојане конкуренције, такође забрањено и једно од аномалија на тржишту, регулисано Законом о трговини, где је термилолошки употребљен израз *непоштена тржишна утакмица*. Дакле, нарушен је принцип доследности и неоправдано постоји неуједначеност, посебно ако се има у виду да је и у Европској унији и у упореном праву чешће у употреби термин *конкуренција* од *утакмица*.

створити заблуда на тржишту и код корисника и купаца у погледу чињенице о чијој се роби ради, односно заблуда у погледу порекла, квалитета и других својстава робе. – *Из образложења пресуде Вишег суда*, Пж. 11105/2005 (1) од 24.01.2006. године. Преузето из правне базе програмског пакета Propis soft-а, <http://propissoft.propissoft.rs/> дана 13.02.2014. године. Дакле, није било потребно доказивање да је до заблуде стварно дошло.

²²¹ „Службени гласник РС“ бр. 53/2010 и 10/2013.

²²² *Види више*: Миладиновић, Зоран: *Нелојална конкуренција и монополистичко понашање*; „Право – теорија и пракса“, бр. 2/2002., стр. 18-35.

²²³ *Види више*: Шкорић, Сања: *Тржишна доминација и њена злоупотреба*; Београд, 2010.

²²⁴ „Службени гласник РС“ бр. 51/09 и 95/2013.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Друга новина у Закону о трговини, која је далеко значајнија, јесте да се у делима нелојалне, односно непоштене тржишне утакмице, више уопште не наводи дело неовлашћене употребе туђег пословног имена, назива, заштићеног жига и сл. Наведено је пет забрањених понашања трговаца, као нарочитих облика непоштене тржишне утакмице. Међу њима, нешто најближе формулацији из претходног закона, могла би се навести – *продаја робе са ознакама, подацима или обликом, којима се оправдано ствара забуна код потрошача у погледу извора, квалитета и других својстава робе.*²²⁵ Међутим, овде се пружа заштита роби и производима привредног друштва, као и заштита јавном интересу, односно заштита корисника и потрошача, те посредно и заштита привредног друштва које ту робу производи. Али изостала је заштита назива пословног имена, тј. његовог правног идентитета и евентуалне забуне која може настати у погледу неовлашћене употребе туђег назива, као најважнијег атрибута правног идентитета једног привредног друштва. Проблематичан је и израз *оправдано стварање забуне* и њено касније одређивање у пракси.

Трећа новина у Закону јесте даље упуштање законодавца у судску заштиту и садржину тужбеног захтева код дела непоштене тржишне утакмице. Овом тужбом оштећени сада, осим забране даљег вршења забрањеног дела, отклањања насталих последица и права на накнаду материјалне штете, може захтевати и накнаду нематеријалне штете због повреде пословног угледа.²²⁶

У ранијој правној теорији и пракси Србије, посебно је истицана предност овог вида заштите пословног имена, јер она није била временски ограничена. Међутим, новим законом о трговини је и ово промењено, тако да је његовим одредбама утврђен субјективни рок од 6 месеци и објективни рок од 3 године у којем се може поднети тужба²²⁷.

Сумирајући све новине, може се доћи до закључка, да се наведене одредбе које забрањују нелојалну конкуренцију могу условно односити и на заштиту пословног имена, односно спољних ознака привредних друштава, преко општег дефинисања

²²⁵ Закон о трговини Републике Србије, члан 50.

²²⁶ Исто, члан 50а.

²²⁷ Исто.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

непоштене утакмице, али да је обим те заштите знатно сужен и ограничен (прво избацавањем навођења одредбе која се тиче конкретне заштите пословног имена, као нарочитог вида дела нелојалне, односно непоштене утакмице, а онда и временским ограничавањем), те да мотиви законодавца за доношење оваквих крупних промена нису јасни, посебно када се има у виду заштита пословног имена по овом основу у другим правним системима. Оваквим регулисањем, може се посредно сугерисати да се пословном имену, односно називу привредног друштва придаје мањи значај него раније.

У правном систему Републике Српске, у Закону о трговини, по овом основу се исто штити пословно име привредног друштва, а за то је потребно да друго привредно друштво неовлашћено употребљава туђе имена, фирму, жиг, ознаку или друго спољашње обележје, којим се ствара или може створити забуна на тржишту²²⁸. Слично ранијој дефиницији у нашем позитивном праву.

У правном систему Хрватске, пословно име се штити по овом основу, на сличан начин на који се штитило и раније у Србији, а одредбе за ову врсту заштите садржи Закон о трговини Републике Хрватске²²⁹. Уз све предности које су наведене претходно (временска неограниченост, заштита и још нерегистрованоног пословног имена и сл.), наводи се и основна мањкавост ове врсте заштите, а то је да се овим одредбама, осим захтева за накнаду штете, не прописује могућност подизања других захтева. То је омогућено на основу Закона о трговачким друштвима, али у законским роковима, што опет има временско ограничење²³⁰. Дакле, у праву Србије је то шире постављено, уз раније наведена ограничења.

Англосаксонски правни систем, иако на сличан начин третира пословно име привредног друштва и његову заштиту, опредељен је за оштрији приступ када је у питању кажњавање оних привредних друштава који се не понашају у складу са правилима конкуренције. Ово стога што овај систем пословном имену придаје много већи значај и велики део успешности нечијег пословања посматра управо кроз његово пословно име и углед који са њиме гради. Иако је пракса надлежних

²²⁸ „Службени гласник Републике Српске“ бр. 01-61/07, члан 59.

²²⁹ Барбић, Јакша: *оп. цит.*, стр. 300.

²³⁰ *Исто.*

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

судова основни избор права у овим правним системима, значајне области су регулисање законским прописима као полазним основама у одлучивању судова. Тако је у аустралијском правном систему, заштита пословног имена по основу нелојалне конкуренције прописана чланом 52. Закона о трговини, којим се забрањује корпорацијама у трговини и правном промету да се понашају тако да могу створити забуну на тржишту. Под ову одредбу се подводи и неовлашћена употреба туђег пословног имена²³¹. Последице по привредно друштво које врши такве забрањене радње, осим накнаде претрпљене штете, престанака употребе туђег пословног имена, може бити и забрана обављања делатности, али и накнада штете због губитка пословног угледа тужиоца – *loss of goodwill*, и плаћање профита који је тужени зарадио док је неовлашћено употребљавао туђе пословно име²³².

Заштита пословног имена према кривичноправним прописима - према Кривичном закону Србије²³³, у оквиру кривичних дела против привреде, наведено је и кривично дело неовлашћене употребе туђе фирме²³⁴, где се захтева намера починиоца да коришћењем туђег пословног имена или других обележја – жиг, заштитни знак или посебна ознака робе, обмане купце или кориснике услуга. За починиоца је предвиђена новчана казна или казна затвора до три године. Исто је уређено и у правном систему Хрватске²³⁵.

2.6. Промена пословног имена

Сигурност правног промета, интереси трећих лица, али и интерес самог привредног друштва јесте у релативној трајности свих његових атрибута. То посебно важи за пословно име, по коме се то привредно друштво препознаје на тржишту и преко кога оно гради свој пословни углед.

²³¹ Lipton, Phillip and Herzberg, Abe: *оп. цит.*, стр. 46.

²³² *Исто.*

²³³ „Службени гласник РС“ бр. 85/2005, 88/2005 - испр., 107/2005 – испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013 и 108/2014.

²³⁴ Члан 233 Кривичног законика.

²³⁵ Барбић, Јакша: *оп. цит.*, стр. 303.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

На промену пословног имена утичу његова начела, која понекад могу бити и опречна, као на пример, начело трајности и начело слободног избора са начелом истинитости. Како се сва начела пословног имена посматрају у њиховом свеукупном утицају и ниједно нема приоритет над другим, односно пословно име мора да буде усклађено са свим начелима, постоји више разлога због којих долази до промене пословног имена или неког елемента пословног имена привредног друштва.

Свака промена пословног имена региструје се и објављује да би производила правно дејство према трећим лицима²³⁶.

Оне се деле на промене које су обавезне и привредно друштво мора да их спроведе, и на промене које нису обавезне, тзв. добровољне и зависе искључиво од воље привредног друштва²³⁷.

2.6.1. Обавезна промена пословног имена

Пословно име привредног друштва се мора мењати независно од слободне воље тог друштва увек када такво пословно име више не задовољава начело истинитости. То може условити више различитих практичних ситуација:

- 1) уколико привредно друштво промени своју правну форму која је обавезан елемент пословног имена, односно његова скраћеница, па се из форме друштва са ограниченом одговорношћу, трансформише у акционарско друштво или у командитно друштво и сл. Такође, обавезна промена пословног имена јесте и када се привредно друштво нађе у ликвидацији или у стечају, где се то обавезно мора наводити уз остале елементе пословног имена;
- 2) уколико из пословног имена неког привредног друштва иступи члан чије је лично име садржано у називу, а то лице или његови законски наследници не дају сагласност да привредно друштво настави са коришћењем таквог имена. Како коришћење личних имена спада у режим условно дозвољених елемената привредног друштва, где спада и

²³⁶ Арсић, Зоран и Марјански, Владимир: *Правно привредних друштава*; Нови Сад, 2015., стр. 41

²³⁷ Миленовић, Дара: *оп. цит.*, стр. 294.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

употреба имена истакнутих историјских личности, постоји оправдани интерес да заинтересована лица – законски наследници или сама држава, захтевају брисање тих имена из пословног имена, уколико процене да пословање тог привредног друштва може штетити угледу личног имена у питању. Како се таква пословна имена ни не могу регистровати без посебне дозволе, то би значило ускраћивање, односно повлачење раније дате сагласности. Потпуно исти режим би важио и за пословна имена која у свом називу имају имена државе, аутономне покрајине, државне знакове и симболе и сл. Оваква могућност је дата важећим Законом о привредним друштвима Србије,²³⁸ као посебан вид заштите лица чија се лична имена користе и држави када се користе њен назив, симболи и сл.;

- 3) пословно име привредног друштва се мора мењати и када привредно друштво промени своју делатност, у оним правним системима где је делатност битан елемент пословног имена, нпр. Хрватска. У позитивном праву Србије се делатност привредног друштва може унети у пословно име, али то није његов обавезни елемент. Дакле, уколико привредно друштво промени своју делатност, а она није као таква наведена у пословном имену, до његове промене не мора доћи. Међутим, ако је делатност ипак унета у пословно име, оно се њеном променом мора мењати, јер то захтева начело истинитости пословног имена. На обавезну промену пословног имена утиче и промена места у којем је седиште друштва, када је и то одређено као обавезни елемент пословног имена;
- 4) до промене пословног имена обавезно долази и када се у судском поступку заштите пословног имена, донесе одлука о забрани даљег коришћења пословног имена. То је случај са тужбама којима се штити пословно име, односно назив који је исти или сличан називу већ неког регистрованог привредног друштва. У питању су судски поступци по

²³⁸ Члан 29. и 30.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

тужби на основу Закона о привредним друштвима, односно по Закону о трговини када су у питању дела нелојалне конкуренције²³⁹, а све у складу са начелом искључивости, тј. различитости пословног имена.

2.6.2. Добровољна промена пословног имена

Добровољна промена пословног имена је у складу са његовим начелом слободног избора. Мада пословно име треба да испуњава и захтев да буде трајно, било би потпуно нерационално захтевати, односно ограничавати промену већ раније регистрованог пословног имена. Модерни услови привредног живота, његова динамичност, као и тржишна конкуренција, утичу и на динамичност промена у свим сферама пословања привредног друштва. Како привредно друштво послује и бива препознато на тржишту управо по свом пословном имену, и на основу њега гради свој пословни углед, интерес привредног друштва би требао бити такав да добровољне промене имена врши само онда када је сигурно да ће то постићи повољне ефекте по његово пословање и углед. Уколико се привредно друштво ипак одлучи на промену свог пословног имена, то му је омогућено на начин на који је и регистровано при оснивању. Дакле, изменом оснивачког акта, или уколико друштво има статут, према одредбама статута. Код добровољних промена пословног имена, важно је напоменути да постоје и такве промене назива које привредна друштва чине, зарад изигравања својих поверилаца или осталих трећих лица. Како је пословно име само један сегмент правног субјективитета привредног друштва, његовом променом неће доћи до промене правног субјективитета. На овом становишту је и судска пракса, те се сваки такав покушај завршио неуспехом, да ли по првостепеној одлуци или евентуално другостепеној, али је чињеница, да не постоји начин скривања правног идентитета тиме што ће привредно друштво променити свој назив, седиште, форму организовања и сл., нити то значи да тиме може настати ново правно лице. Тако је у једном решењу Вишег трговинског суда закључено да промена седишта и назива правног лица представљају статусну промену, која не подразумева брисање правног лица, као што је то погрешно

²³⁹ *Види више:* Заштита пословног имена, стр. 95-106. овог рада.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

закључио првостепени суд²⁴⁰. У другом случају, Виши трговински суд потврђује закључак првостепеног, да променом назива и адресе правног лица, не мења се његов правни субјективитет, те се идентитет привредног друштва може утврдити на основу других елемената правног субјективитета, као нпр. матичног броја и сл.²⁴¹ Виши трговински суд је у још једној пресуди потврдио закључак првостепеног суда да на правни субјективитет правног лица не утиче промена његове правне форме организовања, нити његова права и обавезе као учесника у правном промету.²⁴² Тиме је правна пракса судова по овом питању заокружена и искристалисано је становиште, да на правни субјективитет привредног друштва не утичу његови атрибути и њихове појединачне промене. Такав утицај могу евентуално имати, али тада привредно друштво неће аутоматски престати да постоји. И у том случају, привредно друштво може престати да постоји само на један од законом прописаних начина престанка привредног друштва, и по поступку који је као такав законски утврђен. Дакле, привредно друштво не може тек тако да прерасте у неки сасвим нови субјект, а да претходно није испунило преузете обавезе и да на тај начин изигра своје повериоце и друга лица са којима је ступало у пословне односе.

У англосаксонском правном систему је такође дозвољена промена имена у складу са начелом слободног избора, с тим да предложено ново име мора бити слободно и испуњавати све услове као и код оснивања компаније. У аустралијском праву, на пример, промена имена се врши тако што се надлежном органу за регистрацију доставља документ којим је привредно друштво одлучило да промени име са ACN – ом, *Australian Company Number*, што ће бити његов број до окончања регистрације. Промена имена компаније је забрањена онда када је утврђено да је учињена злоупотреба компаније, или *winding up*, када чланови изгубе право да

²⁴⁰ Из образложења Решења Вишег привредног суда, Пж. 8133/2008 од 12.10.2009. године - Преузето из правне базе програмског пакета Propis soft-a, <http://propissoft.propissoft.rs/> дана 05.02.2014. године.

²⁴¹ Из образложења Пресуде Вишег трговинског суда, Пж. 5377/2009 од 13.08.2009. год. - Преузето из правне базе програмског пакета Propis soft-a, <http://propissoft.propissoft.rs/> дана 05.02.2014. године.

²⁴² Из образложења Пресуде Вишег трговинског суда, Пж. 3734/2009 од 29.07.2009. год. - Преузето из правне базе програмског пакета Propis soft-a, <http://propissoft.propissoft.rs/> дана 13.02.2014. године.

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

донесу било какав документ који се тиче статусних промена, па и промене или резервације пословног имена²⁴³.

Од свих промена пословног имена привредног друштва, свакако је најзначајнија промена назива привредног друштва. Остали елементи, чак и уколико су обавезни или факултативно унети, нису од толике важности код препознавања на тржишту. Они имају утицаја на сигурност правног промета и могућност трећих лица да знају са каквим пословним партнером планирају да послују, у којој форми је организован, да ли је ликвидан и сл. Корисници роба и услуга привредног друштва и крајњи потрошачи, привредна друштва искључиво препознају по њиховом називу и угледу који су на основу њега стекли.

2.7. Пренос пословног имена

Пренос пословног имена је у посматраним правним системима различито регулисан. Правни систем Србије је доследан у ограничењима које поставља код преноса, те се *оно може пренети на друго привредно друштво само заједно са преносом привредног друштва које послује под тим именом*. Ово је била формулација у претходном Закону о привредним друштвима.²⁴⁴ Ограничења код преноса пословног имена су у новом закону о привредним друштвима термилошки одређена на другачији начин. Као прво, ова ограничења се односе само на назив привредног друштва, као најважнији елемент пословног имена и гласе – *Назив друштва не може се пренети на друго друштво, осим као последица статусне промене у којој тај назив преузима друштво стицалац од друштва преносиоца које статусном променом престаје да постоји*²⁴⁵. На први поглед се може учинити да су ове разлике у термилошком одређењу нејасне и да имају потпуно исти практични епилог. Ако се занемаре разлике које се тичу схватања пословног имена, односно да се у важећем закону оно третира у свом ширем одређењу, па се код заштите и преноса говори не о пословном имену, већ о називу

²⁴³ Lipton, Phillip and Herzberg, Abe: *оп. цит.*, стр. 45.

²⁴⁴ Закон о привредним друштвима из 2004. године, члан 24.

²⁴⁵ Закон о привредним друштвима РС из 2011. године, члан 26.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

друштва, може се закључити и које правне последице код преноса могу наступити. Наиме, према ранијој одредници, пословно име се није могло пренети без преноса и привредног друштва које је пословало и користило то име. То је практично значило да, рецимо приватизацијом једног привредног друштва, односно променом својинског и власничког режима, то привредно друштво наставља да послује под ранијим именом, без престанка постојања. Према новој формулацији, то није могуће, већ преносиоц назива мора прво престати да постоји, да би друштво стицалац његовог назива могао регистровати и употребити његов назив. То значи да преносиоц назива својим престанком регулише и своје обавезе које је евентуално имало у правном промету на један од начина који су предвиђени за престанак привредног друштва. Дакле, сада код преноса назива друштва, настаје нови правни субјект, који је практично од преносиоца, осим назива, преузео евентуално имовину и права, уколико је тако договорено и уколико је остала након престанка и брисања друштва из регистра.

У правном систему Хрватске и Републике Српске, пренос пословног имена је другачије регулисан. Наиме, могућ је пренос пословног имена, само уз пренос читавог друштва или његовог претежног дела. У праву Хрватске се претежни део привредног друштва посебно не одређује²⁴⁶, док је у праву Републике Српске одређен минимум имовине која се мора пренети на стицаоца пословног имена, или најмање 30% књиговодствене вредности имовине исказане у последњем годишњем билансу стања (имовина велике вредности)²⁴⁷. Код овако одређеног правног режима преноса пословног имена, поставља се питање, шта се са друштвом преносиоцем правно и статусно догађа када на стицаоца пренесе своје пословно име и свој претежни део друштва? Да ли оно наставља да постоји и послује на тржишту под неким другим пословним именом са преосталом имовином која је остала, када је претежни део пренео на привредно друштво стицаоца? Оваква дилема у правном систему Србије не постоји.

Упоредно посматрано, Француско право допушта пренос пословног имена заједно са привредним друштвом као скупном имовинском масом, док нека права, под

²⁴⁶ Закон о трговинским друштвима Хрватске, члан 23.

²⁴⁷ Закон о привредним друштвима Републике Српске, члан 24.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

одређеним условима, допуштају и уступање права коришћења пословног имена и без преноса читавог привредног друштва или његовог дела²⁴⁸.

Дакле, овде посебно долази до изражаја тврдња да се пословно име може идентификовати са читавим привредним друштвом, јер је, у већини случајева, односно посматраних правних система, могућ пренос пословног имена само уз пренос читавог привредног друштва.

3. СЕДИШТЕ ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА

Седиште привредног друштва, односно *residence* или *domicil*²⁴⁹, представља веома важан атрибут привредног друштва и елемент његове идентификације у правном и привредном промету. Позитивноправно гледајући, овом атрибуту привредног друштва посвећује се врло мало одредби. Ипак, оно се, као неопходно провлачи кроз више различитих одељака која одређују привредно друштво, његово оснивање, пословање и престанак, те сама чињеница да свако привредно друштво мора имати седиште, довољно говори о његовој улози и значају. Одређење седишта привредног друштва је и један од обавезних елемената који се уносе у оснивачки акт. Правна теорија се далеко више бави појмом, одређивањем, а посебно значајем које седиште једног привредног друштва има по то друштво, по његове пословне партнере и кориснике и, најзад, по саму државу.

²⁴⁸ Јовановић, Владимир: *оп. цит.*, стр. 70.

²⁴⁹ Где се се ти изрази сматрају синонимима, јер суштински одређују исту појаву. *Наведено према:* Schuster J., Ernest: *The Nationality and Domicil of Trading Corporations; Problems of the War*, Vol. 2, Papers Read before the Society in the Year 1916 (1916), pp. 57-85 Published by: Cambridge University Press on behalf of the British Institute of International and Comparative Law Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/742658>; стр. 69, приступљено 14.01.2010. године.

3.1. Појам седишта

Код одређивања појма седишта привредног друштва, прво се морају дефинисати различите врсте седишта која се практично могу појавити. То су првенствено:

- 1) регистровано седиште;
- 2) стварно седиште и
- 3) статутарно седиште.

Регистровано седиште – Обзиром да је седиште обавезни елемент оснивачког акта у свим посматраним правним системима, привредно друштво не може стећи правни субјективитет, односно не може бити регистровано, ако претходно нема одређено седиште. Ако се привредно друштво, као правно лице, посматра као правно признати субјект, који мора обављати и одређену делатност, јасно је да се та делатност мора негде обављати (фабрика, просторија у којој се пружају одређене услуге, продавница и сл.). Такође, иако је привредно друштво одвојено од својих оснивача, власника и чланова, те од регистрације започиње „засебан правни живот“, њиме мора управљати неко физичко лице или више њих и то се чини са одређеног места. Дакле, већ код оваквих образлагања се издваја више модалитета регистрованог седишта. Једно би било да је седиште место где привредно друштво обавља своју претежну делатност, а друго да је седиште место одакле се управља друштвом или како се то у англосаксонском праву још назива *The brain which controls the operations* или Мозак који контролише делатност²⁵⁰. Ово подразумева да је тако одређено седиште, било оно у једном или другом модалитету, регистровано у прописаном регистру.

Стварно седиште – Оно има потпуно исте модалитете као и претходно, с тим што као такво није регистровано у прописаном регистру, већ је регистровано неко друго седиште. Мотиви привредних друштава су различити и повезани са значајем које

²⁵⁰ Исто, стр. 70.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

седиште има. Некада је то због нижих трошкова оснивања или пореских олакшица²⁵¹.

Статутарно седиште – Статут, као највиши правни акт привредног друштва, после оснивачког акта, уколико постоји законска обавеза његовог доношења или уколико га привредно друштво добровољно донесе, обавезно садржи и елементе индивидуализације тог друштва. Ту спада и седиште, које се из ове перспективе дефинише као место које је статутом одређено као седиште друштва. Овако одређено седиште има модалитете које се тичу његове конкретизације и може као такво бити једнако регистровано седишту, а и не мора, уколико прописима није прописано да регистровано и статутарно седиште морају бити иста.

Седиште привредног друштва може истовремено имати елементе свих наведених врста седишта, односно може бити регистровано, стварно и статутарно. У тим случајевима се једино поставља питање који од два модалитета ће се применити као критеријуми за његову конкретизацију, да ли ће седиште бити у месту где оно врши претежну делатност или ће то бити место где се налази његова управа? У теорији и позитивном праву су познате и комбинације критеријума по којима се утврђује седиште привредног друштва, где се они алтернативно постављају.

Посматрајући позитивноправну регулативу, око појма седишта има мало недоумица, те су одредбе које га одређују релативно јасне и одређене или бар одредиве према утврђеним параметрима. Практично, правни системи су се определили за неки од наведених теоријских одређења седишта или су усвојили комбинације истих. Тако је седиште привредног друштва у праву Србије одређено као *место на територији Републике Србије из кога се управља пословањем друштва и које је као такво одређено оснивачким актом или одлуком*

²⁵¹ У америчком правном систему, као федералном у коме постоје државе чланице са својим привредним прописима, је позната пракса привредних друштава да се оснивају у *Delaware*-у, који је познат по пореским олакшицама и мање рестриктивним прописима. На пример, тамошњи прописи одобравају привредним друштвима да се тамо оснују, а да онда своју управу – *headquarters*, као и своје целокупно пословање преместе у неку од других држава САД-а, што већина осталих држава чланица не дозвољава. Тако су многе компаније, укључујући и оне највеће, основане тамо (*General motors, General electric, Syngenta* и др.). Наведено према: Jentz A. Gaylord, Miller Leroy Roger, Cross B. Frank: *оп. цит.*, стр. 717. Види више о разлозима регистрације у *Delaware*-у: Lewis S Black, Jr: *Why Corporations choose Delaware*; 2007. https://corp.delaware.gov/pdfs/whycorporations_english.pdf - приступљено 20.12.2015.године.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

скупштине.²⁵² Дакле, наш правни систем се определио са концепт седишта друштва које задовољава атрибуте регистровано (јер је одређено оснивачким актом који се региструје, што је генерална претпоставка, те и код евентуалних промена оснивачког акта у делу који се тиче седишта, то мора бити регистровано да би производило правна дејства према трећим лицима), затим претпоставка је да је оно уједно и стварно, те је усвојен модалитет који седиште одређује према месту из ког се управља друштвом. У даљој конкретизацији, Закон о привредним друштвима допуњује одређење седишта на следећи начин: *Ако друштво трајно обавља своју делатност у месту различитом од свог седишта, трећа лица могу против друштва засновати надлежност суда и према том месту*²⁵³. Оваква одредба је донета ради заштите трећих лица, а уједно се прави дистинкција између регистрованог и стварног седишта друштва. Постоји само једна недоследност, а то је да се седиште одређује према месту из кога се управља друштвом, а онда се користи као допуна модалитет стварног седишта као места у коме друштво трајно обавља своју делатност. Иако је мотив законодавца јасно усмерен ка заштити трећих лица, није сасвим јасно зашто се определио да стварно седиште дефинише према месту трајног обављања делатности. Исто тако, поставља се питање шта уколико привредно друштво трајно обавља делатност у више места? Да ли ће онда у свим тим местима трећа лица моћи засновати надлежност судова против тог друштва? Ранији Закон о привредним друштвима није остављао такве недоумице и одређивао је седиште друштва, искључиво као место из кога се управља пословањем друштва, које као такво мора бити одређено оснивачким актом и регистровано у надлежном регистру²⁵⁴. Упоредјујући таква два решења, одредбе важећег закона остављају судовима да у сваком појединачном случају одлуче о месној надлежности, без довољно прецизних параметара уколико дође до случајева који нису класичне природе. Истовремено, оне пружају већу заштиту трећим лицима. Раније одредбе нису остављале никакве недоумице судовима, те се месна

²⁵² Закон о привредним друштвима РС, члан 19., став 1.

²⁵³ Исто, став 2.

²⁵⁴ Закон о привредним друштвима РС из 2004. године, члан 16.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

надлежност могла лакше утврдити, али њихова дефинитивност није могла задовољити захтеве које пред судове постављао свакодневни привредни живот²⁵⁵.

У правном систему Републике Хрватске, седиште привредног друштва је одређено као „...мјесто у којему је управа друштва и одакле се управља пословима друштва или мјесто у којему друштво трајно обавља своју дјелатност, а одређено је изјавом о оснивању друштва или друштвеним уговором, односно статутом друштва“²⁵⁶. Након тога, хрватски законодавац се упушта у даљу конкретизацију за случајеве када привредно друштво има стварно седиште, различито од регистрованог, односно када је управа друштва или друштво обавља трајну делатност у месту различитом од регистрованог, с тим што се предност у свим случајевима даје регистрованом седишту. Ипак, како је заштита трећих лица и у овом закону изражена, одређено је да се у погледу правних последица које зависе од седишта друштва, трећа лица могу позвати на било које од наведених места, тј. било које стварно седиште²⁵⁷. Оно што у хрватском закону децидно стоји, а у домаћем не, јесте одредба која се тиче броја седишта, односно да привредно друштво може имати само једно седиште. Иако је правна теорија сагласна у томе да једно привредно друштво има само једно седиште, које као такво мора бити регистровано у прописаном регистру, ненавођење такве одредбе у закону, може довести до евентуално другачијих тумачења у пракси.

Закон о привредним друштвима Републике Српске је као седиште друштва одредио место одакле се управља друштвом и које се као такво региструје у надлежном регистру²⁵⁸. Дакле, одредба је потпуно иста одредби из нашег Закона о привредним друштвима из 2004. године.

²⁵⁵ Чак и Закон о предузећима „Службени лист СРЈ“ бр. 26/96, 33/96, 29/97, 59/98, 74/99 и 36/2002., није остављао никакве недоумице у погледу критеријума за утврђивање седишта друштва. Према његовим одредбама, седиште друштва је било место где друштво обавља своју делатност, коју су судови тумачили на такав начин да није постојала могућност да се за седиште привредног друштва одреди неко друго место, у коме друштво не обавља своју делатност. *Наведено према:* Решењу Вишег привредног суда Пж. бр. 712/98 од 08.04.1998. год. - Преузето из правне базе програмског пакета Propis soft-a, <http://propissoft.propissoft.rs/> дана 05.02.2014. године.

²⁵⁶ Закон о трговачким друштвима Хрватске, члан 37.

²⁵⁷ Исто, став. 4.

²⁵⁸ Закон о привредним друштвима Републике Српске, члан 16.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

У англосаксонском правном систему или прецизније праву САД-а, ствари се додатно могу искомпликовати постојањем прописа који важе на територијама држава чланица, а који не морају бити међусобно усаглашени²⁵⁹. Практично, код правних ситуација које зависе од седишта друштва, овде се појављују случајеви који важе за Европску унију, односно за сукобе прописа о привредним друштвима држава чланица²⁶⁰, о чему ће касније бити више речи у делу који говори о националној припадности привредног друштва.

3.2. Значај седишта

Седиште друштва има вишеструки правни значај, који може бити фискални, надзорни, пословни, као и међународни. Тако од чињенице где се налази седиште друштва зависи следеће:

- испуњење фискалних обавеза;
- месна надлежност регистра код кога се региструје привредно друштво;
- месна надлежност органа за вршење надзора над законитошћу рада друштва;
- месна надлежност судских и управних органа, у парничном, ванпарничном, извршном и у управном поступку, те месна надлежност у стечајном поступку;
- одређивање места склапања уговора ако стране у уговору нису навеле место;
- одређивање места испуњења обавезе, ако то није одређено у уговору;
- за одређивање меродавног права које ће се применити на уговор, али и на целокупно пословање привредног друштва, у случају када привредно друштво послује изван националних граница или када послује са страним привредним друштвом, према правилима међународно привредног права²⁶¹.

У већим и сложенијим правним системима, као што је нпр. САД, значај одређивања седишта друштва, се утолико повећава, колико су дистинкције правних прописа из наведених области веће у различитим државама чланицама. Исто важи

²⁵⁹ Као што је већ напоменуто за регистрацију у *Delaware*-у.

²⁶⁰ *Види више:* Марковић Бајаловић, Дијана: *Сукоб закона о привредним друштвима*; „Правни живот“ бр. 11/2013, стр. 143-158. и Варади, Тибор, Бордаш, Бернадет и Кнежевић, Гашо: *Међународно приватно право*; Нови Сад, 2001., стр. 262-265.

²⁶¹ Васиљевић, Мирко: *Компанијско право*, Београд, 2005., стр. 78. и Царић, Славко: *оп. цит.*; стр. 213.

и за Европску унију и колизију прописа из ове материја држава чланица. Посебно се треба узети у обзир чињеница глобализације, проширења тржишта, те пословање привредних друштава изван националних граница и правних оквира државе по чијим прописима су основана.

3.3. Промена седишта

Промена седишта је дозвољена и могућа у свим посматраним правним системима и за промену важе иста правила као и код прве регистрације. Критеријуми промене седишта су или утврђени у оснивачком акту, или у статуту друштва, уколико га има, или се седиште мења каснијом одлуком друштва. Под променом седишта се подразумева промена из једног места у друго на територији исте општине, или из места у једној општини у место које се налази у другој општини, док се промена адресе у оквиру истог места не сматра променом седишта²⁶². Свака од наведених промена, па и промена ближе адресе, која се не сматра променом седишта, морају се регистровати у прописаном регистру, јер тек тада могу производити правно дејство према трећим лицима.

Одређивање адресе друштва, у оквиру места у коме је седиште привредног друштва има правну важност код правила која се тичу достављања поште, те домаћи Закон о привредним друштвима уређује и ту област. Наиме, друштво, поред седишта, може имати адресу за пријем поште, која може бити различита у односу на адресу у којој је седиште, али само под условом да је она као таква регистрована. Општа претпоставка је да се достављање врши на адресу седишта друштва²⁶³.

²⁶² Миленовић, Дара: *оп. цит.*, стр. 301.

²⁶³ Закон о привредним друштвима РС, члан 20.

4. ДЕЛАТНОСТ ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА

Привредно друштво се оснива са одређеним, по правилу лукративним циљем, који оснивачи, чланови и власници постижу обављањем одређене, опет по правилу, привредне делатности. Привредна друштва која се оснивају зарад обављања непривредних делатности су реткост, мада постоје у теорији и у пракси других земаља, о чему је раније било речи. Делатност представља један од елемената привредног друштва, без ког привредно друштво не може постојати. Она је, такође и део правног субјективитета привредног друштва, јер се његова пословна способност испољава управо кроз обављање одређене делатности на тржишту. Осим по пословном имену, привредно друштво се препознаје и преко своје делатности, у чијем вршењу ступа у пословне односе са трећим лицима, па тако свој пословни углед, *goodwill*, гради преко вршења своје делатности.

4.1. Појам и утврђивање делатности

У правној теорији и у упоредним законодавствима се прави разлика између предмета пословања и делатности. Притом се предмет пословања дефинише као скуп делатности којима се друштво бави²⁶⁴, где је појам предмета пословања шире постављен од појма делатности, јер предмет пословања представља целокупну пословну активност друштва, а делатност се односи само на одређену врсту посла који обавља привредно друштво²⁶⁵. У домаћим правним прописима, није јасно утврђена дистинкција између предмета пословања и делатности, као што је то случај у суседној Хрватској, мада Закон о облигационим односима користи појам предмета пословања²⁶⁶. Сходно третирању предмета пословања и делатности као извесних синонима у нашем законодавству, постоје случајеви у теорији који делатност привредног друштва одређују као скуп свих привредних делатности

²⁶⁴ Барбић, Јакша: *оп. цит.*, стр. 303.

²⁶⁵ Јовановић Спиrowић, Луција: *оп. цит.*, стр. 96.

²⁶⁶ Закон о облигационим односима „Службени лист СФРЈ“ бр. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 и „Службени лист СРЈ“ бр. 31/93, члан 25.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

којима се оно бави²⁶⁷. Без обзира на термилошке разлике које нису од већег практичног значаја, у теорији и у пракси, постоји општа сагласност да је избор делатности којом ће се привредно друштво бавити, у начелу слободан и да је то у складу са уставним слободама и потпада под одредбе које гарантују слободу предузетништва²⁶⁸. У америчком законодавству је постојала интенција да се корпорације могу основати за обављање било које легалне делатности – *any legal business*, без даљих спецификација, да би се касније избегле непотребне промене оснивачког акта. Међутим, оваква слобода ограничена је прописима, па тако неке државе чланице постављају ограничења у погледу одређених делатности, као што су адвокатске и лекарске професије или постављају ограничења у погледу правне форме у којој се могу обављати одређене делатности²⁶⁹. Таква ограничења постоје и у европско-континенталним законодавствима²⁷⁰. Што се самог одређивања појма делатности тиче, ни важећи, а ни претходни закон о привредним друштвима се нису упуштали у дефинисање делатности. То је чинио Закон о предузећима тако што је под делатношћу подразумевао *производњу, промет робе и вршење услуга на тржишту*²⁷¹. Како је делатност дефинисана при самој дефиницији привредног друштва (тадашњег предузећа), вршено је прецизирање које се користи у правној литератури. Каснији прописи појам делатности не дефинишу, већ је користе у смислу који имплицира да постоји опште позната чињеница шта значи делатност друштва. Стога, делатност се спомиње само у контексту њене обавезности, утврђивања, регистрације и услова за обављање²⁷². Слично домаћем, и хрватско привредно законодавство, односно Закон о трговачким друштвима, не одређује

²⁶⁷ Царић, Славко: *оп. цит.*, стр. 210. и Јанковец, Ивица: *оп. цит.*, стр. 86.

²⁶⁸ Устав Републике Србије „Службени гласник РС“ бр. 98/2006, члан 83. и Устав Републике Хрватске „Народне новине“ бр. 56/90, 135/97, 8/98, прочишћен текст, 113/2000, 124/2000 и 28/2001, члан 49.

²⁶⁹ Jentz A. Gaylord, Miller Leroy Roger, Cross B. Frank: *оп. цит.*, стр. 718.

²⁷⁰ Овоме иде у прилог и домаћа судска пракса према којој привредно друштво може обављати све послове, осим оних који су законом забрањени и, према томе, не може се забранити обављање делатности које су предвиђене Одлуком о класификацији делатности и која делатност није забрањена посебним прописом. *Наведено према* Пресуди Врховног суда Србије Прев. Бр. 399/98 од 03.02.1999. године - Преузето из правне базе програмског пакета Propis soft-a, <http://propissoft.propissoft.rs/> дана 05.02.2014. године.

²⁷¹ Закон о предузећима, „Службени лист СРЈ“, бр. 29/96, 33/96, 29/97, 59/98, 74/99 и 36/2002, члан 1, став 5.

²⁷² Закон о привредним друштвима РС од 2011. године, члан 4 и Закон о привредним друштвима РС од 2004. године, члан 5. и члан 6.

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

појам делатности, али прави јасну дистинкцију између појмова предмет пословања и делатност и детаљније регулише ову материју од домаћег законодавства²⁷³. Иако је на правној теорији да дефинише одређене појмове, ипак се може приговорити позитивноправном решењу које не одређује појам делатности. Можда се може поћи од претпоставке да је опште познато шта чини привредну делатност. Међутим, позитивноправно одређивање самог појма делатности би могло да отклони евентуалне практичне недоумице. Са друге стране, неодређивање појма је сагласно начелу слободе предузетништва, односно може да иде у прилог сасвим малој вероватноћи да ће инвентивна привредна друштва, можда пронаћи нове начине који ће чинити њихову делатност, а неће моћи да се сврстају под дефиницију – производње и промета робе, тј. вршење услуга на тржишту, него ће то бити извесне модификације досадашњег теоријског схватања појма делатности.

Делатности је признато својство атрибута привредног друштва и она мора бити утврђена у оснивачком акту друштва. Као таква, делатност друштва мора бити регистрована у прописаном регистру. За разлику од пословног имена, и делом од седишта (уз извесне модификације), код утврђивања делатности привредног друштва, не важе последице начела јединствености, односно привредно друштво не мора да има само једну делатност. По правилу, ретко које привредно друштво има само једну делатност. Према већ поменутом начелу слободног избора делатности, привредно друштво може бирати којом делатношћу ће се бавити, односно пре оснивања, тај избор праве оснивачи привредног друштва, који у оснивачком акту утврђују делатност друштва. У позитивном праву Србије, таква обавеза постоји за претежну делатност друштва, док се оно касније може бавити и другим делатностима које нису законом забрањене. Те делатности, које не спадају у претежне, привредно друштво може обављати независно од тога да ли су регистроване или не²⁷⁴. Иако је ова одредба у складу са слободом предузетништва, њена непрецизност може изазвати несигурност на тржишту и код трећих лица која послују са привредним друштвом. Позитивно право Хрватске је на другачији начин решило питање делатности, односно предмета пословања. Наиме, привредно

²⁷³ Закон о трговачким друштвима Републике Хрватске, члан 32 - 36.

²⁷⁴ Закон о привредним друштвима РС, члан 4. став 1.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

друштво може обављати делатности које су уписане у судски регистар, а нерегистроване делатности које може обављати су само оне које служе обављању делатности која је уписана у регистар, тј. оне које се уобичајно обављају уз уписану делатност²⁷⁵. Хрватском решењу се замера прописивање ограничења у погледу регистрације делатности, односно да се нерегистровано може вршити само делатност која служи обављању оне уписане²⁷⁶, иако она доприноси већој каснијој заштити трећих лица у пословању са привредним друштвом.

Позитивно право у Републици Српској има уграђено потпуно исто решење оном које је постојало у Закону о привредним друштвима из 2004. године²⁷⁷.

Чак и строжије у овом погледу, англосаксонско право иде ка концепту потпуно слободног одабира делатности, па чак и оних које нису регистроване, напуштањем већ описане доктрине *ultra vires*²⁷⁸. Све напред речено иде у прилог томе да се пословна способност привредних друштава не ограничава њиховом регистрованом делатношћу или претежном делатношћу, већ да се слободом предузетништва у пуном смислу те речи, подстакне развој привреде и привредни субјекти ослободе формализације која се тиче њиховог пословања, односно обављања њихове делатности. На тај начин, они могу искористити све повољне прилике које им се укажу на тржишту да би путем различитих законом дозвољених делатности постигли свој лукративни циљ, због кога и постоје на тржишту.

4.2. Услови за обављање делатности

Претходни услов за почетак обављања било које делатности јесте оснивање привредног друштва, односно његова регистрација, којом стиче правну и пословну способност. Међутим, постоје извесне врсте делатности које не могу бити регистроване уколико нису испуњени одређени услови или прибављена дозвола надлежних органа. У светлу тога, слобода избора делатности, као и слобода

²⁷⁵ Закон о трговачким друштвима РХ, члан 35.

²⁷⁶ Види више: Барбић, Јакша: *оп. цит.*, 306 – 313.

²⁷⁷ Закон о привредним друштвима Републике Српске, члан 5. и члан 6.

²⁷⁸ Стр. 46-67. овог рада – правни субјективитет.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

предузетништва је ограничена на више начина, од којих сви морају бити предвиђени законом:

- 1) због заштите здравља људи;
- 2) заштите животне средине;
- 3) заштите природних богатстава;
- 4) безбедности државе;
- 5) техничке опремљености;
- 6) заштите на раду.

Овome се треба додати да у сваком од набројаних разлога ограничења слободе избора делатности постоји и јавни интерес због кога је држава заинтересована за постављање услова које привредна друштва морају испунити да би обављали одређену делатност. Видљивост и истицање јавног интереса је негде мање, а негде више изражена. Код оснивања финансијских субјеката, рецимо пословних банака, због специфичности, али и осетљивости делатности којом се баве²⁷⁹, поред испуњености техничких услова, прописана је и претходна дозвола коју издаје Народна банка Србије²⁸⁰, без које се пословна банка не може основати. Осим тога, за њихово оснивање се захтева и одређена форма организовања, као и одређени оснивачки улог²⁸¹. Исто важи и за привредна друштва која би да обављају делатност која се тиче производње и промета лекова, оружја и сл. Код делатности које се тичу производње и промета хране постоје посебни стандарди, домаћи и међународни који морају бити испуњени да би привредно друштво могло отпочети вршење такве делатности (нпр. *НАССР* стандарди код производње и промета хране). Испуњеност претходних услова проверавају инспекцијски органи надлежни за проверу испуњености услова за обављање одређених делатности²⁸². Привредно

²⁷⁹ Посебно у домаћој правној регулативи, која има искуства са преварним радњама у прошлости, где је велик број грађана остао без своје уштеђевине неправилним радом пословних банака, али и неодговарајућом контролом рада тих банака – тзв. афере „Језда и Дафина“ или Дафимент и Југоскандик банке.

²⁸⁰ Закон о банкама РС, члан 15 - 18.

²⁸¹ Исто, члан 10. и 12.

²⁸² Тако је, према ранијој судској пракси, из разлога недостатка решења о испуњености услова за обављање делатности, Виши привредни суд у Београду наложио регистарском суду да као неоснован брише упис делатности за коју то одобрење надлежног органа недостаје (високоградња, пројектовање грађевинских објеката, остало пројектовање и инжењеринг); *Наведено према*: Решењу

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

друштво које обавља делатност без одобрења надлежног органа, чини привредни преступ за који је прописана новчана казна (члан 585. Закона о привредним друштвима).

Јавни интерес државе је најизраженији код јавних предузећа, чија је основна карактеристика, осим тога што их оснива држава, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, и врста делатности због којих се јавно предузеће оснива. Наиме, то су специфичне делатности од општег интереса за државу и друштво, чије вршење се не може или бар не може још да се повери привредним субјектима у приватном сектору привреде, за чије вршење се захтева испуњење посебних услова који се тичу техничке опремљености, али очигледно и организационе форме – јавна предузећа. У такве делатности би спадала производња и дистрибуција електричне енергије, пружање комуналних услуга, и сл.²⁸³

4.3. Регистрована и нерегистрована делатности

Привредно друштво може започети своје пословање након регистрације и стицања правног субјективитета. При регистрацији, оно уписује и своју претежну делатност која је као таква одређена оснивачким актом. Како није ограничен број делатности које привредно друштво може регистровати, није обавезно да се друштво са сваком делатношћу мора стварно и заиста бавити након оснивања. Делатност мора бити одређена тако да се може утврдити са чиме се друштво намерава бавити²⁸⁴. Позитивноправно посматрајући, правни систем Србије је доношењем Закона о привредним друштвима 2004. године, напустио схватање по коме се делатности деле на основне и споредне, при чему су основне морале бити регистроване, а споредне не, али су морале служити обављању основне делатности. Дакле, након 2004. године, уведена је максимална флексибилност која се тиче обављања делатности и њене регистрације. Нови Закон о привредним друштвима је

Вишег трговинског суда у Београду бр. Пж. 728/97 од 26.03.1997. године - Преузето из правне базе програмског пакета Propis soft-a, <http://propissoft.propissoft.rs/> дана 05.02.2014. године.

²⁸³ Шкорић, Сања: *Јавна предузећа и злоупотреба доминантног положаја на тржишту*; „Право и привреда“ бр. 9-12/2009, стр. 40.

²⁸⁴ Барбић, Јакша: *оп. цит.*, стр. 309.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

ту флексибилност само наставио и проширио, тако да се у њему говори о претежној делатности, као регистрованој, али се оставља аутономија привредном друштву да обавља и било коју другу делатност, која није законом забрањена, без обзира да ли је одређена оснивачким актом или статутом. То практично значи, да привредно друштво може у свом пословању обављати све послове који су законом дозвољени и за које испуњава услове, а да притом трећа лица могу само из регистра видети његову претежну делатност. Дакле, могло би се десити да привредно друштво региструје једну претежну делатност, којом се уопште не бави, а да врши другу или друге које нису законом забрањене, али за које не постоји ни један писани траг да се друштво њима бави. Оваква крајње флексибилна одредба Закона о привредним друштвима је донекле умањила значај делатности као атрибута привредног друштва, јер, иако се друштво, између осталог, препознаје и по својој делатности, отвара се могућност да свако привредно друштво „сваштари“, вршећи све делатности које му могу донети неку зараду. Може се десити да се у том мноштву дозвољених делатности, изгуби значај и вредност специјализације привредних друштава у одређеној области, која утиче и на квалитет услуга или производњу одређене робе. Раније расправе и судска пракса која се односила на валидност уговора које привредно друштво потпише делујући изван своје делатности, остају беспредметни и данас неупотрљиви, јер према позитивноправном решењу, сви правни послови које привредно друштво закључи у вршењу било које законом дозвољене делатности имају своју правну снагу, без обзира да ли произилазе из вршења регистроване, претежне делатности или других које нити су регистроване, нити било где уписане као нерегистроване делатности друштва. Ово се коси са одредбом из Закона о облигационим односима која прописује да сви уговори које привредно друштво закључи ван оквира своје правне способности немају правно дејство²⁸⁵. Међутим, ако се ова либерализација у вези обављања делатности постави на другачије односе, можда ни нема правне колизије ЗОО-а и Закона о привредним друштвима, јер се сама либерализација чини тако да се правна способност привредних друштава посматра генерално, односно без ограничења у

²⁸⁵ Миленовић, Дара: *оп. цит.*, стр. 299.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

оквиру законом дозвољених делатности. Дакле, пословање привредног друштва у оквиру законом дозвољених делатности, без обзира да ли су регистроване или не, без обзира да ли су наведене у оснивачком акту или статуту или не, спада у правну способност привредног друштва које и у тој ситуацији делује *inter vires* - у оквиру својих овлашћења.

Правни систем Хрватске је задржао ограничења која се тичу регистрованих и нерегистрованих делатности тако што оне нерегистроване могу бити само оне које служе обављању регистроване делатности. У том смислу, Закон о трговачким друштвима (члан 35. став 3.) прописује и да су ваљани правни послови које привредно друштво склопи са трећим лицима изван регистроване делатности, али у оквиру оних делатности које служе обављању оне која је уписана у судски регистар. Другим речима, то би значило да правни послови које привредно друштво склопи изван овако постављене пословне способности неће бити ваљани. Упоредноправни трендови у овој области иду ка либерализацији и уједно проширењу правне и пословне способности привредног друштва, тако да она иде ка општој правној способности, с тим да постоји ограничење које се тиче савесности трећих лица²⁸⁶.

4.4. Промена делатности

Привредно друштво је у начелу слободно да осим избора делатности, касније исту и промени. Слично као и код пословног имена, па донекле и код седишта, за само привредно друштво је од значаја да, између осталог буде препознато на тржишту и према делатности коју обавља. Што дуже обавља исту или сличну делатност, оно ће бити препознатљивије ширем кругу лица. Међутим, понекад постоје разлози због којих је оправдано да привредно друштво врши промену делатности. Оно то може урадити на више начина:

- 1) заменом делатности;
- 2) проширивањем делатности или

²⁸⁶ Члан 9. Прве директиве Европске уније о усклађивању законодавстава привредних друштава бр. 68/151/ЕЕЦ од 1968. године.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

3) сужавањем делатности²⁸⁷.

Замена делатности значи да се привредно друштво може почети бавити потпуно новом делатношћу, напуштајући ранију.

Проширивање делатности значи да привредно друштво, поред постојеће делатности, почиње да обавља и нову делатност.

Сужавање делатности значи да привредно друштво престаје да се бави одређеним делатностима којима се до тада бавило, док неке и даље наставља да обавља.

Разлози за промену делатности могу бити различити и могу се поделити на обавезне и добровољне. Обавезна промена делатности би била када привредно друштво више не би испуњавало прописане услове за одређену делатност, док за друге би, уколико има више делатности. До добровољне промене делатности може доћи због различитих кретања на тржишту која могу одређене делатности учинити неатрактивним и неисплативим, те се привредно друштво, да би опстало на тржишту, мора преоријентисати и отпочети са неком новом делатношћу. Из истих разлога, привредно друштво може и проширити своју делатност, да би претходну учинио исплативијом и сл.

Што се конкретног поступка промене делатности тиче, односно регистрације промена делатности, у позитивном праву Србије, за њим ни нема више потребе, осим ако се мења или проширује делатност за коју је потребна претходна сагласност одређеног надлежног органа²⁸⁸. Онда је тај поступак исти као и код прве регистрације, односно таква промена се чини или променом оснивачког акта или одлуком друштва. У свим осталим случајевима, привредна друштва неће ни бити заинтересована за формалне промене уколико су потпуно слободна да врше сваку делатност која није законом забрањена, а да притом ни једна од њих не мора бити регистрована нити констатована у општем акту друштва.

У правном систему Хрватске је сасвим другачија ситуација. Обзиром да је обавезан елемент пословног имена и назнака предмета пословања, уколико се врши промена делатности на тај начин да се мења и предмет пословања, мора се променити и

²⁸⁷ Јанковец, Ивица: *оп. цит.*, стр. 88.

²⁸⁸ Закон о привредним друштвима РС, члан 4., став 2.

пословно име привредног друштва. Када мења своју делатност, привредно друштво мора променити и општи акт у коме је делатност била одређена²⁸⁹.

5. НАЦИОНАЛНА ПРИПАДНОСТ ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА

Национална припадност привредног друштва се и у литератури и у пракси, ретко стриктно наводи као атрибут или елемент индивидуализације привредног друштва. Међутим, савременено пословање привредних друштава и савремени трендови привреде, захтевају да се бар осврне на критеријуме према којима се утврђује национална припадност једног привредног субјекта. Иако, повезана са седиштем као атрибутом привредног друштва, она се не може са њим поистоветити, мада седиште друштва може бити један од критеријума утврђивања националне припадности. Национална припадност привредног друштва се може дефинисати као правна веза између привредног друштва и државе по чијим прописима је стекло правни субјективитет.

5.1. Критеријуми за утврђивање

Привредно законодавство у свим посматраним правним системима има решења одређених питања која се међусобно разликују, али новија теорија и пракса иду ка томе да се основна правила што више приближе и хармонизују. Томе су допринеле међународне економске интеграције, као нови механизми уједначавања привреде у националним, регионалним и међународним размерама. То се у савременим условима постиже удруживањем националних привреда ради остваривања одређених циљева, пре свега:

- укидања царинских и нецаринских баријера и других ограничавајућих прописа у међусобној трговини,
- обезбеђење слободног кретања људи, капитала и осталих фактора производње, као и

²⁸⁹ Барбић, Јакша: *оп. цит.*, стр. 315.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

- однос интегрисаних националних привреда према трећим земљама.

Како окидач међународних интеграција, па и економских, често се помиње глобализација која се дефинише као процес којим се у данашњем свету постепено укидају ограничења протока роба, услуга, људи и идеја међу различитим државама и деловима света²⁹⁰. Сам процес глобализације представља интензивну интеракцију и мешање регионалних економија, друштава, култура, захваљујући пре свега огромном замаху информатичког и телекомуникацијског развоја. Она утиче на пословне системе, њихову организациону структуру и све расположиве ресурсе са циљем да свет перципира као једно тржиште²⁹¹. Управо тако сложен процес глобализације, започет почетком XX века, али интензивниран завршетком хладног рата и технолошким напретком пред крај прошлог века, утицао је на читав низ области савременог живота које су међусобно условљене и повезане. Међутим, оно што се као релевантно за тему проучавања овог рада издваја из неодвојиве целине јесте економска глобализација која, шире посматрано означава повезивање националних привреда у јединствену, светску привреду, преко светског тржишта²⁹². Ако се економска глобализација посматра у ужем смислу, онда се долази до слободног кретања капитала, услуга, знања, робе, удруживања привредних друштава у наднационалне компаније, те инвестирање и пословање ван граница матичне земље. Управо из свега напред реченог долази се до националне припадности привредног друштва, са једне стране, у условима када се иде ка укидању граница и економској глобализацији читавог света преко јединственог, светског тржишта, са друге стране. Иако може деловати као извештан апсурд, међународна кретања, реално захваћена глобализацијом, немогуће је са сигурношћу предвидети, те још увек се не могу пренебрегнути национална ограничења. Чак и Европска унија, која од свог зачетка иде ка хармонизацији прописа из области привреде, са заједничким тржиштем, није још успела државе чланице убедити у одрицање од својих националних прописа, те актуелност

²⁹⁰ <http://sh.wikipedia.org/wiki/Globalizacija/> - приступљено 26.02.2014. године.

²⁹¹ Жикић, Срђан, Кошчец, Маргарета: *Значај мултинационалних корпорација у процесу глобализације на примеру компаније Microsoft*; стр. 7 –

<http://e-drustvo.org/proceedings/YuInfo/2013/html/pdf/592.pdf> - приступљено 26.02.2014. године

²⁹² Исто, стр. 8.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

националне припадности привредног друштва не опада, и не губи још увек на свом значају. Та актуелност долази до изражаја посебно када се посматра домаће тржиште, територијално ограничено, са ресурсима који делују ограничавајуће на пословање привредног друштва. Уколико се томе дода да је некадашње тржиште Социјалистичке Федеративне Републике Југославије било знатно веће и јединствено, са јединственим правним прописима, па онда распарчано на више делова, који и након сукоба, остају веома блиски и пословно свакодневно сарађују, па самим тим често долази до практичних проблема за чије решавање је од есенцијалног значаја утврђивање националне припадности привредног друштва. Дакле, привредна друштва могу пословати изван граница матичне државе у којој су основани. Тако нешто у данашњим условима више и није избор, него је неминовност, те сви привредни субјекти на овај или онај начин долазе у додир или са страним партнерима и иностраним и мултинационалним компанијама или се сами сусрећу са правним прописима страних држава у којима послују. Идентификација привредног друштва, као правног субјекта, се у таквим случајевима, осим преко пословног имена, седишта и делатности, врши и преко националне припадности.

У теорији и у пракси постоји неколико критеријума по којима се утврђује национална припадност привредног друштва:

- 1) преко држављанства чланова органа управљања друштва. Овај критеријум је био један од првих када се овакво питање поставило у пракси и тада је чак трпео критике и изазивао безброј тешкоћа, те се ретко примењивао и сматрао се неподобним²⁹³. У савременим условима се може сматрати још неподобнијим, када се веома често дешава да су чланови управног органа једног друштва држављани различитих држава;
- 2) преко државе у којој је привредно друштво основано, дакле према месту оснивања које је уједно и место где је привредно друштво регистровано;
- 3) преко седишта привредног друштва. Овај критеријум има и своје подврсте, а то је

²⁹³ Schuster J., Ernest: *он. цит.*, стр. 65.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

- место где привредно друштво обавља своју делатност;
 - место где се налази управа друштва;
- 4) као посебан критеријум наводи се утврђивање националне припадности привредног друштва у ванредним приликама. Овај критеријум је прво постао актуелан у Енглеској у време Првог светског рата, па затим за време Другог светског рата у Француској и САД-у и другим државама. Он се састојао у одређивању националне припадности привредног друштва према критеријуму контроле²⁹⁴. Ово се примењивало само у ванредним, ратним приликама.

У новијем упоредном праву су се издвојила два критеријума по којима се одређује национална припадност привредног друштва, а то је место оснивања, односно регистрације и место стварног седишта друштва²⁹⁵.

Критеријум оснивања прихваћен је данас у међународно приватном праву Велике Британије, САД-а, Швајцарске, Холандије, Лихтенштајна, Италије и Јапана²⁹⁶.

У правном систему Аустралије, која је федерално уређена држава, где свака држава чланица има своје прописе који важе за привредна друштва, проблем националне припадности се утврђује и на том нивоу, где је такође прихваћен критеријум места оснивања. Тако се, на пример привредном друштву које је основано у *Victoria* – и, а обавља делатности и послује у *New South Wales*-у, признаје правни субјективитет и у *New South Wales*-у, без потребе да се оно посебно региструје у држави у којој послује, ван свог места оснивања²⁹⁷. Аустралијским прописима је прописано и да привредна друштва могу пренети своју регистрацију из једне државе чланице у другу, тзв. *Transfer of registration*, али се то практично веома ретко дешава, јер изискује одређено време, а за тим ни нема потребе, јер нема ограничења у пословању у свим државама, односно нема велике разлике између прописа држава чланица, као што је то случај у САД-у²⁹⁸. Што се тиче привредних друштава која су

²⁹⁴ Варади, Тибор, Бордаш, Бернадет и Кнежевић, Гашо: *Оп. цит.*, стр. 265.

²⁹⁵ Марковић Бајаловић, Дијана: *Сукоб Закона о привредним друштвима*; „Правни живот“ бр. 11/2013, стр. 144.

²⁹⁶ *Исто*, стр. 145.

²⁹⁷ Lipton, Phillip and Herzberg, Abe: *оп. цит.*, стр. 69.

²⁹⁸ Где се већина компанија региструје у *Delaware* – у, због мање рестриктивних прописа и пореских олакшица. *Види више о разлозима регистрације у Delaware-у*: Lewis S Black, Jr: *Оп. цит.*

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

основана ван територије Аустралије, њима је забрањено пословање уколико се не региструју у Аустралији и, независно од територије или државе чланице у којој се региструју, могу пословати на читавој територији Аустралије²⁹⁹.

Место стварног седишта, као критеријум утврђивања националне припадности привредног друштва има тешкоће које се тичу, претходног питања како утврдити стварно седиште, о чему је било више речи у делу који је одређивао врсте седишта друштва. Међутим, национална припадност друштва према седишту, без обзира како се седиште одреди, реалније осликава практичну ситуацију, односно привредно друштво ће се посматрати кроз призму прописа државе у којој послује, а не према прописима по којима је основано. Дакле, овим критеријумом се избегава ситуација која постоји у САД-у, где је опште позната чињеница да се привредна друштва оснивају у једној држави само због олакшица које прописују прописи те државе, а послују у сасвим другој. Примена овог критеријума је посебно неподобна код мултинационалних компанија. На пример, ако се стварно седиште одреди као место управљања друштвом, а познато је да се код мултинационалних компанија управља истовремено из више различитих места и држава, поставља се питање утврђивања које од тих места ће се одредити као стварно седиште.

Искључива примена једног или другог критеријума је у пракси изазивала потешкоће, посебно када се радило о привредним друштвима која су регистрована у државама које примењују критеријум оснивања, а пословале су у државама које примењују критеријум стварног седишта. У праву Европске уније, разрешавању оваквих апсурдних ситуација, допринео је Европски суд правде који се залагао за доследно остваривање начела Уговора о функционисању ЕУ о слободи кретања лица, тиме што је правни субјективитет стављао испред евентуалних различитих критеријума који важе у земљама чланицама ЕУ³⁰⁰.

Домаће законодавство поставља алтернативно, оба критеријума претходно описана – *„Припадност правног лица одређује се према праву државе према којој је основано. Ако правно лице има стварно седиште у другој држави, а не у оној у*

²⁹⁹ Lipton, Phillip and Herzberg, Abe: *op. cit.*, стр. 70

³⁰⁰ Види више о доприносу Европског суда правде у решавању проблема сукоба закона у праву привредних друштава: Марковић Бајаловић, Дијана: *Сукоб Закона о привредним друштвима; „Правни живот“ бр. 11/2013, стр. 149 - 154.*

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

*којој је основано и по праву те друге државе има њену припадност, сматраће се правним лицем те државе*³⁰¹.

У примени ове одредбе, практично су могуће три ситуације: 1) да је друштво основано у Србији, а стварно седиште се налази у другој држави; 2) да је друштво основано у некој страниој држави, а стварно седиште се налази у Србији и 3) да је друштво основано у једној страниој држави, а његово стварно седиште се налази у некој другој страниој држави.³⁰² Као претходно питање, овде се појављује на који начин одредити стварно седиште. Ту се већ налази тешкоће, обзиром да Закон о привредним друштвима није направио диференцијацију између стварног и регистрованог седишта, која се не морају налазити у истом месту. Дакле, како ће се решити практичан случај када се стварно седиште не поклопи са регистрованим? Правни систем Хрватске је то решио тако што је прописима дао предност регистрованом седишту и тиме определио примену теорије оснивања код утврђивања националне припадности привредног друштва³⁰³. Ту постоји још једна импликација оваквог домаћег решења, а то је да уколико друштво своје стварно седиште премести у другу државу губи правни субјективитет, јер је Законом о привредним друштвима одређено да привредно друштво основано по одредбама тог закона може имати седиште само на територији Србије³⁰⁴. Како без правног субјективитета, привредно друштво не може бити правно, пословно ни процесно способно, онда се морају консултовати прописи државе у коју је друштво преместило стварно седиште, да би се утврдило да ли они признају теорију стварног седишта, те да ли се по прописима те државе друштву признаје правни субјективитет³⁰⁵. Све у свему, домаће законодавство није на најбољи начин предвидело разрешавање овог веома важног питања од кога може зависити и сама егзистенција привредног друштва. Дакле, утврђивање националне припадности привредног друштва, као једног од атрибута привредног друштва, може у домаћим

³⁰¹ Исто.

³⁰² Марковић Бајаловић, Дијана: *Сукоб Закона о привредним друштвима*; „Правни живот“ бр. 11/2013, стр. 155.

³⁰³ Барбић, Јакша: *оп. цит.*, стр. 479 – 480.

³⁰⁴ Марковић Бајаловић, Дијана: *Сукоб Закона о привредним друштвима*; „Правни живот“ бр. 11/2013, стр. 155.

³⁰⁵ Исто.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

прописима имати за последицу и престанак правног субјективитета тог друштва. Иако се, пре оснивања друштва, национална припадност не истиче као есенцијална за правну способност друштва, након оснивања, касније у пословању, она може имати повратан утицај на правни субјективитет друштва из разлога веома једноставне чињенице, а то је премештај стварног седишта у другу државу. Још ако та држава прихвата као критеријум теорију оснивања, привредно друштво долази у апсурдну ситуацију која негира његово постојање.

5.2. Значај

Значај утврђивања националне припадности привредног друштва, се огледа у следећем:

- 1) утврђивање националне припадности привредног друштва је предуслов примене правних прописа који се односе на правни положај тог друштва. То другим речима значи да ће се правни субјективитет и карактеристике привредног друштва посматрати кроз правне прописе оне државе за коју се утврди да јој привредно друштво у питању припада. Ту посебно спадају одговори на следећа питања: да ли је привредно друштво правно и пословно способно, која му је организација, ко је овлашћен да га заступа и каква му је грађанскоправна одговорност, које су претпоставке за његов престанак и сл.;
- 2) утврђивање меродавног права у пословним односима са елементом иностраности, односно у случајевима када пословни партнери припадају различитим државама.

За предмет проучавања овог рада, далеко је важније одређивање националне припадности привредног друштва, преко утврђивања тзв. персоналног права које ће се применити на друштво, да би се утврдили елементи његовог правног субјективитета, те ће тиме и одређена национална припадност привредног друштва постати још један елемент његове индивидуализације, по коме ће се оно идентификовати у својим пословањима са елементом иностраности. Овде је можда најзначајнији претходно наведени закључак да понекад од утврђивања националне припадности зависи егзистенција самог друштва и његовог правног субјективитета.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Уколико се ипак утврди персонални закон по коме се друштву признаје правни субјективитет, њему ће бити итекако битно по прописима које државе, као и пред судом које државе ће се евентуални спор водити. Баш због тога, привредна друштва која међусобно послују, а имају различиту националну припадност често прибегавају уговарању меродавног права у случају спора³⁰⁶. Овим се унапред обезбеђује извесност и правна сигурност пословних партнера који унапред знају по којим правилима ће им бити вођен евентуални спор, па имају интерес да то утврде раније, пре него до спора дође.

5.3. Мултинационалне и транснационалне компаније

Мултинационална или транснационална компанија је назив за корпорацију која производи робу или пружа услуге у више од једне земље. Према дефиницији Међународне организације рада под мултинационалним корпорацијама се подразумева свака компанија чије се седиште налази у једној, односно матичној земљи, а пословни погони и друге радне јединице у другим, тзв. земљама – домаћинима³⁰⁷. На међународном нивоу, званично коришћење израза мултинационална компанија су користиле Уједињене Нације у својим ранијим публикацијама, док у новијим материјалима УН сугерише коришћење израза транснационалне корпорације. При томе је прављена разлика између једних и других на основу порекла капитала којим су основане. Мултинационалне компаније почивају на својини и управљању удруженог капитала који потиче из две или више земаља, док код транснационалних компанија удружени капитал

³⁰⁶ Мада постоје случајеви у пракси када то утврђују судови. Тако је у једном спору између домаћег привредног друштва и привредног друштва које има националну припадност Босне и Херцеговине, Суд је на утврђено чињенично стање правилно применио материјално право, када је одредио меродавност Бечке конвенције Уједињених нација о уговорима у међународној продаји робе, јер уговорне стране нису уговориле за случај спора примену меродавног права. – *Из образложења Пресуде Привредног апелационог суда, Пж. 10784/2010. од 06.07.2011. године* – <http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/text/110706serbian.pdf> - приступљено 26.02.2014. године.

³⁰⁷ http://sh.wikipedia.org/wiki/Multinacionalna_korporacija/ - приступљено 26.02.2014. године.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

потиче из једне земље³⁰⁸. Међутим, у практичном смислу, али и за потребе овог рада, мултинационалне и транснационалне компаније се могу посматрати као синоними, јер је и једнима и другима заједничко пословање у две или више држава. Успон мултинационалних компанија се везује за процес глобализације, посебно његов економски вид, који почиње '70 – тих година прошлог века. Данас мултинационалне компаније представљају веома снажне актере на глобалном нивоу и њихов значај и даље расте. Током '80-тих и '90-тих година прошлог века, па све до 2000. године, дошло је до невероватног повећања страних директинх инвестиција од стране мултинационалних компанија³⁰⁹. Да би се утицај мултинационалних компанија ставио у реалан однос према светском економском поретку, наводи се да од 100 највећих економија на свету, 51 је компанија, а 49 су државе, што је урађено упоређујући корпоративну продају међународних компанија и годишњи бруто домаћи производ држава. Да би се ово још реалније приказало, наводи се да је *General Motors*, већи од Данске, *Daimler Chrysler* од Пољске, *Royal Dutch/Shell* је већи од Венецуеле и сл.³¹⁰ У теоријским расправама и научним и стручним радовима у којима се чињенично образлажу аргументи, наводи се веома много негативних утицаја мултинационалних компанија на више различитих сфера економског, привредног и свакодневног живота, те утицај на загађење животне средине, посебно сиромашнијих држава са јефтинијом радном снагом у којима ове компаније имају своје производне погоне³¹¹. Међутим, како су мултинационалне компаније реалност и неминовност савременог међународног

³⁰⁸ Вукадиновић, Д. Радован: *Међународно пословно право, општи део*; Крагујевац, 2005. године, стр. 232.

³⁰⁹ *Види више*: Arnold G., Denis: *Libertarian Theories of the Corporation and Global Capitalism*; Journal of Business Ethics, Vol. 48, No. 2 (Dec., 2003), pp. 155-173 Published by: Springer Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/25075173> - приступљено 14.01.2010. године.

³¹⁰ *Наведено према*: Anderson, Sarah and Cavanagh, John: *Top 200: The Rise of Corporate Global Power*; http://www.ips-dc.org/reports/top_200_the_rise_of_corporate_global_power/ - приступљено 25.02.2014. године.

³¹¹ *Види више*: Zumbansen, Peer: *The Parallel Worlds of Corporate Governance and Labor Law*; Project Muse, Canada Research Chair in the Transnational and Comparative Law of Corporate Governance, Osgoode Hall Law School, York University, Toronto, Canada (<http://www.osgoode.yorku.ca/faculty/peerzumbansen.html>) – приступљено 14. 01. 2010. године и Arnold G., Denis: *Libertarian Theories of the Corporation and Global Capitalism*; Journal of Business Ethics, Vol. 48, No. 2 (Dec., 2003), pp. 155-173 Published by: Springer Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/25075173> - приступљено 14.01.2010. године.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

пословања, њима се приписују и значајни позитивни ефекти у свакој земљи у којој послују, као што су: додатни ресурси за многе земље, трансфер технологије, трансфер знања за локалне грађане, међународне тржишне стандарде, динамичнију индустријализацију, већу запосленост, бољу капиталну и развојну основу и сл.³¹². Уколико је постојање ових компанија и њихово пословање неминовност савременог пословања, неопходно је посматрање утицаја ових компанија у њиховој укупности, са заједничким деловањем и позитивних и негативних последица њиховог пословања које никако једне другу не искључују, већ постављају нове захтеве пред међународну регулацију њиховог правног положаја. Управо постојање мултинационалних компанија сугерише правно деловање изван граница једне државе или бар уједначавање правних правила на међународном нивоу. Како се за потребе овог рада, значај мултинационалних компанија посматра кроз призму њених атрибута, неопходно је направити компарацију између националног привредног друштва и мултинационалне компаније у том погледу.

Наиме, код критеријума за утврђивање националне припадности привредног друштва, су већ споменуте тешкоће које се јављају код теорије стварног седишта, када су у питању мултинационалне компаније, које имају више стварних седишта у више различитих држава. Ту се аутоматски отвара и питање седишта, као још једног атрибута привредног друштва и сл.

Мултинационалне компаније – МНК, имају низ специфичности у односу на привредна друштва, или националне компаније, односно она привредна друштва која имају своју националну припадност. У теорији се, као битна карактеристика МНК издваја то што оне не послују по принципима економије обима и да не производе нити пружају услуге ради задовољавања тражње на локалном нивоу. МНК послују у више држава света преко својих филијала које имају већи или мањи степен аутономије у односу на управљачку структуру. Иако су у питању правно самостални привредни субјекти, они су економски међузависни, јер су подвргнути јединственој контроли и руковођењу из једног места – од стране матичне

³¹² *Види више:* Жикић, Срђан, Кошчец, Маргарета: *оп. цит.*, стр. 9.

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

компаније или друштва мајке³¹³. Иако све напред речено спада у разлике МНК у односу на привредна друштва са националном припадношћу, дакле, начин пословања и управљања, овде се ставља акценат на разлике које постоје код индивидуализације МНК у односу на већ описану индивидуализацију привредних друштава. И привредна друштва са националном припадношћу и МНК свој пословни имиџ граде преко свих раније набројаних атрибута, с' тим што МНК то чини са низом специфичности. Ово условљава њихово међународно пословање у различитим државама које се налазе на различитим нивоима економског развоја, са политичким, културним и социјалним разликама.

Претходно питање код индивидуализације МНК јесте тзв. персонални закон из кога ће оне црпити свој правни субјективитет. Одговор на то претходно питање није ни мало једноставан. У оквиру националне припадности и одређивања критеријума за утврђивање стварног седишта, указано је на све тешкоће које на међународном нивоу постоје. Те тешкоће се вишеструко појачавају када су у питању МНК. У конкретним случајевима, обзиром да МНК послују у другим државама преко својих филијала, персонални закон може двојачко да се утврди. Може се поћи од критеријума државе оснивања, односно матичне државе у којој МНК има регистровано седиште и правни субјективитет или се персонални закон утврђује за сваку филијалу појединачно, односно према правним прописима државе у којој је филијала основана и регистрована и одакле црпи свој правни субјективитет. Наиме, другим речима, то би био случај са признавањем страних компанија, односно давањем могућности да се стране, па и МНК компаније региструју на територији државе у којој желе да обављају своју делатност и да тиме стекну правни субјективитет по правилима те државе. Овде се даље може поставити питање правног третмана овакве регистрације. Да ли то значи да се регистрацијом МНК филијале признаје њен постојећи правни субјективитет који је стекла по праву земље оснивања, или она добија нови правни субјективитет, обзиром да се, након регистрације правно третира на исти начин као и домаће привредно друштво, јер има регистровано седиште на територији те државе?

³¹³ Вукадиновић, Д. Радован: *Међународно пословно право, општи део*; Крагујевац, 2005. године, стр. 234.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

У посматраним правним системима је претходно питање решено на различите начине. Такође, овде се наводе одредбе које се односе на страна привредна друштва³¹⁴, стране правне особе³¹⁵ или *foreign companies*³¹⁶. Дакле, по принципу аналогије, могу се изједначити такве одредбе, јер се односе и на МНК компаније, које се третирају као страна правна лица.

У правном систему Србије, Закон о привредним друштвима је питање деловања страних правних лица решио преко регулисања статуса огранка и представништва привредног друштва, па и страног³¹⁷. Иако се и огранак и представништво морају регистровати у прописаном регистру, та регистрација нема дејство као код привредног друштва, јер њоме ни огранак ни представништво не стичу правни субјективитет, већ привредно друштво које их је основало одговара за све обавезе које настану у њиховом пословању. Закон прави разлику између огранка и представништва, према обиму овлашћења која имају дата од стране матичног друштва, где представништво може обављати само припремне и претходне радње које су потребне да би дошло до закључења одређеног правног посла, док огранак може обављати неку делатност у складу са законом, која може бити различита од делатности коју обавља матично друштво. И огранак и представништво се третирају као издвојени организациони облици привредног друштва, које неограничено одговара за обавезе према трећим лицима које настану у пословању његовог огранка или представништва. Дакле, представништво и огранак послују у име и за рачун матичног друштва, које онда има правни субјективитет према прописима државе у којој има стварно седиште и поново се враћамо на већ ранију расправу о утврђивању националне припадности и комбинацији критеријума стварног седишта и државе оснивања који се налази у Закону о међународном приватном праву. Уколико се посматрају одредбе Закона о привредним друштвима које регулишу огранке и представништва страних привредних друштава, па и МНК, а посебно огранака, оне све упућују на сходну примену општих одредби закона који се односе на услове за оснивање, индивидуализацију, регистрацију и

³¹⁴ У правном систему Србије.

³¹⁵ У правном систему Хрватске.

³¹⁶ Англосаксонски правни систем.

³¹⁷ Закон о привредним друштвима РС, од члана 567. до члана 577.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

сл. Из тога се може извући закључак да огранак, обзиром да може имати своју посебну делатност, различиту од матичног друштва, мора испунити све услове као и било које домаће привредно друштво да би стекло правни субјективитет. Једина разлика је у томе што огранак нема свој правни субјективитет. Њему недостаје и основни атрибут који је део правног субјективитета, а то је пословно име и пословање у своје име и за свој рачун, мада огранак може имати свој назив који, уколико га има, се наводи испод пословног имена матичног друштва. Такође, огранак нема ни своје седиште, већ адресу.

У правном систему Републике Хрватске, питање пословања страних привредних друштава, односно страних правних особа, па и МНК у смислу овог рада, је регулисано преко подружнице³¹⁸. Стране компаније не могу пословати у Хрватској уколико не оснују подружнице и исте не упишу у судски регистар. Подружница нема својство правног лица и сва права и обавезе које настану у њеном пословању, стиче, односно преузима њен оснивач, тј. матично друштво. Међутим, за разлику од одредби које се тичу огранка у Србији, подружнице страних друштава у Хрватској делују под својом твртком, односно пословним именом, где морају навести своје седиште, али и седиште оснивача. Дакле, подружница делује у своје име, али за рачун матичног друштва, те иако немају правни субјективитет, имају два обележја од његовог ваннимовинског дејства, а то је пословно име и седиште. Да би страна компанија могла основати подружницу у Хрватској, мора постојати реципроцитет, односно да је у земљи где има седиште, хрватским привредним друштвима омогућено да оснивају подружнице под истим условима, под којима је то у Хрватској омогућено оснивачу. Овај захтев доказа реципроцитета је претпостављен, јер га оснивач прилаже само уколико га суд, приликом регистрације позове да поднесе доказ о постојању реципроцитета. Оваквом одредбом избегава се непотребно прибављање исправа о околностима које су суду познате³¹⁹.

У правном систему Аустралије, страна компанија не може обављати делатност уколико није регистрована као страна компанија на одређеној територији

³¹⁸ Закон о трговачким друштвима РХ, од члана 613. до члана 618.

³¹⁹ Барбић, Јакша: *оп. цит.*, стр. 495.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Аустралије. Када се региструје, она може обављати делатност на читавој територији Аустралије, без обзира где је извршена њена регистрација, односно у којој држави чланици³²⁰. Из овога призилази да постоји посебна регистрација страних компанија, јер се оне *као такве* региструју и тек онда могу почети са обављањем делатности на територији Аустралије.

Као резиме, овде се може закључити, да МНК, односно њихове филијале преко којих послују, без обзира како се оне називају у посматраним правним системима, немају правни субјективитет, нити њихова регистрација има такво дејство. Једино би се у англосаксонском правном систему могло рећи да се регистрацијом страних компанија, као таквих у прописаном регистру, њихов правни субјективитет признаје и стиче по националним прописима, те регистрација има и декларативно дејство, али и конститутивно, у смислу почетка пословања у своје име и за свој рачун.

Без обзира на начин и према којим правним прописима се МНК и њеним филијалама одређује и признаје правни субјективитет, од низа специфичности, код индивидуализације МНК-а, поставља се питање заштите њихових пословних обележја. МНК се на глобалном нивоу највише препознају по свом пословном имену, као што је уосталом случај и са националним привредним друштвима. У вези са тим, може се хипотетички замислити следећа ситуација: да на једном националном нивоу постоји домаћа компанија регистрована под одређеним пословним именом, која обавља одређену делатност, са правним субјективитетом који је стечен према прописима те земље, са једне стране, а да се након тога, на том истом тржишту, тј. у тој држави појави МНК која жели да региструје своју филијалу или да се сама региструје, а да има слично или исто пословно име и да обавља сродну делатност, а има ваљано стечен правни субјективитет у држави оснивања или стварног седишта, који је временски стекла пре националне компаније. На који начин ће ту доћи до заштите атрибута ове две компаније? Да ли ће надлежни суд предност дати заштити домаће компаније, која је регистрована на прописан начин или ће заштита бити пружена МНК која је раније почела користити

³²⁰ Lipton, Phillip and Herzberg, Abe: *он. цит.*, стр. 70.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

своја персонална обележја? Већ је раније наведен случај из аустралијске судске праксе, где је надлежни суд пружио заштиту страном компанији, на шта је највише утицао раније стечени пословни имиџ који је та компанија имала на међународном тржишту³²¹.

Код заштите индивидуалних обележја МНК, може се замислити и ситуација када МНК дође до сазнања да у оквиру неке државе постоји уредно регистровано привредно друштво са сличним именом и делатношћу. Да ли МНК има право на заштиту свог пословног имена и својих обележја и онда уколико није сама поднела захтев за регистрацију у тој држави своје филијале или нема? Одговоре на ово и слична питања би требали да дају међународни споразуми који се тичу заштите права индустријске својине о којима ће нешто касније више бити речи.

5.4. Европска компанија

Европска компанија³²² или *Societas European – SE*, јесте привредно друштво чији настанак прати веома дуга историја расправа и дискусија, прожета компромисима између националног законодавства држава чланица и комунитарног права Европске уније. Идеја за стварањем привредног друштва са правним субјективитетом, које ће бити наднационалног карактера у сваком погледу и на чије оснивање, пословање и престанак ће се примењивати норме комунитарног права, а не националног, датира од средине прошлог века, тачније од 60 - тих година прошлог века³²³. Коначан текст Статута европске компаније је усвојен 8. октобра 2001. године³²⁴. Изузетно дуг период у коме се усаглашавао текст Статута, био је узрокован различитостима националних законодавстава и страхом држава

³²¹ Случај – *Aerospatiale Societe Nationale Industrielle v Aerospatiale Helicopters Pty Ltd* (1986) ATRP 40 – 700.

³²² Иако је на нивоу Европске уније донето неколико Уредби које омогућавају оснивање још неких специфичних форми европских друштава, као што су Европска економска групација и Европска задруга, на овом месту ће бити обрађена само Европска компанија и њена индивидуализација.

³²³ Види више на <http://www.worker-participation.eu/Europa-AG-SE/History/> - приступљено 05.03.2014. године и Васиљевић, Мирко: *Компанијско право*; Београд, 2005., стр. 540 – 541.

³²⁴ *Council Regulation (EC) No 2157/2001 on the Statute for the European company (SE)*, OJ L 294/1, текст директиве преузет са <http://www.eur-lex.europa.eu/> - приступљено дана 07.03.2014. године.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

од слабљења њиховог устаљеног националног система. Међутим, потреба за организовањем европске компаније је коначно добила свој епилог у усвојеном Статуту 2001. године, који је помирио супротстављене интересе између националног законодавства држава и радничке партиципације у таквим компанијама. Њему и јесу претходиле организационе, економске и социјалне расправе. У организационом смислу, европска компанија је требала да постане нови субјект који ће се формирати под окриљем комунитарног права, различит од сличних које се оснивају по одредбама националног законодавства. У економском смислу, Статут европске компаније је требао да пружи могућност оним компанијама које послују у више држава чланица, да унификују своју организациону структуру и транснационалну димензију својих активности. Заговорници европске компаније су потенцијалне предности видели у развоју конкуренције и повећању конкурентности европског јединственог тржишта, као и у омогућавању Европске компаније да лакше парира мултинационалним компанијама из САД-а³²⁵. Међутим, од првобитне идеје да целокупна регулатива европске компаније буде на наднационалном нивоу се ипак одустало, тако да је регулатива неких питања препуштена државама чланицама. Дакле, комбинује се примена наднационалне и националне регулативе путем система опција и упућивања, уколико одређена питања нису решена Статутом европске компаније³²⁶.

Статутом европске компаније је прописано да њени оснивачи могу бити само правна лица (акционарска друштва, друштва са ограниченом одговорношћу и компаније које имају то својство према националним законима државе чланице). Минимални капитал европске компаније не сме бити мањи од 120.000 ЕУР-а (члан 4. Статута). Европска компанија стиче правни субјективитет регистрацијом у оној држави чланици у којој има седиште и главну управу, с' тим што држава чланица може прописати да регистровано седиште Европске компаније и седиште њене

³²⁵ Види више: *Group of Experts "European Systems of Worker Involvement" (with regard to the European Company Statute and the other pending proposals), FINAL REPORT, May 1997.*

³²⁶ Васиљевић, Мирко: *Компанијско право*; Београд, 2005., стр. 541.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

управе морају бити у истом месту (члан 7. Статута). Европска компанија се може формирати на један од следећих начина³²⁷:

- 1) спајањем најмање два друштва из различитих држава чланица уз оснивање новог друштва или припајањем једног постојећег, другом;
- 2) оснивањем заједничког холдинга европске компаније од најмање два друштва из различитих држава чланица;
- 3) оснивањем заједничког друштва кћери са статусом европске компаније из држава чланица, према праву државе седишта тог основног друштва и
- 4) променом правне форме националних акционарских друштава у европску компанију.

Од када је донет Статут европске компаније, а од октобра 2004. од када је постало могуће формирање европске компаније, њихов број је из године у годину, растао. У фебруару 2010. године, регистар „SE database“, је забележио по први пут укупно 500 активних европских компанија. Међутим, од тога, велики број њих чине SE без запослених, тзв. „empty SEs“, и/или оне које немају делатност, тзв. „shelf SEs“, а само четвртина од укупног броја регистрованих SE се данас сматра тзв. „normal SEs“, односно она која имају и запослене и које обављају неку делатност³²⁸.

На територији Европске уније, SE тренутно постоје у 22 државе чланице, где је Немачка домаћин готово пола тзв. нормалних европских компанија, док Чешка има велики број оних које се у пракси називају празне компаније или UFO SEs. На топ 10 листи домаћина европским компанијама, осим Немачке и Чешке, ту су још и Велика Британија, Холандија, Француска, Словачка, Луксембург, Аустрија, Кипар и Шведска и оне су заједно домаћини приближно 90% свих постојећих европских компанија³²⁹.

Европска компанија или SE може да се оснује уколико има седиште и главну управу у једној од држава чланица Европске уније (члан 1. Уредбе о SE). Пословање ових компанија је, као и свих других компанија, подвргнуто законима

³²⁷ Исто, стр. 542.

³²⁸ Stollt, Michael: 500 active European Companies (SE) – <http://www.worker-paticipation.eu/European-Company-SE/Review-2010-13/500-active-European-Companies-SE/> - приступљено 05.03.2014. године.

³²⁹ Исто.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

тржишне економије, али специфичност њихове регулативе (формирање применом комунитарног права), даје овим компанијама извесне предности у пословању, те поједностављивање процедура промене седишта унутар Европске уније, уз признавање њиховог правног субјективитета. Што се конкретних правила индивидуализације ових компанија тиче, она зависе од државе чланице у којој ће извршити своју регистрацију. Одређена правила индивидуализације из Уредбе о SE се директно примењују, као што су: да SE има правни субјективитет, да у пословном имену мора имати ознаку *SE*, те правила о седишту и његовој промени из једне државе у другу државу чланицу, док за остале елементе индивидуализације Уредба користи одредбе упућивања на национална законодавства.

Како Велика Британија улази у топ 10 држава чланица ЕУ које су домаћини SE, даље ће се обратити индивидуализација и захтеви које пред SE поставља ово законодавство. Наиме, Велика Британија на званичној презентацији њеног регистра, односно *Companies House*, има прилично детаљна упутства која практично објашњавају поступак регистрације SE у тој држави³³⁰.

У Великој Британији – УК, од 8. октобра 2004. године је могуће основати SE, на један од предвиђених начина у Уредби о SE. Она се третира као акционарско друштво и на њу се примењују правила регистрације која у УК важе за акционарска друштва или *public limited companies*. Што се саме индивидуализације ових компанија тиче, све што није директно прописано Уредбом SE, регулише се законодавством УК.

Пословно име - Постоје прецизна правила која се тичу пословног имена SE. SE може одабрати било које име уз одређене рестрикције које постоји и код избора пословног имена за националне компаније. Обавезан део пословног имена јесте ознака SE која се мора користити у том облику, а не са тачкама између и сл., што је у складу са чланом 11. Уредбе о SE. Ограничења код пословног имена се односе и на иста или слична пословна имена – *same as or to like*. Дакле, ни пословно име SE не може бити исто или слично пословном имену компаније која је већ

³³⁰ <http://www.companieshouse.gov.uk/about/gbhtml/gpo6.shtml#intro/> - приступљено 05.03.2014. године.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

регистрована, било она национална или друга SE. Међутим, прописан је један изузетак од тога, тј. регистар ће прихватити регистрацију пословног имена које је исто већ регистрованом пословном имену неке компаније, уколико нова компанија поднесе доказ да су она и компанија која је већ регистрована под тим именом у истој групи. Уз то потребно је да компанија која се региструје приложи и сагласност већ регистроване компаније којом она допушта да нова компанија прихвати или *adopt* исто пословно име. То значи да у захтеву за регистрацију таквог пословног имена SE мора да постоји копија изјаве већ регистроване компаније у којој она даје сагласност на коришћење свог имена и потврђује да ће она и компанија која подноси захтев за регистрацију, бити део исте групе компанија. Ограничења у погледу пословног имена постоје код увредљивих имена, где ће регистар одбити регистрацију таквог имена, а његова употреба ће се третирати као кривично дело. Тзв. *sensitive words*, што би у нашем праву биле речи под посебним режимом коришћења где је потребна сагласност надлежног органа за њихову употребу у пословном имену, имају исти третман, само је различита њихова садржина.

Надлежни регистар има дискреционо право да одбије регистрацију пословног имена SE уколико је оно слично пословном имену већ неке регистроване компаније. Приликом таквог одлучивања, регистар узима у обзир само видљиве знаке и звучну сличност имена. Не узимају се у обзир спољашњи фактори као што су географска локација, пословне активности, поседовање акција нити имена која су регистрована као жиг према правилима права индустријске својине. Дакле, могло би се претпоставити да би се слична пословна имена по том основу, односно спољашњим обележјима могла регистровати, али да би онда остало компанији која по том основу од раније користи пословно име, заштита свог имена према правилима индустријске својине или се може поднети приговор регистру у року од 12 месеци од како је слично име компаније регистровано.

Седиште – SE, као наднационална творевина Европске уније и њене правне регулативе, може пословати у свим државама чланицама, али се њен тзв. пероснални закон, осим Уредбе о SE, одређује према држави у којој она има регистровано седиште и у којој је седиште њене управе. Неке државе чланице

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

постављају захтев да регистровано седиште и седиште управе SE морају бити на истој адреси у тој држави, што се као захтев не поставља у законодавству UK. Претходно је веома битно, јер на сва питања која се тичу оснивања и регистрације SE, а нису директно регулисана Уредбом, примењиваће се одредбе националног законодавства државе у којој је SE регистрована. Дакле, персонални закон за SE јесте комбинација комунитарног права, односно Уредбе и Директива компанијског права и националног законодавства државе чланице у којој је она регистрована. Промена седишта SE из једне државе чланице у другу је омогућена директно преко одредби Уредбе. Сам поступак промене седишта је уређен у UK тако да га SE може променити подношењем захтева за тзв. исељење из UK или подношењем захтева за тзв. усељење у UK из неке друге државе чланице. Промени седишта се не може приступити у року од 2. месеца од када је поднети захтев публикован и постао доступан јавности. Током тог периода, надлежни органи могу евентуално поднети приговор на промену седишта у држави где је SE регистрована, те се тиме спречавају злоупотребе права државе регистрације које се тичу пореских правила и сл. Отуда и јесте у акциони план Европске комисије од 2012. године, постављен циљ да се уједначе правила између држава чланица које се тичу пореског третмана SE, висине такси за њену регистрацију и сл.³³¹. Дакле, промену седишта SE може извршити тек када се надлежни органи две државе чланице сагласе да су предузете све радње и задовољени сви потребни услови за ту промену. Оно што је код промене седишта SE из једне државе чланице у другу, веома важно, јесте да су та правила утврђена у складу са начелом слободе кретања и настањивања, те приликом промене седишта, SE задржава свој правни субјективитет који је стекла својом првом регистрацијом у некој држави чланици, тј. постоји правни континуитет њеног правног субјективитета и приликом промене седишта не долази до њеног престанка и поновног оснивања новог правног субјекта (члан 8. Уредбе). **Делатност** је елемент индивидуализације који у Уредби о SE није посебно

³³¹ *Види више:* COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND COMMITTEE OF THE REGIONS, Action Plan: European company law and corporate governance – a modern legal framework for more engaged shareholders and sustainable companies, COM (2012) 740 final, доступно на: http://ec.europa.eu/internal_market/company/modern/index_en.htm/ - приступљено 05.03.2014. године.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

наглашен. Осим да ће се примењивати одредбе националног законодавства уколико је за посебне делатности у тој држави прописан већи оснивачки улог од оног који је предвиђен у Уредби за SE (члан 4., став 3. Уредбе). Онда је баш из тог разлога могуће постојање SE које уопште немају утврђену делатност и то највише њих са регистрованим седиштем у Чешкој Републици, где је тако нешто могуће по националном праву.

Већ након првих неколико година од када постоји европска компанија, уочени су пропусти и могућности за унапређење постојећих правила. У светлу реченог, већ 2008. године Европска комисија је званично објавила Предлог Уредбе која би требала да регулише нову форму европске компаније или на енгл. *European private company SPE*³³². Иако је директан превод предложене нове форме европске компаније – Европска приватна компанија, неки домаћи аутори користе термин Европско затворено друштво, јер прецизније осликава његову природу, обзиром да у домаћем праву термин приватно друштво може стајати насупрот термину јавно предузеће, те се разликовати по карактеру својине и оснивача³³³. Предлог Статута је настао из потреба организовања посебне форме друштва на нивоу Европске уније која би била приступачна за оснивање и мања или средња по обиму од већ постојеће форме европске компаније. Према проценама Европске комисије, мала и средња привредна друштва чине више од 99% друштава у ЕУ, а само 8% њих предузимају спољнотрговинско пословање, до 5% имају зависна друштва или неки други уговорни облик повезивања у другој земљи³³⁴. У предлогу Европске комисије су наведена четири претходна корака која су окарактерисана као веома важна, да би се Статут SPE могао донети и усвојити, а то су:

- 1) предузимање одређених мера и ослањање на постојеће законодавство и судску праксу;

³³² Proposal for a Council Regulation on the Statute for a European private company (presented by the Commission), SEC (2008) 2098, SEC (2008) 2099, преузето са http://www.ec.europa.eu/internal_market/company/docs/epc/proposal_en.pdf - 07.03.2014. године.

³³³ Јевремовић, Петровић. Татјана: *Европско затворено друштво – Societas Privata Europaea (SPE)*; „Право и привреда“ бр. 9-12/2009., стр. 16.

³³⁴ Предлог Статута SPE, стр. 2.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

- 2) хармонизација привредног права у државама чланицама, где се наводи да је већ постигнут висок ниво хармонизације, али да је потребно смањити цене коштања оснивања компанија у појединим државама чланицама;
- 3) унапређивање Статута Европске компаније SE и његово прилагођавање потребама малог и средњег бизниса - *small or medium-sized enterprises SME* и
- 4) предлажући статут SPE за SME, односно да Статут има у виду баш мали и средњи бизнис и да на најбољи могући начин решава наведене проблеме и нуди компанијама унификована правила организовања наведене форме на читавој територији Европске уније³³⁵.

Чињеница да од 2008. године, па до сада није дошло до усвајања коначног текста Статута, сведочи о томе да друштвена криза, започета финансијском 2008. године, још увек није, не само прошла, већ да је добила нову свеопшту димензију, која отвара многа нова питања, без могућности да се конструктивно реше она ранија и постојећа. Овome се може додати и то да је Европска комисија у свом акционом плану, донетом у децембру 2012. године³³⁶ идентификовала основне проблеме који постоје у досадашњој регулативи европског компанијског права, те је утврдила основне циљеве из акционог плана и рокове у којима ће се предузимати. Један од њих је даљи рад на Предлогу статута SPE, за коју није постављен ни оквирни рок, те се не може очекивати његово скоро усвајање. Такође, још један постављени циљ, који је уједно оквалификован и као потреба, јесте и кодификација главних Директива које регулишу компанијско право. Рок за предлог кодификације у акционом плану је утврђен за 2013. годину и као такав није испоштован, те Европска комисија још увек није поднела наведени предлог. Док се не буду донели већ идентификовани акти који ће унапредити развој компанијског права на нивоу читаве Европске уније, остаје анализа постојећих правила и директива, те анализа њихове досадашње практичне примене.

³³⁵ Предлог Статута SPE, стр. 5.

³³⁶ COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND COMMITTEE OF THE REGIONS, Action Plan: European company law and corporate governance – a modern legal framework for more engaged shareholders and sustainable companies, COM (2012) 740 final, доступно на: http://ec.europa.eu/internal_market/company/modern/index_en.htm/ -приступљено 05.03.2014. године.

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Без обзира на извесне осцилације, па и стагнацију друштвено-политичког и економског развоја унутар Европске уније, чињеница је да њено унутрашње тржиште функционише. Такође, она као наднационална творевина која је из економске, прерасла у политичку унију са државним обележјима, законодавним овлашћењима и комунитарним правом, има велики утицај на правни систем и економски развој држава чланица, али и на правни систем и економски развој оних држава које то нису, а претендују да буду, као што је наша. Уколико се савремени проблеми успеју превазићи, може се очекивати неки будући период који би требао бити поново корак напред за комунитарно право, његову примену и домашај у односу на национална законодавства држава чланица, али опет и национална законодавства држава која то нису, јер неминовност међусобне сарадње намеће унификацију основних правила која се тичу пословања привредних субјеката.

5.5. *Domain* имена

Савремени живот, па и савремено пословање је незамисливо без коришћења интернета, као глобалне комуникацијске мреже. Технолошка достигнућа на том нивоу се веома великом брзином развијају и конкурентска трка се са традиционалног поимања тржишта проширила и на тзв. *cyberspace*, те свака компанија има своје интернет презентације. Осим основних информација које потенцијалним пословним сарадницима и корисницима услуга и потрошачима, из ближе или даље географске средине, омогућавају да се упознају са компанијама и њиховим пословањем, интернет презентације компанијама служе и за директну трговину и повезивање на глобалном тржишту. Да би тако нешто било могуће, трећа лица морају, преко одређених параметара пронаћи одређену компанију или услугу која их интересује.

Сам интернет је настао као пројекат Министарства одбране САД-а, у раним 70-тим годинама прошлог века, да би у последњој декади истог века постао познат под именом *Интернет*, када је омогућено његово комерцијално коришћење. Питање регулисања интернет адреса и презентација је убрзо постало актуелно и захтевало

је потпуно нов приступ који се разликовао од било ког правног регулисања идентификације учесника поиманих у традиционалном смислу³³⁷. Иако *domain* име или на српском - интернет домен, стриктно не спада у идентификацију и атрибуте привредног друштва, неопходан је бар летимичан осврт на регулисање ове области, баш из разлога који су напред наведени. Такође, пословни углед једног привредног друштва се итетако може градити преко интернета, што преко званичне презентације тог друштва, што преко различитих портала који укључују више корисника и обједињују њихова претходна искуства у пословању са различитим привредним друштвима.

5.5.1. Појам и сврха

Domain име се дефинише као јединствено име којим се идентификују вебсајтови³³⁸. Иако је само део интернет адресе одређеног сајта, управо је оно дистикција која чини приступ једном вебсајту. *Domain* имена служе лакшем меморисању имена код интернет претраживања. Њихова важна функција јесте што омогућавају лакше препознавање и меморисање имена код великог броја адреса приликом интернет претраживања. Оно се формира према правилима и процедури *Domain Name System – a (DNS)* и свако име регистровано у *DNS* је *domain* име³³⁹.

Уколико се направи паралела између пословног имена и *domain* имена, налази се сличност која се тиче идентификовања и дистиктивности онога који је власник и једног и другог, као и обавезне регистрације и једног и другог. Дакле, постоји интерес привредног друштва да га трећа лица препознају преко пословног имена, али и преко *domain* имена. Баш из тог разлога, корисници интернета, или за потребе овог рада, привредна друштва, могу бирати *domain* имена и то често и чине, да би она одговорала њиховим пословним именима, а опет зато да би их корисници интернета лакше пронашли. Тако, на пример *IBM* компанија има свој

³³⁷ Sharrock M., Lisa: *The Future of Domain Name Dispute Resolution: Crafting Practical International Legal Solutions from within the UDRP Framework*; Duke Law Journal, Vol. 51, No. 2 (Nov., 2001), Published by: Duke University School of Law Stable, стр. 817., URL: <http://www.jstor.org/stable/1373211> - приступљено 14.01.2010. године.

³³⁸ http://www.techterms.com/definition/domain_name - приступљено 09.03.2014. године.

³³⁹ Исто.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

domain у *cyberspace*-у *ibm.com*, *GNU* – ов *domain* је *gnu.com*³⁴⁰. Међутим, без обзира на релативно једноставну регистрацију *domain* имена, није увек могуће регистровати име које има исту скраћеницу као и пословно име компаније. Већ у првим годинама у којима је интернет постао доступан јавности и почео да се користи у комерцијалне сврхе, дошло је и до појаве нових врста злоупотреба *domain* имена и њихове регистрације. Слично пословном имену и *domain* име не може користити више привредних друштава. Првобитно правно регулисање везано за интернет *domain* име, везује се за САД. Данас се наводи да коришћење *domain* имена у комерцијалне сврхе може бити предмет права индустријске својине, односно права на регистровани жиг или *trademark law*³⁴¹. Међутим, баш у вези тога су и настале прве злоупотребе, јер је *domain* име могао регистровати било ко, па чак и ако је оно предмет регистрованог права индустријске својине, тако да касније имаоци тог права нису могли добити одобрење за регистрацију, јер такво *domain* име већ постоји³⁴². Тако се наводи да је у пракси већ 1994. године један амерички новинар извршио регистрацију *domain* имена *mcdonalds.com*, са корисничким именом *ronalds* чије је коришћење касније, без суда препустио *McDonald's* компанији уз новчану накнаду која је уплаћена у хуманитарне сврхе³⁴³. За разлику од овог случаја у пракси, остали нису били са хуманитарном сврхом нити са таквим епилогом, већ се временом развио и нови начин злоупотребе назван *Cyberquatting*, где се регистрација одређеног *domain* имена сматра чистом шпекулацијом - *pure speculation*. Наводи се да је таква пракса постала и добар начин зараде, те постоје људи који су се тиме бавили због зараде³⁴⁴. САД је легалним имаоцима права на регистровани жиг пружио заштиту још 1999. године, доношењем *Anticyberquatting Consumer Protection Act*, којим је уведена забрана злоупотребе туђих регистрованих жигова њиховим регистровањем као *domain* именима на интернету са намером

³⁴⁰ http://en.wikipedia.org/wiki/Domain_name - приступљено 09.03.2014. године.

³⁴¹ Исто.

³⁴² Sharrock M., Lisa: *он. цит.*, стр. 820.

³⁴³ Исто.

³⁴⁴ У пракси се помиње извесни *Dennis Toerpen* који је извршио регистрацију преко 200 *domain* имена која су укључивала туђе регистроване жигове и то све познатих компанија, са намером да та имена касније прода тим компанијама за новац. – Наведено према: Sharrock M., Lisa: *он. цит.*, стр. 823.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

искоришћавања туђег пословног угледа везаног за тај жиг и зараде на њиховој каснијој продаји или уступању. Изван САД-а, правна регулатива ових питања је каснила, те су случајеви у енглеској пракси решавани сходном применом прописа који су се тицали заштите пословног имена, односно потпадали су под тзв. *passing off*, где може доћи до забуне у вези правног идентитета, а у Немачкој преко заштите права интелектуалне својине³⁴⁵.

Последњих година, можда баш из разлога немогућности коришћења одређених имена два пута, појавила су се и генеричка *domain* имена којима у последње време расте популарност, а која не упућују директно на пословно име компаније, већ на врсту делатности којом се она бави, као нпр. *book.com*, *music.com*, *travel.com*, *edu.com* или *art.com*. Неке компаније су успешно створиле свој бренд базиран на генеричком *domain* имену, те се он показао као веома драгоцен³⁴⁶.

Данашња вредност ових имена се наглашава и експлицитним саветовањем надлежних органа да, при оснивању привредног друштва, региструју и све верзије кључних речи као *domain* имена, чак и ако привредно друштво тренутно не планира да обавља своје пословање преко интернета. Том регистрацијом би се спречила трећа лица која би евентуално касније регистровали такво *domain* име³⁴⁷. У 2010. години, број активних *domain* имена је достигао 196 милиона³⁴⁸. Иако нису све имена компанија која се могу оквалификовати као правна лица која обављају одређену делатност зарад стицања добити и профита, велики део њих управо јесте то и интернет им пружа додатну прилику зараде путем интернет маркетинга, стицања доброг пословног угледа, пословања преко интернета, стицања нових пословних партнера, корисника и потрошача из свих географских крајева света, без ограничења, без државних граница и по поједностављеној процедури која важи за *cyberspace*.

³⁴⁵ Исто, стр. 825.

³⁴⁶ http://en.wikipedia.org/wiki/Domain_name - приступљено 09.03.2014. године.

³⁴⁷ http://www.companylawclub.co.uk/topics/protecting_a_company_name.shtml - приступљено 17.02.2014. године.

³⁴⁸ http://en.wikipedia.org/wiki/Domain_name - приступљено 09.03.2014. године.

5.5.2. Domain име у Србији

Историјски развој *domain* имена у Србији датира од самог почетка развоја интернета у СФР Југославији. Ратови на Балкану и распад земље, те санкције уведене тадашњој СР Југославији су процес развоја успориле и отежале и искључиле земљу из свих пројеката везаних за интернет. Након 2000. године, долази до поновних иницијатива академских заједница на реформи интернет домена и доношењу основних правних аката из ове области³⁴⁹.

У *domain* имену, Србија је имала проблеме који су се тicali основног домена који је означавао државу регистрације, односно *.yu*, тако да се до садашњег домена *.rs*, дошло тек 2007. године. Исте године је и почео са радом Регистар националних интернет домена Србије или РНИДС, који је, поред осталог имао за циљ и успостављање фер правила за посредовање за решавање спорова у вези имена домена. Он је организован по моделу регистар – регистри, односно РНИДС одржава централни регистар домена, док ће овлашћени регистри уписивати домене у централни регистар на захтев крајњих корисника³⁵⁰.

*

Интернет, као глобална комуникацијска мрежа, настала у недалекој прошлости, има далекосежне последице на свакодневни живот и рад људи читаве планете, па тако има последице и на пословање привредних друштава. Иако не постоји законска обавеза да се у званичним документима друштва наводе веб адресе и мејл адресе друштва, то је једноставно постало неминовно, те данас постоји веома мали број привредних друштава, која не поседују веб страницу. Самим тим, идентификација привредног друштва иде и преко интернет претраживања и њиховог *domain* имена. Имајући у виду константни и перманентни развој интернет технологије који утиче на нове начине пословања компанија у читавом свету, може се претпоставити да неће много времена проћи, када ће и *domain* име компаније постати њен атрибут. Он то теоријски и сада јесте, али његово правно регулисање као таквог ће вероватно уследити у не тако далеком

³⁴⁹ Види више: <http://www.rnids.rs/en/history-of-rnids> - приступљено 09.03.2014. године.

³⁵⁰ Исто.

будућем периоду, када се за то испуне сви услови у друштвеном, економском и социјалном смислу.

6. РЕГИСТРАЦИЈА ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА

Регистрација привредном друштву обезбеђује последњи у низу законских захтева које оно мора да испуни да би постало субјект права, односно да би стекло правни субјективитет и моћ да буде самостални носилац права и обавеза у правном промету у своје име и за свој рачун. Држава је заинтересована за регулацију регистара привредних друштава и привредних субјеката уопште, јер самим чином регистрације и њеном објавом, привредно друштво може својим пословањем утицати на правни и привредни промет, ступати у правне односе са трећим физичким и правним лицима. Већ је више пута напоменуто да атрибути привредног друштва као такви морају бити уписани у регистре привредних друштава, да би производили правно дејство према трећим лицима. Дакле, немогуће је у потпуности истражити све атрибуте привредног друштва без осврта на регистре и поступак регистрације привредних друштава.

Историјски гледано, регистрација привредних друштава је настала готово у исто време као и потреба за организовањем послова у некој од прописаних форми привредних друштава. Још је Законик трговачки, који је донео књаз Милош Обреновић Први 1860. године³⁵¹, садржао одредбу о обавези сваког трговца, било да ради сам или у ортаклуку, да код трговачког суда у месту где жели трговати, пријави *фирму*, под којом жели водити трговину. Такође, трговац је имао обавезу објаве своје фирме и радње у званичним новинама заједно са одобрењем које је добило од суда за обављање пријављених послова, а суд је на својој огласној табли то исто истицао³⁵². Занимљива је и тадашња одредба да је трговац, уколико је

³⁵¹ Грађански законик за краљевину Србију са коментаром и Трговачки законик: Законик трговачки, Закон о акционарским друштвима; Приређивач Лаза Урошевић, Београд: Издавачка књијарница Геце Кона, 1917.

³⁵² Законик трговачки из 1860. године, члан 5.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

обављао свој посао у више места, или округа, морао у сваком том месту, уколико има суд, извршити пријаву³⁵³.

У Закону о акционарским друштвима из 1896. године³⁵⁴, који је прогласио краљ Александар I Обреновић, акционарско друштво се није могло основати уколико није имало одобрење Министра народне привреде и касније је исто подпадало под надзор Министарства народне привреде³⁵⁵. Тек након прибављеног одобрења, акционари су могли објавити и позвати на упис акција. Након 15. дана од положене прве уплате, Управни одбор акционарског друштва је био дужан код надлежног суда пријавити име друштва ради протоколисања, а суд је ту пријаву објављивао у службеним новинама³⁵⁶. Друштво је и у то време пун правни субјективитет стицало након пријаве у надлежном суду, што би одговарало данашњој регистрацији, односно од дана када је суд објавио име друштва³⁵⁷. Пун правни субјективитет се односи на правно постојање друштва, али се нека врста правног субјективитета признавала и заједници оснивача, након добијања сагласности од Министра народне привреде, јер се тада могло јавно позивати на упис акција.

Трговачки законик за краљевину Југославију из 1937. године³⁵⁸, је имао читав одељак који је био посвећен трговачком регистру. У њему су прецизирана правила која се тичу регистрације коју су вршили трговачки, односно окружни судови³⁵⁹. Утврђена је јавност трговачког регистра, последице уписа, поступак и предмет уписа, те казне за она лица која су имала обавезу поднети пријаву регистру, па ни по накнадно остављеном року од стране суда, то нису учиниле. Казне су биле новчане, а уколико се не би могле наплатити, замењивале су се казном затвора³⁶⁰.

Претходни Законик је важио и на територији Хрватске, и представљао је извесну кодификацију и ублажавање правног партикуларизма који је важио на простору тадашње Краљевине Југославије. Скори почетак Другог светског рата је учинио да

³⁵³ Исто.

³⁵⁴ Грађански законик за краљевину Србију са коментаром и Трговачки законик: *Оп. цит.*

³⁵⁵ Закон о акционарским друштвима из 1896. године, члан 5. и члан 8.

³⁵⁶ Исто, члан 15.

³⁵⁷ Исто, члан 19.

³⁵⁸ Трговачки закон за Краљевину Југославију из 1937., Редакцијски колегијум: Маџар, Љубомир, Бусарац, Радомир и Словић, Драгослав, Финекс, Београд, 1993.

³⁵⁹ Трговачки законик за Краљевину Југославију из 1937. године, члан 7.

³⁶⁰ Исто, члан. 7 – 26.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

домашај овог Законика не буде велик и поред његовог садржаја који је био усклађен са тадашњим потребама привреде.

У суседној Републици Хрватској, пре поменутог Законика, важио је Трговачки закон, тј. законски чланак XXXVII од 1875. године³⁶¹. Територијално, он се примењивао на територији Хрватске и Славоније. Овим законом је прописана обавеза уписа у регистар, који су водили трговачки судови у форми посебне књиге. И овде је утврђена јавност регистра који је био двоврсни, односно један је вођен за трговце, што би одговарало данашњем поимању предузетника, а други за трговачка друштва³⁶².

Регистрација привредних друштава је у Великој Британији, на пример уведена 1844. године³⁶³.

Аустралија, као британска колонија је своју правну легислативу добила, такође у току XIX века, прецизније, крајем тог века, када је *Victoria*, као прва аустралијска држава регулисала компанијско право, па самим тим и регистрацију компанија 1896. године³⁶⁴.

Европска уније, односно Европски парламент је донео Директиву 2012. године која се тиче установљавања централног регистра привредних друштава на читавој територији Европске уније, чија ратификација и примена, као и све административне припреме за њену примену државе чланице морале извршити до 7. јула 2014. године³⁶⁵.

Оно што је заједничко свему претходно наведеном јесте да су регистри привредних друштава и привредних субјеката уопште, увек били у надлежности државе и то преко њене законодавне власти (устројство путем законских аката), али касније и преко судске и извршне власти, у зависности да ли регистрацију врше судови или посебни органи управе. Подаци који су се уносили у регистар су били јавни и

³⁶¹ Zakonski članak XXXVII. : 1895. zajedničkoga ugarsko-hrvatskoga državnoga sabora o povlasticah na izume, SBORNIK Zakonah i Naredabah valjanih za Kraljevine Hrvatsku i Slavoniju, komad XVIII, 1895.g.

³⁶² Закон трговачки за Хрватску и Славонију, члан 10.

³⁶³ <http://www.companieshouse.gov.uk/about/functionsHistory.shtml> - приступљено 19.03.2014.

³⁶⁴ Lipton, Phillip and Herzberg, Abe: *op. cit.*, стр. 3.

³⁶⁵ Directive 2012/17/EU amending Council Directive 89/666/EEC and Directive 2005/56/EC and 2009/101/EC of the European Parliament and of the Council as regards the interconnection of central, commercial and companies registers, Official Journal of the European Union L 156/1 од 16.06.2012 год.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

доступни трећим лицима чиме се штитила сигурност правног и привредног промета. Такође, регистри су одувек сматрани јавним књигама, те су се сви подаци у њима сматрали истинитим док се не би доказало супротно. Дакле, заинтересованост државе за правном регулацијом ове области, али и за каснијим спровођењем законских прописа кроз њихову практичну примену, је веома велика без икаквих осцилација у развоју, те је ова област једна од оних коју држава искључиво чува за своје органе.

6.1. Органи надлежни за регистрацију привредних друштава

У упоредном и домаћем позитивном праву, органи који су надлежни за регистрацију привредних друштава су или трговачки, односно привредни судови или њихова посебна одељења, или самостални и специјализовани органи управе, те одређена министарства у чијој је надлежности вођење таквог регистра.

У праву Републике Србије, све до Закона о привредним друштвима из 2004. године, регистрација привредних друштава је била у надлежности привредних судова, а након тога је основана Агенција за привредне регистре као специјализован и самосталан орган који има својство правног лица и послује у складу са прописима о јавним агенцијама³⁶⁶. Оснивање Агенције су помогли Шведска влада, Светска банка, Мајкрософт Србија и Црна Гора и USAID – *United States Agency for International Development*. Оснивањем Агенције и њеним преузимањем надлежности регистрације привредних субјеката од привредних судова, извршено је ускађивање са европским законодавством, односно Првом Европском директивом, по којој регистар треба да буде централан, а регистрација да постане административна, а не начин правне контроле привредних субјеката, посебно не пре почетка пословања тих субјеката³⁶⁷.

Послови Агенције за привредне регистре или АПР се воде као јединствена централизована електронска база података, са седиштем у Београду и организационим јединицама ван седишта. Она има своје органе – управни одбор и

³⁶⁶ Закон о Агенцији за привредне регистре „Службени гласник РС“ бр. 55/2004, 111/2009 и 99/2011.

³⁶⁷ <http://www.apr.gov.rs/> - приступљено 26.03.2014. године.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

директора, а послове обавља преко регистратора кога именује управни одбор³⁶⁸. Средства за оснивање АПР-а су обезбеђена из буџета државе, донација, прилога и спонзорства домаћих и страних правних и физичких лица и из других извора финансирања, у складу са законом, док се средства за рад АПР-а обезбеђују из прихода од накнада за услуге које врши у обављању послова из своје надлежности, из прилога, донација и спонзорстава домаћих и страних правних и физичких лица и из других извора, у складу са законом³⁶⁹. Регистратор који води послове одређеног регистра је независан у раду у оквиру овлашћења утврђених законом. АПР има Статут и друга општа акта, као и обавезу истицања Информатора о раду, као и други државни органи и органи којима су поверена јавна овлашћења у складу са Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја³⁷⁰. Самим тим, рад АПР-а је јаван. Податке који се налазе у регистру је релативно лако пронаћи преко претраживања њене базе. Привредна друштва се могу пронаћи или преко пословног имена или преко матичног броја, а након проналаска траженог привредног друштва, постоје опције преко којих се може доћи до информација које се тичу његовог седишта, делатности, оснивачког капитала, лица надлежног за заступање и свих промена везаних за те податке³⁷¹. Поступак регистрације у АПР се води у складу са Законом о поступку регистрације из 2011., који је почео да се примењује 1. фебруара 2012. године³⁷², о којем ће касније бити више речи.

У суседној Хрватској, регистрација привредних друштава је остала у надлежности судова или прецизније трговачких судова³⁷³. Међутим, и ова врста регистра је организована као електронска база података, јер се води и писмено и електронски, те сваки трговачки суд има обавезу издавања извода из регистра, без обзира у ком месном регистру је извршен упис. На тај начин је укинута територијално ограничење које је било најчешћа замерка ранијима судским регистрима, с тим да су и јавни бележници овлашћени за издавање извода, копија и преписа, уколико

³⁶⁸ Закон о Агенцији за привредне регистре, члан 7. – 11.

³⁶⁹ Исто, Члан 5.

³⁷⁰ „Службени гласник РС“ бр. 120/2004, 54/2007, 104/2009 и 36/2010.

³⁷¹ <http://pretraga2.apr.gov.rs/ObjedinjenePretrage/Search/Search/> - приступљено 26.03.2014. године.

³⁷² „Службени гласник РС“ бр. 99/2011 и 83/2014.

³⁷³ Закон о судском регистру Републике Хрватске „Народне новине“ бр. 1/95, 5796, 1/98, 30/99, 45/99, 54/05.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

њима располажу³⁷⁴. Претрага у електронској бази података судског регистра Хрватске је, такође доступна и једноставна за коришћење и у складу са основним начелом јавности регистра³⁷⁵.

У већини држава англосаксонског правног система, органи надлежни за регистрацију привредних друштава су посебно формиран и специјализовани органи управе. Тако је у Великој Британији то *Companies House*, где су доступни сви подаци о привредним друштвима регистрованим при овом органу. На званичној презентацији постоји и опција са линковима надлежних органа за регистрацију привредних друштава за све државе света, груписане према континетима³⁷⁶. У извештају о раду овог органа за 2012/13 годину, истакнути су главни циљеви, а посебно је указано на успех који је постигнут у олакшавању при попуњавању одређених формулара, те *online* попуњавање образаца које је једноставније за компаније и, најзад указано је да је трогодишњи напор добио свој епилог у смањивању трошкова накнада које овај орган наплаћује приликом регистрације за 24,8%³⁷⁷.

У САД-у, постоји онолико регистара привредних друштава, колико има и држава чланица. Њих у већини држава чланица води *Secretary of the State*. Тако на пример, у Калифорнији, је његов рад регулисан *California Code of Regulations* и није уређен као строго специјализован орган за регистрацију привредних субјеката и података који су везани за њихово пословање, већ у надлежности, између осталог има и одржавање јавног здравља, обезбеђивање државне архиве, затим послове који се тичу финансијских информација при политичким кампањама и лобистима, јавним бележницима и сл., мада регистар привредних друштава заузима највећи део његовог пословања³⁷⁸. У САД-у се на федералном нивоу води једино федерални регистар финансијских извештаја или *U.S. Securities and Exchange Commission*³⁷⁹

³⁷⁴ Исто, члан 4.

³⁷⁵ <http://sudreg.pravosudje.hr/registar/f?p=150:1:0::NO:1,28::> - приступљено 26.03.2014. године.

³⁷⁶ <http://www.companieshouse.gov.uk/links/introduction.shtml#reg> – приступљено 19.03.2014. године.

³⁷⁷ Види више: Annual Report and Accounts 2012/13, преузето са http://www.companieshouse.gov.uk/about/corporateDocuments/AnnualReportFront2012_13.pdf - приступљено 19.03.2014. године.

³⁷⁸ <http://www.sos.ca.gov/admin/about-the-agency.htm> - приступљено 17.02.2014. године.

³⁷⁹ <http://www.sec.gov/> - приступљено 19.03.2014. године.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

У Аустралији постоји *Australian Business Register*³⁸⁰ који представља јавно доступну, *online* базу података која садржи неке информације о привредним друштвима када се они региструју за *Australian Business Number* (ABN). Информације су јавно доступне и укључују управо тај број компаније или ABN, врсту друштва, пословно име, државу или територију где је центар обављања делатности и одређене бројеве које компанијама додељује држава. Свака компанија која жели да се оснује, поред апликације за горе поменути број, треба да добије и број који се региструје у *ASIC Nacional Names Index*³⁸¹, где се налазе основни подаци о регистрованим компанијама и њиховим пословним именима.

И у англосаксонском правном систему, без обзира на постојање и прецедентног права, регистрација и поступак регистрације привредних друштава су регулисани компанијским прописима.

У анализи прописа који утврђују који органи су надлежни за вођење регистра привредних друштава, поред тога да ли су они судови или посебни и независни органи управе, може се продискутовати о постављеној независности датих органа. Наиме, судска власт је у сваком правном систему независна и то начело је утврђено у уставу као највишем правном акту једне државе. Међутим, уколико се посматра посебно устројен орган државе који је надлежан за регистрацију привредних друштава, као што је код нас АПР, па још одредбе Закона о АПР, према којима се средстава за оснивање, али и касније пословање могу прибављати и на основу донација страних и домаћих правних или физичких лица, може се поставити питање обима и димензије независности тог органа. Уколико се прихвати да је тако устројен орган, ипак орган управе као манифестације извршне власти државе и још финансиран од других лица, намеће се још једно питање: у којој мери он може бити и независан и да ли је та независност иста или мања од оне која постоји у правним системима где регистрацију воде судови?

³⁸⁰ <http://www.abr.gov.au/> - приступљено 19.03.2014. године.

³⁸¹ http://www.asic.gov.au/asic/ASIC.NSF/byHeadline/Search_business_names - приступљено 17.02.2014. године.

6.2. Појам и значај регистрације

Регистрација привредних субјеката би се могла одредити као јавна презентација атрибута привредног друштва према свим заинтересованим трећим лицима³⁸². Без обзира на то ком органу је поверена надлежност регистрације привредних друштава, њени основни елементи остају исти. Одредбе којима се уређује начин и поступак регистрације су императивне природе и држава је та која својим ауторитетом стоји иза сваког податка који је регистрован, са његовом претпоставком истинитости. У самом појму регистрације, налази се и његов највећи значај са аспекта општег друштвеног интереса, а то је правна сигурност привредног промета. Да би се правна сигурност постигла, регистри привредних друштава морају бити јавни и свако лице које то жели може извршити увид у њега, али исто тако може тражити и преписе и изводе из регистра. Почетак XXI века карактерише и информатички напредак у смислу експанзије електронског повезивања и пословања. У складу са тим, и држава уводи електронске системе које се тичу регистрације привредних субјеката, те је било када, са било ког места на планети могуће извршити увид у регистар привредних друштава, и пронаћи податке који се тичу одређеног привредног друштва, његових атрибута, капитала, солвентности, лица овлашћених за заступање и сл. Тако је јавност регистрације привредних друштава добила једну глобалну димензију која је адекватна модерном начину комуникације и пословања. Поред правне сигурности, регистри привредних друштава имају и контролни значај³⁸³, односно контролну функцију, јер се приликом сваке пријаве проверава да ли она задовољава све прописане услове, те ће се непотпуне пријаве одбацити и сл.

Појам и значај регистрације привредних друштава се може посматрати и са аспекта привредног друштва које има законску обавезу регистравања. У том случају појам регистрације би се могао одредити као обавеза друштва, односно његових оснивача, да би се друштво основало и стекло правни субјективитет. Дакле, овако одређен појам регистрације крије и њен највећи значај за привредно

³⁸² Милановић, Братислав: *Право привредних друштава*; Краљево, 2007., стр. 41.

³⁸³ Барбић, Јакша: *оп. цит.*, стр. 440.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

друштво, а то је основање и стицање правног субјективитета, односно својства правног лица. Тек тада привредно друштво може почети своје пословање и може ступати у односе са трећим правним и физичким лицима у своје име и за свој рачун, уз изузетке радњи које се третирају као припремне и могу се обављати и пре регистрације у име будућег друштва³⁸⁴. Што се регистрације промена одређених података које се врше касније, када друштво већ има свој правни субјективитет, њихов значај лежи у томе што је и привредном друштву у интересу да се трећа лица упознају са његовим општим актима и евентуалним променама општих аката, те да подаци у регистру одговарају стварном стању због касније заштите својих права у могућим споровима са трећим лицима и сл.

6.2.1. Начела регистрације

Регистрација привредних друштава се заснива на неколико базичних принципа, односно начела која доприносе остварењу њеног основног значаја, а то је правна сигурност. То су следећа начела:

- 1) начело јавности и доступности;
- 2) начело јединствености, важи само као начело уколико се посматра одређена држава, јер се глобално гледајући, не воде сви регистри привредних друштава по овом принципу;
- 3) начело законитости;
- 4) начело обавезности уписа и објаве;
- 5) начело тачности и претпоставке савесности;
- 6) начело формалности;
- 7) начело временског првенства;
- 8) начело уписа и
- 9) начело конститутивности и декларативности³⁸⁵.

³⁸⁴ Види део: *Правни субјективитет привредног друштва*, овог рада, стр. 45-66.

³⁸⁵ Набројана начела су наведена према члану 3. Закона о поступку регистрације у АПР „Службени гласник РС“ бр. 99/2011, те према: Барбић, Јакша: *оп. цит.*, стр. 450. и Васиљевић, Мирко: *Пословно право*; Београд, 2004., стр. 63 – 64, и представљају извесну комбинацију начела која могу бити од значаја за регистрацију привредних друштава из сва три извора, с том разликом да се у Закону наводе као начела регистрације, а у осталим изворима као начела уписа у регистар. За потребе овог

Начело јавности и доступности јесте основно начело сваког регистра и регистрације. Начело јавности значи да свако може, без доказивања постојања правног интереса разгледати податке уписане у регистру и захтевати издавање извода или копија из регистра³⁸⁶. Такође, ово начело подразумева и објављивање регистрованих података на одређен начин који омогућава њихову доступност јавности. Дакле, доступност значи да су регистровани подаци доступни јавности углавном преко интернета, и иако се у Закону о поступку регистрације у АПР Републике Србије наводи на тај начин, односно начело јавности и доступности, реч доступност је сувишна, обзиром да начело јавности у себи садржи и уједно и подразумева доступност регистрованих података. Потпуно је ирелевантно да ли је та доступност омогућена личним разгледањем података који су регистровани, захтевом за њиховим преписом или изводом из регистра или *online* преко интернета. Из начела јавности регистрације, проистиче и чињеница да је регистар јавна књига на чему се заснива његов публицитет, који има формални и материјални вид изражавања³⁸⁷. У формалном смислу, публицитет регистра се изједначава са начелом његове јавности, а у материјалном смислу публицитет регистра означава дејства регистарског стања у односу на трећа лица³⁸⁸. Ово начело, као базично за сваку регистрацију и регистар, може бити искључено или ограничено само онда када је то законом стриктно прописано³⁸⁹.

Начело јединствености подразумева да се регистрација у једној земљи води на јединствен начин, као што је то случај са нашом земљом и суседном Хрватском, где постоји јединствена база података. Међутим, не важи у свету ово начело за регистрацију као универзално. Тако на пример, у САД свака држава чланица има свој посебан регистар и органе који су надлежни за регистрацију, о чему је раније било више речи. Без обзира на то што не важи као начело свуда, регистрација и у тим земљама јесте јавна и доступна и свако може извршити претрагу података о

рада, она се проучавају као начела регистрације, а то су уједно и начела уписа у регистар, али и начела регистра у чијој надлежности се налази регистрација.

³⁸⁶ Барбић, Јакша: *оп. цит.*, стр. 450.

³⁸⁷ Марковић, Мирјана: *Негативни публицитет регистра привредних друштава*; „Право и привреда“ бр. 1-4/2008, стр. 137.

³⁸⁸ *Исто.*

³⁸⁹ Закон о поступку регистрације у АПР Републике Србије, члан 3.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

привредним друштвима, једино што при регистрацији привредна друштва морају да се упознају са правилима која у тој држави чланицама важе да би могли поступити по њима. Слично је и на територији Европске уније, где се регистри привредних друштава воде на јединствен начин у државама чланицама, док на територији Европске уније још увек не постоји униформни начин регистравања који би био једнак у свим државама чланицама ЕУ, или који би се водио на наднационалном нивоу.

Начело законитости подразумева да се у регистар уписују и објављују само подаци прописани законом и по поступку прописаним законом или подзаконским актима³⁹⁰. Тиме се постиже прегледност регистра и његова неоптерећеност подацима који нису релевантни и као такви нису прописани законом као обавезни за регистрацију.

Начело обавезности уписа и објаве је повезано са претходним начелом законитости, али и са начелом јавности. Наиме, сви подаци који су утврђени законом се морају регистровати (повезано са начелом законитости) и као такви се морају објавити на законом прописан начин (повезано са начелом јавности и доступности регистрованих података). Ово начело, пак не значи да се подаци за које је прописана обавеза регистрације, уписују у регистар по службеној дужности³⁹¹. Уписи се обављају на основу поднете пријаве од заступника друштва у чије име се подноси пријава и тиме се покреће поступак за упис³⁹².

Начело тачности и претпоставке савесности утврђује да се трећа лица у правном промету поуздају у податке из регистра, као јавне књиге и не сnose последице због нетачних података у регистру. Регистровани подаци треба да одговарају стварности и увек постоји претпоставка да је то тако. Начело тачности података који су регистровани делује и пошто је упис обављен. Тако је могућности брисања неоснованог уписа израз примене начела тачности³⁹³. Тиме се могу исправити евентуалне грешке које начине овлашћени орган за регистрацију. У праву Републике Србије, на пример, привредни судови стоје на становишту да поништај

³⁹⁰ Васиљевић, Мирко: *Пословно право*; Београд, 2004., стр. 63.

³⁹¹ Барбић, Јакша: *оп. цит.*, стр. 455.

³⁹² *Исто*.

³⁹³ *Исто*, стр. 460.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

уписа привредног субјекта врше привредни судови, а да брисање неоснованог или незаконитог уписа у регистар спроводи АПР³⁹⁴. Дакле, ово начело служи сигурности правног промета, али исто тако омогућава и исправке грешака у регистрацији које могу настати због неистинитих података, који не одговарају стварном стању и сл.

Начело формалности служи ефикасности и брзини поступка регистрације, јер подразумева да регистар извршава регистрације на основу чињеница из пријаве, приложених докумената и регистрованих података, без испитивања тачности тих чињеница, веродостојности приложених докумената и правилности и законитости поступака у коме су документи донети³⁹⁵. Такође, ово начело подразумева и формалност која се тиче образаца које, приликом пријаве попуњавају привредна друштва. Обрасци су стандардизовани, са садржином која додатно убрзава поступак и његову ефикасност, јер нису оптерећени подацима који нису релевантни за дату пријаву. Њих је могуће попунити *online* или их је могуће преузети са интернет сајта органа за регистрацију³⁹⁶.

Начело временског првенства у себи има две димензије. Једна се односи на време настанка према коме се подаци и документи у регистру воде према времену настанка податка, односно документа. Друга се односи на временски редослед, према коме првенство у одлучивању у регистрацији има раније поднета пријава³⁹⁷.

Начело уписа подразумева моменат када регистровани податак производи последице и има правни значај према привредном друштву које је поднело пријаву за регистрацију и према трећим лицима, а то је наредног дана од дана објављивања³⁹⁸. Ово начело је само додатак начелу обавезности уписа и објаве, јер без објаве, нема ни овог начела, које се активира, тек када се поднесе обавезна

³⁹⁴ *Наведено према:* Решењу Вишег трговинског суда, Пж. 7311/2008 од 27.10.2009. године - Преузето из правне базе програмског пакета Propis soft-a, <http://propissoft.propissoft.rs/> дана 05.02.2014. године.

³⁹⁵ Закон о поступку регистрације у АПР Републике Србије, члан 3.

³⁹⁶ Пракса *online* попуњавања образаца, па и подношење пријава преко интернета постоји су свим посматраним правним системима, као што су и обрасци пријава стандардизовани и једноставни за попуњавање.

³⁹⁷ Закон о поступку регистрације у АПР Републике Србије, члан 3.

³⁹⁸ *Исто*, члан 22. и Барбић, Јакша: *оп. цит.*, стр. 457.

пријава у регистар и када у прописаном поступку регистар донесе одлуку коју на, опет прописима пописани начин објављује.

Начело конститутивности и декларативности је повезано са дејством који регистрација одређеног податка има за то привредно друштво, односно да ли се регистрацијом само објављује чињеница која већ постоји или се регистрацијом она и конституише. Тако би, на пример први упис привредног друштва био конститутивног карактера у већини правних система, јер привредно друштво тек тада стиче правно дејство, а чињеница објаве или промене његовог основног капитала има декларативно дејство према трећим лицима која су евентуално заинтересована за пословање са тим привредним друштвом.

6.3. Поступак регистрације

Поступак регистрације је у свим правним системима регулисан законским или подзаконским актима, што важи и за англосаксонски правни систем. Анализа садржаја тих аката наводи на закључак да је поступак временом усавршаван и уједно поједностављиван да би одговарао потребама савремене привреде и савременог начина живота уопште. Ширењем интернета као глобалне мреже, данас доступне свима, једноставност регистрације је добила једну нову димензију, те се може сматрати да за регистрацију привредних друштава и једноставност може почети да важи као опште начело. Ипак, ни у таквом окружењу, које може свести сваку информацију на бројчани код у интернет мрежи, не сме се ићи у крајност, која би угрозила правну сигурност. Претерана брзина решавања, која би превазишла позитивне стране ефикасности, као и претерана једноставност пријава које би искључиво задовољавале формалну страну поступка, могле би да доведу до великих пропуста и грешака. Иако постоји прописана процедура исправке грешака, јер су оне неминовност у сваком поступку, тренд њиховог повећавања би довео у питање јавност регистрације, те регистра као јавне књиге и података у њему који се сматрају истинитим док се не докаже супротно. Самим тим, дошло би до угрожавања правне сигурности. Као доказ претходном, може се навести и то да за

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

ништавост или неоснованост неког извршеног уписа у АПР, односно за његово утврђивање није надлежан АПР, већ суд. Како је познато да судски поступци могу трајати дужи период, поставља се питање колико се штете може нанети у том периоду трећим савесним лицима, која не би могла бити надокнађена на адекватан начин. Одговор на то питање зависи од више фактора, као што су важност уписаног податка за који се касније испостави да је неистинит, дужина судског поступка којим се утврђује валидност уписа, правне последице које произађу на крају поступка и сл. Према раније важећем Закону о регистрацији привредних субјеката³⁹⁹, члан 69. ништавост регистрације је могао да утврди само надлежни суд из разлога неистинитих података у пријави, или ако је регистрација извршена на основу лажног документа и из других разлога. Тек након правоснажне пресуде којом је утврђена ништавост регистрације, АПР, односно регистратор је могао да приступи брисању таквог податка или оснивања привредног друштва на основу напред описане пријаве. У новом Закону о поступку регистрације у АПР, дошло је до одређених измена у том делу. Наиме, члан 30. Закона даје овлашћење регистратора да брише регистровани податак или документ по службеној дужности, уколико утврди да у моменту регистрације нису били испуњени услови за његову регистрацију. Тада регистратор укида своју одлуку и брише податак или документ и у регистру успоставља пређашње стање. Међутим, ово овлашћење регистратора је ограничено временом и може се искористити само у року од 6 месеци од наредног дана од дана објављивања регистрованог податка или документа. У важећем закону је прописано да надлежни суд утврђује ништавост регистрације оснивања привредног друштва⁴⁰⁰. Дакле, одредбе оба закона су наизглед једнаке, мада се дубљом анализом долази до закључка да важећи закон проширује овлашћења АПР на брисање података по службеној дужности, изузимајући притом само утврђивање ништавости регистрације оснивања привредног друштва, која се може брисати, само након правоснажне пресуде надлежног суда. У правним системима где је надлежност регистрације привредних друштава остала у привредним, односно трговачким судовима, као на пример у

³⁹⁹ „Службени гласник РС“ бр. 55/2004 и 61/2005.

⁴⁰⁰ Закон о поступку регистрације у АПР, члан 33.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Босни и Херцеговини и Хрватској, исто је прописано да ништавост регистрације оснивања привредног друштва, утврђује други надлежни суд, а брисање таквог уписа врши регистрациони суд након пријема правоснажне пресуде у којој је утврђена ништавост уписа оснивања⁴⁰¹. Основне разлике које постоје између држава које регистрацију привредних друштава поверавају посебном органу или судовима, јесте и то по којој врсти поступка ће се водити поступак регистрације. Осим специјалних закона који регулишу поступак регистрације, у Србији, на пример поступак се води и по правилима општег управног поступка (члан 31. Закона о поступку регистрације у АПР). Раније, док је регистрација била у надлежности привредних судова, поступак се водио према правилима ванпарничног поступка⁴⁰². У Хрватској, где су за регистрацију надлежни судови, и данас се поступак регистрације води по правилима ванпарничног поступка (члан 20. Закона о судском регистру Републике Хрватске).

6.3.1. Субјекти уписа у регистар

Субјекти уписа у регистар јесу сви они субјекти за које је прописана обавеза уписа. То су сви привредни субјекти који према привредним и другим посебним прописима имају обавезу регистровања. У Србији, АПР има надлежност регистрације, осим за привредне субјекте и следеће: Регистар туризма, Регистар јавних гласила, Регистар стечајних маса, Регистар судских забрана, Регистар спортских удружења, друштава и савеза у области спорта, Регистар комора, Регистар заложног права на покретним стварима и правима, Регистар удружења и Регистар страних удружења, Регистар задужбина и фондација и Регистар представништава страних задужбина и фондација, Регистар финансијског лизинга и Регистар финансијских извештаја и података о бонитету правних лица и предузетника⁴⁰³. И поред овако великог броја регистара који су у надлежности АПР-а, за потребе овог рада је свакако најважнији регистар привредних субјеката, или уже привредних друштава, те су у том смислу, субјекти уписа у регистар све

⁴⁰¹ Закон о судском регистру Републике Хрватске, члан 78.

⁴⁰² Јанковец, Ивица: *оп. цит.*, стр. 90.

⁴⁰³ Закон о поступку регистрације у АПР, члан 49.

законом прописане форме привредних друштава, а у ширем смислу, субјекти уписа су и предузетници, јер је и надлежност њихове регистрације пренета са органа локалне самоуправе у надлежност АПР-а.

У праву Републике Хрватске, субјекти уписа су набројани Законом о судском регистру и то су сви облици привредних друштава, установе, заједнице установа, предузетници, задруге, савез задруга и друга правна лица чија је регистрација прописана законом⁴⁰⁴.

6.3.2. Подаци који се уписују у регистар

У регистар се уписују све чињенице у вези привредних субјеката и то:

- 1) оснивање привредних субјеката;
- 2) повезивање и престанак привредних субјеката;
- 3) статусне промене и промене правне форме привредних субјеката;
- 4) подаци о привредним субјектима од значаја за правни промет;
- 5) покренути поступци ликвидације и стечајног поступка и
- 6) други подаци о привредним субјектима одређеним посебним прописима⁴⁰⁵.

У склопу података који се тичу оснивања привредног друштва, раније је већ наведена обавезна регистрација оснивачког акта, као и посебна регистрација свих података које оснивачки акт садржи, као што су: пословно име, седиште, делатност, износ оснивачког капитала, подаци о оснивачима, подаци о законским заступницима, форма привредног друштва, порески идентификациони број, матични број друштва и сл. Дакле, прописана је обавезна регистрација свих атрибута привредног друштва, преко којих ће се оно идентификовати и препознавати у великом броју активних привредних друштава која се баве истом или сличном делатношћу. Сигурност правног промета, налаже и обавезну регистрацију и свих промена које се тичу горе наведених података. Како се обично привредно друштво оснива на дужи временски период, односно на неодређено време, потпуно је очекивано да у току пословања и постојања привредног друштва долази до извесних, мањих или већих промена које се тичу оснивачког капитала,

⁴⁰⁴ Закон о судском регистру Републике Хрватске, члан 6.

⁴⁰⁵ Милановић, Братислав: *оп. цит.*, стр. 42.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

законских заступника, организационе форме, седишта, па и пословног имена, мада се оно ређе мења и када се то чини, углавном је разлог унапређење пословања, статусна промена, а понекад и покушај прикривања лошег пословног угледа који је стечен пословањем под одређеним пословним именом. Ово последње је и предмет истраживања датог у прилогу на крају рада, али не у форми промене само пословног имена, већ у потпуном престанку постојања једног правног лица стечајем и оснивању новог, на истој адреси, са истом делатношћу, са оснивачем чланом уже породице, али са новим пословним именом и тиме новом шансом за стицање пословног имица који је бољи од друштва које је престало да постоји.

Предмет регистрације, или подаци који се региструју и њихова регистрација, могу бити обавезни за регистровање или је њихова регистрација факултативне природе. Такође, одређене податке привредно друштво региструје само уколико их има, нпр. регистрација прокуриста, регистрација статута друштва уколико законом није прописана обавеза његовог доношења у датој форми организовања, регистрација огранка привредног друштва, уколико га оно има и сл. Већина података се врши на захтев заинтересованих лица, односно од стране самог привредног друштва, које се или оснива или чији се подаци мењају у току пословања. Међутим, постоје и уписи који се иницирају на захтев надлежних органа или по службеној дужности – стечајни суд, забележба спора коју врши регистратор када се поднесе доказ да је покренут поступак о утврђивању ништавости регистрације оснивања привредног друштва, те брисање регистрованог податка или документа по службеној дужности када се утврди да у моменту регистрације нису били испуњени услови за његову регистрацију и сл.⁴⁰⁶

6.3.3. Дејства уписа у регистар

Опште дејство уписа у регистар је да регистрација производи правно дејство за убудуће или другим речима, да према трећим лицима производи правно дејство наредног дана од дана објављивања⁴⁰⁷. Ово је дејство које подаци који се региструју имају према трећим лицима, док правно дејство према привредном

⁴⁰⁶ Закон о поступку регистрације у АПР, члан 30. и 33.

⁴⁰⁷ Закон о поступку регистрације у АПР, члан 22.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

друштву које врши регистрацију одређених података није увек такво. Наиме, дејства уписа у регистар су директно повезана са врстама уписа у регистар. Најзначајнија подела уписа у регистар са аспекта правног промета је она која уписе дели на конститутивне и декларативне⁴⁰⁸. Конститутивним уписима се ствара неко ново правно стање од момента уписа, односно наредног дана од дана објављивања таквог уписа, док се декларативним уписима чине јавним чињенице које постоје независно од уписа, те су уписи тих чињеница обавештавајућег карактера⁴⁰⁹. Према овој подели уписа у регистар, могу се поделити и дејства уписа на конститутивна и декларативна. Конститутивно дејство, на пример има упис оснивања привредног друштва када оно регистрацијом стиче својство правног лица⁴¹⁰. Декларативно дејство уписа у регистар има већ раније поменут упис забележбе спора, када се поднесе доказ да је покренут поступак за утврђивање ништавости регистрације оснивања привредног друштва, те упис отварања стечајног поступка друштва и сл. Посматрајући правни промет и трећа лица, сви уписи у регистар имају према њима декларативно, односно обавештавајуће дејство, без обзира да ли подацима, који се региструју, настаје ново стање или се констатује стање које постоји по неком другом основу. Овде долазе до изражаја начела регистрације која се тичу јавности регистра и претпоставке да су сви објављени подаци у њему тачни и да одговарају стварном стању.

Постоје поделе уписа у регистар и на коначне и привремене. Коначни уписи производе правно дејство док не буду избрисани из регистра и они се донекле поклапају са конститутивним уписом у регистар. Привремени уписи су они који производе правно дејство одређено време, а потом се замењују неким коначним уписом. Такав је упис лица овлашћених за заступање приликом оснивања друштва, до доношења статута или одлуке у којој се врши коначан избор лица овлашћеног за заступање или органа који ће бити овлашћен за заступање друштва⁴¹¹.

У сваком случају, регистар и регистрација морају почивати на свим раније набројаним начелима, да би производили одређена правна дејства. Дакле, осим

⁴⁰⁸ Васиљевић, Мирко: *Пословно право*; Београд, 2004., стр. 60.

⁴⁰⁹ Миленовић, Дара: *оп. цит.*, стр. 305.

⁴¹⁰ Закон о привредним друштвима РС, члан 3.

⁴¹¹ Миленовић, Дара: *оп. цит.*, стр. 304.

начела јавности, треба бити задовољено начело доступности, обавезности уписа, тачности и претпоставке савесности, како би начело јавности добило свој пуни смисао и тиме производило правна дејства према подносиоцима пријаве за упис у регистар и према заинтересованим трећим лицима.

7. ЕЛЕМЕНТИ ИНДИВИДУАЛИЗАЦИЈЕ ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА И ПРАВО ИНДУСТРИЈСКЕ СВОЈИНЕ

Привредно друштво, односно његови оснивачи, приликом оснивања друштва, осим што у том моменту имају интерес да привредно друштво буде основано као правни субјект који ће као такав бити препознатљив на тржишту и који ће се разликовати од других сличних друштава, исти интерес имају и након његовог оснивања. У тренутку оснивања, претходни услов дистинкције привредног друштва од осталих друштава, јесте његова индивидуализација првенствено преко јединственог пословног имена и преко осталих атрибута, као што су седиште, делатности и сл. Након извесног времена, у току пословања, привредно друштво своју посебност, осим кроз атрибуте, може градити и на друге начине. Један од тих начина јесте производња робе или пружање услуга које се могу разликовати од осталих преко регистрованих патената, робних или услужних жигова, дизајна, географске ознаке порекла и сл. То другим речима значи да привредно друштво може своју посебност и свој пословни имиџ да гради и преко права индустријске својине. Међутим, то није једина функција овог права. Када се помисли на имовину, прва асоцијација би била на новац, уделе, акције и покретне и непокретне ствари. Осим тога, у имовину привредног друштва спадају и права индустријске својине, која по својој правној природи представљају права на одређеним материјалним добрима која имају примену и одговарајућу вредност у процесу производње и промета роба и услуга⁴¹². Следећа функција права индустријске

⁴¹² Милановић, Братислав: *оп. цит.*, стр. 226-227.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

својине јесте предност у пословању те монополско понашање имаоца тих права, обзиром да она имају апсолутно правно дејство. Иако у том смислу ова права нарушавају конкуренцију на тржишту, сви правни системи овакво ограничавање конкуренције сматрају не само допуштеним, већ се она штите правним прописима, да би носиоци тих права уживали плодове свог рада у форми већег профита. Регистровани робни или услужни жигови и географске ознаке порекла, дизајн производа и сл., могу постати до те мере препознатљиви на тржишту, да сами по себи представљају начин дистинкције у том смислу да атрибути привредног друштва, као његово име, делатности и сл., постану потпуно ирелевантни и неважни, те потрошачи ни не знају које привредно друштво производи такву робу или пружа те услуге, али опет их користе и граде своје мишљење према производу, а не према привредном друштву које их производи. Такође, дешава се да се регистрацијом жига или дизајна, уједно штити и пословно име, односно одређени део пословног имена друштва имаоца права на одређени регистровани жиг или дизајн и сл.

Дакле, право индустријске својине и сви његови појавни облици у правном и привредном промету за привредно друштво које је његов носилац, могу имати вишеструки значај и више различитих функција. Од предности у пословању, дистинктивности и препознатљивости по одређеном начину производње, ознаци производа или услуге, имовинске користи која се манифестује у вишем профиту оствареном на основу поседовања и коришћења неког од права индустријске својине, до правне заштите права које пружа искључивост употребе.

Право индустријске својине се може посматрати и преко улоге државе, јер је за њега карактеристично да настаје одлуком органа управе у строго формалном поступку и да подлеже регистрацији у прописане регистре које воде посебни органи устројени од стране државе. Ту постоји и директна заинтересованост државе која преко права индустријске својине регулише друштвене односе економског искоришћавања производа људског духа у привреди и тиме подстиче

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

техничко – технолошки развој и уређује односе између правних и привредних субјеката⁴¹³.

У право индустријске својине се убрајају: патентно право, право жига, право индустријског дизајна, право заштите географске ознаке порекла и право заштите топографије интегрисаних кола (топографије полупроводничких производа)⁴¹⁴. Корени заштите интелектуалне својине у Србији сежу у XIX век, као и у већини данас развијених земаља. Краљевина Србија је једна од 11 држава (Србија, Белгија, Бразил, Шпанија, Француска, Гватемала, Италија, Холандија, Португал, Салвадор, Швајцарска) које су 20. марта 1883. године потписале Париску конвенцију о заштити индустријске својине и основале Париску унију за заштиту индустријске својине која данас окупља 173 државе.

Краљевина Србија је у XIX веку имала два закона из области индустријске својине, и то: Закон о фабричким и трговинским жиговима и Закон о заштити мустара и модела, донета 1884. године. Још пре тога, Краљевина Србија је имала у трговинским уговорима билатерално регулисана питања заштите индустријске својине: у трговинском уговору са Великом Британијом, од 7. фебруара 1880. године – заштиту индустријске својине за припаднике две земље; у трговинском уговору са Аустро-Угарском, од 6. маја 1881. године – заштиту фабричких и трговинских жигова и заштиту узорака и модела; у трговинском уговору са САД-ом, од 4. октобра 1881. године - статус најповлашћеније нације у области индустријске својине за припаднике две земље, и у трговинском уговору са Немачком, од 22. децембра 1882. године – заштиту модела, фабричких и трговинских жигова⁴¹⁵.

⁴¹³ Милић П., Димитрије: *Грађанскоправна заштита патентног права*; „Право и привреда“ бр. 11/2012, стр. 684.

⁴¹⁴ Марковић С., Слободан: *Право интелектуалне својине*; Београд, 2000., стр. 96., док је *право индустријског дизајна* додато према: Извештају о раду за 2012. годину Завода за интелектуалну својину Републике Србије, преузето са:

http://zis.gov.rs/upload/documents/pdf_sr/pdf_o_nama/GI2012%20final_web.pdf - приступљено 28.03.2014. године.

⁴¹⁵ *Неведено према*: Информатор о раду Завода за интелектуалну својину Републике Србије, стр. 10 – 11, преузето са:

http://zis.gov.rs/upload/documents/pdf_sr/pdf/Informator/2014/Informator_2014_februar.pdf - приступљено 28.03.2014. године.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

У праву САД-а, потреба заштите права индустријске својине датира из периода почетка XIX века и оквир те заштите је унет у Устав преко одредби заштите аутора и проналазача и њиховог ексклузивног права на писана дела и проналаске⁴¹⁶.

Значај права индустријске својине се огледа у њеном раном међународном регулисању, те се поред националних регистрација и заштите, две агенције из система Уједињених нација заједнички старају о тој заштити и поштовању права интелектуалне, односно индустријске својине - Светска организација за интелектуалну својину (WIPO) и Светска трговинска организација (WTO).

Почетком новог миленијума, а нарочито крајем прве деценије двадесет првог века, интелектуална својина широм света добија све већу пажњу у смерницама одрживог привредног развоја. Државе настоје да уврсте развој система интелектуалне својине међу приоритетне области, а пре свега ради унапређења и заштите сопствених иновационих и привредних потенцијала. У вези са тим, у 2011. години је усвојена Стратегија развоја интелектуалне својине у Србији за период од 2011-2015. године. Данас је интелектуална својина најскупља роба на светском тржишту. Финансијски експерти процењују да је на глобалном тржишту вредност лиценцих послова чији је предмет интелектуална својина најмање 250 милијарди долара. Воде се трговински ратови између држава због непоштовања права интелектуалне својине⁴¹⁷. Тако је, на пример у току прави рат између два светска гиганта *Apple-a* и *Samsung-a*, а тиче се обостраних тужби због кршења патената из области производње мобилних уређаја и таблета. Американци, у тужби чија је вредност 2 милијарде долара, од корејског ривала траже и 40 долара за сваки продат уређај из разлога систематског копирања патената, док корејци потражују преко 6 милиона долара. У првом степену, судија *Lusi Koh* је пресудила у корист американаца, а сада почиње друга рунда у истој судници, где ће свака страна имати по 25 сати за изношење доказа и одговора на оптужбе⁴¹⁸.

⁴¹⁶ Jentz A. Gaylord, Miller Leroy Roger, Cross B. Frank: *on. цит.*, стр. 146.

⁴¹⁷ Неведено према: Информатор о раду Завода за интелектуалну својину Републике Србије, стр. 12., преузето са: http://zis.gov.rs/upload/documents/pdf_sr/pdf/Informator/2014/Informator_2014_februar.pdf - приступљено 28.03.2014. године.

⁴¹⁸ Наведено према: <http://pressonline.rs/plus/tehno/306095/rat-se-nastavlja-apple-i-samsung-opet-na-sudu.html> – приступљено 01.04.2014. године.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Међутим, нису сви појавни облици права индустријске својине подједнако важни за предмет овог рада.

Право индустријске својине, без обзира о ком његовом облику се ради, у директној је вези са привредним друштвом које је титулар неког од њих. Притом није од значаја начин на који је стечено, да ли изворно или путем лиценце, преноса и сл. Као субјективна имовинска права, она улазе у имовину привредног друштва. Осим имовинског карактера и функције, права индустријске својине, привредном друштву, њиховом титулару, пружају низ других предности. Прва је дистинктивност у односу на сва друга привредна друштва која производе сличне или исте производе или услуге. Друга је искључивост, односно право привредног друштва да забрани трећим лицима да користе регистровано право индустријске својине (осим ознака географског порекла, када може бити више титулара дате ознаке). Трећа се тиче начина пословања и понашања у пословању. Наиме, права индустријске својине су једно од ретких изузетака када сама држава штити титулара тог права и када се он монополски понаша. Чак постоје и оправдања таквом понашању која сматрају то више него пожељним у техничко – технолошком смислу, развоју привреде и сл., те је то изузетак који крши конкуренцију, а није сам по себи противзаконит нити кажњив, већ чак и пожељан у свим правним системима. Епилог монополског понашања титулара одређеног права индустријске својине, природно види ка предностима у пословању у односу на друга привредна друштва, техничке и технолошке предности у производном процесу, ефикаснију и ефективнију производњу и боље искоришћавање расположивих ресурса и сл. Све то води ка успешнијем пословању, смањењу трошкова и максимизацији профита, као основном циљу привредног друштва, које се и оснива са лукративним циљем, где његови оснивачи очекују максималну могућу зараду. Четврта предност поседовања права индустријске својине привредном друштву пружа ближи и непосреднији контакт са крајњим потрошачима, који преко његове робе обележене специфичном ознаком, са специфичним индустријским дизајном или евентуално означеном неком од географских ознака, полазе од претпоставке квалитета, паковања, техничког решења и сл., и тиме се воде код одлуке о избору између истих производа више произвођача. Пета предност је такође повезана са

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

промотивним предностима титулара права индустријске својине, али у нешто измењеном облику. Регистри сваког права индустријске својине се сматрају јавним књигама које су доступне јавности, те свако лице може извршити увид у те регистре и информисати се о титуларима. То могу бити друга привредна друштва која планирају регистрацију права и тако се информишу о раније регистрованим правима и њиховом називу, облику, примени и сл., али могу бити и потенцијални пословни сарадници који на тај начин добијају додатне информације о пословању привредног друштва, о његовом производу који је заштићен жигом, географском ознаком, патентом и сл. На крају крајева, то могу бити и крајњи потрошачи. Како се живи у информатичком добу, где се ништа више не може замислити без интернета, *online* продаја и куповина, па и информисања тим путем, онда није немогуће замислити крајње потрошаче који проверавају добијене информације у званичним регистрима. Шеста предност титулара права индустријске својине јесте многострукост заштите свог идентитета и својих права. Наиме, поседовање неког или више права индустријске својине, привредном друштву, осим уобичајне заштите својих регистрованих атрибута, пружа и додатну заштиту пословног угледа преко заштите од свесних или несвесних радњи трећих лица. Тиме се привредна друштва штите од копирања својих производа које може чинити друго привредно друштво, незаконито стављајући жиг на копиране производе, те од могућности да трећа лица региструју сличан или исти патент, жиг, индустријски дизајн и сл. У овој заштити је садржана и посредна, али и непосредна заштита атрибута привредног друштва. Посредна заштита се огледа у заштити пословног угледа на тржишту. Непосредна заштита постоји у ситуацијама када се, на пример пословно име или неки његов део уједно региструје и као жиг којим се означавају производи или услуге које пружа то привредно друштво. Овде заштита почива на више основа. Једна се тиче саме регистрације пословног имена и њене заштите, где постоји заштита по службеној дужности, где овлашћени регистар води рачуна да се не може регистровати исто или слично пословно име другог друштва у сродној делатности. Друга врста заштите се пружа преко прописа о нелојалној конкуренцији, те преко кривичних прописа и дела против привреде. Трећа врста заштите се тиче заштите регистрованог жига и остварује се преко прописа који

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

регулишу заштићени жиг. Тако је, на пример, у једној одлуци Вишег трговинског суда из 2008. године, утврђено да се назив привредног друштва може употребити и као жиг и тада се графички представља у одређеном облику. Привредно друштво тада ужива заштиту пословног имена и на основу правног режима који се примењује на заштиту жигова, а неовлашћена употреба таквог жига под одређеним условима представља и нелојалну конкуренцију. У овом случају Суд одређује привредном друштву које има пословно име регистровано као жиг, да може у парничном поступку тужбом тражити заштиту за повреду пословног имена и ради утврђивања нелојалне конкуренције. У парничном поступку се такође истиче забрана употребе назива – имена привредног друштва које се неосновано уписало у регистар привредних субјеката. Суд је своју одлуку базирао и на чињеници очигледне могућности замене привредних друштава, односно њихових назива код просечног потрошача, а самим тим и забуна приликом куповине производа, на штету титулара жига који је уједно и његово пословно име⁴¹⁹.

У англосаксонском правном систему је такође познато регистровање пословних имена или њихових делова као жигова или *trademarks* - а. У том случају, они се означавају термином *Trade names*, и директно су повезана са делатношћу привредног друштва и са његовим пословним угледом или *goodwill* – ом⁴²⁰. Међутим, нису сва пословна имена подобна да би уједно била и жиг којим се обележавају производи или услуге. Посебно су проблематична пословна имена која у себи садрже генеричне појмове, као најлон, корнфлекс, термос, суви лед, линолеум или на енг. *nylon, cornflakes, thermos, dry ice, linoleum*. Сви ти термини су првобитно означавали пословна имена привредних друштава, да би касније ушла у опште прихваћену употребу за означавање производа, без обзира на то које привредно друштво их производи. Тако је у једној пресуди суд пословно име *Safeway* нашао као неподобно за уживање заштите и регистрацију као жиг, односно

⁴¹⁹ Наведено према: Образложењу пресуде Вишег трговинског суда, Пж. 7641/2008 од 17.10.2008. године - Преузето из правне базе програмског пакета Propis soft-a, <http://propissoft.propissoft.rs/> дана 31.03.2014. године.

⁴²⁰ Jentz A. Gaylord, Miller Leroy Roger, Cross B. Frank: *он. цит.*, стр. 153.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

*Trade name*⁴²¹. Међутим и код термина који захтевају додатна упућивања и који су врло близу тога да постану генерички појмови, суд неће дозволити другим привредним друштвима да користе таква имена и да на тај начин обману потенцијалне потрошаче⁴²².

Дакле, право индустријске својине пружа вишеструке предности својим титуларима, а све оне треба да воде ка успешнијем пословању и већем профиту, што је уједно и главни циљ сваког привредног друштва. Изградња пословног угледа јесте један процес који не настаје одједном и углавном траје одређени временски период у току ког привредна друштва више или мање доприносе његовој изградњи. Тај допринос може бити повољан, али и неповољан по само друштво. Поседовање права индустријске својине не гарантује аутоматски и боље пословање и бољи пословни углед. Понашање привредних субјеката у свакодневном пословању и у свакодневним односима са пословним партнерима и потрошачима, па и предности које пружа право индустријске својине у својој укупности доприносе изградњи пословног имица који ће привредном друштву олакшати пословање и гарантовати опстанак на тржишту. Удео у успешности, односно неуспешности одређеног привредног друштва имају и прилике које постоје на тржиштима на којима оно послује, а које не зависе од самог привредног друштва, већ од других фактора који су друштвене, политичке и сл. природе. Капиталистички начин пословања, иако више није потпуно либералан какав је првобитно био замишљен и егзистирао до првих велики финансијских поремећаја на светском нивоу, намеће правило да свако привредно друштво мора сносити последице својих пословних одлука, биле оне правилне или не у датом тренутку. У конкурентским гранама привреде, привредна друштва морају пронаћи начин на који ће се издвојити од осталих и тиме себи омогућити опстанак у тој грани, али и у правном и привредном систему уопште. Један од тих начина је свакако и

⁴²¹ Случај: *Safeway Stores v. Suburban Foods*, 130 F. Supp. 249 (E.D.Va. 1955.), *Наведено према*: Jentz A. Gaylord, Miller Leroy Roger, Cross B. Frank: *он. цит.*, стр. 153.

⁴²² *Види више*: Случај: *Coca-Cola Co. V. Koke Co. Of America*, Supreme Court of the United States, 1920., 245 U.S. 143, 41 S.Ct. 113, 65 L.Ed. 189, *Наведено према*: Jentz A. Gaylord, Miller Leroy Roger, Cross B. Frank: *он. цит.*, стр. 154.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

инвестирање у права индустријске својине која ће пружити почетну предност у односу на конкуренте и бити гарант дужем постојању и правној егзистенцији.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

III ДЕО
ПОСЛОВНО ИМЕ ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА
И ЊЕГОВ *GOODWILL*

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Привредно друштво, као самостално правно лице, одвојено од својих власника, оснива се са сврхом обављања одређене делатности и са циљем стицања добити. У моменту оснивања, оно стиче свој посебан идентитет преко елемената индивидуализације, односно преко својих атрибута који га у том иницијалном периоду одвајају од других привредних друштава, а првенствено преко свог регистрованог пословног имена. Дакле, уписом у прописани регистар, привредно друштво стиче правни субјективитет и тада има свој идентитет. Када започне своје пословање, па све до тренутка његовог брисања из регистра, друштво својим понашањем на тржишту и у правном и привредном промету гради свој пословни углед, односно *image* или имиџ. Уколико би се појам *идентитет* нашао насупрот појма *имиџ*, онда би се најкраће могло рећи да је идентитет привредног друштва оно што оно заиста јесте, а имиџ привредног друштва је оно шта друга лица доживљавају да привредно друштво јесте. Идеално постављена ситуација постоји када се пословни идентитет и пословни имиџ разликују само у оној мери која је потребна за успешно пословање, односно да пословни имиџ буде за нијансу бољи од његовог идентитета. Међутим, за разлику од идентитета, имиџ је категорија која се гради кроз један дужи период, а по правилу је много теже доћи до доброг угледа и репутације, од стицања лошег угледа који је касније тешко поправљив. Чак постоји општеприхваћено мишљење да се добра репутација гради годинама, а може изгубити у секунди⁴²³. Пословни имиџ привредног друштва би требао да стоји у директној пропорцији са његовим пословањем, односно стицањем профита, као основном циљу привредног друштва. То би другим речима значило да што је бољи пословни имиџ, то је и укупан профит привредног друштва виши, док обрнуто би значило што је пословни имиџ друштва лошији, то је лошије и његово пословање и његов профит је нижи. Међутим, претходно би, у савременим условима пословања значило и директну банализацију једне веома битне категорије, као што је

⁴²³ http://www.profitmagazin.com/izdanje/broj_6.57.html - приступљено 04.04.2014. године.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

пословни имиц, који је све осим једноставне рачунице. На добар пословни углед утиче веома велики број фактора, од којих је један део оних на које привредно друштво може утицати својим понашањем, али постоје и фактори који су апсолутно изван контроле привредног друштва, као што су привредна, економска и финансијска кретања на светском нивоу, друштвене прилике, политичка дешавања и сл. Повезаност пословног угледа са успешношћу пословања привредног друштва постоји и у наставку ће се настојати доказати. Такође, повезаност пословног угледа са пословним именом привредног друштва, са друге стране лежи управо у чињеници да се пословни имиц везује првенствено за пословно име привредног друштва. Дакле, преко анализе *goodwill*-а једног привредног друштва, може се пронаћи јасна веза и утицај пословног имена на пословање тог привредног друштва.

У фокусу овог рада ће бити они фактори на које привредно друштво може да утиче приликом изградње свог пословног угледа или како је он познат под енг. термином *goodwill*.

2. GOODWILL

Етимолошки посматрано, *goodwill* представља реч енглеског говорног подручја, која означава добру вољу, пријатељство, репутацију. Међутим, са рачуноводственог становишта, *goodwill* представља специфичан облик нематеријалне имовине, која се исказује у билансу компаније⁴²⁴. Иако се у често у литератури *goodwill* поистовећује са пословним имицом привредног друштва, то није сасвим тачно. Наиме, *goodwill* се одређује као нематеријално добро привредног друштва које зависи и које се процењује преко пословног угледа друштва и његовог пословања на тржишту⁴²⁵. Негде се овој дефиниције додаје, као веома битан фактор на основу кога се утврђује *goodwill* друштва, и повезаност

⁴²⁴ Будимир, Немања: *Билансирање гудвила*; Економија – теорија и пракса, година VII, бр. 4, стр. 71.

⁴²⁵ http://www.agr.unizg.hr/cro/o_nama/upis/doc/afz_ms_rjecnik_pojmova_definicije.pdf - приступљено 07.04.2014. године, стр. 2.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

друштва са крајњим потрошачима⁴²⁶. Дакле, на основу пословног угледа или имица се може изразити *goodwill* једног привредног друштва, што значи да је он више резултат и начин изражавања пословног угледа, а не сâм пословни углед. Како је и сâм пословни углед или имиц нематеријално добро које се не може опипати или осетити, исто као и *goodwill*, постоје тешкоће у материјалном изражавању и израчунавању и једног и другог. Када *goodwill* добије своју негативну форму, он се онда назива *badwill*. *Badwill* је нешто што може проузроковати и смањење вредности једне компаније када његови акционари, инвеститори и пословни партнери открију да је компанија учинила нешто што није у сагласности са добрим пословним обичајима нити са устаљеном пословном праксом⁴²⁷. Некада то не мора бити велики прекршај. У савременим условима је довољна и ситница која ће се интернет мрежом и на сл. начин проширити на глобалном нивоу. Тако је, на пример, интернет цин Гугл у једном месецу за само осам минута, изгубио 24 милиона долара од своје берзанске вредности и то због једног грешком превремено послатог саопштења⁴²⁸. Из овога, наравно, Гугл није неповратно изгубио, односно трансформисао свој *goodwill* у *badwill*, али се такав губитак вредности одразио на његово пословање у одређеном периоду. Оваквој ситуацији свакако доприносе и промене у комуникацији, које су промениле принципе функционисања медија, очекивања јавности, па и понашања компанија. Доминирају тзв. „кратке информације“, за брзу потрошњу и оне су главна форма глобалног информисања на интернету. Према истраживању „Вебер Шендвика“, водеће компаније света у пословима за односе са јавношћу, односно *public relations*, међу пословним лидерима, три највећа ризика за губитак репутације и доброг пословног угледа су следећи:

- 1) финансијске неправилности;
- 2) неетичко пословање и

⁴²⁶ <http://www.e-economic.co.uk/accountingsystem/glossary/goodwill> - приступљено 04.04.2014. године.

⁴²⁷ Исто.

⁴²⁸ Наведено према: <http://marketingmreza.rs/ekonomija-ugleda-kako-je-reputacija-postala-najvaznija-vrednost-kompanija/> - приступљено 04.04.2014. године.

- 3) друштвено непожељно понашање управе друштва, односно челних људи привредног друштва⁴²⁹.

Пословни углед, па самим тим и *goodwill* је неправедно, могло би се рећи запостављена категорија код проучавања привредних друштава у домаћој теорији, па самим тим и пракси. У теоријским дискусијама и уџбеницима привредног права, пословном угледу се поклања недовољно пажње, и углавном се расправе воде преко и истовремено своде на друштвено одговорно понашање, заштиту потрошача, плурализам интереса који постоји у сваком привредном друштву, законито пословање и сл. Иако су то све фактори који утичу на изградњу пословног угледа на тржишту, кроз њихово проучавање се не прави јасна паралела између њих и пословног угледа са једне стране и *goodwill* – а, као начина изражавања пословног угледа привредног друштва, са друге стране. Дакле, *goodwill*, као и пословни углед привредног друштва јесу предмет проучавања домаће теорије, али се може приговорити методологији којом се приступа њиховом проучавању.

Историјски посматрано, *goodwill* је на нивоу међународне рачуноводствене праксе почео да се регулише тек 1983. године и то доношењем Међународног рачуноводственог стандарда 22 – Пословне комбинације, а он је ступио на снагу 1985. године. Овај стандард је ревидиран неколико пута до сада⁴³⁰.

2.1. Фактори који утичу на изградњу пословног угледа и *goodwill*

Пословни углед привредног друштва је скоро подједнако важан као и сами производи које друштво производи и услуге које пружа и њихов квалитет⁴³¹. Напред је речено да оснивањем привредно друштво стиче правни субјективитет и са њим свој идентитет преко атрибута, односно специфичних карактеристика које га разликују од осталих привредних друштава на тржишту. На бази јединственог идентитета, привредно друштво гради свој пословни имиџ и углед. Како та

⁴²⁹ Исто.

⁴³⁰ Будимир, Немања: *Оп. цит.*, стр. 70.

⁴³¹ Чак 55% потрошача у Србији не би куповало робу од компанија за које сматрају да се лоше односе према сопственим радницима и животној средини и трећина испитаника увек обраћа пажњу на углед компаније чије производе намерава да купи. *Наведено према:* <http://bizlife.rs/vesti/25098-a> - приступљено 04.04.2014. године.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

изградња захтева одређено трајање и подразумева интеракцију привредног друштва са другим правним и физичким лицима, па и државом, привредно друштво свој пословни углед може градити преко више фактора који су међусобно повезани и у пракси неодвојиви. Они се могу поделити у више група:

- 1) фактори који су у вези са базичним начелима пословања привредних друштава, као што су понашање друштва у складу са правилима права конкуренције, суздржавање од понашања које представљају нелојалну конкуренцију и шпекулацију, поштовање права потрошача и корисника услуга, поштовање добрих пословних обичаја, јавност рада друштва и сл.;
- 2) фактори који се тичу инвестирања у права интелектуалне својине и уједно поштовање тих права других привредних друштава, када се начело јавности рада ублажава институтом пословне тајне којом се привредна друштва штите од радњи нелојалне конкуренције;
- 3) фактори који су у вези понашања привредног друштва према својим запосленима, односно понашање менаџмента привредног друштва и поштовање права запослених, и разрешења сукоба супротстављених интереса који постоје унутар самог друштва у виду добре интерне комуникације и сл.;
- 4) фактори који су у вези са широм друштвеном заједницом, одговорност према заштити животне средине, експлоатацији природних ресурса и сл.;
- 5) фактори који су повезани са рекламирањем производа и услуга, њиховом промоцијом путем свих постојећих медија и инвестирање у добре рекламе.

Груписање и класификација фактора који утичу на изградњу пословног угледа привредног друштва не разграничавају прецизно једну групу од друге. Међутим, за потребе овог рада, они ће се одвојено посматрати уз навођење главних тачки везивања једних са другим.

За све факторе је заједничка обавеза законитог понашања привредног друштва, док је велики број њих добровољног карактера и осим евентуалног утицаја, па и притиска јавности (бојкот производа и услуга, негативни публицитет и маркетинг извештавање и сл.), нема механизма који би могао привредно друштво натерати на такво понашање. Из тога би се могла извести још једна класификација фактора

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

који утичу на пословни углед привредног друштва на обавезне и добровољне (факултативне). Неки од набројаних фактора се састоје у чињењу, неки од њих подразумевају суздржавања од одређених радњи, а већина представља комбинацију чињења и нечињења. На пример, одговорно понашање према животној средини захтева суздржавање од радњи које загађују животну средину, али исто тако подразумева и увођење нових и иновативних технологија које ће допринети мањем загађењу или потпуном елиминисању токсичног утицаја на животну средину и сл. Фактори којима се гради пословни углед су класификовани на начин који сугерише стицање доброг пословног угледа, мада се он може стећи и у негативном смислу, односно као лош пословни углед. Његов епилог је лоше пословање, односно смањење профита друштва и на крају његов престанак и губитак правног субјективитета и иницијалног идентитета. Лош пословни углед се може стећи услед утицаја више фактора, али исто тако и услед утицаја само једног од њих. Тако на пример, сматра се да 10% америчких компанија пропадне, односно престане да постоји сваке године, у првом реду због лоших менаџерских комуникација и интерних комуникација у самој компанији⁴³².

Даље прецизирање фактора који утичу на изградњу пословног угледа привредног друштва, што се на крају изражава вредношћу његовог *goodwill* – *a*, вршиће се преко опште прихваћеног концепта друштвено одговорног понашања привредног друштва или на енгл. *Corporate Social Responsibility*, уз допуну овог института са граничним факторима који се стриктно не могу подвести под друштвено одговорно понашање, као на пример маркетиншке активности друштва и сл.

2.1.1. Друштвено одговорно понашање

Друштвено одговорно понашање, односно пословање привредних друштава је један од новијих института менаџмента, и данас се повезује са одрживим развојем читавог друштва, а посебно економије као једне од три стуба одрживог развоја, у

⁴³² Наведено према: http://www.profitmagazin.com/izdanje/broj_6.57.html - приступљено 04.04.2014. године.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

којој је садржан развој привреде⁴³³. Уколико се кретање капитала и новца представи као циклични круг који почиње и завршава се у привреди (почетак акумулације капитала, његово кретање кроз приватни и јавни сектор, затим кретање ка запосленима у тим секторима, те државном интервенцијом, прерасподела дохотка на одређене категорије људи и најзад, поновно враћање капитала и новца у привреду путем куповине роба и коришћења услуга од стране потрошача и државе), онда нема дилеме да је привреда централна и базична основа постојања модерног друштва.

Иако је друштвена одговорност компанија новији концепт, он се развијао постепено, па и вековима уназад, али више као предмет дебата филозофа и политичара, а не привредника. Тако је Конфучије још у VI веку пре Христа наглашавао да „мудар човек разуме правичност, а мали човек разуме добит“, а Теодор Рузвелт (1901. године) да „компаније морају препознати своју одговорност не само према акционарима већ и према широј друштвеној заједници“⁴³⁴. У теорији се идеје о друштвено одговорном понашању први пут срећу 1899. године у раду „Јеванђеље богатства“, *Andrew-a Carnegie*, који је први говорио о потреби компанија да помажу и унапређују друштво и окружење у коме функционишу, али осим њега у то време принципи „добročинства и старатељства“ за које се он залагао нису били прихваћени⁴³⁵. Тек у другој половини XX века, друштвено одговорно понашање компанија је почело да се развија, али и да се неки његови елементи инкорпорирају у правне прописе националног и међународног карактера. И Европска унија је својим комунитарним правом покушала да изведе дефиницију друштвене одговорности компанија, мада ни једна досадашња дефиниција није општеприхваћена. Тако комунитарно право дефинише друштвену одговорност као

⁴³³ Види више: Национална стратегија одрживог развоја Републике Србије, преузето са http://www.merz.gov.rs/sites/default/files/Национална_стратегија_одрживог_развоја_Републике_Србије.pdf – приступљено 07.04.2014. године.

⁴³⁴ Наведено према: Муминовић, Саша и Павловић, Владан: *Утицај концепта друштвено одговорног понашања на рентабилност компанија (Студија случаја групација Aquafil Италија; „Индустрија“* бр. 1/2011, стр. 22.

⁴³⁵ Наведено према: Ивановић Ђукић, Маја: *Промовисање друштвено одговорног пословања предузећа у Србији; „Социологија“* бр. 1/2011, стр. 24. преузето са <http://www.doiserbia.nb.rs/img/doi/0038-0318/2011/0038-031811010211.pdf> - приступљено 07.04.2014. године.

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

концепт којим привредна друштва интегришу интересе друштвене заједнице и природне средине у своје пословање и њихово дејство према интересним групама на добровољној основи⁴³⁶. Постоје аутори који сматрају да је друштвено одговорна компанија она која је правно одговорна, односно она која поштује легитиман национални правни поредак, док други друштвену одговорност одређују као првенствено морални захтев које друштво поставља компанијама као корелат два захтева са којима су оне већ суочене: економским (профит) и правним⁴³⁷. Оно што би се из претходних дефиниција могло извести као заједничко друштвено одговорном понашању привредних друштава јесте да оно обухвата одговорност према интересима различитих интересних група, не само власника и акционара, да обухвата одговорност према заштити животне средине, нарочито актуелној последњих деценија и, најзад, друштвена одговорност се одређује као добровољно понашање привредних друштава. Овом последњем елементу би се могла приговорити дефиниција друштвене одговорности као правне одговорности, јер уколико је нешто правном нормом прописано као обавезно понашање, са санкцијама за непоштовање дате норме, онда друштвена одговорност више није добровољни концепт. Добровољност би важила само за неке њене аспекте, али не и за све које обухвата.

У начелу, схватање друштвено одговорног понашања условљено је припадношћу гране у којој компанија послује и не важи као универзално правило за све компаније. Тако, на пример, за прехранбену индустрију наглашава се питање безбедности по здравље, за компаније из области нафтне или хемијске индустрије, друштвено одговорно понашање односи се пре свега на очување природне средине, у трговини се наглашава етичност, код компанија које су добављачи државној управи и јавним предузећима, нагласак је на етичности и јавности у раду и пословању и сл.

Концепт друштвене одговорности укључује следеће аспекте:

⁴³⁶ Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee Implementing the Partnership for Growth and Jobs :Making Europe a Pole of Excellence on Corporate Social Responsibility 2006. *Наведено према:* Арсић, Зоран: *Друштвена одговорност корпорација*; „Зборник радова Правног факултета у Новом Саду“ бр. 2/2011., стр. 46.

⁴³⁷ *Наведено према:* Муминовић, Саша и Павловић, Владан: *оп. цит.*, стр. 22.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

- 1) економске активности (иновативност, квалитет, заштиту права индустријске својине и др.);
- 2) заштиту животне средине (токсичне емисије у ваздух и воду, превенцију загађења, утицај активности привредног друштва на околину и др.);
- 3) поштовање права запослених и људских права (заштита здравља, заштита запослених, односи са локалном влашћу, социјални дијалог, контрола и референтност добављача и др.) и
- 4) етичност у пословању (поштовање добрих пословних обичаја, уздржавање од дела нелојалне конкуренције, корупција, прање новца и др.)⁴³⁸.

Привредно друштво преко свих тих аспеката друштвено одговорног пословања и понашања изграђује свој пословни углед који се изражава вредношћу *goodwill* – а. Међутим, остаје питање да ли ће привредно друштво заиста и практично користити све аспекте друштвено одговорног пословања или само неке од њих. Уколико се понови да је концепт друштвено одговорног пословања у принципу добровољан, онда се морају узети у обзир и додатни фактори који утичу да друштвено одговорно понашање привредног друштва. Прво, оно зависи од организационог облика и привредне моћи самог друштва. Полазећи од тога да је његов циљ стицање профита, у теорији је долазило до полемика које таква гледишта доводе у питање, посебно у новим економским приликама. Тако су неки страни аутори принцип да корпорације постоје искључиво зарад стицања профита, нпр. *Friedman* називали „наивним посматрањем модерне корпорације“. По њему, основну сврху стицања профита имају мања привредна друштва и приватни бизниси, док веће корпорације у форми отворених акционарских друштава имају, осим стицања профита и ширу друштвену сврху, па између осталог и обавезу друштвено одговорног понашања⁴³⁹. Друго, друштвено одговорно понашање зависи од националног законодавства и карактера правних норми које регулишу поједине области везане за друштвено одговорно понашање компанија, као и односа саме државе и евентуално пружање извесне подршке компанијама које се друштвено

⁴³⁸ Исто, стр. 22 – 23.

⁴³⁹ Наведено према: Schrader E., David: *The Corporation and Profits*; Journal of Business Ethics, Vol. 6, No. 8 (Nov., 1987), pp. 589-601 Published by: Springer Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/25071706> - приступљено 14.01.2010. године, стр. 594.;

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

одговорно понашају. На пример, најбољи пример промовисања друштвено одговорног пословања у Европи су Скандинавске земље, посебно Шведска у којој се велика пажња поклања квалитету живота људи, образовању, екологији, заштити људских права, недискриминацији, органској производњи, унапређењу друштвене заједнице и сл. Шветски модел одрживог развоја подразумева изузетно велику укљученост државе кроз покретање и финансирање различитих пројеката, применом оштрих законских прописа и веома наглашеног промовисања свих аспеката друштвено одговорног пословања. На пример, Шведска влада је, да би утицала на смањење климатских промена, уложила око 5 милијарди евра у различите пројекте и мере које подразумевају сарадњу државе, привреде и друштва. Огромна средства се издвајају за заштиту Балтичког мора које је врло загађено, затим у рационално трошење енергије и сл. Држава је покренула пројекте за замену уређаја који користе необновљиве изворе енергије, уређајима који користе биолошка горива, тако да не загађују животну средину. У овај пројекат се укључио већи број компанија, захваљујући чему је, у периоду од 1990 – 2006. године, емисија штетних гасова у земљи смањена за просечно 9%, док се друштвени бруто производ, у исто време, повећао за 44%⁴⁴⁰.

Треће, повезано са претходним, зависи од самог привредног друштва, односно његове воље да донесе одређена општа акта, која нису законски обавезна, која се тичу неких аспеката друштвено одговорног понашања, нпр. Кодекса професионалне етике, те финансирање различитих пројеката који доприносе развоју локалне заједнице⁴⁴¹ и сл.

Веза друштвено одговорног понашања и пословања привредног друштва и његовог пословног угледа у друштву и на тржишту је без дилеме велика. Томе сведоче различита истраживања спроведена у одређеним државама тржишно оријентисане привреде. Тако је, на пример утврђено да се у богатијим земљама, више од четвртине ситних инвеститора руководи друштвеним угледом компанија. Радни услови, правилна еколошка политика и складни односи са локалном заједницом

⁴⁴⁰ Ивановић Ђукић, Маја: *оп. цит.*, стр. 32.

⁴⁴¹ На пример, као што НИС ад. сваке године суфинансира, заједно са АП Војводином, пројекте који доприносе развоју локалне заједнице из различитих области, информације доступне на <http://www.nis.eu/saradnja-radi-razvoja> - приступљено 07.05.2014. године.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

(стипендирање младих, подршка локалном спорту, комуналном реду и сл.) доприносе са 49% одговарајућем имиџу компаније, а само 35% тог угледа зависи од самог производа. Са друге стране, несумљиво је да игнорисање друштвено одговорног понашања излажу компанију суду јавног мњења, а самим тим и лошем пословном угледу који са собом повлачи губитак клијената, неповерење инвеститора и пословних партнера, а епилог свега је пад вредности акција компаније. Поједине студије указују да се 3/4 потрошача опредељује за производе компанија које се друштвено одговорно понашају, уколико су цена и квалитет упоредиви. Компаније које не поштују принципе одрживог развоја, посебно уколико не поштују препоруке и водеће принципе, или чак сопствени кодекс када је у питању загађење животне средине, претерана експлоатација необновљивих ресурса или социјално неодговорно понашање, као нпр. запошљавање деце, лако се могу наћи под притиском јавности, или на удару организованих кампања за бојкот њених производа од стране потрошача⁴⁴². Тако се почетком 1990 – тих година, компанија *Nike* сусрела са јаким бојкотом потрошача, пошто су *New York Times* и други медији објавили извештај о пракси злостављања радне снаге у фабрикама добављача компаније.

Дакле, модерно пословање привредних друштава, посебно оних моћнијих захтева њихово активно понашање, не само када је реч о задовољавању њихових интереса, већ и када је реч о интересима локалне заједнице, па и ширег друштвеног концепта одрживог развоја. Такође, јавно мњење има све већа очекивања о јавној доступности информација које се тичу пословања компанија, а које су директно повезане са њиховим друштвено одговорним понашањем⁴⁴³. Сви аспекти друштвено одговорног понашању су подједнако важни, тако да селективно поштовање и испуњење само неких, може бити позитивно само на краћи рок, док дугорочно гледајући, привредна друштва морају подједнако водити рачуна о

⁴⁴² Наведено према: Муминовић, Саша и Павловић, Владан: *оп. цит.*, стр. 28.

⁴⁴³ Компаније које су биле на тзв. Црној листи 2010. године, њих тридесет, свака је имала изузетно низак ниво у транспарентности пословања, те оно није било доступно јавности. Наведено према: <http://www.divineceroline.com/life-etc/carrer-money/business-black-list-which-companies/break/rules> - приступљено 04.04.2014. године. Црна листа компанија за 2010. годину преузета са <http://www.hrotoday.com/files/CRBlackList.pdf> - приступљено 04.04.2014. године.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

сваком појединачном аспекту друштвено одговорног понашања да би стекли добар пословни углед у друштву, при чему ће и вредност њиховог *goodwill* – а бити већа.

2.1.2. Стицање пословног угледа изван друштвено одговорног понашања

Друштвено одговорно понашање привредног друштва је веома комплексно и у савременом друштву све више добија на значају, па самим тим може много утицати на пословни углед привредног друштва. Иако се условно, свака радња, било она радња чињења или нечињења, може се на овај или онај начин подвести под неки од аспеката друштвено одговорног понашања и пословања привредног друштва, постоје и алтернативни начини на основу којих привредно друштво може стећи пословни углед. Као гранични начини стицања пословног угледа, могли би се навести, на пример, пропагандне активности које служе промовисању производа које производи или услуга које пружа друштво или тзв. екстерна комуникација, затим улагање у хармонизацију интерних односа унутар самог друштва или тзв. интерна комуникација, те правовремени избор у економском инвестирању које излази из оквира друштвене одговорности и заснива се искључиво на финансијским предвиђањима, као на пример инвестирање у одређену производњу на бази процене њене исплативости и привлачности потрошачима и корисницима.

Екстерна комуникација јесте однос привредног друштва према јавности, пословним партнерима и потрошачима, која се, уколико није у вези са друштвено одговорним понашањем, своди на рекламне кампање чији је циљ упознавање трећих лица са производима или услуга друштва. Те кампање се у савременим условима врше преко свих постојећих медија и тиме могу допрети до сваког заинтересованог лица. Само осмишљавање врше поједина привредна друштва, специјализована за односе са јавношћу или врши само привредно друштво. Иако је циљ рекламирања производа и услуга придобијање потрошача, то не значи да се привредна друштва могу понашати по сопственом нахођењу, већ у оквиру законских прописа о заштити потрошача, одговорности за спецификацију производа, етичности у пословању и сл.

Интерна комуникација је посебно важна у време криза, реорганизација, отпуштања, пре и током јавних понуда и тендера, током покретања великих рекламних и комуникацијских кампања и када се лансирају нови производи. Велика је грешка ако запослени неку чињеницу из своје компаније прво сазна из новина⁴⁴⁴. Само привредно друштво, изнутра је сачињено од различитих интересних група, чији су међусобни интереси често у супротности – интереси његове управљачке структуре и власника наспрам интереса запослених, затим интереси привредног друштва (као врста општег интереса) наспрам интереса његовог персоналног супстрата⁴⁴⁵ (људи који се налазе на различитим нивоима у подели рада у привредном друштву) и сл.

Доношење правовремених пословних одлука које се тичу инвестирања у акције одређеног привредног друштва или у инвестирање у производњу за коју се процени да ће бити исплатива и сл., јесте још један начин на који привредно друштво може утицати на изградњу свог пословног угледа. Наиме, самосталност привредног друштва обезбеђује и његову самосталност у доношењу пословних одлука унутар датог законског оквира који поставља држава. Тржишна економија намеће правило да привредно друштво у потпуности сноси последице својих пословних одлука. Дакле, одлучивање о инвестирању које може донети друштву финансијску корист, уколико је правовремено и уколико се покаже као правилно, обезбеђује добит и профит који се даље може искористити за улагања у нове технологије, права индустријске својине, стручно усавршавање запослених, проширење постојеће производње и сл.

Иако, на овом месту посебно споменути, ови начини стицања пословног угледа привредног друштва се у пракси модерног пословања не могу посматрати одвојено од концепта друштвено одговорног понашања и концепта одрживог развоја. Наиме, промовисање производа мора бити у складу са законским прописима, етичким понашањем, заштитом права потрошача и сл., затим интерна комуникација се не

⁴⁴⁴ Наведено према: http://www.profitmagazin.com/izdanje/broj_6.57.html - приступљено 04.04.2014. године.

⁴⁴⁵ Види више: Дивљак, Драго: *Компаније – заштита и сукоби интереса*; Нови Сад, 2003.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

може одвојено посматрати од поштовања права запослених, поново у складу са законским прописима, али и у складу са етичким понашањем привредног друштва и најзад, пословно одлучивање се не може одвојено посматрати од инвестирања у нове, тзв. чисте технологије, заштиту животне средине, етичко понашање према пословним партнерима и сл.

2.2. Правна природа *goodwill* – а

Правну природу *goodwill* – а, веома је тешко утврдити. Већ из самог његовог дефинисања као нематеријалне вредности привредног друштва, па преко начина на који се стиче, може се наслутити сложеност овог питања. Правна природа *goodwill* – а, се може прецизно утврдити само преко његовог претходног дефинисања.

Историјски посматрано, *goodwill* се прво појавио у XIX веку, у Енглеској када је дефинисан као разлика између продајне вредности и књиговодствене вредности привредног друштва⁴⁴⁶. Још 1856. године у једној судској пресуди, наилази се на коментар који гласи: „*Веома је тешко тачно дефинисати шта се може подвести под термин goodwill. Чини се да би то могла бити специјална веза у трговини која нагони потрошаче да послују, односно купују робу или користе услуге тачно одређене компаније*“⁴⁴⁷. Током времена дефинисање *goodwill* – а је еволуирало, па се тако наилази и на дефиницију: „*Шта је goodwill? То је ствар коју је веома лако описати, а веома тешко дефинисати. То је бенефит и предност доброг имена, пословног угледа и конекција са бизнисом. То је привлачна сила која постаје обичај. То је једина ствар која у старту разликује раније основан, стари бизнис од новог*“⁴⁴⁸. Данас се *goodwill* може дефинисати на два различита начина. Један га дефинише са аспекта остатка вредности, а други са аспекта профита. Са аспекта остатка вредности *goodwill* се дефинише као разлика између продајне вредности и

⁴⁴⁶ Sudararajan, Venkatesan: *Accounting for Goodwill*; <http://www.satyameva-jayate.net/GW.htm> - приступљено 14.04.2014. године.

⁴⁴⁷ Наведено према: Gugeshashvili, Gvantsa: *Is Goodwill Synonymous with Reputation?*; стр. 127. http://www.juridicainternational.eu/public/pdf/ji_2009_1_126.pdf. – приступљено 14.04.2014. године.

⁴⁴⁸ A.W.Griffits: *Trade Mark Law and Practice*; London, 1930., стр. 1; Наведено према: Исто.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

фер, односно поштене тржишне вредности компаније и њених добара. Ова дефиниција је веома слична оним првим из XIX века.

Са аспекта профита, *goodwill* се дефинише као разлика између упоредивог профита компаније са нормалном зарадом за сличан бизнис, односно сличну делатност. Ова дефиниција укључује садашњу вредности и пројектовану будућу зарату која може бити одређена и забележена као *goodwill*. Обзиром да укључује будућу зарату, која је неизвесна, према овом концепту је веома тешко одредити вредност *goodwill* – а

449

Модерном схватању *goodwill* – а је допринела и судска пракса *Common law* правног система, која је дефинитивно стала на становиште да *goodwill* представља имовину, али су остала отворена питања везе између њега и остале имовине компаније и саме компаније⁴⁵⁰. У судској пресуди у Енглеској из 1901. године (*CIP v Muller & Co's Margarine Ltd.*), *Lord Macnaghten* је *goodwill* одредио као јединствену имовину која се састоји од више елемената, али која се не може разбити на те елементе. Они евентуално могу послужити као мера различитих аспеката *goodwill* – а, познатих као положајни *goodwill*, енг. *Site goodwill*, затим лични *goodwill*, енг. *Personal goodwill*, *goodwill* имена, енг. *Name goodwill* и монополистички *goodwill*, енг. *Monopoly goodwill*⁴⁵¹.

Положајни *goodwill* је онај аспект који повезује навику потрошача да се одлуче за куповину робе или коришћење услуга од баш тог привредног друштва, између других који производе сличну робу и врше сличне услуге.

Лични, односно персонални *goodwill* зависи од личних карактеристика особе или особа које се повезују са привредним друштвом. Овде баш те личне особине утичу на то да се потрошачи вежу за одређено привредно друштво и његове производе или услуге.

Goodwill имена повезује се са именом или угледом који поседује привредно друштво, а који опет утиче на потрошаче и привлачи их. Овај аспект *goodwill* – а

⁴⁴⁹ Sudararajan, Venkatesan: *on. цит.*

⁴⁵⁰ Tregoing, Ian: *The meaning and nature of goodwill in the tax context*; стр.124.

http://sites.thomsonreuters.com.au/journals/files/2010/10/j03_v039_ATREV_pt03_tregoing_offprint.pdf - приступљено 14.04.2014. године

⁴⁵¹ Исто, стр. 125.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

укључује име, марку или жиг, који могу бити препознати и као такви заштићени законом.

Монополски *goodwill*, као што и сам назив каже, настаје из монополског положаја који има дато привредно друштво. Као последица монополског положаја може се развити *goodwill*, а пример тога су поседовање одређених патената и искључивих лиценци⁴⁵². За разлику од енглеске судске праксе, аустралијска је стала на становиште да се *goodwill* не састоји од елемената, већ да су то уствари његови извори, или у слободном преводу, начини на које се он може стећи.

Иако је судска пракса још пре више од сто година стала на становиште да је *goodwill* имовина, данас не постоји општа сагласност ни по том питању. Немогућност да се он одвоји од осталих добара друштва уједно значи да његова правна природа није сасвим јасна. Баш због тога, многи аутори доводе у питање његову правну природу, јер је преко *goodwill* – а немогуће остварити имовинска права и сл.⁴⁵³ Он се данас више идентификује као трошак или једноставно разлика између различитих форми вредновања компаније, и најзад као извор који контролише, односно чије стицање контролише компанија од које може очекивати бенефите у будућности⁴⁵⁴.

Дакле, правна природа *goodwill* – а је сложена, много дискутована и до краја неодређена. Оно што је без дискусије, јесте да тек регистрована привредна друштва не могу имати *goodwill*, а у ком периоду га стичу након оснивања, зависи од самог привредног друштва и начина његовог пословања. Веза *goodwill* - а са профитом и добрим пословањем привредног друштва јесте очигледна, али тешко мерљива, јер није физички опипљива, а и математички се тешко може израчунати. Уколико се томе дода да он утиче на предности будућег пословања привредног друштва, могу се добити приближно конфузни оквири у којима се креће одређење *goodwill* – а и његове правне природе.

⁴⁵² Исто.

⁴⁵³ Archel, Pablo: *On the nature of goodwill and its amortisation policy effects*; стр. 11., <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.201.5316&rep=rep1&type=pdf> - приступљено 14.04.2014. године;

⁴⁵⁴ Исто.

2.3. Начини исказивања и мерења *goodwill* - a

Исказивање и мерење *goodwill* – a спада у домен економије и рачуноводства. Међутим, ради потпунијег сагледавања сложености његовог значења и правне природе, потребан је бар површни осврт на постојеће начине исказивања и мерења *goodwill* – a. Наиме, све до 2001. године, *goodwill* се у рачуноводственом смислу амортизовао. То је значило да се његова вредност смањивала годишње, када је компанија бележила губитак једнак износу смањења вредности *goodwill* – a. Након 2001. године, када је укинута његова амортизација, компаније имају обавезу да *goodwill* вреднују сваке године. То се чини тако што се мора одредити тренутна вредност будуће добити компаније и сегмената њеног пословања који су повезани са *goodwill* – ом. Уколико је вредност те добити једнака или приближно једнака вредности сегмената пословања компаније или њене имовине (укључујучи и *goodwill*), минус вредност имовине, компанија не мора да врши никакве измене⁴⁵⁵. Ако је пак тренутна вредност будуће добити мања од вредности сегмената компаније који се вреднују и имају везе са *goodwill* – ом, компанија мора мењати или смањити вредност ставке *goodwill* у финансијском извештају. Компанија не сме да има негативан *goodwill*.

Престанак амортизације *goodwill* – a јесте последица промене стандарда и регулације у овој материји, као и неслагања теорије и професионалне праксе⁴⁵⁶.

Постоје три метода процене вредности, односно мерења *goodwill* – a. То су:

- 1) метод просечног профита;
- 2) метод супер профита и
- 3) капитализациони метод.

⁴⁵⁵ Наведено према: <http://boundless.com/accounting/controlling-and-reporting-of-intangible-assets/types-of-intangible-assets/goodwill/> - приступљено 04.04.2014. године.

⁴⁵⁶ Archel, Pablo: *оп. цит.*, стр. 8.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Према методу просечног профита *goodwill* се израчунава на бази просечног профита из последњих неколико година. Просек се онда множи са тим бројем година.

***Goodwill* = просечан профит X број протеклих година за које је просечан профит израчунат.**

Постоји једино ограничење које се тиче израчунавања просечног профита. Наиме, уколико је у некој години дошло до абнормалног профита, односно абнормалних губитака, он се одузима, односно додаје нето профиту од те године. Приходи који нису оперативни, на пример приходи од инвестиција и сл., морају такође бити одузети од нето профита те године.

Ово је уједно и уобичајни и најједноставнији метод вредновања, односно израчунавања вредности *goodwill* – а.⁴⁵⁷

Према методу супер профита, *goodwill* се израчунава на бази супер профита, као добити изнад просечне. На пример, уколико је просечна зарада 20%, а инвестиција у пословање 1.000.000,00, онда је просечна добит 200.000,00. Међутим, ако се оствари добит у висини од 230.000,00, онда би супер профит био 30.000,00, односно све изнад просечног. Да би се *goodwill* израчунао, супер профит се множи са бројем протеклих година у којима је супер профит рачунат, или математички:

Просечан профит = вредност инвестиције X очекивана просечна добит/100

Супер профит = књиговодствени профит – просечан профит

***Goodwill* = супер профит X број година за који се рачунао супер профит⁴⁵⁸.**

Капитапализациони метод има своја два подметода и то капитализација просечног профита и капитализација супер профита.

⁴⁵⁷ Наведено према: <http://studyttesttime.com/about-goodwill/10-methods-of-valuation-of-goodwill> - приступљено 04.04.2014. године.

⁴⁵⁸ Исто.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Капитализацијом просечног профита *goodwill* се добија преко просечног профита, затим преко потребног капитала да се дође до просечног профита, на бази очекиване добити или преко формуле:

Капитализована вредност просечног профита = просечан профит X (100/очекивана добит)

Расположиви капитал = вредност имовине – спољни дугови, односно новчане обавезе

***Goodwill* = капитализована вредност просечног капитала – расположиви капитал**

Капитализација супер профита је слична претходној, с' тим да се овде не израчунава просечни, већ супер капитал. Другим речима, да би се добила вредност *goodwill* – *a*, супер профит се множи са очекиваном добити на основу капитала који је потребан да се добије дати супер профит или

***Goodwill* = супер профит X (100/очекивана добит)⁴⁵⁹.**

Иако израчунавање и исказивање *goodwill* – *a*, може бити посматрано и на претходно описан начин, као књиговодствени појам који се изражава у финансијским извештајима и потпада под правила која се тичу рачуноводства, за потребе овог рада је много важнији *goodwill* који је неопипљиво, нематеријално добро привредног друштва и на бази кога оно може допринети успешности свог пословања, а то би уствари био пословни углед привредног друштва.

Goodwill као нематеријално добро или имовина, али у извеном смислу и субјективно право онога ко га поседује, је веома важан аспект пословања сваког привредног друштва. У практичном смислу, његов значај долази до изражаја прво у конкурентској борби на тржишту, где владају сурове тржишне законитости и где се, да би опстало, привредно друштво мора изборити за потрошаче и кориснике својих услуга. Дакле, оно мора преко свог пословања изградити пословни углед

⁴⁵⁹ Исто.

који ће га на неки начин издвојити од других привредних друштава који производе сличну робу или пружају сличне услуге.

3. ОДНОС ПОСЛОВНОГ ИМЕНА ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА И ЊЕГОВОГ *GOODWILL* - А

Приликом оснивања свако привредно друштво има једнак пословни углед, односно налазе се на истој почетној позицији од које започиње пословање и изградња пословног угледа, односно *goodwill* – а. Изузетак од овог правила су мултинационалне компаније, које при оснивању у одређеној држави и према правилима те државе, већ имају пословни углед који је познат потрошачима и пословним партнерима. Иако има конститутивни карактер у смислу правног субјективитета и могућности пословања у датој држави, мултинационалне компаније приликом оснивања својих филијала у једној држави, преко тога преносе филијали и свој стечени пословни углед на мултинационалном нивоу. Оснивању, условно речено новог правног лица, приступају само да би задовољили правну форму и обавезу коју пред њих поставља национално законодавство те државе.

Дакле, осим мултинационалних компанија, остала привредна друштва, након оснивања могу почети са израдњом свог пословног угледа, преко неког од претходно описаних начина или више њих. Да ли ће и колико бити успешни у томе, зависи од низа фактора, као што су: економске прилике које владају на датом тржишту, друштвено – политичких прилика одређене државе за коју им је везано пословање, атрактивност изабране делатности, расположива средства за развијање пословног угледа преко друштвено одговорног пословања и различитих видова промоција којима приближавају своје производе заинтересованим лици и сл.

Најзначајнија веза између пословног угледа, односно *goodwill* – а привредног друштва и његовог пословног имена, јесте то што се пословни углед гради и везује за атрибуте привредног друштва, у првом реду за пословно име. Како је пословни углед неодвојив од привредног друштва и представља његово лично нематеријално

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

добро, које у великој мери доприноси и каснијој материјализацији у виду стицања одређене добити, он сам по себи временом постаје један од атрибута привредног друштва. Слично као што физичка лица у свакодневној комуникацији карактеришемо као добра или лоша, искусна или не, успешна или не, морална и етична у понашању или не, тако и пословни углед одређује даљу и конкретнију персонализацију и индивидуализацију привредног друштва. Док атрибути привредног друштва, које оно мора имати при самом оснивању одређују његово име, седиште, делатност, националну припадност и сл., без икаквог прејудуцирања како ће се оно понашати на тржишту, пословни углед привредног друштва чини да се у свом пословању привредно друштво окарактерише особинама према којима ће бити препознатљиво трећим лицима на сам помен његовог пословног имена, и говори баш о томе како се привредно друштво понаша у правном и привредном промету – да ли поштује и колико закон и добре пословне обичаје, потрошаче, пословне партнере и добављаче, како се опходи према својим запосленима, према животној средини, па и локалној заједници и сл. Другим речима, атрибути привредног друштва говоре како се оно зове, одакле је и чиме се бави, а његов пословни углед говори о томе на који начин се понаша, шта су му приоритети, колико је спреман на компромисе, промене, напредовање, а у извесном смислу и колико дуго ће егзистирати на датом тржишту.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

IV ДЕО
ПОСЛОВНО ИМЕ ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА
И ФИНАНСИЈСКА АНАЛИЗА ЊЕГОВОГ
ПОСЛОВАЊА

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Вођени логичким начином мишљења, долази се до закључка да се пословање привредног друштва, па и утицај пословног имена на то пословање (успешно, мање успешно или чак лоше) не може проценити без анализе пословања датог привредног друштва. Због ограничености обима овог рада и истовремене ширине пословне анализе као посебне научне дисциплине, у овом делу ће акценат бити на финансијској анализи пословања привредног друштва која представља испитивање и оцену финансијског положаја и успешности пословања привредног друштва. Такође, под успешности пословања подразумева се првенствено економски успешно пословање којим се остварују унапред дефинисани економски циљеви привредног друштва и одређени пословни успех. Међутим, ако је општепозната чињеница да је привредно друштво творевина правног система, као и његов правни субјективитет, те да се састоји од материјалног али и персоналног супстрата, да иступа на тржишту које функционише по различитим законитостима, онда је сасвим јасна комплексност како предмета истраживања овог рада, тако и прецизне анализе пословања привредног друштва.

Дакле, за једно привредно друштво се каже да успешно послује онда када је оно економски успешно. Овде се првенствено мисли на материјални супстрат који чини привредно друштво. Ипак, да би оно било окарактерисано као успешно, морају да се испуне различити услови, као што су: висока продуктивност рада која се остварује мотивисаношћу радника и управљачке структуре; затим лидерске карактеристике управљачке структуре, ефикасност пословања, која се постиже улагањем у иновативне технологије и др.; повољне укупне економске, тржишне, друштвене и политичке прилике у којима привредно друштво послује. Како све набројано спада у веома променљиве категорије, односно не постоји ниједна константа на основу које би се могла вршити тачна и прецизна анализа, економска теорија и пракса је развила неколико метода помоћу којих се може доћи до јасних показатеља успешности пословања привредних друштава. Веза између финансијске

анализе пословања привредног друштва и његовог пословног имена се може пронаћи у делу у коме се пословно име повезује са привредним друштвом као таквим. Такође, осим наведеног, пословно име има значаја и у томе колики и какав пословни углед има то привредно друштво и то је директно сразмерно његовом пословању - бољи пословни углед, који се највише и углавном препознаје преко пословног имена, утолико бољи аналитички резултат финансијске анализе пословања и обрнуто.

2. ПОЈАМ ФИНАНСИЈСКЕ АНАЛИЗЕ ПОСЛОВАЊА ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА

Укупна анализа пословања привредних друштава представља уређен и веома комплексан систем чији је основни циљ да се утврди степен успешности пословања и представља један непрекидан процес системског испитивања и оцењивања успешности, односно неуспешности пословања и унутрашњих резерви. Она се третира као управљачка функција, којом се информишу сви нивои менаџмента и други интересенти о насталој пословној ситуацији и о могућностима даљег развоја пословања⁴⁶⁰. Обзиром на то да се ради о систему за анализу целокупног пословања привредног друштва, финансијска анализа јесте један од подсистема тог сложеног и динамичког система. Стога, финансијска анализа следи из анализе ефикасности и ефективности пословних функција (производње и продаје), а има директну каузалну повезаност са употребом профита, из кога се јачају финансије, а са одлучивањем менаџмента, нарочито у домену остваривања пословне политике, раста и развоја привредног друштва⁴⁶¹.

Финансијска анализа је проистекла из анализе биланса, која је дуго времена била једина наука помоћу које се вршило квантитативно испитивање и оцена пословне успешности привредних друштава⁴⁶².

⁴⁶⁰ Малешевић, Н. Ђоко и Мирослав, С. Чавлин: *Пословна анализа*; Нови Сад, 2009., стр. 81.

⁴⁶¹ *Види више: Исто*, стр. 327-414.

⁴⁶² *Види више: Миљковић, Александар: Финансијска анализа*; Нови Сад, 2008.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Почеци коришћења неких техника финансијске анализе везују се за 30-те године прошлог века, тачније за Велику економску кризу (1929.-1933.). Проблеми одржавања ликвидности и капитала, који су се манифестовали кроз масовна банкротства компанија, били су непосредан повод за покушаје дубљег аналитичког сагледавања активности компанија. Основна идеја је била да се на тај начин добију информације о оствареним активностима и резултатима пословања привредних друштава, те да се благовремено уоче и коригују све евентуалне слабости и неусклађености у текућем пословању и да се тако избегну евентуални будући финансијски проблеми. Од тада, технике финансијске анализе су се усавршиле и данас су незаобилазан инструмент финансијског управљања. У суштини, анализа прошлих пословних догађаја је срачуната на оцену ранијих одлука у вези са управљањем пословним животом компаније и на прибављање свих обавештења релевантних за конципирање пословних одлука усмерених на одржавање и развој дате компаније у будућности⁴⁶³.

Финансијска анализа, у данашњем смислу речи, кроз еволуцију финансијских перформанси у прошлости и/или садашњости, као основе за процену будућих перспектива привредног друштва, представља спој прошлости и садашњости. У суштини, финансијска анализа нема аутономних циљева, већ су они опредељени интересима аналитичара и корисника њених резултата⁴⁶⁴.

Дакле, финансијска анализа, преко споја прошлости и садашњости, треба да пружи основне индиције о финансијским кретањима привредног друштва у будућности. Као што је напоменуто, финансијска анализа се третира као управљачка функција, те је од изузетног значаја баш за управу и менаџмент привредног друштва, који на основу ње могу да доносе одлуке о даљем пословању. Ту се преплићу материјални и персонални супстрат привредног друштва, који су у нераскидивој вези и условљени једни другим. Финансијску анализу спроводи персонални супстрат, а ради што успешнијег пословања, које води увећавању материјалног супстрата из којег се касније финансирају – персонални супстрат привредног друштва,

⁴⁶³ Ранковић, Јован: *Управљање финансијама предузећа*; Београд, 1989., стр. 174, Наведено према: <http://ekfak.kg.ac.rs/sites/default/files/nastava/Novi%20Studijski%20Programi/IV%20godina/PoslovneFina%20nsije/Predavanja/II%20Racio%20analiza%202011.pdf> - стр. 1, приступљено 30.12.2015.

⁴⁶⁴ Исто.

унапређује рад, уводе нове, иновативне технологије, улаже у маркетинг, друштвено одговорно понашање и сл. Овакве претпоставке за будуће одлучивање управе друштва, спрам резултата финансијске анализе јесу једна врста бајковитог приказа функционисања привредног друштва на тржишту. Међутим, стварно стање није толико једноставно и захтева подробне анализе. Чак је и то веома често недовољно, у ситуацији нестабилности тржишне привреде и на локалном и на глобалном нивоу, те је веома тешко са сигурношћу предвидети економска кретања.

3. ТЕОРИЈСКИ АСПЕКТИ И ОСНОВНЕ ПОСТАВКЕ ФИНАНСИЈСКЕ АНАЛИЗЕ ПОСЛОВАЊА ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА

У економској теорији постоје финансијске анализе, које говоре не само о различитим аспектима финансијског стања (положаја и финансијске структуре привредног друштва), о његовој активности у финансијској области (управљање активом и пасивом) и о његовом функционисању у финансијској области, него и анализе, које преко финансијских израза и односа сублимирано говоре о целокупној активности привредног друштва, његовом положају и развоју⁴⁶⁵.

Обзиром на то да је финансијска анализа подсистем укупне пословне анализе пословања привредног друштва, код теоријских аспеката финансијске анализе, појављује се суштинско питање дефинисања места и улоге анализе финансија и на који начин је разграничити са другим подсистемима пословне анализе⁴⁶⁶. У економској теорији се обично сматра да три најважнија подручја доминантно одређују настанак и развој финансијске анализе, и то: финансијско управљање, управљачко рачуноводство и финансијско рачуноводство⁴⁶⁷. Посматрано само са

⁴⁶⁵ Вучићевић, Душан: *Теоријски аспекти и основне поставке финансијске анализе*; Школа бизниса, бр. 2/2012, стр. 82.

⁴⁶⁶ Малешевић, Н. Ђоко и Мирослав, С. Чавлин: *Оп. цит*; стр. 327.

⁴⁶⁷ Анђелић, Драган и Јовићевић, Предраг: *Анализа финансијских извештаја и пословање предузећа*; Зборник радова Факултета за економију и инжењерски менаџмент у Новом Саду, бр. 1/2008, стр. 184.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

финансијског аспекта, анализа пословања из угла посматрања менаџера мора обухватити анализу финансијског резултата, финансијских услова, финансијске структуре и промена у финансијској структури⁴⁶⁸. Финансијска анализа је у функцији захтева за остваривање циљева и задатака финансијске политике привредног друштва. У савременим условима, финансије привредног друштва су усресређене на доношење најважнијих финансијских одлука о **инвестирању** у сврху експанзије, односно раста и развоја пословне анализе привредног друштва; затим о **финансирању**, односно прибављању извора финансирања имовине и о **дивиденди** акционарима, или о већој добити ако је реч о уделима сувласника у другом организационом облику привредног друштва⁴⁶⁹.

Финансијска анализа, у једном свом делу представља рацио анализу чија је суштина да посматра билансне позиције у простим математичким формулама. Бројни финансијско – аналитички показатељи групишу се на различите начине у зависности од тога који аспект обрађују, али и од афинитета појединих аутора и извлаче се из биланса стања, биланса успеха и биланса токова новца. Ти показатељи се могу груписати у следеће:

1. показатељи ликвидности;
2. показатељи активности, који се предузимају у циљу очувања ликвидности;
3. показатељи рентабилности и
4. показатељи финансијске структуре и финансирања⁴⁷⁰.

Сви наведени показатељи се даље могу рашчланити на још неке и сви они представљају, уствари део рацио методе, као једне од најчешће коришћених инструмената финансијске анализе, о којима ће напред бити више речи.

⁴⁶⁸ А.Р. Robson: *Essential Accounting for Menagers*; London, Cassel Publishers Ltd, 1988., р. 99. *Navedeno preма:* Анђелић, Драган и Јовићевић, Предраг: *Он. цит.*, стр.184.

⁴⁶⁹ Малешевић, Н. Ђоко и Мирослав, С. Чавлин: *Он. цит.*; стр. 328.

⁴⁷⁰ *Види више:* Вучићевић, Душан: *он.цит.*

4. МЕТОДЕ ФИНАНСИЈСКЕ АНАЛИЗЕ ПОСЛОВАЊА ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА

Једна од најчешће коришћених инструмената финансијске анализе пословања привредног друштва јесте рацио анализа. Употреба ове анализе у пословној пракси има дугу традицију. Сматра се да су кредитне институције у Сједињеним Америчким Државама у другој половини XX века у великој мери допринеле афирмацији рацио анализе, обзиром на то да су исту користиле као главни инструмент за оцену кредитног бонитета зајмотражиоца. Имајући у виду значај овог инструмента финансијске анализе, многи данас поистовећују финансијску и рацио анализу. Ипак, не треба занемаривати улогу и значај осталих метода финансијске анализе.

Осим рацио анализе, као првог корака у финансијској анализи, финансијски положај и успешност пословања предузећа може се пратити и помоћу анализе нето обртног фонда, биланса токова готовине и биланса токова финансијских средстава. Нето обртни фонд представља део дугорочног капитала који је намењен за покриће обртних средстава и приликом финансијске анализе прати се како његова висина (пожељно је да нето обрти фонд буде позитивна величина) тако и варијације истог. Анализа биланса токова готовине користи се у образложењу висине и промене рацио бројева и нето обртног фонда и у том смислу представља незаобилазни помоћни инструмент финансијске анализе. Како би се свестраније сагледала финансијска ситуација привредног друштва у анализи се често користи и биланс токова финансијских средстава, при чему се у пракси сусрећу извештаји о токовима укупних пословних средстава, обртних средстава, нето обртних средстава и ликвидних средстава. Применом рацио анализе, заједно са осталим, претходно поменути методима финансијске анализе, може се добити јасна слика о финансијском положају и успешности пословања, која истовремено представља

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

основ даљих менаџерских активности на компоновању оптималне финансијске структуре једног предузећа⁴⁷¹.

Како је овај рад и његов предмет повезан са анализом пословања, односно са финансијском анализом, али не у мери читаве обраде овог економског института, на овом месту ће се само укратко приказати рацио анализа, али у мери која је потребна да се изведу закључци применљиви у теорији и пракси примене главног предмета истраживања.

Рацио анализа представља методу финансијске анализе којом се испитује и оцењује финансијски положај и успешност пословања и то на бази сета рацио бројева. Рацио број представља количник који квантифицира однос између повезаних билансних величина или позиција, које могу да припадају активи, пасиви, расходима или приходима.

Стандарди (норме) за анализу рацио бројева:

1. анализа се врши у односу на податке из претходних периода,
2. анализа се врши у односу на планиране рацио бројеве,
3. анализа се врши у односу на податке изабране групе привредних друштава,
4. може се вршити упоређивање са подацима привредних друштава у одређеној привредној грани или групацији,
5. може се вршити анализа на основу искуства,
6. може се вршити анализа у контексту правила финансирања⁴⁷².

Дакле, рацио анализа, као метод финансијске анализе пословања привредног друштва обједињује више врста анализа, спрам различитих почетних критеријума, те на крају синтетише резултате и тиме се стиче јаснија слика о успешности пословања. Притом се користи историјски метод анализе пословања датог привредног друштва у протеклом периоду, затим упоредни метод, где се врши упоређивање пословања и пословних резултата датог привредног друштва и изабране групе привредних друштава, која припадају истој привредној грани и послују на сличан начин, на истом или сличном тржишту, као и анализирано

⁴⁷¹ Текст преузет од Националне агенције за регионални развој: *Финансијско управљање – финансијска анализа пословања предузећа.*

⁴⁷² Исто.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

привредено друштво и сл. Раније је напоменуто да анализа пословања привредног друштва, односно њени резултати, у великој мери зависе од оног ко врши саму анализу, односно да ли је она интерна или екстерна. Интерна се своди на пружање адекватних информација одговарајућих органа привредног друштва, по правилу управе, за потребе анализе, контроле, планирања, одлучивања и сл. Екстерну финансијску анализу може вршити више различитих заинтересованих корисника, од којих свако има другачије захтеве и циљеве анализе. Тако на пример, власници су заинтересовани за анализу средстава и њихових извора у привредном друштву, повериоци су заинтересовани за анализу кредитне способности привредног друштва, порески органи за добијање праве основице за опорезивање и сл.⁴⁷³.

5. УЛОГА ПОСЛОВНОГ ИМЕНА У ВРЕДНОВАЊУ ИМОВИНЕ ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА – ТЕОРИЈСКО АНАЛИТИЧКИ ПРИСТУП

У односу на све претходно речено, долази се до закључка да пословно име привредног друштва има вишестуку улогу када је у питању вредновање, како имовине привредног друштва, тако и његовог пословања. Као прва и основна улога пословног имена, јесте синергија самог бића привредног друштва са својим пословним именом. Другим речима, привредно друштво се оснива и стиче правни субјективитет под пословним именом, под којим касније послује у учествује у промету на тржишту. По истом пословном имену, дато привредно друштво стиче свој пословни углед, заједничким доприносом свог материјалног, али и персоналног супстрата. По истом пословном имену, привредно друштво се идентификује на тржишту и у правном и привредном промету, и самим тим се разликује од свих осталих привредних друштава са истом или сродном делатношћу на одређеном тржишту. Приликом финансијске анализе пословања привредног друштва која се врши од стране екстерних корисника, оно се препознаје управо

⁴⁷³ Миљковић, Александар: *Оп. цит.*; стр. 8.

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

преко његовог пословног имена и сл. Да не би све претходно речено, остало на нивоу искључиво логичких закључака, у следећем делу рада, обрађено је једно конкретно привредно друштво, које је због лошег пословног одлучивања сопственог менаџмента, па самим тим и лоше и фаличне интерне финансијске анализе пословања, стекло лош пословни углед. Поред веома рентабилне делатности којом се привредно друштво бавилу у посматраном периоду, лош пословни имиџ које је стекло, препознавао се преко пословног имена. У конкретном случају, власници се нису одлучили за промену пословног имена, већ за потпуни престанак привредног друштва. Да случај буде занимљивији, исти власници, у периоду престанка друштва, оснивају ново друштво, са истим седиштем и са истом делатношћу, али са потпуно новим пословним именом. Иако без универзалног карактера, наведено истраживање, само по себи пружа довољне информације о повезаности пословног имена са имовином привредног друштва и његовој нематеријалној правној природи, али материјално израженој кроз финансијску анализу пословања у којој пословни углед у многоме утиче на резултате анализе, посебно екстерне, кроз призму посматрања поверилаца, кредитора, потрошача, корисника услуга привредног друштва и сл.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

V ДЕО

ПРИЛОГ - ИСТРАЖИВАЊЕ

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Истраживање, дато напред у прилогу је резултат довођења предмета овог рада – утицаја пословног имена привредног друштва, у реалан однос према стварности. Први део истраживања обухвата анализу рада и праксе надлежних органа за регистрацију привредних друштава у Републици Србији, Републици Хрватској и Великој Британији, а које се тичу оснивања привредног друштва и регистравања одређеног пословног имена. Наиме, како се правило забране, односно одбијања регистрације истог или сличног имена третира у пракси, обзиром да је таква одлука препуштена слободној процени ових органа. Претходно је дато у више примера, коришћењем кључних речи у пословном имену, као што су: *Dolce, Coca – cola, Stars, Prezidet, President*, и сл. На овај начин, утицај пословног имена на пословање привредног друштва се посматра кроз почетну регистрацију и стицање правног субјективитета, односно колико су привредна друштва у самој почетној позицији дистиктивна трећим лицима и пословним сарадницима. Исто тако, овде се може поставити и питање да ли и сами оснивачи привредног друштва понекад умишљајно користе слично пословно име неке, већ постојеће компаније, са дужом традицијом пословања, која је већ препознатљива и која већ ужива добар пословни углед на тржишту, не би ли себи олакшали почетну позицију?

Други део истраживања обухвата анализу случаја привредног друштва „КРИЈАД ГРАЂЕВИНАР“ д.о.о. Нови Сад, које је основано, односно уписано у, тада судски регистар 20.08.1998. године, затим је над њим отворен стечај 2002. године, да би коначно престало да постоји 2005. године. Веза овог конкретног случаја и утицаја пословног имена на пословање привредног друштва је та, што је именовано привредно друштво престало да постоји из разлога стицања лошег пословног угледа на тржишту Новог Сада, а да је истовремено, на истој адреси, регистровано ново привредно друштво Президент, које се бави истом делатношћу. Истраживање је извршено на бази архивске грађе привредног суда, стечајног одељења у Новом Саду, односно Решења о регистрацији и Решења о отварању стечајног поступак, те

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

на основу *online* приступа Агенцији за привредне регистре, новинским чланцима, непосредним сазнањима и сл.

У прилогу је и дат приказ промене имена локалне млекаре, где је првобитно било речи (из посредних сазнања) о промени имена због захтева млекаре из Републике Хрватске која се исто зове. Међутим, када је истраживање почело, утврдило се да се не ради о промени имена у том смислу, већ о престанку постојања привредног друштва и његове форме једночланог друштва са ограниченом одговорношћу, чији је власник исти као и предузетник локалне млекаре *Домаћа млекара*, те да послују на истој адреси. Ово је утолико занимљивије, када се узме у обзир да су ти привредни субјекти, *Сирела плус доо* и сада *Домаћа млекара* ПР Нада Шијаковић, пословали неко време са истим пословним именима, односно *Сирела*.

Домашај истраживања је толики колико се све наведено у раду са теоријског становишта, могло потврдити или оповргнути датим примерима. Основни смисао истраживања јесте давање одговора на питање, односно коначно потврђивање или оповргавање хипотезе рада дате у уводу, а то је да је **правни субјективитет предуслов индивидуализације привредног друштва, али да пословно име и остала индивидуална обележја, могу пре или касније, повратно да утичу на правни субјективитет привредног друштва.**

Донекле је покушано потврђивање, односно оповргавање и споредне хипотезе дате, такође у уводу, која гласи: **да пословно име и остали битни атрибути мултинационалних компанија нису на исти начин заштићени као код националних компанија, јер не постоји један обједињени тзв. мултинационални регистар у коме би сви привредни субјекти могли видети пословна имена и остала индивидуална обележја других на светском нивоу.**

Истраживање је вршено у периоду од 1. фебруара 2014. године до 25. априла 2014. године, односно у том периоду је прикупљана документација и приступљено интернет сајтовима приказаним у наредним страницама.

ПРИЛОГ 1

Регистрација истог или сличног пословног имена

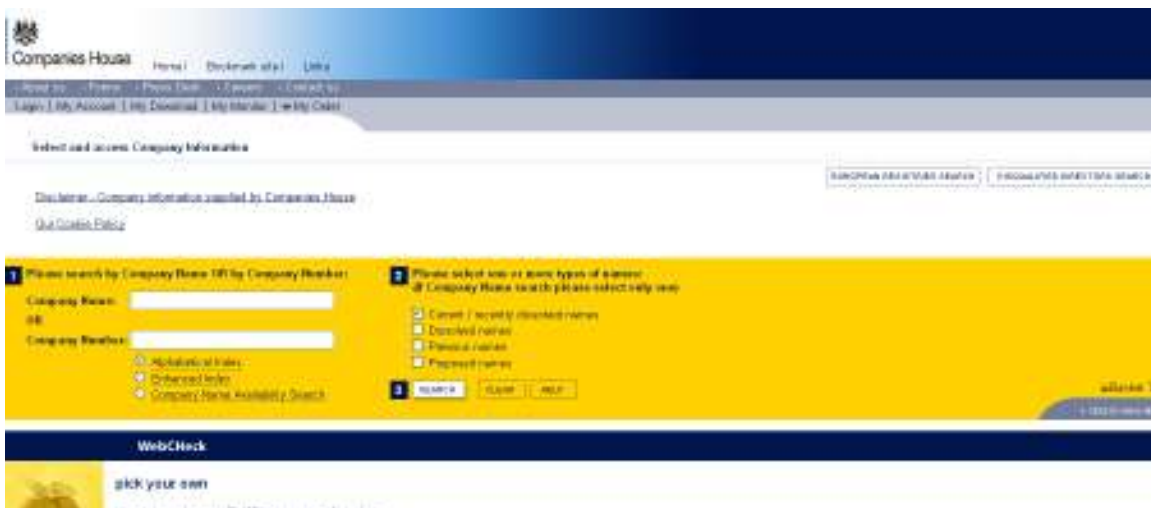
Пословно име, као једно од најважнијих атрибута привредног друштва, треба да направи дистинкцију датог привредног друштва од свих осталих, како на самом почетку пословања, при регистрацији, тако и касније у току његовог пословања и учествовања у правном промету. У складу са начелима на којима почива регулатива пословног имена, а посебно у складу са начелом искључивости, не може бити два привредна друштва са истим или сличним пословним именом. На то органи надлежни за регистрацију пазе по службеној дужности. Како не постоје јасни критеријуми који утврђују шта се сматра сличним именом, у пракси често долази до тога. Изузетак представља регулатива која постоји у Великој Британији, где се одобрава регистрација истог пословног имена, као раније регистрованог привредног друштва, уколико се поднесе доказ да оба привредна друштва припадају истој групацији, односно потребно је приложити оверену сагласност раније регистроване компаније под тим именом. Међутим, ту се не решава питање сличности, већ идентичности пословног имена. У овом делу истраживања коришћени су званични сајтови органа за регистрацију привредних субјеката у Великој Британији, Републици Србији и Републици Хрватској. Као што се напред може видети, у свим посматраним правним системима, могућа је егзистенција два или више активних привредних друштава са веома сличним, па и истим пословним именима и то на примерима кључних речи *Coca – cola, Dolce, President* и *Star*⁴⁷⁴. Треба поновити да је у Велико Британији то могуће уз доказ припадности истој групацији. Међутим, из детаљнијег погледа на регистроване податке, то није јасно забележено нити констатовано. Такође, занимљиво је да код неких привредних друштава у истој земљи, делатност није спецификована и баш тако се наводи у регистру - *Nature of business – None Supplied*.

⁴⁷⁴ У прилогу 2, је дат пример регистрованих привредних друштава под кључној речи *Prezident*.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

The screenshot shows the homepage of Companies House. At the top left is the Royal Coat of Arms and the text 'Companies House'. To the right are links for 'Text Only', 'Accessibility', and 'Cymraeg'. Below this is a search bar. A navigation menu includes 'Home', 'File Information', 'Find Information', 'Start a Company', 'Close a Company', 'Forms', 'Guidance', 'About Us', 'Our Services', 'Contact Us', and 'FAQs'. The main content area features four large tiles: 'FILE YOUR ANNUAL RETURN', 'FILE YOUR COMPANY ACCOUNTS', 'CHANGE YOUR COMPANY DETAILS', and 'FIND COMPANY INFORMATION'. Each tile includes a brief description of the service. Below these tiles are two promotional banners: 'Companies House launches Free Accounts Data Product' and 'Free accounts data', and a 'LATEST NEWS' section with a profile picture.

The screenshot shows the 'WebCheck' search interface on the Companies House website. It features a search form with fields for 'Company Name' and 'Company Number'. Below the 'Company Name' field are radio button options for 'Alphabetical order', 'Ordered from', and 'Company Name Availability Search'. To the right, there are checkboxes for 'Current / recently changed names', 'Discontinued names', 'Proposed names', and 'Proposed names'. A 'SEARCH' button is visible. The interface is set against a yellow background with numbered instructions (1 and 2) and a 'WebCheck' header.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Companies House

Home | Bookmark site | Links

» About us » Forms » Press Desk » Careers » Contact us

Login | My Account | My Download | My Monitor | My Order

Select and access Company Information

Disclaimer - Company information supplied by Companies House

[Our Cookie Policy](#)

1 Please search by Company Name OR by Company Number:

Company Name:

OR

Company Number:

Alphabetical Index
 Enhanced Index
 Company Name Availability Search

2 Please select one or more types of names:
(if Company Name search please select only one)

Current / recently dissolved names
 Dissolved names
 Previous names
 Proposed names

3

WebCheck

pick your own

Company Number	Company Name	Status	Company Number	Company Name	Status
0632660	DOUCE LIMITED		0633555	DOUCE LIMITED	
0634490	DOUCE AMORE LIMITED		0634030	DOUCE AMORE LIMITED	
0634490	DOUCE & AMARO LTD		0634490	DOUCE & AMARO LTD	
0634490	DOUCE C.C. & ASSOCIATES LTD		0634490	DOUCE C.C. & ASSOCIATES LTD	
0634490	DOUCE AND BANANA LIMITED	Dissolved	0634490	DOUCE AND BANANA LIMITED	Dissolved
0634490	DOUCE & BANANA HOLDINGS LTD	Dissolved	0634490	DOUCE & BANANA HOLDINGS LTD	Dissolved
0634490	DOUCE & CAFFE LIMITED		0634490	DOUCE & CAFFE LIMITED	
0634490	DOUCE & SADDANA UK LIMITED		0634490	DOUCE & SADDANA UK LIMITED	
0634490	DOUCE & SALATO LIMITED		0634490	DOUCE & SALATO LIMITED	
0634490	DOUCE & SALATO LTD	Dissolved	0634490	DOUCE & SALATO LTD	Dissolved
0634490	DOUCE & SALATO LIMITED		0634490	DOUCE & SALATO LIMITED	
0634490	DOUCE AHADULLA LIMITED	Dissolved	0634490	DOUCE AHADULLA LIMITED	Dissolved
0634490	DOUCE AROMA LIMITED		0634490	DOUCE AROMA LIMITED	
0634490	DOUCE D LIMITED		0634490	DOUCE D LIMITED	
0634490	DOUCE RAUFY LTD	Dissolved	0634490	DOUCE RAUFY LTD	Dissolved
0634490	DOUCE DUBA LIMITED	Dissolved	0634490	DOUCE DUBA LIMITED	Dissolved
0634490	DOUCE ROSAN LTD	Dissolved	0634490	DOUCE ROSAN LTD	Dissolved
0634490	DOUCE CAN LTD		0634490	DOUCE CAN LTD	
0634490	DOUCE CAFE PARIS LTD	Dissolved	0634490	DOUCE CAFE PARIS LTD	Dissolved
0634490	DOUCE CANI.COM LIMITED	Dissolved	0634490	DOUCE CANI.COM LIMITED	Dissolved
0634490	DOUCE CAFE LIMITED		0634490	DOUCE CAFE LIMITED	
0634490	DOUCE CLOUDS LIMITED		0634490	DOUCE CLOUDS LIMITED	
0634490	DOUCE COFFEE LTD		0634490	DOUCE COFFEE LTD	
0634490	DOUCE CHINA LTD		0634490	DOUCE CHINA LTD	
0634490	DOUCE DANIA LTD		0634490	DOUCE DANIA LTD	
0634490	DOUCE DOUCE LTD		0634490	DOUCE DOUCE LTD	
0634490	DOUCE DRACO LTD		0634490	DOUCE DRACO LTD	
0634490	DOUCE DRY CLEANERS LTD		0634490	DOUCE DRY CLEANERS LTD	
0634490	DOUCE E BANANA LIMITED	Dissolved	0634490	DOUCE E BANANA LIMITED	Dissolved
0634490	DOUCE EUGENIA SWALL THROUGH LIMITED		0634490	DOUCE EUGENIA SWALL THROUGH LIMITED	
0634490	DOUCE ENTERPRISES LIMITED	Dissolved	0634490	DOUCE ENTERPRISES LIMITED	Dissolved
0634490	DOUCE L SALATO LIMITED	Dissolved	0634490	DOUCE L SALATO LIMITED	Dissolved
0634490	DOUCE PROGRESS LIMITED		0634490	DOUCE PROGRESS LIMITED	
0634490	DOUCE EXPRESS LTD	Dissolved	0634490	DOUCE EXPRESS LTD	Dissolved
0634490	DOUCE EXPRESS LTD		0634490	DOUCE EXPRESS LTD	

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

06029584		D	DOLCE ENTERPRISES LIMITED	Dissoled
SC351839		D	DOLCE E SALATO (EDINBURGH) LTD.	Dissoled
09001561			DOLCE ESPRESSO LIMITED	
07287158		D	DOLCE EXPRESS LTD	Dissoled
07803505			DOLCEFRESCO LTD	
08790212			DOLCE GELATO LTD	
07926701			DOLCE HOTELS LIMITED	
05879292		D	DOLCE ICE LTD	Dissoled
06791042			DOLCE-IDEA-GEMELLI LIMITED	
06741475			DOLCE INVESTMENTS LTD	
SL004927		C	DOLCE INVESTMENT SP	Converted / Closed
04436512			DOLCE ITALIA LIMITED	
07263279		D	DOLCE LEGATO INTERIORS LTD	Dissoled
08214530			DOLCE LEISURE LTD	
06962306		D	DOLCE LONDON LIMITED	Dissoled
08380852			DOLCE LONDON LIMITED	
06690686			DOLCE LOUNGE LTD	
03957988		D	DOLCE MANAGEMENT LIMITED	Dissoled
05959676		D	DOLCE MARKETING & INVESTMENTS (DMI) LTD	Dissoled
07647239		D	DOLCE MASSA LTD	Dissoled

1 Please search by Company Name OR by Company Number:

Company Name:

OR

Company Number:

2 Please select one or more types of names: (If Company Name search please select only one)

Current / recently dissolved names

Dissolved names

Previous names

Proposed names

3

Alphabetical Index
 Enhanced Index
 Company Name Availability Search

Companies House

[Home](#) | [Bookmark site](#) | [Links](#)

[About us](#) | [Forms](#) | [Press Desk](#) | [Careers](#) | [Contact us](#)

[Login](#) | [My Account](#) | [My Download](#) | [My Monitor](#) | [My Order](#)

Company Details

Name & Registered Office:

DOLCE LIMITED
 5 CHARLES STREET
 LEIGH
 LANCASHIRE
 WN7 1DB
Company No. 02470662

Status: Active

Date of Incorporation: 15/02/1990

Country of Origin: United Kingdom

Company Type: Private Limited Company

Nature of Business (SIC):
 96090 - Other service activities not elsewhere classified

Accounting Reference Date: 31/08

Last Accounts Made Up To: 31/08/2013 (TOTAL EXEMPTION SMALL)

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Companies House

[Home](#) | [Bookmark site](#) | [Links](#)

[About us](#) | [Forms](#) | [Press Desk](#) | [Careers](#) | [Contact us](#)

[Login](#) | [My Account](#) | [My Download](#) | [My Monitor](#) | [My Order](#)

Company Details

Name & Registered Office:
DOLCE AMORE LIMITED
59 ETHELBERT GARDENS
ILFORD
ENGLAND
IG2 6UW
Company No. 08635868

Status: Active
Date of Incorporation: 02/08/2013
Country of Origin: United Kingdom

Company Type: Private Limited Company
Nature of Business (SIC):
None Supplied

Accounting Reference Date: 31/08
Last Accounts Made Up To: (NO ACCOUNTS FILED)

Companies House

[Home](#) | [Bookmark site](#) | [Links](#)

[About us](#) | [Forms](#) | [Press Desk](#) | [Careers](#) | [Contact us](#)

[Login](#) | [My Account](#) | [My Download](#) | [My Monitor](#) | [My Order](#)

Company Details

Name & Registered Office:
DOLCE & AMARO LTD
88 WILLESDEN LANE
BRONDESBURY
LONDON
ENGLAND
NW6 7TA
Company No. 08831690

Status: Active
Date of Incorporation: 07/01/2014
Country of Origin: United Kingdom

Company Type: Private Limited Company
Nature of Business (SIC):
None Supplied

Accounting Reference Date: 31/01

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

 Companies House Home | Bookmark site | Links
+ About us + Forms + Press Desk + Careers + Contact us
Login | My Account | My Download | My Monitor | My Order

Company Details

Name & Registered Office:
D.O.L.C.E. & ASSOCIATES LTD
c/o C/O TAXASSIST ACCOUNTANTS
175 WOKINGHAM ROAD
READING
ENGLAND
RG6 1LT
Company No. 06316400

Status: Active
Date of Incorporation: 18/07/2007
Country of Origin: United Kingdom

Company Type: Private Limited Company
Nature of Business (SIC):
62990 - Other business support service activities not elsewhere classified

Accounting Reference Date: 31/07

 Companies House Home | Bookmark site | Links
+ About us + Forms + Press Desk + Careers + Contact us
Login | My Account | My Download | My Monitor | My Order

Select and access Company Information

[Disclaimer - Company information supplied by Companies House](#)

[Our Cookie Policy](#)

1 Please search by Company Name OR by Company Number:

Company Name:

OR

Company Number:

Alphabetical Index
 Enhanced Index
 Company Name Availability Search

2 Please select one or more types of names:
(if Company Name search please select only one)

Current / recently dissolved names
 Dissolved names
 Previous names
 Proposed names

3

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

08045206				COCAP LONDON LIMITED		COCAP LONDON LIMITED
08386756				COCARANTI LIMITED		COCARANTI LIMITED
06772554				COCARBON CONSULTANTS LTD		COCARBON CONSULTANTS LTD
08666034				COCARCA LIMITED		COCARCA LIMITED
08092928				COCAR DIRECT LTD		COCAR DIRECT LTD
01388072				COCARE LIMITED		COCARE LIMITED
09531202				CO-CARE CONSULTANCY LIMITED		CO-CARE CONSULTANCY LIMITED
05995958	D			CO-CARE INVESTORS LIMITED		Disolved
08027800				COCA RESTAURANTS MANAGEMENT UNITED		COCA RESTAURANTS MANAGEMENT UNITED
03872524				COCA RESTAURANTS (UK) LIMITED		COCA RESTAURANTS (UK) LIMITED
05292497	C			CO-CARS LTD		Converted / Closed
09031432				CO-CARS LIMITED		CO-CARS LIMITED
08395031				COCAR SELECT LTD		COCAR SELECT LTD
04896072				COCASIA LIMITED		COCASIA LIMITED
07747607				COCA SECURITY SERVICES LTD		COCA SECURITY SERVICES LTD
05545637				COCATALYST LIMITED		Disolved
07442999				COCA THRUSH LIMITED		COCA THRUSH LIMITED
05061009	D			COCATOO ISLAND LIMITED		Disolved
08495414				COCCAYO LIMITED		COCCAYO LIMITED
08499020				COCC LTD		COCC LTD
07900904				COCCA LTD		COCCA LTD
07826526				COCCA COURIERS LIMITED		COCCA COURIERS LIMITED
08936963				COCC CAPITAL CORPORATION LIMITED		COCC CAPITAL CORPORATION LIMITED

<p>1 Please search by Company Name OR by Company Number:</p> <p>Company Name: <input type="text" value="coca cola"/></p> <p>OR</p> <p>Company Number: <input type="text"/></p> <p>☐ Alphabetical Index ☐ Enhanced Index</p>	<p>2 Please select one or more types of names: (If Company Name search please select only one)</p> <p>☒ Current / recently dissolved names</p> <p>☐ Disolved names</p> <p>☐ Previous names</p> <p>☐ Proposed names</p>
---	--

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Companies House

[Home](#) | [Bookmark site](#) | [Links](#)

[About us](#) | [Forms](#) | [Press Desk](#) | [Careers](#) | [Contact us](#)

[Login](#) | [My Account](#) | [My Download](#) | [My Monitor](#) | [My Order](#)

Company Details

Name & Registered Office:
COCA-COLA ENTERPRISES LIMITED
ENTERPRISES HOUSE
BAKERS ROAD
UXBRIDGE
MIDDLESEX
UB8 1EZ
Company No. 00027173

Status: Active
Date of Incorporation: 24/07/1888
Country of Origin: United Kingdom

Company Type: Private Limited Company
Nature of Business (SIC):
11070 - Manufacture of soft drinks; production of mineral waters and other bottled waters

Accounting Reference Date: 31/12
Country of Origin: United Kingdom

Company Type: Private Limited Company
Nature of Business (SIC):
11070 - Manufacture of soft drinks; production of mineral waters and other bottled waters

Accounting Reference Date: 31/12
Last Accounts Made Up To: 31/12/2012 (FULL)
Next Accounts Due: 30/09/2014
Last Return Made Up To: 31/12/2013
Next Return Due: 28/01/2015

Last Members List: 31/12/2013

Previous Names:	Previous Name
Date of change	
01/03/2000	COCA-COLA & SCHWEPPE'S BEVERAGES LIMITED
17/02/2000	COCA-COLA & SCHWEPPE'S BEVERAGES LIMITED
05/01/1987	CC SOFT DRINKS LIMITED
01/08/1984	COCA-COLA SOUTHERN BOTTLERS LIMITED

[UK Establishment Details](#)
There are no UK Establishments associated with this company.

[Overseas Company Info](#)
There are no Overseas Details associated with this company.

System Requirements

[Return to search page](#)

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Companies House

[Home](#) | [Bookmark site](#) | [Links](#)

[About us](#) | [Forms](#) | [Press Desk](#) | [Careers](#) | [Contact us](#)

[Login](#) | [My Account](#) | [My Download](#) | [My Monitor](#) | [My Order](#)

Company Details

Name & Registered Office:
COCA-COLA ENTERPRISES EUROPE LIMITED
ENTERPRISES HOUSE
BAKERS ROAD
UXBRIDGE
MIDDLESEX
UB8 1EZ
Company No. 03227459

Status: Active
Date of Incorporation: 19/07/1996

Country of Origin: United Kingdom

Company Type: Private Limited Company
Nature of Business (SIC):
70100 - Activities of head offices

Accounting Reference Date: 31/12

Status: Active
Date of Incorporation: 19/07/1996

Country of Origin: United Kingdom

Company Type: Private Limited Company
Nature of Business (SIC):
70100 - Activities of head offices

Accounting Reference Date: 31/12
Last Accounts Made Up To: 31/12/2012 (FULL)
Next Accounts Due: 30/09/2014
Last Return Made Up To: 31/12/2013
Next Return Due: 28/01/2015

Last Members List: 31/12/2013

Previous Names:	Previous Name
Date of change 11/06/1997	COCA-COLA ENTERPRISES (EUROPEAN SERVICES) LIMITED
01/10/1996	ALNERY NO. 1572 LIMITED

[UK Establishment Details](#)

There are no UK Establishments associated with this company.

[Overseas Company Info](#)

There are no Overseas Details associated with this company.

[System Requirements](#)

[Return to search page](#)

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Companies House

[Home](#) | [Bookmark site](#) | [Links](#)

[About us](#) | [Forms](#) | [Press Desk](#) | [Careers](#) | [Contact us](#)

[Login](#) | [My Account](#) | [My Download](#) | [My Monitor](#) | [My Order](#)

Company Details

Name & Registered Office:
COCA-COLA ENTERPRISES GREAT BRITAIN LIMITED
ENTERPRISES HOUSE
BAKERS ROAD
UXBRIDGE
MIDDLESEX
UB8 1EZ
Company No. 03173938

Status: Active
Date of Incorporation: 15/03/1996

Country of Origin: United Kingdom

Company Type: Private Limited Company
Nature of Business (SIC):
70100 - Activities of head offices

Accounting Reference Date: 31/12

Date of Incorporation: 15/03/1996

Country of Origin: United Kingdom

Company Type: Private Limited Company
Nature of Business (SIC):
70100 - Activities of head offices

Accounting Reference Date: 31/12
Last Accounts Made Up To: 31/12/2012 (FULL)
Next Accounts Due: 30/09/2014
Last Return Made Up To: 31/12/2013
Next Return Due: 28/01/2015

Last Members List: 31/12/2013

Previous Names:	Previous Name
Date of change 03/10/2002	COCA-COLA ENTERPRISES GREAT BRITAIN PLC
04/09/1997	BOTTLING HOLDINGS (GREAT BRITAIN) LIMITED
04/07/1996	ALNERY NO. 1563 LIMITED

[UK Establishment Details](#)

There are no UK Establishments associated with this company.

[Overseas Company Info](#)

There are no Overseas Details associated with this company.

[System Requirements](#)

[Return to search page](#)

Шќориф, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Companies House

[Home](#) | [Bookmark site](#) | [Links](#)

[About us](#) | [Forms](#) | [Press Desk](#) | [Careers](#) | [Contact us](#)

[Login](#) | [My Account](#) | [My Download](#) | [My Monitor](#) | [My Order](#)

Company Details

Name & Registered Office:
COCA-COLA HOLDINGS (UNITED KINGDOM) LIMITED
1 QUEEN CAROLINE STREET
LONDON
W6 9HQ
Company No. 01724995

Status: Active
Date of Incorporation: 19/05/1983

Country of Origin: United Kingdom

Company Type: Private Limited Company
Nature of Business (SIC):
70100 - Activities of head offices

Accounting Reference Date: 31/12
Last Accounts Made Up To: 31/12/2012 (GROUP)
Next Accounts Due: 30/09/2014

Status: Active
Date of Incorporation: 19/05/1983

Country of Origin: United Kingdom

Company Type: Private Limited Company
Nature of Business (SIC):
70100 - Activities of head offices

Accounting Reference Date: 31/12
Last Accounts Made Up To: 31/12/2012 (GROUP)
Next Accounts Due: 30/09/2014
Last Return Made Up To: 15/12/2013
Next Return Due: 12/01/2015

Last Members List: 15/12/2013

Previous Names:	Previous Name
Date of change 22/02/1985	RSL COLUMBIA HOLDING COMPANY LIMITED
17/06/1983	INTERCEDE 128 LIMITED

[UK Establishment Details](#)

There are no UK Establishments associated with this company.

[Overseas Company Info](#)

There are no Overseas Details associated with this company.

[System Requirements](#)

[Return to search page](#)

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

The screenshot shows the Companies House website interface. At the top, there is a navigation bar with the Companies House logo and links for Home, Bookmark site, and Links. Below this is a secondary navigation bar with links for About us, Forms, Press Desk, Careers, and Contact us. A third bar contains links for Login, My Account, My Download, My Monitor, and My Order.

The main content area displays search results for "COCA-COLA HOLDINGS (UNITED KINGDOM) LIMITED". It includes a heading "Select Search Results on 'COCA-COLA HOLDINGS (UNITED KINGDOM) LIMITED'" and a sub-heading "To obtain further details, click on the appropriate company number below:". Below this is a yellow search form with three numbered sections:

- 1 Please search by Company Name OR by Company Number:**
 - Company Name:
 - OR
 - Company Number:
 - Radio buttons for search options:
 - Alphabetical Index
 - Enhanced Index
 - Company Name Availability Search
- 2 Please select one or more types of names: (if Company Name search please select only one)**
 - Current / recently dissolved names
 - Dissolved names
 - Previous names
 - Proposed names
- 3**

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

07466015			STARS & CATZ (UK) LIMITED	
06238630		D	STARS & CIDARS LIMITED	Dissoled
05886605		D	STARS & CONCEPTIONS MANAGEMENT LTD.	Dissoled
07033009		D	STARS AND DEMONS LIMITED	Dissoled
06379677			STARS & DREAMS EDUCATION LTD	
05857900		D	STARS AND HEARTS LIMITED	Dissoled
05996502			STARS AND HEROES LIMITED	
05896510		D	STARS AND HEROES MEMORABILIA LIMITED	Dissoled
05999963		D	STARS AND HEROES WEB DESIGN LIMITED	Dissoled
06790072			STARSAND INVESTMENTS LIMITED	
07303912		D	STARS AND LEGENDS LIMITED	Dissoled
07997509			STARS & LEGENDS LIMITED	
06690068		D	STARS & PLAYERS MANAGEMENT LIMITED	Dissoled
07138295			STARS & RAINBOW CHILDREN'S SERVICES LIMITED	
07731636		D	STARS & ROSES LTD	Dissoled
07797981		D	STARS & BEQUINS LIMITED	Dissoled
06724685		D	STARS AND SPORTS LIMITED	Dissoled
08495209			STARS AND SPORTS LIMITED	
07262154		D	STARS & STRIPES LIMITED	Dissoled
08628446			STARS & STRIPES SPORTING GOODS LIMITED	
06981682			STARS & STRIPES STUDIOS LIMITED	
06657122		D	STARS & STRIPES UK LIMITED	Dissoled
06026195		D	STARS & STRIPES VALETING CENTRE LIMITED	Dissoled
07273296			STARS & SUN LEISURE LTD	
07337067			STARS & SUNSHINE LTD	
05404877		D	STAR SANDWICH BAR LIMITED	Dissoled
07552264		D	STAR SANDWICHES LIMITED	Dissoled

1 Please search by Company Name OR by Company Number: **2** Please select one or more types of names: (if Company Name search please select only one)

Company Name:

OR Current /recently dissoled names

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

уторак 22. април 2014

Република Србија
Агенција за привредне регистре

English

Регистар привредних субјеката - Привредна друштва

- О Регистру (Основне информације о овом Регистру)
- Претрага података (Пристап претрагама података које омогућава АПР)
- Упутства (Информације о потребној документацији за оснивање нових привредних друштава, за промену или брисање постојећих друштава и сл.)
- Упутства о успостављању са новим Законом о јавним предузећима
- Упутства о успостављању са новим Законом о привредним друштвима
- Обрасци (Електронско потписивање или преузимање регистрационих пријава и других образаца захтева)
- Примери аката друштва (одлуке, уговори и други акти)
- Напомене (Висине свих накнада за регистрацију оснивања, промена и брисања, и других услуга АПР)
- Поруке (Списак порука које издаје АПР и документације коју је потребно предати за издавање порука)
- Речник термина (Дефиниције основних појмова регистрације)

уторак 22. април 2014

Република Србија
Агенција за привредне регистре

English

Претрага података

- Претрага привредних друштава
- Претрага имена о привредану привредног сталног послова
- Претрага података о привредним регистрационим пријавама и жалбама

Претрага отаса

- Претрага отаса

Остале претраге

- Списак израђених података
- Претрага резервационе набавке У привредни

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Претрага правних лица и предузетника

Матични број:

Пословно име:

Регистар:

- Ова претрага обухвата субјекте уписане у: Регистар привредних субјеката (привредна друштва, предузетници, представништва и огранци страних привредних друштва, јавна предузећа, задруге, задружни савези), Регистар удружења, Регистар страних удружења, Регистар удружења, друштва и савеза у области спорта, Регистар задужбина и фондација, Регистар представништва страних задужбина и фондација и Регистар канора.
- Претрага се врши избором регистра и уносом матичног броја субјекта, или пословног имена или дела пословног имена субјекта претраге (најмање 3 карактера)
- Претрагу предузетника можете извршити и по имену и презимену предузетника који су обавезан део пословног имена
- Претрага удружења обухвата и претрагу представништва страних удружења
- Претрага задужбина и фондација обухвата и претрагу представништва страних задужбина и фондација

Претрага правних лица и предузетника

Матични број:

Пословно име:

Регистар:

- Ова претрага обухвата субјекте уписане у: Регистар привредних субјеката (привредна друштва, предузетници, представништва и огранци страних привредних друштва, јавна предузећа, задруге, задружни савези), Регистар удружења, Регистар страних удружења, Регистар удружења, друштва и савеза у области спорта, Регистар задужбина и фондација, Регистар представништва страних задужбина и фондација и Регистар канора.
- Претрага се врши избором регистра и уносом матичног броја субјекта, или пословног имена или дела пословног имена субјекта претраге (најмање 3 карактера)
- Претрагу предузетника можете извршити и по имену и презимену предузетника који су обавезан део пословног имена
- Претрага удружења обухвата и претрагу представништва страних удружења
- Претрага задужбина и фондација обухвата и претрагу представништва страних задужбина и фондација

Ниједан резултат не одговара изабраном критеријуму претраге

Претрага правних лица и предузетника

Матични број:

Пословно име:

Регистар:

- Ова претрага обухвата субјекте уписане у: Регистар привредних субјеката (привредна друштва, предузетници, представништва и огранци страних привредних друштва, јавна предузећа, задруге, задружни савези), Регистар удружења, Регистар страних удружења, Регистар удружења, друштва и савеза у области спорта, Регистар задужбина и фондација, Регистар представништва страних задужбина и фондација и Регистар канора.
- Претрага се врши избором регистра и уносом матичног броја субјекта, или пословног имена или дела пословног имена субјекта претраге (најмање 3 карактера)
- Претрагу предузетника можете извршити и по имену и презимену предузетника који су обавезан део пословног имена
- Претрага удружења обухвата и претрагу представништва страних удружења
- Претрага задужбина и фондација обухвата и претрагу представништва страних задужбина и фондација

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Република Србија
Агенција за привредне регистре

Претрага привредних друштава

[Назад на претрагу](#)

[Пословно име](#) | [Подаци о адресача](#) | [Пословни подаци](#) | [Законски заступници](#) | [Остали заступници](#) | [Надзорни одбор](#) | [Управни одбор](#) | [Прокурници](#) | [Чланови](#) | [Основни капитал](#) | [Огранци](#) | [Финансијски извештаји](#) | [Забележбе](#) | [Остали огласи](#) | [Огласи о ликвидацији](#) | [Документи о стечају](#) | [Објављени документи](#) | [Одлуке регистратора](#)

Основни подаци

Назив: DOLCE VITA RS
Пословно Име: PREDUZEĆE ZA TRGOVINU I USLUGE DOLCE VITA RS DOO, BEOGRAD (STARI GRAD)
Статус: Активно привредно друштво
Матични број: 17402587
Правна форма: Друштво са ограниченом одговорношћу
Седиште: Општина: Београд-Стари Град | Место: Београд-Стари Град | Улица и број: Маршала Беојановца 47/17
Датум оснивања: 20.05.2002
ПИБ: 100041051

Пословно име

Пословно име

Пословно име: PREDUZEĆE ZA TRGOVINU I USLUGE DOLCE VITA RS DOO, BEOGRAD (STARI GRAD)
Скраћено пословно име: DOLCE VITA RS DOO BEOGRAD

Преводи пословног имена

Република Србија
Агенција за привредне регистре

Претрага привредних друштава

[Назад на претрагу](#)

[Пословно име](#) | [Подаци о адресача](#) | [Пословни подаци](#) | [Законски заступници](#) | [Остали заступници](#) | [Надзорни одбор](#) | [Управни одбор](#) | [Прокурници](#) | [Чланови](#) | [Основни капитал](#) | [Огранци](#) | [Финансијски извештаји](#) | [Забележбе](#) | [Остали огласи](#) | [Огласи о ликвидацији](#) | [Документи о стечају](#) | [Објављени документи](#) | [Одлуке регистратора](#)

Основни подаци

Назив: DOLCE VITA
Пословно Име: DOLCE VITA DOO ZA TRGOVINU I USLUGE NOVI SAD
Статус: Активно привредно друштво
Матични број: 08740968
Правна форма: Друштво са ограниченом одговорношћу
Седиште: Општина: Нови Сад - град | Место: Нови Сад | Улица и број: Кисачка 62а
Датум оснивања: 11.11.2001
ПИБ: 101660718

Пословно име

Пословно име

Пословно име: DOLCE VITA DOO ZA TRGOVINU I USLUGE NOVI SAD
Скраћено пословно име: DOLCE VITA DOO NOVI SAD

Преводи пословног имена

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Претрага привредних друштава

[Назад на претрагу](#)

Пословно име | Подаци о адресама | Пословни подаци | Законски заступници | Остали заступници | Надзорни одбор | Управни одбор | Прокуристи | Чланови | Основни капитал | Гранци | Финансијски извештаји | Забележбе | Остали огласи | Огласи о ликвидацији | Документи о стечају | Објављени документи | Одлуке регистратора

Оснозни подаци
<p>Назив: DOLCE VITA SUPERIOR Пословно име: DOLCE VITA SUPERIOR DOO ZA UNUTRAŠNJU I SPOLJNU TRGOVINU I USLUGE SUBOTICA Статус: Активно привредно друштво Матични број: 20761873 Правна форма: Друштво са ограниченом одговорношћу Седиште: Општина: Суботица Место: Суботица Улица и број: Браће Радић 3 Датум оснивања: 14.09.2011 ПИБ: 107243155</p>

Пословно име

Пословно име
<p>Пословно име: DOLCE VITA SUPERIOR DOO ZA UNUTRAŠNJU I SPOLJNU TRGOVINU I USLUGE SUBOTICA Скраћено пословно име: DOLCE VITA SUPERIOR DOO SUBOTICA</p>

Преводи пословног имена

Претрага правних лица и предузетника

Матични број:

Пословно име:

Регистар:

- Ова претрага обухвата субјекте уписане у: Регистар привредних субјеката (привредна друштва, предузетници, представништва и гранци страних привредних друштава, јавна предузећа, задруге, задужбине (савези), Регистар удружења, Регистар страних удружења, Друштва и савеза у области спорта, Регистар задужбина и фондација, Регистар представништва страних задужбина и фондација и Регистар комора.
- Претрага се врши избором регистра и уписом матичног броја субјекта, или пословног имена или дела пословног имена субјекта претраге (најмање 3 карактера)
- Претрагу предузетника можете извршити и по имену и презимену предузетника који су обавезан део пословног имена
- Претрага удружења обухвата и претрагу представништва страних удружења
- Претрага задужбина и фондација обухвата и претрагу представништва страних задужбина и фондација

Тип субјекта	Матични број	Пословно име	Статус	Детаљније
Друштво са ограниченом одговорношћу	07564103	PREDUZEĆE ZA SPOLJNU I UNUTRAŠNJU TRGOVINU I TURIZAM PRESIDENT DOO BEOGRAD, KOPERNIKOVA 3	Привредно друштво обрисано из регистра	Детаљније
Друштво са ограниченом одговорношћу	17457411	LE PRESIDENT PREDUZEĆE ZA PROIZVODNJU, TRGOVINU I USLUGE DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOSĆU BEOGRAD	Активно привредно друштво	Детаљније

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Pretraga subjekata

MBS:

OB:

Naziv/Ime: Trenutno u stečaju Status subjekta:

Suf: Prikaži stalne službe

Više primjedbi, ideja i prijedloga su dobrodošli, molimo počašite ih na sudski.registar@pravosudje.hr

MINISTARSTVO PRAVOSUDIJA REPUBLIKE HRVATSKE
Sudski registar

Pretraga subjekata Ocjene Brzinski subjekti Promjena imena Upisi Vratiti prethodna

Pretraga subjekata Pretraga subjekata

MBS: OB: Naziv/Ime: Status subjekta:

Suf: Prikaži stalne službe

MBS	OIB	Općina	Tip subjekta	Naziv subjekta	Adresa subjekta	Status subjekta	Stalna služba
08028020	62220452860	Tp Zagreb	znan	OOJA-COLA DOPROJEKTO d.o.o. s ograničenom odgovornošću za usluge	Wlano,	Zagreb, Miksa Gulinca 1	
08028020	62220452860	Tp Zagreb	znan	OOJA-COLA MARKS HRVATSKA - Otvoreno društvo za posredstvo, prodaju i distribuciju restoranskih pića	Prometovano,	Zagreb, Sachssava 1	
			znan	OOJA-COLA BONGRADO HRVATSKA - Otvoreno društvo za posredstvo, prodaju i distribuciju bezalkoholnih pića	Prometovano,	Zagreb, Sachssava 1	
			znan	OOJA-COLA HIC HRVATSKA - Otvoreno društvo za posredstvo, prodaju i distribuciju bezalkoholnih pića	Wlano,	Zagreb, Sachssava 1	

1 od 1 - 4 od 4

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

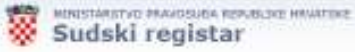

MINISTARSTVO PRAVOSUDA REPUBLIKE HRVATSKE
Sudski registar

[Pretraga subjekata](#) | [Objave](#) | [Brisani subjekti](#) | [Provjera imena](#) | [Upute](#) | [Korisnička prijava](#)

[Pretraga subjekata](#) > [Rezultati pretrage](#) > **Sudski registar - Podaci o poslovnom subjektu**

Zbirka isprava i izvadci	Podaci
<ul style="list-style-type: none"> ▸ Zbirka isprava ▸ Aktivni izvadak ▸ Djelomični aktivni izvadak ▸ Povijesni izvadak ▸ Djelomični povijesni izvadak 	<p>Nadležni sud Trgovački sud u Zagrebu</p> <p>MBS 080229250</p> <p>OIB 82229652860</p> <p>Tvrtka COCA-COLA ADRIA društvo s ograničenom odgovornošću za usluge English COCA-COLA ADRIA L.t.d. for services COCA-COLA ADRIA d.o.o. English COCA-COLA ADRIA L.t.d.</p> <p>Sjedište/adresa (Prikaži na karti) Zagreb (Grad Zagreb) Milana Sachsa 1</p>
<p>Sadržaj</p> <ul style="list-style-type: none"> ▸ Temeljni podaci <ul style="list-style-type: none"> ▸ Nadležni sud ▸ MBS ▸ OIB ▸ Tvrtka ▸ Sjedište/adresa ▸ Temeljni kapital ▸ Pravni oblik ▸ Predmet poslovanja ▸ Osnivači/članovi društva 	<p>Temeljni kapital 20 000,00 kuna</p> <p>Pravni oblik društvo s ograničenom odgovornošću</p> <p>Predmet poslovanja 74.13 Istraživanje tržišta i ispitivanje javnoga mnijenja 74.14 Savjetovanje u vezi s poslovanjem i upravljanjem 74.3 Tehničko ispitivanje i analiza 74.4 Promidžba (reklama i propaganda) * kupnja i prodaja robe * obavljanje trgovačkog posredovanja u dimenzijama i intenzitetu izdaju * marketing * ispitivanje kvalitete robe * zastupanje stranih tvrtki</p> <p>Osnivači/članovi društva SOFT DRINK SERVICES COMPANY, Sjedinjene Američke Države, Broj iz registra: H-27273, Naziv registra: Sudski registar, Nadležno tijelo: Viši sud, OIB: 760652189 Sjedinjene Američke Države, Atlanta, Georgia 30313, One Coca-Cola Plaza - jedini osnivač d.o.o.</p> <p>Osobe ovlaštene za zastupanje Clemens Brugger, OIB: 48816112594, putopisnica: P-3577650, Austrija, Austrija Slovenija, Domžale, Jakopičeva ulica 13 - član uprave - zastupa društvo zajedno s drugim članom uprave ili zajedno s prokuristom Odlukom od 28.08.2012. godine Lana Popović, OIB: 36377327701 Zagreb, Vlatka 83 - član uprave - zastupa društvo zajedno s drugim članom uprave ili zajedno s prokuristom s danom 28.08.2012. godine</p>
<p>Objave</p> <p>2. Provedba upisa od 05.08.2012. Objavljeno dana 06.09.2012. Provedba upisa promjene države upisanih</p>	

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

MINISTARSTVO PRAVOSUDA REPUBLIKE HRVATSKE
Sudski registar

Pretraga sudobnata | Objave | Brzani subjekti | Provjera imena | Upita | Korisnička prijava

Pretraga sudobnata | Rezultati pretrage | Sudski registar - Podaci s posebnim sadržajem

Zbirka isprava i izvadači

- Zbirka isprava
- Aktivni izvadač
- Djelomični aktivni izvadač
- Povijesni izvadač
- Djelomični povijesni izvadač

Sadržaj

- Temeljni podaci
- Nadležni sud
- MBS
- OIB
- Tvrtka
- Sjedištemjesto
- Temeljni kapital
- Pravni oblik
- Predmet poslovanja

Zbirka isprava i izvadači

- Zbirka isprava
- Aktivni izvadač
- Djelomični aktivni izvadač
- Povijesni izvadač
- Djelomični povijesni izvadač

Sadržaj

- Temeljni podaci
- Nadležni sud
- MBS
- OIB
- Tvrtka
- Sjedištemjesto
- Temeljni kapital
- Pravni oblik
- Predmet poslovanja
- Osnivači/članovi društva
- Nadzorni odbor
- Osobe ovlaštene za zastupanje
- Pravni adresi
- Financijska izvješća

Objave

2. Povelja upisa od 05.10.2012

Zbirka isprava i izvadači

- Zbirka isprava
- Aktivni izvadač
- Djelomični aktivni izvadač
- Povijesni izvadač
- Djelomični povijesni izvadač

Sadržaj

- Temeljni podaci
- Nadležni sud
- MBS
- OIB
- Tvrtka
- Sjedištemjesto
- Temeljni kapital
- Pravni oblik
- Predmet poslovanja
- Osnivači/članovi društva
- Osobe ovlaštene za zastupanje
- Pravni adresi
- Financijska izvješća

Objave

2. Povelja upisa od 05.10.2012

Podaci

Nadležni sud
Trgovački sud u Zagrebu

MBS
080026895

OIB
00228289289

Tvrtka
COCA-COLA HBC HRVATSKA - društvo s ograničenom odgovornošću za proizvodnju, prodaju i distribuciju bezalkoholnih pića
English COCA-COLA HBC HRVATSKA - Limited Liability Company for Production, Sale and Distribution of Nonalcoholic Beverages
COCA-COLA HBC HRVATSKA d.o.o.
English COCA-COLA HBC HRVATSKA, Ltd

Sjedište/adresa (Prikaži na karti)
Zagreb (Grad Zagreb)
Bachova 1

Temeljni kapital

231 429 400,00 kuna

Pravni oblik

društvo s ograničenom odgovornošću

Predmet poslovanja

15.89.2 Proizvodnja bezalkoholnih pića
60.24 Prijevoz robe (baruta) cestom
63.4 Djelatnosti ostalih agencija u prometu
74.4 Promidžba (reklamna i propagandna)
* međunarodno otpremništvo
* proizvodnja mineralne vode i sodejavajućih napitaka
* zastupanje inozemnih tvrtki
* trgovačko posredovanje na domaćem i inozemnom tržištu
* kupnja i prodaja robe
* proizvodnja destiliranih alkoholnih pića
* proizvodnja piva
* proizvodnja, promet, prerada grožđa za vino (osim prerade u sok od grožđa i koncentrirani sok od grožđa)
* proizvodnja i promet vina i drugih proizvoda od grožđa i vina
* destilacija i promet vina i drugih proizvoda od grožđa i vina
* proizvodnja i promet svih vina i drugih proizvoda od bacičnih vina

Osnivači/članovi društva

CC BEVERAGES HOLDINGS II B.V., Nizozemska, Broj u registru: 33298456, Nadzorni registar: Trgovački registar, Nadležno tijelo: Trgovačka komora za Amsterdam Nizozemska, 1043 EW Amsterdam, Jandaweg 12, Telefon: 8
- jedini osnivač d.o.o.

Nadzorni odbor

John Earl Brady, OIB: 04720723285, putnikova: 71193062, SAD, Sjedinjena Američka Država
Austrija, Beč, Johannesgasse 18/II

- član nadzornog odbora
- povelja o imenovanju odbora od 19.08.2012. godine

Sudski registar - Sudobnata, OIB: 00220002222
Trgovački sud u Zagrebu

- član nadzornog odbora
- povelja o imenovanju odbora od 13.08.2012. godine

Osobe ovlaštene za zastupanje

Službeni zastupnik: Društvo, OIB: 00000131887, jačanja: 10022895, Valovnjača, Povelja upisa: Zagreb, Broj upisa: 00010001001
- članovi

- članovi o imenovanju odbora od 19.08.2012.

Pravni adresi

Pravni oblik:
- društvo s ograničenom odgovornošću

Financijski adresi:
- računski broj: Hrvatska od 03.10.2009. godine računski broj je posredni račun društva s ograničenom odgovornošću

Bankovni adresi:
- računski broj: Hrvatska od 03.10.2009. godine računski broj je posredni račun društva s ograničenom odgovornošću

Bankovni adresi:
- računski broj: Hrvatska od 03.10.2009. godine računski broj je posredni račun društva s ograničenom odgovornošću

Bankovni adresi:
- računski broj: Hrvatska od 03.10.2009. godine računski broj je posredni račun društva s ograničenom odgovornošću

Bankovni adresi:
- računski broj: Hrvatska od 03.10.2009. godine računski broj je posredni račun društva s ograničenom odgovornošću

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

- * pripremanje i usluživanje pica i napitaka
- * pružanje usluga smještaja
- * pripremanje hrane za potrošnju na drugom mjestu sa ili bez usluživanja (u prijevoznom sredstvu, na priredbama i sl.) i opskrba tom hranom (caterin
- * proizvodnja sokova od voća i povrća
- * proizvodnja mliječnih proizvoda
- * proizvodnja pekarskih i brašnastih proizvoda te kolača
- * proizvodnja kaka, čokoladnih i bombonskih proizvoda
- * proizvodnja dodataka prehrani
- * proizvodnja homogenizirane i gotove dijetetske hrane
- * proizvodnja sladoleda
- * kupnja i prodaja robe
- * obavljanje trgovačkog posredovanja na domaćem i inozemnom tržištu
- * zastupanje inozemnih tvrtki
- * istraživanje tržišta i ispitivanje javnog mnijenja
- * savjetovanje u vezi s poslovanjem i upravljanjem
- * promidžba (reklama i propaganda)
- * turističke usluge u nautičkom turizmu
- * turističke usluge u ostalim oblicima turističke ponude
- * ostale turističke usluge
- * turističke usluge koje uključuju športsko-rekreativne ili pustolovne aktivnosti
- * pružanje usluga informacijskog društva
- * skladištenje robe
- * djelatnost otpremništva
- * djelatnosti javnoga prijevoza putnika i tereta u domaćem i međunarodnom cestovnom prometu
- * prijevoz za vlastite potrebe
- * projektiranje, građenje, uporaba i uklanjanje građevina
- * nadzor nad gradnjom
- * stručni poslovi prostornog uređenja
- * posredovanje u prometu nekretnina
- * poslovanje nekretninama
- * poslovi upravljanja nekretninom i održavanje nekretnina

Osnivači/članovi društva

Dubravka Musa, OIB: 91990910549
Zagreb, Lanište 1/C
- jedini osnivač d.o.o.

Osobe ovlaštene za zastupanje

Dubravka Musa, OIB: 91990910549
Zagreb, Lanište 1/C
- direktor

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

The screenshot shows the 'Sudski registar' (Court Register) website. At the top, there is a search bar with 'DOLCE VITA' entered. Below the search bar, a table lists search results. The table has columns for MBS, OIB, Sud, Ime, and Adresa. The results show several entries for 'DOLCE VITA' in Zagreb, including 'DOLCE VITA d.o.o. za ugostiteljstvo i trgovinu' and 'DOLCE VITA d.o.o. za ugostiteljstvo i trgovinu'.

MBS	OIB	Sud	Ime	Adresa	Državljanstvo	Adresa
88021434	080904695	Trgovački sud u Zagrebu	DOLCE VITA d.o.o. za ugostiteljstvo i trgovinu	Sesvete (Grad Zagreb) Kašinska 12 A	HRVATSKA	010, Ory 14
88021434	080904695	Trgovački sud u Zagrebu	DOLCE VITA d.o.o. za ugostiteljstvo i trgovinu	Sesvete (Grad Zagreb) Kašinska 12 A	HRVATSKA	010, Ory 14
88021434	080904695	Trgovački sud u Zagrebu	DOLCE VITA d.o.o. za ugostiteljstvo i trgovinu	Sesvete (Grad Zagreb) Kašinska 12 A	HRVATSKA	010, Ory 14
88021434	080904695	Trgovački sud u Zagrebu	DOLCE VITA d.o.o. za ugostiteljstvo i trgovinu	Sesvete (Grad Zagreb) Kašinska 12 A	HRVATSKA	010, Ory 14

Podaci

Nadležni sud
Trgovački sud u Zagrebu

MBS
080904695

OIB
90825114225

Tvrtka
DOLCE VITA j.d.o.o. za ugostiteljstvo i trgovinu
DOLCE VITA j.d.o.o.

Sjedište/adresa (Prikaži na karti)
Sesvete (Grad Zagreb)
Kašinska 12 A

Temeljni kapital
10,00 kuna

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Pravni oblik

jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću

Predmet poslovanja

- * pripremanje hrane i pružanje usluga prehrane
- * pripremanje i usluživanje pića i napitaka
- * pružanje usluga smještaja
- * pripremanje hrane za potrošnju na drugom mjestu sa ili bez usluživanja (u prijevaznom sredstvu, na priredbama i sl.) i opskrba tom hranom (catering)
- * kupnja i prodaja robe
- * pružanje usluga u trgovini
- * obavljanje trgovačkog posredovanja na domaćem i inozemnom tržištu
- * zastupanje inozemnih brodi
- * usluga informacijskog društva
- * iznajmljivanje automobila
- * promidžba (reklama i propaganda)
- * djelatnosti istraživanja tržišta i ispitivanja javnog mišljenja
- * djelatnost javnoga cestovnog prijevoza putnika ili tereta u unutarnjem cestovnom prometu
- * prijevoz putnika u unutarnjem cestovnom prometu
- * djelatnosti pružanja kolodvorskih usluga u autobusnom prometu
- * javni prijevoz putnika u međunarodnom linijskom cestovnom prometu
- * prijevoz tereta u unutarnjem i međunarodnom cestovnom prometu
- * agencijske djelatnosti u cestovnom prometu
- * prijevoz za vlastite potrebe
- * projektiranje i građenje građevina te stručni nadzor građenja
- * energetska certifikacije, energetska pregled zgrada i radovi pregled sustava grijanja i sustava hlađenja ili klimatizacije u zgradi
- * posredovanje u prometu nekretnina
- * poslovanje nekretninama
- * fitneske usluge i usluge ulepšavanja
- * djelatnosti za njegu i održavanje tijela
- * proizvodnja kruha, peckva, testenine i kolače

Osnivači/članovi društva

Mario Galioš, OIB: 21513515737
Sesvete, Kašinska 12 A
- jedini osnivač j.d.o.o.

Osobe ovlaštene za zastupanje

Mario Galioš, OIB: 21513515737
Sesvete, Kašinska 12/A
- direktor

Pretraga subjekata Objave Brisani subjekti Provjera imena Upute Konsultiraj prijave

Pretraga subjekata > Rezultati pretrage

MBS: Naziv/ime: Približno počinje s: zbroj: Trenutno u stečaju Status subjekta: -94-

OIB: Sud: -Sa trgovački sudovi- Prikaži stalne službe Pretraži Ponisti

MBS	OIB	Sud	Status	Naziv/ime subjekta	Status načas	Adresa
070074295	28063072933	TS Varaždin	Aktivan	STARS društvo s ograničenom odgovornošću za trgovinu i usluge	Aktivno	Macinac, Glama 17
010069744	41066004878	TS Varaždin	Aktivan	STARS zadruga za trgovinu i usluge	Aktivno	Burdevac, Škurdjera 80
080645888	03420272752	TS Zagreb	Aktivan	StarStore Logistics Solutions društvo s ograničenom odgovornošću za trgovinu i usluge	Aktivno	Zagreb, Kruge 48

redak 1 - 3 od 3

ПРИЛОГ 2

Случај „КРИЈАД ГРАЂЕВИНАР“ д.о.о. Нови Сад

Овај конкретан случај, односно прилог је у најтешњој вези са постављеном хипотезом рада, јер се на основу логичког размишљања и може доћи до закључака који хипотезу рада потврђују. Наиме, овде један правни субјект, Кријад грађевинар д.о.о. који обавља изузетно атрактивну и уносну делатност у то време на територији Новог Сада, а упркос томе 2002. године подноси предлог за отварање стечаја из разлога промена околности на тржишту и опредељења власника да привредно друштво престане да постоји. Претходно не би била нимало занимљива правна ситуација да није, у време престанка рада тог правног субјекта, било познато међу онима који се баве прометом некретнина, да је именовани привредни субјект стекао лош пословни углед након изградње стамбене зграде у Валентина Водника бр. 19, у Новом Саду, где је пробијена спратност за чак три спрата, од дозвољене по урбанистичким условима. И након тога, предлог за стечај би био природни след догађаја и епилог лоших пословних одлука и сл., да врло брзо након тога, а судећи по регистарским подацима АПР –а, чак и пре, 2001. године, није основано ново привредно друштво, са истим седиштем, идентичном делатношћу, власником који се такође презива Бошњак, али са другачијим пословним именом друштва – Президент доо за грађевинарство и трговину. Дакле, овде се ради о престанку правног субјективитета једног привредног друштва и оснивању новог, са свим истим атрибутима, схваћеним у ужем смислу, осим пословног имена.

Конкретно, Кријад грађевинар д.о.о. Нови Сад, чија је основна делатност била изградња и инвестирање изградње стамбених и стамбено – пословних објеката, пословало је на територији Новог Сада и основано је 1998. године. У то време је управо и почео процват новоградње у Новом Саду, као и продаја и промет некретнина. Истовремено, тада је било могуће, али и уобичајно градити објекте који се нису уклапали у одобрења за изградњу, те је често долазило до тзв. пробијања спратности и накнадне легализације таквих објеката и сл. Седиште Кријад грађевинара је било на адреси Јеврејска бр. 23 у Новом Саду, а власник је

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

био Владо Бошњак из Новог Сада, а директор Бранко Бошњак. Стечајни поступак Кријад грађевинара доо, је закључен тек 2005. године. Овде се, на основу непосредних сазнања, као и општепознате ситуације међу онима који се баве прометом некретнина у Новом Саду у то време, може условно закључити, да су атрибути привредног друштва, или Кријад грађевинара доо, посебно његово пословно име, деловали повратно на његов правни субјективитет, што је резултирало његовим коначним престанком. Ово се може поткрепити чињеницом, да је привредно друштво Президент доо за грађевинарство и трговину Нови Сад, са потпуно истим атрибутима, осим пословног имена, наставило веома добро да послује у потпуно истој бранши, са истим власником – Бошњак Владом. Дакле, овде пословно име није само по себи директно утицало на то да привредно друштво престане да постоји. Оно је лоше пословало и због тога је покренут стечајни поступак. Али, логички се изводи јасан закључак да је лоше пословање привредног друштва препознавано баш преко његовог пословног имена.

Напред се налази скенирана документација на основу које су изнети претходни закључци. Такође, прилоком претраге у АПР-у, која се тиче претраге преко пословног имена дошло се до података да под пословним именом, односно именима где реч Президент, представља кључни појам, егзистира више привредних друштава, па се и овде може поставити питање критеријума сличности пословног имена. Наиме, да ли је Президент слично са пословним именом Президент еко или Президент инвест? Што се забуне на тржишту тиче, до ње неће доћи, јер је оснивач Президент еко, управо Президент, а оснивач Президент инвеста је Јегдић Иван, али је законски заступник Бошњак Немања, привредно друштво има исто седиште, Јеврејска бр. 23 у Новом Саду, те се да претпоставити да ова привредна друштва имају међусобне везе. Остаје питање да ли се законске одредбе које се тичу истог или сличног пословног имена односе на само два привредна друштва, са различитим власницима или се односе и на она чији су оснивачи, власници или сувласници иста правна или физичка лица? Зар није опште прихваћено да привредно друштво, након стицања правног субјективитета започиње „засебан правни живот“ који се разликује од воље његових оснивача, те она као посебни правни субјекти, треба да имају и атрибуте који се разликују од свих других

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

привредних друштава, па и оних који имају исте власнике или од оних који су их основали?

krijad gradjevinar novi sad

Web Images Videos More Search tools

10 results (0.24 seconds)

ekapija - Profil firme - KRIJAD GRAEVINAR NOVI SAD

www.ekapija.com/.../KRIJAD-GRAEVINAR-NOVI-S... Translate this page
potpuni naziv, KRIJAD GRAĐEVINAR DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ... ZA
GRAĐEVINARSTVO, TRGOVINU, PROIZVODNJU I USLUGE NOVI SAD U STEČAJU ...

2 - Biznis mapa Srbije

www.srbijamap.com/pretraga.php?=&... Translate this page
KRIJAD GRAĐEVINAR DOO ZA GRAĐEVINARSTVO I IZVOĐENJE ZAVRŠNIH GRA.
021/612 657. Novi Sad, JEVREJSKA 23 ...

153 - Biznis mapa Srbije

www.srbijamap.com/pretraga.php?&...novisad... Translate this page
Novi Sad, PETRA DRAPŠINA 53 ... Novi Sad, BRAĆE POPOVIĆ 12 ... KRIJAD
GRAĐEVINAR DOO ZA GRAĐEVINARSTVO I IZVOĐENJE ZAVRŠNIH GRA.

GRAĐEVINAR NS - Industrijska bb, 21000 Novi Sad, Srbija ...

www.nadji.info/rs/gradjevinar-ns...novi-sad/ve31008/ Translate this page
Tip mesta: Građevinarstvo i skladištenje, Proizvodnja i veleprodaja, Ostalo. Informacije:
Mesto, Naziv, Delatnosti, Adresa, Mapa, Fotografije, Kontakt, Telefon, ...

Zoned Građevinar - Apart hotel & Spa Zoned

www.apart-hotel-novi-sad.com/gradjevinar.html Translate this page

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Utorak, 22. april 2014. Vremenska prognoza Vreme Beograd

Ugradite vodokotlić i zaboravite na njega.

[Naslovna](#) | [Tenderi](#) | **[Firme](#)** | [Ko je ko](#) | [Događaji](#) | [Poslovni saveti & ideje](#) | [Posle posla](#)

[Katalog firmi](#) | [Nove menadžerske pozicije](#) | [Filantropi](#)

Profil firme

KRIJAD GRAEVINAR NOVI SAD

potpuni naziv	KRIJAD GRADEVINAR DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU ZA GRAEVINARSTVO, TRGOVINU, PROIZVODNJU I USLUGE NOVI SAD U STEČAJU	<p>Više detalja u rubrikama</p> <p>Detaljnije informacije</p> <ul style="list-style-type: none"> Iz kataloga roba i usluga CPV kodovi
adresa	JEVREJSKA 23	
mesto	21000 Novi Sad	
odgovorno lice	[samo za registrovane korisnike]	
telefon	[samo za registrovane korisnike]	
fax	[samo za registrovane korisnike]	
oblik svojine	[samo za registrovane korisnike]	
matični broj	[samo za registrovane korisnike]	
PIB	[samo za registrovane korisnike]	
pretežna delatnost	[samo za registrovane korisnike]	
bonitetna ocena	[samo za registrovane korisnike]	

Početna strana | Mapa sveta | Stara mapa BiH | Setnovi

[Informacije](#) | [Nagrade](#) | [Marketing](#) | [Usluge](#) | [Vesti](#) | [kontakt](#) | [Ulaz za firme](#)

Odebelite grad ☐	građevinarstvo
Delatnost ☐	Pojmovi za pretragu
Oblast rada ☐	<input type="button" value="Traži >>"/>

Rezultati pretrage: Pronađeno 39 od 26512

Strane **1** 2

KREMEN DOO ZA PROIZVODNJU I GRADEVINARSTVO
Novi Sad, 021/503 993

KRIJAD GRADEVINAR DOO ZA GRADEVINARSTVO I IZVOĐENJE ZAVRŠNIH GRA
021/612 657
Novi Sad, JEVREJSKA 23

Postavite Vašu firmu na Stari mapu Srbije > Kliknite ovde <

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Фирма и седиште субјекта уписа		"KRIJAD GRADJEVINAR" друштво са ограниченом одговорношћу за градјевинарство, трговину, производњу и услуге Нови Сад Седиште: Нови Сад, Јеврејска 23.		Регистарски лист број	1
Број регистарског уписа регистарског суда и његово седиште		20235 Нови Сад			
Датум уписа	Основа и број решења	број уписа	Назив суда		
20.08.1998	FI.3274/98		PRIVREDN ^I SUD NOVI SAD		
1. Фирма и седиште субјекта уписа и његов матични број					
"KRIJAD GRADJEVINAR" друштво са ограниченом одговорношћу за градјевинарство, трговину, производњу и услуге Нови Сад Скраћени назив: "KRIJAD GRADJEVINAR" д.о.о. Нови Сад Седиште: Нови Сад, Јеврејска 23.					
2. Овлашћење субјекта уписа у правном промету					
У правном промету са трећим лицима друштво иступа у своје име и за свој рачун.					
3. Врста и обим одговорности за обавезе субјекта уписа у правном промету и врста и обим одговорности за обавезе других субјеката					
У правном промету са трећим лицима за своје обавезе друштво одговара целокупном својом имовином.					
4. Одговорност оснивача за обавезе субјекта уписа					
		Fotokopiranje je izvršeno u ovom sudu i ova kopija verna je originalu koji se izdaje u registarskom uvidu. Voditelj registra 10 JUL 2002 Судија			
Следи наставак број:		Д Регистарски лист			
Овлашћено лице потписује ово прилог уз преглед, а судија — прилог уз изворник решења и регистарски лист.					
ОБРАЗАЦ: Регистарски лист број 1					
 Издавач: Министарство правде Републике Србије Београд, 11000					

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

		Регистарски лист број	2
Број регистарског уписа, регистарског суда и његово седиште		1 - 20235 Нови Сад	
Ред. број	Фирма, односно назив и седиште, ознака регистра и број регистарског уписа, матични број и број рачуна оснивача односно име и адреса, лични број и број личне карте оснивача и члана	Број и датум акта о оснивању	Датум приступања
1	2	3	4
1	BOŠNJAK VLAĐO Novi Sad, Futuški put 30. JMBG 2502966260052 1.k. 441191/98 Novi Sad	Odluka o osnivanju društva sa ograničenom odgovornošću od 01.08.1998. god.	
2			
3			
4			
5			
Уписани и уплаћени основни капитал, повећање, односно смањење основног капитала			
Укупно уписани капитал износи 5.000 USA \$ у динарској противвредности на дан уплате, а укупно уплаћени капитал је 4.500 USA \$, у динарској противвредности на дан уплате.			
		10 JUL 2002	2. Регистарски лист
Овлашћени лице потписује само прилог уз повећку, а судија – прилог уз изасних решења и регистарски лист. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ Регистарски лист број 2		Поткопирање је извршено у овом суду и ова копија верна је оригиналу који се налази у регистарском списку. Водитељ регистра ДОО	

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Ред. број	Укупан износ улога оснивача и чланова	Брста и обим одговорности за обавезе субјекта уписа	Датум и износ уплате
5	6	7	8
1	Upisani kapital 5.000 USA \$ Uplaćeni kapital 2.500 USA \$		
2			
3			
4			
5			

Уписани и уплаћени основни капитал; повећање, односно смањења основног капитала

Судија

2) Регистарски лист

Овлашћено лице потписује само прилог за пријаву, а судија – прилог за изворник решења и регистарски лист.

ОБРАЗАЦ: Регистарски лист број 2

Издавач: НМУ Службени лист СРЈ, Београд
Служба за пословање Об. бр. 18/1997

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

			Регистарски лист број	3
Број регистарског уписа Регистарског суда и његово седиште		1 - 20235 Нови Сад		
Датум уписа	Ознака и број решења	Број уписа	Назив суда	
20.08.1998	ПТ. 3274/98	1	ПРИВРЕДНИ СУД NOVI SAD	
1. Делатности, односно послови и послови спољнотрговинског промета субјекта уписа				
15811	Производња хлеба и peciva			
15812	Производња свежих колача и других некonzervисаних производа од теста			
20101	Производња резане градње			
20102	Impregnacija drveta			
20200	Производња furnirskih listova, šper-ploča, slojevitih ploča, iverica i sličnih ploča i tabli,			
20300	Производња градјевинске stolarije i elemenata			
22220	Štampanje na drugom mestu ne pomenuto			
22230	Knjigovezački i završni radovi			
22240	Reprodukcija i slaganje			
22250	Ostale aktivnosti u vezi sa štampanjem			
26400	Производња опеке, crepa i proizvoda za градјевинарство od pečene gline			
26520	Производња kreča			
26610	Производња производа od betona za градјевинске svrhe			
26620	Производња производа od gipsa za градјевинске svrhe			
26630	Производња gotove betonske smeše			
26640	Производња maltera			
26650	Производња vlaknatih zacementiranih proizvoda			
26660	Производња ostalih proizvoda od betona			
28110	Производња metalnih konstrukcija i delova konstrukcije			
Следи часлобик број:			2/ Регистарски лист	
<p>Овлашћени лице потписује овог прилог у складу са, а судија – прилог уз изворник решења и регистарски лист.</p> <p>БЕРАСАЦ: Регистарски лист број 3</p> <p>Фотокопирање је извршено у овом суду и ова копија верна је оригиналу који се налази у регистарском списку.</p>				

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Број регистарског уписа регистарског суда и његово одељење		Наставак регистарског листа број	3.
		I - 20235 Novi Sad	
Наставак 1.			
28120	Производња металних производа за градјевинарство		
28630	Производња брава и окова		
28730	Производња жићаних производа		
45210	Груби градјевински радови и специфични радови нискogradње		
45220	Монтажа кровних конструкција и покривање кровова		
45310	Постављање електричних инсталација и опреме		
45320	Изолациони радови		
45330	Постављање цеовних изолација		
45340	Остали инсталациони радови		
45410	Малтерисање		
45420	Уградња столарије		
45430	Постављање подних и зидних облога		
45440	Бојење и застакљивање		
45450	Остали завршни радови		
50100	Продаја моторних возила		
50200	Одржавање и оправка моторних возила		
50300	Продаја делова и прибора за моторна возила		
50500	Трговина на мало моторним горивима		
	Трговина на велико и посредовање у трговини, осим трговине моторним возилима и мотоциклима. У ову област сврстава се препродаја (продаја без прераде) нових и коришћених производа, трговина на мало, индустријским, трговачким и професионалним корисницима и установама, другим трговцима на велико или посредницима у куповини или продаји производа за трећа лица.		
	Посредовање у трговини на велико		
51110	Посредовање у продаји пољопривредних сировина, живих животиња, текстилних сировина и полупроизвода		
51120	Посредовање у продаји горива, руда, метала и индустријских материјала.		
Следећи наставак број:		1 0 JUL 2006	2. Наставак регистарског листа
<p>Свакодневно издаје се само прилог уопштењу, а судија – прилог уз изворних решења и регистарски лист</p> <p>ОБРАЗАЦ: Наставак регистарског листа</p> <p>Модели и/или примерци издати су у овом суду и ова копија важи за оригинал који се налази у регистарском архиву.</p>			

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Број регистарског улошка регистарског суда и његово седиште		Наставак регистарског листа број	3.
		1 - 20235 Novi Sad	
Наставак: 3.			
51510	Trgovina na veliko čvrstim, tečnim i gasovitim gorivima i sličnim proizvodima		
51520	Trgovina na veliko drvetom i građevinskim materijalom		
51540	Trgovina na veliko metalnom robom, cevima, uređajima i opremom za centralno grejanje		
51550	Trgovina na veliko hemijskim proizvodima		
51560	Trgovina na veliko ostalim reproduktivnim materijalom		
51660	Trgovina na veliko poljoprivrednim mašinama, priborom i spravama, uključujući i traktore		
51700	Ostala trgovina na veliko		
	Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima, opravka predmeta za ličnu upotrebu i domaćinstvo		
52110	Trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama		
	Trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama, pretežno hrane, pića i duvana		
52120	Ostala trgovina na malo u prodavnicama mešovite robe		
52210	Trgovina na malo voćem i povrćem		
52250	Trgovina na malo alkoholnim i drugim pićima		
52330	Trgovina na malo kozmetičkim i toaletnim preparatima		
52430	Trgovina na malo obućom i predmetima od kože		
52440	Trgovina na malo nameštajem i opremom za osvetljavanje		
52450	Trgovina na malo aparatima za domaćinstvo, radio i televizijskim uređajima		
52460	Trgovina na malo metalnom robom, bojama i staklom		
52480	Ostala trgovina na malo u specijalizovanim prodavnicama osim oružja sa municijom		
52620	Trgovina na malo na tezgama i pijacama		
52630	Ostala trgovina na malo izvan prodavnica		
55300	Restorani		
55400	Kavarni		

Protokopiranje je izvedeno u ovom sudu i ova kopija verne je originalu koji se nalazi u registarskoj knjizi.

Суднија

Следи наставак броја: 1 0 111 2102

2. Наставак регистарског листа

Овлашћено лице потписује само-прилог уз пријаву, а судија – прилог уз изворник решења и регистарски лист

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ НАСТАВАК РЕГИСТАРСКОГ ЛИСТА

Колонка: Број службеног листа: 100/2016
Одломак за регистарску: 100/2016

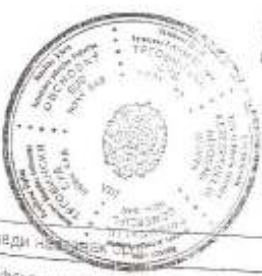
Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Број регистарског уписа регистарског суда и његово седиште		Наставак регистарског листа број	3.
1 - 26235 Novi Sad			
Наставак: 2.			
51130	Posredovanje u prodaji drvne gradje i gradjevinskog materijala		
51140	Posredovanje u prodaji mašina, industrijske opreme, brodova i aviona		
51150	Posredovanje u prodaji nameštaja, predmeta za domaćinstvo i metalne i gvozdjarske robe		
51160	Posredovanje u prodaji tekstila, opeče, obuće i predmeta od kože		
51170	Posredovanje u prodaji hrane, pića i duvana		
51180	Posredovanje u specijalizovanoj prodaji posebnih proizvoda ili grupe proizvoda na drugom mestu nepomenutih.		
	Trgovina na veliko poljoprivrednim sirovinama i živim životinjama. Delatnosti iz grana 512 do 517.		
51210	Trgovina na veliko zrnastim proizvodima, semenjem i hranom za životinje		
51220	Trgovina na veliko cvećem i rastlinjem		
51230	Trgovina na veliko živim životinjama		
51310	Trgovina na veliko voćem i povrćem		
51320	Trgovina na veliko mesom i proizvodima od mesa		
51330	Trgovina na veliko mlečnim proizvodima, jajima i jestivim uljima i mastima		
51340	Trgovina na veliko alkoholnim i drugim pićima		
51360	Trgovina na veliko šećerom, čokoladom i slatkisima od šećera		
51380	Nespecijalizovana trgovina na veliko hranom, pićima i duvanom		
51390	Trgovina na veliko ostalom hranom, uključujući i ribu, ljuskare i mekušce		
	Trgovina na veliko predmetima za domaćinstvo		
51430	Trgovina na veliko električnim aparatima za domaćinstvo i radio i televizijskim uređajima		
51440	Trgovina na veliko porculanom i staklarijom, lakovima, bojama, livenim tapetima i sredstvima za čišćenje		
	Trgovina na veliko reprodukcioni materijalom, otpacima i ostacima, osim poljoprivrednih		
<p>Фотокопирање је извршено у овом суду ова копија везана је оригиналу који се налази у регистарској књизи Судија Председник регистра</p>			
След. наставак обј.		2. Наставак регистарског листа	
<p>Велико лице позвано је само док је у пријаву, а судија - прилог уз изворник решења и регистарски лист ОБРАЗЛОЖЕЊЕ Наставак регистарског листа</p>			

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

		Наставак регистарског листа број	3.
Број регистарског уписа регистарског суда и његово седиште		1 - 20235 Нови Сад	
Наставак	4.		
55510	Kantine		
63120	Skladišta i stovarišta		
63400	Aktivnost drugih posrednika u saobraćaju		
70120	Kupovina i prodaja nekretnina za sopstveni račun		
70200	Iznajmljivanje nekretnina		
70310	Agencija za nekretnine		
74202	Projektovanje građevinskih i drugih objekata		
74203	Inženjering		
74204	Ostale arhitektonske i inženjeriske aktivnosti i tehnički saveti		
74830	Sekretarske i prevodilačke aktivnosti		
74840	Ostale poslovne aktivnosti, na drugom mestu ne pomenute		
POSLOVI SPOLJNOTRGOVINSKOM PROMETA			
Spoljna trgovina kao trgovina na veliko u unutrašnjem prometu.			
Usluge u spoljnotrgovinskom prometu kao usluge u unutrašnjem prometu.			
		Fotokopiranje je izvršeno u ovom sudu i ova kopija verna je originalu koji se nalazi u registarskom arhivu. 10 JUL 2002 sudija	
Следи		2. Наставак регистарског листа	
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ: Наставак регистарског листа Издавач: РИ / Службени лист СРЈ, Београд Страна за коришћење: 206. 90. 161811			

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Регистарски лист број			4
Регистарског уписа регистрационог и његовог седишта		-20235 Novi Sad	
Датум уписа	Ознака и број решења	Број уписа	Назив суда
26.09.1999	FI. 1016/99	4	ОСРПАЗАЦ БРЗ НОВИ САД
Имена лица овлашћених за заступање субјекта уписа и границе њихових овлашћења			
<p>Pored dosadašnjeg lica ovlasćenog za zastupanje upisuje se i BOSNJAK BRANKO - bez ograničenja, tako da su lica ovlasćenja za zastupanje</p> <p>BOSNJAK VLADO-bez ograničenja BOSNJAK BRANKO-bez ograničenja</p>			
2. Имена лица овлашћених за заступање субјекта уписа у обављању послова спољнотрговинског промета и границе њихових овлашћења			
<p>Pored dosadašnjeg lica ovlasćenog za zastupanje upisuje se i BOSNJAK BRANKO-bez ograničenja, tako da su lica ovlasćena za zastupanje</p> <p>BOSNJAK VLADO- bez ograničenja BOSNJAK BRANKO-bez ograničenja</p>			
		Копирање је извршено и ова копија верна је оригиналу налази се у регистарском упису. Водилац регистра 18 JUL 2002	
Следи		Судија	
Овлашћено лице подносиће само прилог у прилогу, а судија - прилог у изворним решењима и регистарском листу.		3. Регистарски лист	
ОСРПАЗАЦ: Регистарски лист број 4			

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

27

12. Еп. ТРГОВИНСКИ СУД У НОВОМ САДУ
Посл. бр. СТ-5953/02
Дана: 17. децембра 2002. године
НОВИ САД

Трговински суд у Новом Саду, у стечајном већу састављеном од судије Велимира Влајковића, као председника већа, и судија Шлака Киселичког и Владимира Беадера, чланова већа, у поступку за утврђивање услова за отварање стечајног поступка над ДОО "КРИЈАД ГРАЂЕВИНАР" из Новог Сада, донео је:

РЕШЕЊЕ

02. Еп. **ОТВАРА СЕ** стечајни поступак над ДОО "КРИЈАД ГРАЂЕВИНАР" из Новог Сада, улица Јеврејска бр. 23.

Стечајни поступак се неће спроводити и исти се **ЗАКЉУЧУЈЕ**.

На основу чл. 97 Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији, гаси се киро рачун дужника број: 45700-601-2-146021.

Решење о отварању и закључивању стечајног поступка објавиће се на Огласној табли суда дана 17. децембра 2002. године и у "Службеном листу СР Југославије".

Повериоци могу уложити жалбу у року од 15 дана од дана објављивања Огласа у "Службеном листу СРЈ".

По правоснажности решења дужник ће се брисати из судског регистра Трговинског суда у Новом Саду.

Образложење

Дужник "КРИЈАД-ГРАЂЕВИНАР" из Новог Сада, је дана 04. октобра 2002. године, је путем пуномоћника поднео предлог за покретање поступка стечаја.

Поводом поднетог предлога одржано је рочиште на ком је законски заступник дужника директор Бранко Воштак из Новог Сада, под пуном материјалном и кривичном одговорношћу изјавио да је правно лице основано 1998. године, и пословало је све до подношења предлога за покретање стечајног поступка с тим да дуговања практично нема, нема имовина, као нити потраживања према трећим лицима.

Разлози за подношење предлог за покретање стечајног поступка налазе се у чињеници да су измењене околности на тржишту и власник предузећа се определио да предузеће престане са пословањем.

Правно лице нема запослених радника и других дуговања према повериоцима нема.

Ченећи садржај предлог за отварање стечајног поступка, те података садржаних у списима и чињеница утврђених у току поступка, суд оцењује да су се у односу на правно лице испунили законски услови предвиђени у чл. 86 Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији, за доношење решења о

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

27

12. Еп. ТРГОВИНСКИ СУД У НОВОМ САДУ
Посл. бр. СТ-5953/02
Дана: 17. децембра 2002. године
НОВИ САД

Трговински суд у Новом Саду, у стечајном већу састављеном од судије Велимира Влајковића, као председника већа, и судија Шлака Киселичког и Владимира Беадера, чланова већа, у поступку за утврђивање услова за отварање стечајног поступка над ДОО "КРИЈАД ГРАЂЕВИНАР" из Новог Сада, донео је:

РЕШЕЊЕ

02. Еп. **ОТВАРА СЕ** стечајни поступак над ДОО "КРИЈАД ГРАЂЕВИНАР" из Новог Сада, улица Јеврејска бр. 23.

Стечајни поступак се неће спроводити и исти се **ЗАКЉУЧУЈЕ**.

На основу чл. 97 Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији, гаси се киро рачун дужника број: 45700-801-2-149021.

Решење о отварању и закључивању стечајног поступка објавиће се на Огласној табли суда дана 17. децембра 2002. године и у "Службеном листу СР Југославије".

Повериоци могу уложити жалбу у року од 15 дана од дана објављивања Огласа у "Службеном листу СРЈ".

По правоснажности решења дужник ће се брисати из судског регистра Трговинског суда у Новом Саду.

Образложење

Дужник "КРИЈАД-ГРАЂЕВИНАР" из Новог Сада, је дана 04. октобра 2002. године, је путем пуномоћника поднео предлог за покретање поступка стечаја.

Поводом поднетог предлога одржано је рочиште на ком је законски заступник дужника директор Бранко Воштак из Новог Сада, под пуном материјалном и кривичном одговорношћу изјавио да је правно лице основано 1998. године, и пословало је све до подношења предлога за покретање стечајног поступка с тим да дуговања практично нема, нема имовина, као нити потраживања према трећим лицима.

Разлози за подношење предлог за покретање стечајног поступка налазе се у чињеници да су измењене околности на тржишту и власник предузећа се определио да предузеће престане са пословањем.

Правно лице нема запослених радника и других дуговања према повериоцима нема.

Ченећи садржај предлог за отварање стечајног поступка, те података садржаних у списима и чињеница утврђених у току поступка, суд оцењује да су се у односу на правно лице испунили законски услови предвиђени у чл. 86 Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији, за доношење решења о

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

- 2 -

отварању и закључивању стечајног поступка, с тим да донето решење објави на Огласној табли суда и у "Службеном листу СРЈ", а по правоснажности решења да наложи брисање дужника из регистра Трговинског суда у Новом Саду.

Трговински стечајног поступка падају на терет подносиоца предлога

Из свих наведених разлога донето је решење као у диспозитиву.

Председник стечајног већ
С у д и ј а

Велимир Влајковић, с.р.

За тачност отправак:

ПОУКА О ПРАВНОМ ЛЕКУ:

Против овог решења дозвољена је жалба у року од 8 дана од дана достављања писменог отправака решења. Жалба се изјављује Вишем трговинском суду у Београду, писмено, путем овог суда.

ДНА:

1. НБЈ ЗОП Филијала Нови Сад
2. Дужнику
3. ОЈТ Нови Сад
4. Огласна табла суда
5. Регистру након правоснажности

Евид. Судија

Експ. 30. децембра 2002. године

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Претрага правних лица и предузетника

Матични број:

Пословно име:

Регистар:

- Ова претрага обухвата субјекте уписане у: Регистар привредних субјеката (привредна друштва, предузетници, представништва и огранци страних привредних друштава, јавна предузећа, задуге, задужбени савези), Регистар удружења, Регистар страних удружења, Регистар удружења, друштава и савеза у области спорта, Регистар задужбина и фондација, Регистар представништва страних задужбина и фондација и Регистар играча.
- Претрага се врши избором регистра и уносом матичног броја субјекта, или пословног имена или дела пословног имена субјекта претраге (најмање 3 карактера)
- Претрагу предузетника можете извршити и по имену и презимену предузетника који су обавезан део пословног имена
- Претрага удружења обухвата и претрагу представништва страних удружења
- Претрага задужбина и фондација обухвата и претрагу представништва страних задужбина и фондација

Тип субјекта	Матични број	Пословно име	Статус	Детаљније
Друштво са ограниченим одговорношћу	08732485	PREZIDENT DOO ZA GRADEVINARSTVO I TRGOVINU NOVI SAD	Активно привредно друштво	Детаљније
Друштво са ограниченим одговорношћу	20581263	PREZIDENT TEA&COFFEE DOO, SUBOTICA	Активно привредно друштво	Детаљније
Друштво са ограниченим одговорношћу	20791934	PREZIDENT INVEST DOO ZA UGOSTITELJSTVO I TRGOVINU NOVI SAD	Активно привредно друштво	Детаљније
Друштво са ограниченим одговорношћу	20813717	PRIVREDNO DRUŠTVO ZA KONSALTING MARKETING I POSREDOVANJE PREZIDENT KONSALTING DOO KRŠEVAC - U LIKVIDACIJI	Привредно друштво обрисано из регистра	Детаљније
Друштво са ограниченим одговорношћу	20967927	DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOSĆU PREZIDENT EKO ZA GRADEVINARSTVO I TRGOVINU NOVI SAD	Активно привредно друштво	Детаљније

Претрага привредних друштава

[Назад на претрагу](#)

[Пословно име](#) | [Подаци о адресама](#) | [Пословни подаци](#) | [Законски заступници](#) | [Остали заступници](#) | [Надзорни одбор](#) | [Управни одбор](#) | [Прокурници](#) | [Чланови](#) | [Основни капитал](#) | [Огранци](#) | [Финансијски извештаји](#) | [Забележбе](#) | [Остали огласи](#) | [Огласи о ликвидацији](#) | [Документи о стечају](#) | [Објављени документи](#) | [Одлуке регистратора](#)

Основни подаци

Назив: PREZIDENT
Пословно Име: PREZIDENT DOO ZA GRADEVINARSTVO I TRGOVINU NOVI SAD
Статус: Активно привредно друштво
Матични број: 08732485
Правно форма: Друштво са ограниченим одговорношћу
Седиште: Општина: Нови Сад - град | Место: Нови Сад | Улица и број: Зварајска 23
Датум оснивања: 27.07.2001
ПИБ: 100236969

Пословно име

Пословно име

Пословно име: PREZIDENT DOO ZA GRADEVINARSTVO I TRGOVINU NOVI SAD
Скраћено пословно име: PREZIDENT DOO NOVI SAD

Преводи пословног имена

Преводи скраћеног пословног имена

Агенција за привредне регистре

22.04.2014 14:19:34

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Република Србија
Агенција за привредне регистре

Претрага привредних друштава

[Назад на претрагу](#)

Пословно име | Подаци о адресани | Пословни подаци | Законски заступници | Остали заступници | Надзорни одбор | Управни одбор | Прокуристи | Чланови | Основни капитал | Ограници | Финансијски извештаји | Забележбе | Остали огласи | Огласи о ликвидацији | Документи о стечају | Објављени документи | Одлуке регистратора

Основни подаци

Назив: PREZIDENT
Пословно име: PREZIDENT DOO ZA GRADEVINARSTVO I TRGOVINJU NOVI SAD
Статус: Активно привредно друштво
Измени број: 08733495
Правна форма: Друштво са ограниченом одговорношћу
Седиште: Општина: Нови Сад - град | Место: Нови Сад | Улица и број: Јеврејска 23
Датум оснивања: 27.07.2001
ПИБ: 100236969

Пословни подаци

Подаци оснивања

Датум регистрације: 30.11.2005

Време трајања

Трајање ограничено до: Неограничено

Претежна делатност

Шифра делатности: 4120
Назив делатности: Изградња станбених и нестанбених зграда

Остали идентификациони подаци

Порески идентификациони број ПИБ: 100236969
РЗСО број:
Лпа број:

Подаци од значаја за правни промет

Текући рачун:
330-15000248-70

Контакт подаци

Телефон 1: +38121/423-826
Телефон 2: +38121/6616179
Факс: +38121/423-826
Интернет адреса: www.president.co.yu

Агенција за привредне регистре

22.04.2014 14:20:35

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Република Србија
Агенција за привредне регистре

Претрага привредних друштава

[НАЗАД НА ПОРТАЛ](#)

Пословно име | Подаци о адресама | Пословни подаци | Законски заступници | Остали заступници | Надзорни одбор | Управни одбор | Прокуристи | Чланови | Основни капитал | Огранци | Финансијски извештаји | Забележбе | Остали огласи | Огласи о ликвидацији | Документи о стечају | Објављени документи | Одлуке регистратора |

Основни подаци

Назив: PREZIDENT
Пословно име: PREZIDENT DOO ZA GRADEVINARSTVO I TRGOVINU NOVI SAD
Статус: Активно привредно друштво
Матични број: 08732485
Правна форма: Друштво са ограниченом одговорношћу
Седиште: Општина: Нови Сад - град | Место: Нови Сад | Улица и број: Јеврејска 23
Датум оснивања: 27.07.2001
ПИБ: 100236969

Законски заступници

Физичка лица

Име Презиме: Јаско Бошњак
ЈМБГ/Лични број: 1104981131537
Функција: Директор

Република Србија
Агенција за привредне регистре

Претрага привредних друштава

[НАЗАД НА ПОРТАЛ](#)

Пословно име | Подаци о адресама | Пословни подаци | Законски заступници | Остали заступници | Надзорни одбор | Управни одбор | Прокуристи | Чланови | Основни капитал | Огранци | Финансијски извештаји | Забележбе | Остали огласи | Огласи о ликвидацији | Документи о стечају | Објављени документи | Одлуке регистратора |

Основни подаци

Назив: PREZIDENT
Пословно име: PREZIDENT DOO ZA GRADEVINARSTVO I TRGOVINU NOVI SAD
Статус: Активно привредно друштво
Матични број: 08732485
Правна форма: Друштво са ограниченом одговорношћу
Седиште: Општина: Нови Сад - град | Место: Нови Сад | Улица и број: Јеврејска 23
Датум оснивања: 27.07.2001
ПИБ: 100236969

Чланови / Сувласници

Чланови

Име Презиме: Влада Бошњак
ЈМБГ/Лични број: 2502966260052
Удео: 100 %

Уписани новчани капитал
280.506,40 RSD
Уплаћени новчани капитал
280.506,40 RSD 11.12.2003

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Огранци

Огранци

Назив:PREZIDENT DOO NOVI SAD-OGRAKAK BEST WESTERN HOTEL PREZIDENT NOVI SAD

Шифра делатности:5510

Назив делатности:Хотели и сличан смештај

Општина:Novi Sad - grad

Место: Novi Sad

Улица: Futoška

Број и слово:109

Спрат, број стана и слов:

Заступник огранка:

Име Презиме: Јаков Бошњак

Јмбг/Лични број: 1104981131537

Функција:

Назив:PREZIDENT DOO NOVI SAD- OGRAKAK RESTORAN VILA PREZIDENT SREMSKI KARLOVCI

Шифра делатности:5610

Назив делатности:Делатности ресторана и покретних угоститељских објекта

Општина:Sremski Karlovci

Место: Sremski Karlovci

Улица: Belilo

Број и слово:71

Спрат, број стана и слов:

Заступник огранка:

Име Презиме: Јаков Бошњак

Јмбг/Лични број: 1104981131537

Функција:

Назив:PREZIDENT DOO NOVI SAD OGRAKAK HOTEL PREMIER PREZIDENT SREMSKI KARLOVCI

Шифра делатности:5510

Назив делатности:Хотели и сличан смештај

Општина:Sremski Karlovci

Место: Sremski Karlovci

Улица: Карађорђева

Број и слово:2

Спрат, број стана и слов:

Заступник огранка:

Име Презиме: Ивона Боројевић

Јмбг/Лични број: 1812984235079

Функција:

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Република Србија
Агенција за привредне регистре

Претрага привредних друштава

[Назад на претрагу](#)

[Пословно име](#) | [Подаци о адресама](#) | [Пословни подаци](#) | [Законски заступници](#) | [Остали заступници](#) | [Надзорни одбор](#) | [Управни одбор](#) | [Прокурници](#) | [Чланови](#) | [Основни капитал](#) | [Ограници](#) | [Финансијски извештаји](#) | [Забелешке](#) | [Остали огласи](#) | [Огласи о ликвидацији](#) | [Документи о стечају](#) | [Објављени документи](#) | [Одлуке регистратора](#)

Основни подаци

Назив: **PREZIDENT INVEST**
Пословно Име: **PREZIDENT INVEST DOO ZA UGOSTITELJSTVO I TRGOVINU NOVI SAD**
Статус: **Активно привредно друштво**
Матични број: **20791934**
Правна форма: **Друштво са ограниченом одговорношћу**
Седиште: **Општина: Нови Сад - град | Место: Нови Сад | Улица и број: Заврејска 23**
Датум оснивања: **23.12.2011**
ПИБ: **107387766**

Пословно име

Пословно име

Пословно име: **PREZIDENT INVEST DOO ZA UGOSTITELJSTVO I TRGOVINU NOVI SAD**
Скраћено пословно име: **PREZIDENT INVEST DOO NOVI SAD**

Превода пословног имена

Превода скраћеног пословног имена

Агенција за привредне регистре

22.04.2014 14:26:49

Пословни подаци

Подаци оснивања

Датум регистрације: **23.12.2011**

Време трајања

Трајање ограничено до: **Неограничено**

Претежна делатност

Шифра делатности: **5610**
Назив делатности: **Делатности ресторана и покретних угоститељских објекта**

Остали идентификациони подаци

Поредни идентификациони број ПИБ: **107387766**
РЗСО број: **4000918054**
Пно број:

Подаци од значаја за правни промет

Текући рачуни:

Контакт подаци

Телефон 1: **+381 21 423826**
Телефон 2:
Факс:
Интернет адреса:

Агенција за привредне регистре

22.04.2014 14:27:51

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Република Србија
Агенција за привредне регистре

Претрага привредних друштава

18330 на порталу

[Пословно име](#) | [Подаци о адресима](#) | [Пословни подаци](#) | [Законски заступници](#) | [Остали заступници](#) | [Надзорни одбор](#) | [Управни одбор](#) | [Прокуристи](#) | [Чланови](#) | [Основни капитал](#) | [Ограници](#) | [Финансијски извештаји](#) | [Забележбе](#) | [Остали огласи](#) | [Огласи о ликвидацији](#) | [Документи о стечају](#) | [Објављени документи](#) | [Одлуке регистратора](#)

Основни подаци

Назив: **PREZIDENT INVEST**
Пословно име: **PREZIDENT INVEST DOO ZA UGOSTITELJSTVO I TRGOVINU NOVI SAD**
Статус: **Активно привредно друштво**
Матични број: **20791934**
Правна форма: **Друштво са ограниченом одговорношћу**
Седиште: **Општина: Нови Сад - град | Место: Нови Сад | Улица и број: Зеврејска 23**
Датум оснивања: **23.12.2011**
ПИБ: **107387766**

Чланови / Сувласници

Чланови

Име Презиме: **Иван Јегдић**
Јмбг/Лични број: **2503967293015**
Удео: **100 %**

Угласани новчани капитал
500,00 EUR
Уплаћени новчани капитал
25.861,78 RSD 05.12.2011

Сувласници

Агенција за привредне регистре

32.05.2014 23:28:23

Законски заступници

Физичка лица

Име Презиме: **Немања Бошњак**
Јмбг/Лични број: **2404986830007**
Функција: **Директор**
Самостално заступа: **Да**

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Огранци

Огранци

Назив:PREZIDENT INVEST DOO NOVI SAD OGRANAK - DOMAЋE KUHINJE OGNJIŠTE, NOVI SAD

Шифра делатности:5610

Назив делатности:Делатности ресторана и покретних угоститељских објекта

Општина:Novi Sad - grad

Место: Novi Sad

Улица: Јеврејска

Број и слово:23

Спрат, број стана и слов:

Заступник огранка:

Име Презиме: Немања Бошњак

Јмбг/Лични број: 2404986830007

Функција:

Република Србија
Агенција за привредне регистре

Претрага привредних друштава

[Назад на претрагу](#)

[Пословно име](#) | [Подаци е-адресама](#) | [Пословни подаци](#) | [Законски заступници](#) | [Остали заступници](#) | [Надзорни одбор](#) | [Управни одбор](#) | [Прекористи](#) | [Чланови](#) | [Основни капитал](#) | [Огранци](#) | [Финансијски извештаји](#) | [Забележбе](#) | [Остали огласи](#) | [Огласи о ликвидацији](#) | [Документи о стечају](#) | [Објављени документи](#) | [Одлуке регистратора](#)

Основни подаци

Назив: PREZIDENT EKO

Пословно име: DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOSЋU PREZIDENT EKO ZA GRAĐEVINARSTVO I TRGOVINU NOVI SAD

Статус: Активно привредно друштво

Матични број: 20967927

Правна форма: Друштво са ограниченом одговорношћу

Седиште: Општина: Нови Сад - град | Место: Нови Сад | Улица и број: Јеврејска 23

Датум оснивања: 30.10.2013

ПИБ: 108262208

Пословно име

Пословно име

Пословно име: DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOSЋU PREZIDENT EKO ZA GRAĐEVINARSTVO I TRGOVINU NOVI SAD

Скраћено пословно име: DOO PREZIDENT EKO NOVI SAD

Преводи пословног имена

Преводи скраћеног пословног имена

Агенција за привредне регистре

22.04.2014 14:30:38

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Пословни подаци

Подаци оснивања
Датум регистрације: 30.10.2013
Време трајања
Трајање ограничено до: Неограничено
Претежна делатност
Шифра делатности: 4120 Назив делатности: Изградња станбених и нестанбених зграда
Остали идентификациони подаци
Поресни идентификациони број ПИБ: 100202200 РЗРО број: ПИБ број:
Подаци од значаја за правни промет
Текући рачуни:
Контакт подаци
Телефон 1: Телефон 2: Факс: Интернет адреса:

Агенција за привредне регистре

22.04.2014 14:31:45

Законски заступници

Физичка лица
Име Презиме: Јаков Бошњак ЈМБГ/Лични број: 1104981131537 Функција: Директор Самостално заступа: Да
Привредна друштва

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Чланови / Сувласници

Чланови

Пословно име:PREZIDENT DOO ZA GRAĐEVINARSTVO I TRGOVINU NOVI SAD

Матични број:08732485

Удео: 100 %

Уписани новчани капитал

500,00 RSD

Уписани неновчани капитал

131.000.000,00 RSD

Уплаћени новчани капитал

500,00 RSD 30.10.2013

Унети неновчани капитал

131.000.000,00 RSD 05.11.2013

Сувласници

Агенција за привредне регистре

22.04.2014 14:33:07

ПРИЛОГ 3

Случај „ДОМАЋА МЛЕКАРА“ Маглић

Последњи прилог се тиче, такође, конкретне примене законских одредби, јер се и овде ради о употреби, у одређеном временском периоду, не сличних, већ чак истих пословних имена, односно назива. Дакле, у временском периоду од 2007. до 2011. године, на истом седишту, са истом делатношћу и истим власником, егзистирало је једночлано друштво са ограниченом одговорношћу Сирела плус, чији је власник била Нада Шијаковић и СЗР Сирела ПР, где је предузетник била, такође Нада Шијаковић. Мотиви због којих једно физичко лице постаје предузетник и истовремено оснива доо за обављање исте делатности, под истим именом, нису сасвим јасни, као ни чињеница, да је Сирела плус ДОО престала да постоји ликвидацијом, а да је СЗР Сирела ПР Нада Шијаковић, наставило са пословањем, али је крајем 2013. године, промењен назив у Домаћа млекара. Овде остаје питање, да ли је према законским прописима могућа егзистенција ова два субјекта, једног правног лица и предузетника, под истим називом, са истом делатношћу, са истим седиштем и власником, односно предузетником? Да није овде реч о неком виду изигравања прописа или проналажења одређених тзв. „рупа“ у закону, да би се остварили одређени лични интереси заинтересованих лица или власника? Било како било, утврђено је да екстерни надзор над радом привредних друштава, па и предузетника не може да се тиче целисходности пословања, већ само законитости рада. АПР са своје стране, иако води и регистар предузетника и регистар привредних друштава, толерише истовремено постојање два таква субјекта који послују под истим називом. Као и код претходног примера, и овде не може доћи до забуне на тржишту, јер су власници потпуно исти, а неће ни бити потребе за заштитом назива и пословног имена, јер власник субјектата, који је исто лице, то неће захтевати. Да ли је тиме задовољен захтев различитости и начело искључивости пословног имена или не? Исто ово питање је постављено раније у раду, код одређивања појма начела искључивости⁴⁷⁵. Овај прилог је уједно доказ да

⁴⁷⁵ Страна 87-91. овог рада.

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

могу истовремено егзистирати привредно друштво и предузетник са истим пословним именима, односно истим називима у пословном имену. То даље води ка твдрњи да може бити регистровано и два предузетника са истим називом у пословном имену.

Да би се отклонила забуна у вези првобитног сазнања око промене назива Сирела у Домаћа млекара, извршена је и претрага у судском регистру Републике Хрватске, где је утврђено да је постојало привредно друштво под називом Сирела, са истом делатношћу, али је оно брисано, пре него што је уопште дошло до регистрације друштва са тим именом у Србији, односно у фебруару 2007. године.

Четвртак, 24. април 2014.

Република Србија
Агенција за привредне регистре

Pretraga podataka

- Pretraga привредних друштва
- Pretraga резова о привредним пословним стварима и пословима
- Pretraga података о привредним регистрованим правима и жабобама

Pretraga otpisa

- Pretraga otpisa

Ostale pretrage

- Spisak рађених полова
- Pretraga разорености назива у процрени

Агенција за привредне регистре Бранкова 25, 11000 Београд Србија, Инфо центар +381 11 20 23 350
www.srbija.rs

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Претрага правних лица и предузетника

Матични број:

Пословно име:

Регистар:

- Ова претрага обухвата субјекте уписане у: Регистар привредних субјеката (привредна друштва, предузетници, представништва и огранци страних привредних друштва, јавна предузећа, задруге, задужбни савези), Регистар удружења, Регистар страних удружења, Регистар удружења, друштва и савеза у области спорта, Регистар задужбних и фондација, Регистар представништва страних задужбних и фондација и Регистар конора.
- Претрага се врши избором регистра и уносом матичног броја субјекта, или пословног имена или дела пословног имена субјекта претраге (најмање 3 карактера)
- Претрагу предузетника можете извршити и по имену и презимену предузетника који су обавезан део пословног имена
- Претрага удружења обухвата и претрагу представништва страних удружења
- Претрага задужбних и фондација обухвата и претрагу представништва страних задужбних и фондација

Тип субјекта	Матични број	Пословно име	Статус	Детаљније
Друштво са ограниченом одговорношћу	17271326	PREDUZEĆE ZA PROIZVODNJU PROMET I USLUGE SIRELA DOO KRALJEVO, 16. OKTOBRA 21/2 - U LIKVIDACIJI	Привредно друштво обрисано из регистра	детаљније
Друштво са ограниченом одговорношћу	07361106	DOO ZA PROIZVODNJU I PROMET SIRELABCO, PRELJINA	Активно привредно друштво	детаљније
Друштво са ограниченом одговорношћу	20289422	SIRELA PLUS DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU MAGLIĆ, ČIRPANOVA 36 - U LIKVIDACIJI	Привредно друштво обрисано из регистра	детаљније

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Република Србија
Агенција за привредне регистре

Претрага привредних друштава

[Назад на претрагу](#)

[Пословно име](#) | [Подаци о адресама](#) | [Пословни подаци](#) | [Законски заступници](#) | [Остали заступници](#) | [Надзорни одбор](#) | [Управни одбор](#) | [Прокуристи](#) | [Чланови](#) | [Основни капитал](#) | [Огранци](#) | [Финансијски извештаји](#) | [Забелешке](#) | [Остали огласи](#) | [Огласи о ликвидацији](#) | [Документи о стечају](#) | [Објављени документи](#) | [Одлуке регистратора](#)

Основни подаци

Име: SIRELA PLUS - U LIKVIDACIJI
Пословно име: SIRELA PLUS DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOSTU MAGLIĆ, ČIRPANOVA 36 - U LIKVIDACIJI
Статус: Привредно друштво обрнано на регистру
Матични број: 20289422
Правна форма: Друштво са ограниченом одговорношћу
Седиште: Општина: Бачки Петровац | Место: Маглић | Улица и број: Чирпанова 36
Датум оснивања: 21.05.2007
Датум бризања: 04.07.2011
ПИБ: 104994552

Пословно име

Пословно име

Пословно име: SIRELA PLUS DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOSTU MAGLIĆ, ČIRPANOVA 36 - U LIKVIDACIJI
Скраћено пословно име: SIRELA PLUS DOO MAGLIĆ - U LIKVIDACIJI

Преводи пословног имена

Преводи скраћеног пословног имена

Агенција за привредне регистре

24.04.2014 14:28:46

Подаци о адресама

Адреса седишта

Општина: Бачки Петровац
Место: Маглић
Улица: Чирпанова
Број и слово: 36
Спрат, број стана и слово:
Додатни опис:

Адреса за пријем поште

Општина:
Место:
Улица:
Број и слово:
Спрат, број стана и слово:
Додатни опис:

Адреса за пријем електронске поште

Е-пошта:

Агенција за привредне регистре

14.04.2014 14:29:22

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Законски заступници

Физичка лица
Име Презиме: Нада Шкорпић Једб/Лични број: 2106955805119 Функција: псеудонимни управник

Привредна друштва

Агенција за привредне регистре

24.04.2014 14:30:06

Република Србија
Агенција за привредне регистре

Претрага правних лица и предузетника

Матични број:

Пословно име:

Регистар:

- Ова претрага обухвата субјекте уписане у: Регистар привредних субјеката (привредна друштва, предузетници, представништва и огранци страних привредних друштва, јавна предузећа, задруге, задружни савези), Регистар удружења, Регистар страних удружења, Регистар удружења, друштва и савеза у области спорта, Регистар задужбина и фондација, Регистар представништва страних задужбина и фондација и Регистар комора.
- Претрага се врши избором регистра и уносом матичног броја субјекта, или пословног имена или дела пословног имена субјекта претраге (најмање 3 карактера)
- Претрагу предузетника можете извршити и по имену и презимену предузетника који су обавезан део пословног имена
- Претрага удружења обухвата и претрагу представништва страних удружења
- Претрага задужбина и фондација обухвата и претрагу представништва страних задужбина и фондација

Ниједан резултат не одговара изабраном критеријуму претраге

Република Србија
Агенција за привредне регистре

Претрага правних лица и предузетника

Матични број:

Пословно име:

Регистар:

- Ова претрага обухвата субјекте уписане у: Регистар привредних субјеката (привредна друштва, предузетници, представништва и огранци страних привредних друштва, јавна предузећа, задруге, задружни савези), Регистар удружења, Регистар страних удружења, Регистар удружења, друштва и савеза у области спорта, Регистар задужбина и фондација, Регистар представништва страних задужбина и фондација и Регистар комора.
- Претрага се врши избором регистра и уносом матичног броја субјекта, или пословног имена или дела пословног имена субјекта претраге (најмање 3 карактера)
- Претрагу предузетника можете извршити и по имену и презимену предузетника који су обавезан део пословног имена
- Претрага удружења обухвата и претрагу представништва страних удружења
- Претрага задужбина и фондација обухвата и претрагу представништва страних задужбина и фондација

Тип субјекта	Матични број	Пословно име	Статус	Детаљније
Предузетник	54646305	NADA ŠĐAKOVIĆ PR. PRERADA MLEKA I PROIZVODNJA SIRA, DOMAĆA MLEKARA MAGLIĆ	Активан	Детаљније

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Подаци о адресама

Адреса седнице

Општина: Ваљки Петровац
Место: Магли
Улица: Сигалова
Број и слово: 36
Спрат, број стана и слово:
Додатни опис:

Адреса за пријем поште

Општина:
Место:
Улица:
Број и слово:
Спрат, број стана и слово:
Додатни опис:

Адреса за пријем електронске поште

Е-пошта:

Агенција за привредне регистре

24.04.2014 14:33:45

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Република Србија
Агенција за привредне регистре

Претрага предузетника

[Назад на претрагу](#)

[Пословно име](#) | [Подаци о адресаци](#) | [Пословни подаци](#) | [Пословође](#) | [Прокурници](#) | [Лични подаци предузетника](#) | [Издајена места](#) | [Забелешке](#) | [Одлуке регистратора](#) | [Финансијски извештаји](#)

Основни подаци

Назив: ДОМАЋА МЛЕКАРА
Пословно име: NAĐA ŠĐAKOVIĆ PR PRERADA MLEKA I PROIZVODNJA SIRA DOĐAĆA MLEKARA NAĐLIĆ
Статус: Активан
Матични број: 54646306
Правна форма: Предузетник
Седиште: Општина: Ваџи Рајковас | Место: Маџић | Улица и број: Ћипрахова 36
Датум почетка обављања делатности: 11.09.2001
ПИБ: 101270959

Пословно име

Пословно име

Пословно име: NAĐA ŠĐAKOVIĆ PR PRERADA MLEKA I PROIZVODNJA SIRA DOĐAĆA MLEKARA NAĐLIĆ
Скраћено пословно име:

Превода пословног имена

Превода скраћеног пословног имена

Агенција за привредне регистре

24.04.2014 14:33:20

Лични подаци предузетника/ортака

Лични подаци предузетника/ортака

Име Презиме: Нада Шјаковић
Јнб/Лични број: 21.06.955805119

Агенција за привредне регистре

24.04.2014 14:35:07

Одлуке регистратора

Одлуке регистратора

Број акта: Решење о увојању
Број предмета: БП 29953/2014
Датум објаве: 24.03.2014
[Документ](#)

Број акта: Решење о увојању
Број предмета: БП 110476/2013
Датум објаве: 31.10.2013
[Документ](#)

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

<p>Висац и/или Паскис и/или Рајчић Број пословног: БИ 570452012 Датум отварања: 06.07.2012 Датум отварања</p>	<p>Госпа и/или Рајчић и/или Рајчић Број пословног: БИ 070452012 Датум отварања: 06.07.2012 Документ</p>
<p>Госпа и/или Рајчић и/или Рајчић Број пословног: БИ 080452012 Датум отварања: 12.06.2012 Датум отварања</p>	<p>Висац и/или Паскис и/или Рајчић Број пословног: БИ 090452012 Датум отварања: 12.06.2012 Документ</p>
<p>Госпа и/или Рајчић и/или Рајчић Број пословног: БИ 040852012 Датум отварања: 06.06.2012 Датум отварања</p>	<p>Висац и/или Паскис и/или Рајчић Број пословног: БИ 040852012 Датум отварања: 06.06.2012 Документ</p>
<p>Госпа и/или Рајчић и/или Рајчић Број пословног: БИ 04070452012 Датум отварања: 04.06.2012 Документ</p>	<p>Висац и/или Паскис и/или Рајчић Број пословног: БИ 04070452012 Датум отварања: 04.06.2012 Датум отварања</p>
<p>Госпа и/или Рајчић и/или Рајчић Број пословног: БИ 050452012 Датум отварања: 17.04.2012 Документ</p>	<p>Висац и/или Паскис и/или Рајчић Број пословног: БИ 050452012 Датум отварања: 17.04.2012 Датум отварања</p>
<p>Госпа и/или Рајчић и/или Рајчић Број пословног: БИ 02040452012 Датум отварања: 13.03.2012 Документ</p>	<p>Висац и/или Паскис и/или Рајчић Број пословног: БИ 02040452012 Датум отварања: 13.03.2012 Датум отварања</p>

Адреса за привредно пословање

Станије за привредно пословање

М.П.010114101010

04.06.2014 14:05:03

Госпа и/или Рајчић и/или Рајчић
 Број пословног: БИ 06040452012
 Датум отварања: 06.07.2012

Висац и/или Паскис и/или Рајчић
 Број пословног: БИ 06040452012
 Датум отварања: 06.07.2012

Госпа и/или Рајчић и/или Рајчић

Госпа и/или Рајчић и/или Рајчић

Висац и/или Паскис и/или Рајчић
 Број пословног: БИ 04040452012
 Датум отварања: 11.07.2012

Госпа и/или Рајчић и/или Рајчић
 Број пословног: БИ 04040452012
 Датум отварања: 11.07.2012

Госпа и/или Рајчић и/или Рајчић
 Број пословног: БИ 05040452012
 Датум отварања: 11.07.2012

Висац и/или Паскис и/или Рајчић
 Број пословног: БИ 05040452012
 Датум отварања: 11.07.2012

Госпа и/или Рајчић и/или Рајчић
 Број пословног: БИ 06040452012
 Датум отварања: 06.07.2012

Висац и/или Паскис и/или Рајчић
 Број пословног: БИ 06040452012
 Датум отварања: 06.07.2012

Висац и/или Паскис и/или Рајчић
 Број пословног: БИ 02040452012
 Датум отварања: 13.03.2012

Госпа и/или Рајчић и/или Рајчић
 Број пословног: БИ 02040452012
 Датум отварања: 13.03.2012

Висац и/или Паскис и/или Рајчић
 Број пословног: БИ 07040452012
 Датум отварања: 13.03.2012

Госпа и/или Рајчић и/или Рајчић
 Број пословног: БИ 07040452012
 Датум отварања: 13.03.2012

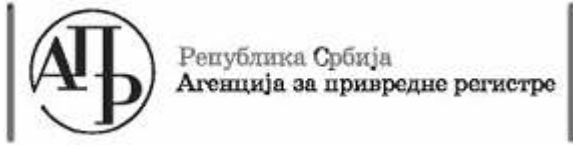
Госпа и/или Рајчић и/или Рајчић

Госпа и/или Рајчић и/или Рајчић

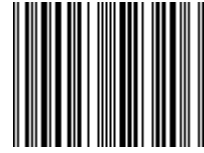
Висац и/или Паскис и/или Рајчић
 Број пословног: БИ 05040452012
 Датум отварања: 11.07.2012

Висац и/или Паскис и/или Рајчић
 Број пословног: БИ 05040452012
 Датум отварања: 11.07.2012

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Република Србија
Агенција за привредне регистре

Регистар привредних субјеката
Број БП 22484/2012

5000056523206

Дана, 13.03.2012. године
Београд

Регистратор Регистра привредних субјеката који води Агенција за привредне регистре, на основу члана 15. став 1. Закона о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре („Службени гласник РС“, бр. 99/2011), одлучујући о регистрационој пријави промене података код **SZR SIRELA NADA ŠIJAKOVIĆ PR MAGLIĆ**, матични број: **54646305**, коју је поднео/ла:

Име и презиме: Нада Шијаковић
ЈМБГ: 2106955805119

доноси

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ регистрациона пријава, па се у Регистар привредних субјеката, региструје промена података код:

**SZR SIRELA NADA ŠIJAKOVIĆ PR
MAGLIĆ**

Регистарски/матични број: **54646305**

и то следећа промена:

- **Промена података о издвојеном месту:**

Уписује се:

Адреса: Карађорђева 8, Војка, Стара Пазова, Србија

Делатност: 4729 - Остала трговина на мало храном у специјализованим продавницама

Образложење

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Подносилац регистрационе пријаве поднео је дана 08.03.2012. године регистрациону пријаву промене података број БП 22484/2012 и уз пријаву је доставио документацију наведену у потврди о примљеној регистрационој пријави.

Проверавајући испуњеност услова за регистрацију промене података, прописаних одредбом члана 14. Закона о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре, Регистратор је утврдио да су испуњени услови за регистрацију, па је одлучио као у диспозитиву решења, у складу са одредбом члана 16. Закона.

Висина накнаде за вођење поступка регистрације утврђена је Одлуком о накнадама за послове регистрације и друге услуге које пружа Агенција за привредне регистре („Сл. гласник РС“, бр. 5/2012).

УПУТСТВО О ПРАВНОМ СРЕДСТВУ:

Против овог решења може се изјавити жалба министру надлежном за положај привредних друштава и других облика пословања, у року од 30 дана од дана објављивања на интернет страни Агенције за привредне регистре, а преко Агенције.

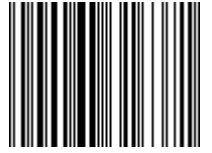
РЕГИСТРАТОР

Миладин Маглов

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Република Србија
Агенција за привредне регистре

5000064316371

Регистар привредних субјеката
БП 95894/2012

Дана, 25.09.2012. године
Београд

Регистратор Регистра привредних субјеката који води Агенција за привредне регистре, на основу члана 15. став 1. Закона о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре („Службени гласник РС“, бр. 99/2011), одлучујући о регистрационој пријави промене података код SZR SIRELA NADA ŠIJAKOVIĆ PR MAGLIĆ, са матичним/регистарским бројем: 54646305, коју је поднео/ла:

Име и презиме: Нада Шијаковић
ЈМБГ: 2106955805119

доноси

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ регистрациона пријава, па се у Регистар привредних субјеката, региструје промена података код:

SZR SIRELA NADA ŠIJAKOVIĆ PR MAGLIĆ

Регистарски/матични број: **54646305**

и то следећа промена:

- **Промена података о издвојеном месту:**

Брише се:

1.

Адреса: Карађорђева 8, Војка, Стара Пазова, Србија

Делатност: **4729** - Остала трговина на мало храном у специјализованим продавницама

Уписује се:

1.

Адреса: Др Ивана Рибара 13, Нови Сад, Нови Сад - град, Србија

Број поште: 21000

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Делатност: 4729 - Остала трговина на мало храном у специјализованим продавницама

Образложење

Подносилац регистрационе пријаве поднео је дана 24.09.2012. године регистрациону пријаву промене података број БП 95894/2012 и уз пријаву је доставио документацију наведену у потврди о примљеној регистрационој пријави.

Проверавајући испуњеност услова за регистрацију промене података, прописаних одредбом члана 14. Закона о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре, Регистратор је утврдио да су испуњени услови за регистрацију, па је одлучио као у диспозитиву решења, у складу са одредбом члана 16. Закона.

Висина накнаде за вођење поступка регистрације утврђена је Одлуком о накнадама за послове регистрације и друге услуге које пружа Агенција за привредне регистре („Сл. гласник РС“, бр. 5/2012).

УПУТСТВО О ПРАВНОМ СРЕДСТВУ:

Против овог решења може се изјавити жалба министру надлежном за положај привредних друштава и других облика пословања, у року од 30 дана од дана објављивања на интернет страни Агенције за привредне регистре, а преко Агенције.

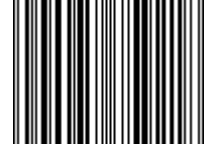
РЕГИСТРАТОР

Миладин Маглов

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

Република Србија
Агенција за привредне регистре

5000078759218

Регистар привредних субјеката
БП 110476/2013

Дана, 31.10.2013. године
Београд

Регистратор Регистра привредних субјеката који води Агенција за привредне регистре, на основу члана 15. став 1. Закона о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре („Службени гласник РС“, бр. 99/2011), одлучујући о регистрационој пријави промене података код **SZR SIRELA NADA ŠJAKOVIĆ PR MAGLIĆ**, са матичним/регистарским бројем: **54646305**, коју је поднео/ла:

Име и презиме: Љубица Жиких
ЈМБГ: 2211957805041

доноси

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ регистрациона пријава, па се у Регистар привредних субјеката, региструје промена података код:

**SZR SIRELA NADA
ŠJAKOVIĆ PR MAGLIĆ**

Регистарски/матични број: **54646305**

и то следећа промена:

- **Промена података о називу:**

Брише се:
SIRELA

Уписује се:
DOMAĆA MLEKARA

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

- **Промена података о пословном имену:**

Брише се:

SZR SIRELA NADA ŠIJAKOVIĆ PR MAGLIĆ

Уписује се:

**NADA ŠIJAKOVIĆ PR PRERADA MLEKA I PROIZVODNJA SIRA
DOMAĆA MLEKARA MAGLIĆ**

Образложење

Подносилац регистрационе пријаве поднео је дана 30.10.2013. године регистрациону пријаву промене података број БП 110476/2013 и уз пријаву је доставио документацију наведену у потврди о примљеној регистрационој пријави.

Проверавајући испуњеност услова за регистрацију промене података, прописаних одредбом члана 14. Закона о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре, Регистратор је утврдио да су испуњени услови за регистрацију, па је одлучио као у диспозитиву решења, у складу са одредбом члана 16. Закона.

Висина накнаде за вођење поступка регистрације утврђена је Одлуком о накнадама за послове регистрације и друге услуге које пружа Агенција за привредне регистре („Сл. гласник РС“, бр. 5/2012).

УПУТСТВО О ПРАВНОМ СРЕДСТВУ:

Против овог решења може се изјавити жалба министру надлежном за положај привредних друштава и других облика пословања, у року од 30 дана од дана објављивања на интернет страни Агенције за привредне регистре, а преко Агенције.

РЕГИСТРАТОР

Миладин Маглов

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

YouTube ^{RS}

Mlekara Sirela Maglic TV reklama

 MlekaraSirela · 1 video 605 views

 0 0 0

 Like About Share Add to

Published on Jul 4, 2013
MLEKARA SIRELA

MLEKO

Sirelino sveže mleko sa min. 3.2% mm, pasterizovano mleko,

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

www.infobis.rs/branka_242_13_mlekara-sirela.html

Most Visited Getting Started Latest Headlines Free HTML Suggested Sites Web Slice Gallery Inbox Gmail Loopia Webmail

Hrana | ugostiteljstvo

Mlekara Sirela
prethodna | Hrana i ugostiteljstvo | sledeća [Vesti iz Mlekara Sirela](#) [GALERIJA FOTOGRAFIJA](#)

Ime: Mlekara Sirela
Delatnost: Prodaja mleka i mlečnih proizvoda
Adresa: Apatin, Branka Radičevića 3a i Partizanskog 12
Telefon: 021/785-813
Mobilni telefon: 021/785-813
Fax: 021/785-813
Radno vreme:
Email: sirela@prodava.net
Web:
PIB: 101270950
Matični broj: 54646305

Opis delatnosti:
Veliki izbor svežih mlečnih proizvoda po proizvođačkim cenama.
Uz kvalitet Vam nudimo i povoljne cene kojima ćete uštedeti neki dinar u svom kućnom budžetu.
Hvala Vam na poverenju. Mlekara "Sirela".
Iz naše kuće u zdravlje vaše!

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

**DOMAĆA
mlekar**

MAGLIĆ

Uskoro novi sajt :)

Uzdravlje!

MINISTARSTVO PRAVOGOSUĐA REPUBLIKE HRVATSKE
Sudski registar

Pretraga subjekata Opće Brzani pretraži Provera imena Upute Komercijalna pravna

Pretraga subjekata Rezultati pretrage

MBS: Naziv/ime Približno podne s orela Trenutno u stečaju Status subjekta -Bi-
OIB: Sud -Bi hrvatski sudovi Prilozi stalne službe Pretraži Poniži

MBS	OIB	Sud	Status	Naziv/ime subjekta	Status način	Adresa
010001109	-	TS Bjelovar	Brisan	SIRELA Industrija mliječnih proizvoda dioničko društvo	Brisano	Bjelovar, Velike Stredice 11

redak 1 - 1 od 1

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

MINISTARSTVO PRAVOSEDIA REPUBLIKE HRVATSKE
Sudski registar

Pretraga subjekata Objave Brisanje subjekata Provera imena Upisi Komentarna pravna

Pretraga subjekata Rezultat pretrage Sudski registar - Podaci o poslovanom subjektu

Zbirka isprava i izvadaka ▾ <ul style="list-style-type: none">+ Zbirka isprava+ Altri izvadaci+ Djelomični aktovi izvadaci+ Pregledni izvadaci+ Djelomični pregledni izvadaci	Podaci
Sadržaj ▾ <ul style="list-style-type: none">+ Temeljni podaci+ Nadležni sud+ MBS	Nadležni sud Trgovački sud u Bjelovaru
Objave ▾ U sustavu ne postoji ni jedna objava	MBS 010001309 Trgovački sud u Bjelovaru brisao je ovaj subjekt (pod nazivom SIRELA industrija mliječnih proizvoda dioničko društvo) dana 22.03.2007. tebejejem TH071205-1

ЗАКЉУЧАК

1. Пословно име и остали елементи индивидуализације привредног друштва, иако сврстани у статусни део привредног права, прате привредно друштво и након оснивања привредног друштва, кроз његово пословање и иступање у правном и привредном промету. У раду је приказано и анализирано на који начин пословно име и остали елементи индивидуализације привредног друштва представљају предуслов стицања својства правног лица и правног субјективитета, јер сви посматрани правни системи, без изузетка, прописују да, пре регистрације привредно друштво мора имати дефинисано и одређено пословно име, седиште, делатност, а самим тим и националну припадност према којој се регистрација врши. То би уједно био и први део главне хипотезе постављене на почетку рада. Касније, у току пословања, привредно друштво, преко својих атрибута, а највише преко свог пословног имена, послује, ступа у привредноправне односе у своје име и за свој рачун и тако гради свој реноме на одређеном тржишту. Пословни сарадници, потрошачи робе или корисници услуга датог привредног друштва, њега управо препознају прво преко пословног имена. Делатност привредног друштва, као веома битан елемент индивидуализације и његов атрибут, са своје стране може утицати на успешно, односно неуспешно пословање привредног друштва у зависности од правилног избора исте, улагања у ефикасност и ефективност производње или пружања услуга, кретања на тржишту у одређеној привредној грани, те од евентуалне јачине привредног друштва, да се у лошим тржишним приликама, уз минималне губитке преоријентише на неку нову и атрактивнију делатност. У раду је приказано да национална припадност привредног друштва може имати великог утицаја на правни субјективитет привредног друштва, јер различити системи оснивања и правне норме које се одређују као тзв. персонално право за утврђивање правног субјективитета, могу бити различите, те се правни субјективитет може изгубити само због премештања седишта привредног друштва

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

из једне у другу државу. Такође, у делу рада које обухвата истраживање – **прилог бр. 2**, приказан и анализиран је случај престанка правног субјективитета узрокованог стицањем лошег пословног угледа. Иако наведено истраживање нема универзални карактер и шири домет, претпостављени закључци, као и проверљиве чињенице воде једином логичном и видљивом приказу, а то је престанак правног субјективитета привредног друштва које обавља веома атрактивну привредну делатност у временском периоду који је био идеалан за добро пословање. Још ако се томе дода да је исти оснивач привредног друштва које је престало, основао привредно друштво са другим именом, истом делатношћу и на истом седишту, онда је закључак веома логичан. Дакле, атрибути привредног друштва, у првом реду пословно име, у току његовог пословања, могу повратно утицати на његов правни субјективитет што би се одразило у престанку постојања привредног друштва, на неки начин предвиђен законом. То би био други део постављене хипотезе на почетку рада и њено потврђивање кроз теоријску и практичну анализу примене правних норми, те кроз примену логичког метода истраживања, компаративног метода и метода анализе садржаја. Као епилог провере и доказивања постављене хипотезе, може се са сигурношћу утврдити да је то правно стање *de lege lata*, а да се евентуално кретање постављеног проблема *de lege ferenda* може предупредити законским прописима само у делу који се тиче губитка правног субјективитета због чињенице промене седишта из једне у другу државу, кроз побољшање система међусобног признавања правног субјективитета привредних друштава које припадају другим државама, уз евентуална условљавања реципроцитетом, да се и заштита домаћих компанија не би занемарила. То би повлачило за собом и устројавање јединственог, међународног регистра компанија свих држава света у циљу претходне заштите њихових атрибута. Други случајеви који се тичу повратног утицаја атрибута привредног друштва на његов правни субјективитет (стицање лошег пословног угледа, неадекватно и неправовремено пословно одлучивање, избор неатрактивне или неисплативе делатности и сл.), спадају искључиво у област коју привредна друштва аутономно уређују и одраз су принципа самосталности привредних друштава у тржишним условима привређивања. Дакле, овде остаје, као и до сада, да свако привредно друштво сноси

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

последнице својих пословних одлука, биле оне добре или лоше за пословање, те се предвиђање *de lege ferenda* не може дати као опште и универзално, већ само преко проучавања конкретних последица пословног одлучивања компанија.

2. У раду је приказано, на више места, да пословно име привредног друштва итекако може утицати на његово пословање и то на више нивоа и у различитим временским периодима. Прво, уколико се посматра почетна позиција тек основаних привредних друштава, несумњиво је да и избор пословног имена, сам по себи може утицати на касније пословање тог привредног друштва. Касније, током пословања привредног друштва, оно свој пословни углед гради управо преко свог пословног имена, и на основу њега га пословни партнери, корисници услуга и потрошачи, препознају на тржишту. На крају, под пословним именом се подразумева и само биће привредног друштва, те се пословно име може пренети на друго привредно друштво, само уз пренос и читавог привредног друштва или његовог претежног дела. А онда, потпуно супротно закључку да пословно име има вишеструки значај за привредно друштво и тржиште, позитивно право у Србији, ревидирањем свог постојећег законодавства, доноси измене које формално тај значај умањују. Наиме, у важећем Закону о привредним друштвима регулише предузетнике, који нису привредно друштво и притом пословно име предузетника изузимају од начела искључивости и тиме законском регулативом отварају могућност евентуалним „легалним“ злоупотребама. Следећа измена, која је можда и значајнија од претходне, тиче се заштите пословног имена која је потпуно изостављена у важећем Закону о трговину у делима нелојалне конкуренције, односно сада непоштене утакмице. Анализом садржине важећих одредби Закона о трговини, посредно се можда и може пронаћи забрана која би се условно односила и на заштиту пословног имена, али би, због изостанка јасних законских одредби, остало дискреционо право судова да о томе одлучују, као о претходном питању у таквим споровима. Такво решење свакако утиче на несигурност у правном промету и никако не осликава стварне потребе за заштитом персоналних обележја привредног друштва, те по мишљењу аутора неоправдано умањује значај пословног имена за све учеснике на тржишту, па и саму државу.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

3. Историјска анализа потребе настанка првих привредних друштава и потребе њиховог правног регулисања, показала је да је чак и у то време привредно друштво пословало на територијама више држава, те да је пословно сарађивало са страним компанијама. Имајући у виду рапидан развој технологије, интернета, *online* пословања, ширења пословања изван националних граница, те билатералну и мултилатералну сарадњу међу државама, затим различите видове интеграција које постоје у свету, процес глобализације и сл., сасвим је природно посматрање и правно регулисање интеракције привредних друштава које припадају различитим државама, правним системима, са различитим културним, економским и привредним наслеђем. Управо такво стање је наметнуло постављање помоћне хипотезе рада, која је тако одређена само за потребе овог рада, док је у реалном животу далеко од помоћне или споредне појаве, а тиче се мултинационалних компанија и заштите њихових атрибута. Наиме, постављена помоћна хипотеза гласи да заштита пословног имена и осталих атрибута мултинационалних компанија није на исти начин постављена као оних које се карактеришу као националне и врше спољнотрговинско пословање, из разлога непостојања јединственог, светског регистра у којем би се налазила база података са свим компанијама које постоје и егзистирају на свим тржиштима. Анализа овако постављеног проблема је показала да се мултинационалним компанијама не признаје правни субјективитет, већ да оне послују у другим државама преко својих филијала, као самосталним правним лицима које се оснивају према правилима државе у којој имају седиште и тада се третирају једнако као националне компаније, а не као мултинационалне. Њихова карактеристика мултинационалности јесте у њиховој унутрашњој организацији и евентуалној потчињености филијала, управи матичне компаније. Дакле, на овај начин посматрајући постављену хипотезу, изводи се закључак, да позитивно право, не познаје мултинационалне компаније као такве, већ на њихово пословање примењује аналогно правне норме које регулишу статус сваке друге компаније. Иако се правно регулишу представништва, продужнице и сл., њихов правни субјективитет или не постоји или је толико ограничен, да не може бити речи о признавању статуса мултинационалне компаније. Изузетак би евентуално

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

представљао правни систем Аустралије, који региструје стране, па и мултинационалне компаније као такве у својим привредним регистрима, као и Европска компанија коју регулише комунитарно право Европске уније. Самим тим, стање ове области посматрано *de lege ferenda* се може изменити, али и побољшати само наднационалном регулацијом мултинационалних компанија, као посебног вида привредних друштава са свим својим специфичностима, условљеним начином њиховог пословања, величином територије на којој послују и сл.

Уколико се претходном дода чињеница да и комунитарно право Европске уније у овој области користи систем упућивања на примену националних законодавастава држава чланица у којима се привредна друштва оснивају, па чак и код Европске компаније, као извесне наднационалне привредне и правне творевине, може се сагледати важност овог дела привредног система једне земље, које се тешко одричу своје ингеренције код регулације правних питања које се тичу ових питања. Иако су уложени велики напори да се статус привредних друштава регулише на јединствен начин, тако нешто неће бити још могуће из разлога постојања мањка воље држава да препусте регулацију или чак потпуно иновирање традиционалног схватања ове области привреде, која може имати веома велике импликације на читав привредни систем једне државе. Уско повезано са претходним јесте и опредељење аутора да националну припадност обрађује код елемената индивидуализације привредног друштва. Кроз анализу, утврђено је да се она може посматрати двојачко и то са два, потпуно супротствалјена становишта. Први, на који је национална припадност третирана у раду, би био да је она правна веза између привредног друштва и државе по чијим прописима је оно стекло правни субјективитет и на чијој територији је регистровано. Као таква, она је неопходна, без обзира на процес глобализације и отварања тржишта. Такође, анализа је потврдила њену важност због међусобног непризнавања субјективитета страних компанија на тржишту друге државе, уз мање изузетке. Друго становиште би било потпуно супротно претходном и уједно је оно чему привредна регулатива треба да тежи, а то је потпуна негација националне припадности баш због процеса глобализације и отварања тржишта. Међутим, за сада је то немогуће из разлога неуједначености националних законодавастава у тој области, непостојања

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

јединственог интернационалног регистра привредних субјеката, али и недостатку воље држава да се одрекну своје регулативе.

4. У раду је основни предмет истраживања стављен у реалан однос према другим сродним појавама, на такав начин да се из једне заокружене целине искристалисао став да ниједан атрибут привредног друштва, па самим тим ни пословно име, његов појам или начела, као и правна регулација и примена у пракси, не може у реалности посматрати изоловано. Потпуно сагледавање сваког атрибута појединачно, као и њиховог заједничког значаја, могуће је једино у анализи њихове међусобне интеракције, са једне страна и интеракције атрибута привредног друштва са другим сродним појавама, са друге стране, као што су: улога државе у њиховој правној регулацији, заштити, регистрацији, надзору над правилном применом и сл., затим повезаности са правима индустријске својине и најзад, њиховим односом са пословним угледом, односно *goodwill* – ом привредног друштва. Тек након такве анализе, могло се доћи до научног објашњавања постављених хипотеза и будућих предвиђања у кретању развоја ове области привредног права. Прилог на крају рада, дат у виду истраживања подељеног на три целине, донекле је „оживео“ расправе о правним нормама којима су регулисани основни институти о којима је вршена анализа у раду – пословног имена, његових начела, заштите, регистрације, делатности, пословног угледа и сл. Самим тим, закључци изнети након анализе предмета рада, добијају нову димензију, која је итекако применљива у пракси и која би могла да допринесе бољој правној регулативи одређених института, по угледу на упоредноправна решења, али и на основу самих резултата до којих се дошло у овом раду, преко самосталне анализе аутора рада.

5. Имајући у виду правни систем Републике Србије, како по овим питањима, тако и у другим областима права, може се констатовати да је за протекли период, од почетка XXI века, карактеристично преузимање правних решења из комунитарног права или увођење решења које као услов поставља Европска уније, без довољног уважавања правног, друштвено – политичког и културног наслеђа земље. Другим речима, веома велики број института је инкорпориран у позитивно право, простим преузимањем, а да није створен адекватан амбијент у друштву и

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

стварности у којој ће се такве норме примењивати. Иако је европски пут Србије природно, географски и економски без алтернативе, мада има и супротних тврдњи, једна деценија реформисања правног система би требала бити довољна да се након ње виде први позитивни резултати. Како и након истека те деценије, нема већих повољних резултата, осим политичких превирања и демагошких говора, а реформе се константно врше и то по два и више пута у истим областима, очигледно је да је приступ реформама погрешан. Дакле, остаје или промена приступа и начина реформисања читавог правног, па и привредног система земље или још далек пут до „економије и живота благостања“.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Anderson, A. Ronald: *Business law*; Cincinnati West, Chicago, 1981.;
2. Анђелић, Драган и Јовићевић, Предраг: *Анализа финансијских извештаја и пословање предузећа*; Зборник радова Факултета за економију и инжењерски менаџмент у Новом Саду, бр. 1/2008, стр. 183-198.
3. Арсић, Зоран: *Друштвена одговорност корпорација*; „Зборник радова Правног факултета у Новом Саду“ бр. 2/2011;
4. Арсић, Зоран и Марјански, Владимир: *Право привредних друштава*; Нови Сад, 2015.;
5. Arnold G., Denis: *Libertarian Theories of the Corporation and Global Capitalism*; *Journal of Business Ethics*, Vol. 48, No. 2 (Dec., 2003), pp. 155-173 Published by: Springer Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/25075173> - приступљено 14.01.2010. године;
6. Archel, Pablo: *On the nature of goodwill and its amortisation polisy effects*; <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.201.5316&rep=rep1&type=pdf> - приступљено 14.04.2014. године;
7. Аврамовић, Ненад: *Право Европске уније*; Нови Сад, 2009.;
8. Бабић, Илија: *Привредно право – први део*; Београд, 1998.;
9. Бабић, Илија: *Привредно право*; Београд, 2006.;
10. Backer C. Larry: *Global Panopticism: States, Corporations, and the Governance Effects of Monitoring Regimes*; *Indiana Journal of Global Legal Studies* Vol. 15 #1 (Winter 2008);
11. Барбић, Јакша: *Право друштава, књига прва - опћи дио*; Загреб, 1999.;
12. Барбић, Јакша: *Право друштава, књига друштава – друштва капитала*; Загреб, 2000.;
13. Барбић, Јакша: *Право друштава, књига друштава – друштва капитала*; треће измењено и допуњено издање, Загреб, 2005.;
14. Барбић, Јакша: *Закон о трговачким друштвима, Закон о судском регистру, Правилник о начину уписа с обрасцима, упута с уводним објашњејима, напоменама и абеџедним казалима*; друго, допуњено издање, Загреб, 2005.;
15. Бесаровић, Инес: *Пословно право*; Београд, 2004.;
16. Биро, Золтан: *Коментар Закона о сузбијању нелојалне утакмице и монополистичких споразума*; Београд, 1976.;
17. Будимир, Немања: *Балансирање гудвила*; *Економија – теорија и пракса*, година VII, бр. 4, стр. 69-89.
18. Boyle & Birds: *Company Law*; London, 1995.;
19. Варга, Синиша: *Интелектулане творевине које се не сматрају проналасцима*; „Право и привреда“ бр. 4-6/2010
20. Варади, Т., Бордаш, Б., Кнежевић: *Међународно приватно право*; Нови Сад, 2001.;
21. Васиљевић, Мирко: *Коментар Закона о предузећима*; Београд, 1996.;

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

22. Васиљевић, Мирко: *Пословно право*; Београд, 1999.;
23. Васиљевић, Мирко: *Пословно право*; Београд, 2004.;
24. Васиљевић, Мирко: *Компанијско право (Право привредних друштава Србије и Европске уније)*; Београд, 2005.;
25. Васиљевић, Мирко: *Коментар Закона о привредним друштвима*; Београд, 2006.;
26. Васиљевић, Мирко: *Компанијско и трговинско право*; Приручник за полагање правосудног испита, Београд, 2008.;
27. Васиљевић, Мирко: *Компанијско право, Право привредних друштава*; Београд, 2012.
28. Васиљевић, Мирко: *Трговинско право*; Београд, 2014.;
29. Вилус, Јелена: *Хармонизација права СР Југославије са правом Европске уније у области правне заштите потрошача*; „Право и привреда“ бр. 5-8, 1996.;
30. Вучковић, Марија: *Облигационо право*; Београд, 1989.;
31. Вујаклија, Милан: *Лексикон страних речи и израза*; Београд 1988.;
32. Вукадиновић, Д. Радован: *Међународно пословно право, општи део*; Крагујевац, 2005.;
33. Вукадиновић, Д. Радован: *Право Европске уније*; Крагујевац, 2006.;
34. Вукадиновић, Д. Радиван: *Опциони инструменти као нови метод хармонизације права у ЕУ*; „Правни живот“ бр. 12/2012.
35. Вучићевић, Душан: *Теоријски аспекти и основне поставке финансијске анализе*; Школа бизниса, бр. 2/2012, стр.83 – 96.
36. Wilson P., Eddy: *Corporations, Minors, and Other Innocents: A Reply to R. E. Ewin*; *Journal of Business Ethics*, Vol. 13, No. 10 (Oct., 1994), pp. 761-774 Published by: Springer Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/25072588> - приступљено 14.01.2010. године;
37. Getz George: *Business Law*; Fifth edition, Glencoe Publishing Company, 1977.;
38. Грујић, Бранислав: *Енглеско српски речник*; Подгорица, 1991.;
39. Gugeshashvili, Gvantsa: *Is Goodwill Synonymous with Reputation?*; http://www.juridicainternational.eu/public/pdf/ji_2009_1_126.pdf. – приступљено 14.04.2014. године.
40. Guinnane, Timothy, Harris, Ron, Lamoreaux R., Naomi and Rosenthal, Jean-Laurent: *Putting the Corporation in its Place*; Oxford University Press on behalf of the Business History Conference. Advance Access publication July 19, 2007;
41. Дабовић Атанасовска, Јадранка и Гавриловић, Ненад: *Европско право и изградња принципа за спровођење права интелектуалне својине*; „Правни живот“ бр. 11/2013.
42. D. Lasok and P.A. Stone: *Conflikt of Laws in the European Community*; Professional Books Limited, 1987., str. 90.;
43. Дедеић, Предраг: *Етичко пословање и лукративни циљ*; «Правни живот» бр. 11/2006.;
44. Дивљак, Драго: *Компаније – заштита и сукоби интереса*; Нови Сад, 2003.

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

45. Ђорђевић, Мирослав: *Основи привредног система и системски приступ привредном развоју*; Крагујевац, 2004.;
46. Елијас, Норберт: *Процес цивилизације*; Издавачка књижарница Зорана Стојановића, Сремски Карловци, Нови Сад, 2001.;
47. Zumbansen, Peer: *The Parallel Worlds of Corporate Governance and Labor Law*; Project Muse, Canada Research Chair in the Transnational and Comparative Law of Corporate Governance, Osgoode Hall Law School, York University, Toronto, Canada (<http://www.osgoode.yorku.ca/faculty/peerzumbansen.html>) – приступљено 14.01.2010. године;
48. Ivamy: *Company Law*; London, 1978.;
49. Ивановић Ђукић, Маја: *Промовисање друштвено одговорног пословања предузећа у Србији*; „Социологија“ бр. 1/2011, преузето са <http://www.doiserbia.nb.rs/img/doi/0038-0318/2011/0038-031811010211.pdf> - приступљено 07.04.2014. године;
50. Илић, Гордана: *Слобода оснивања предузећа у праву Европске уније*; „Право и привреда“ бр. 5-8, 1998.;
51. Jachtenfuchs, Markus: *The Governance Approach to European Integration*; *Journal of Common Market Studies*, 2001., стр. 245 – 264.
52. Јанковец, Ивица: *Привредно право*; Београд, 1996.;
53. Jentz A. Gaylord, Miller Leroy Roger, Cross B. Frank: *West Business Law*; Fifth edition, West publishing company, 1993.;
54. Јевремовић, Петровић. Татјана: *Европско затворено друштво – Societas Privata Europaea (SPE)*; „Право и привреда“ бр. 9-12/2009;
55. Јовановић, Владимир: *Заштита фирме од нелојалне утакмице*; *Анали Правног факултета у Београду*, јул-децембар 1959.;
56. Јовановић, Владимир: *Привредно право, привредне организације*; Београд, 1961.;
57. Јовановић, Владимир: *Предузећа и друштва према Закону о предузећима*; Београд, 1990.;
58. K. Hopt, *Company law in the European Union, Harmonization or Subsidiarity*, Saggi, Conference e seminary, prilog br. 31, UNIDROIT, Rome, 1998.;
59. Кнежевић, Мирјана: *Индивидуална обележја привредних друштава*; „Правни живот“, бр. 11/2006.;
60. Кнежевић, Мирјана: *Елементи индивидуализације привредног друштва*; «Право – теорија и пракса» бр. 9-10/2007.;
61. Костадиновић, С., Рачић, М., Љубојевић, Г.: *Пословно право*; Нови Сад, 2006.;
62. Круљ, Врлета: *Нешто о привредном праву из историјског угла*; «Анали Правног факултета у Београду», бр. 3-4/85, стр.404.;
63. Лабус, Мирољуб: *Основи економије*; Београд, 2007.;
64. Ледић, Драгудин: *Право друштава и трговинско право*; *Огледи, Правни факултет, Ријека*, 2002.;

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

65. Lewis S Black, Jr: *Why Corporations choose Delaware*; 2007. https://corp.delaware.gov/pdfs/whycorporations_english.pdf - приступљено 20.12.2015.године.
66. Lipton, Phillip and Herzberg, Abe: *Understanding Company law*; Melbourn, Australia, 2000.;
67. Лукић, Д. Радомир и Живковић, А. Мирослав: *Увод у право*; Београд, 1995.;
68. Малешевић, Н. Ђоко и Мирослав, С. Чавлин: *Пословна анализа*; Нови Сад, 2009.
69. Марков, Слободанка и Марјановић, Милош: *Основи социологије*, Нови Сад, 1996.;
70. Марковић, Слободан: *Право интелектуалне својине*; Београд, 2000.;
71. Марковић: *Две теорије о правној природи трговачког друштва*; Београд, 1934.;
72. Марковић Бајаловић, Дијана: *Сукоб закона о привредним друштвима*; „Правни живот“ бр. 11/2013.;
73. Марковић, Маријана: *Негативан публицитет регистра привредних субјеката*; „Право и привреда“ бр.1-4/2008.
74. Миладиновић, Зоран: *Нелојална конкуренција и монополистичко понашање*; „Право – теорија и пракса“, бр. 3, 2002.;
75. Миладиновић, Зоран: *Практикум за право индустријске својине и ауторско право*; Ниш, 2003.;
76. Милановић, Братислав: *Пословно право, Право привредних друштава*; Краљево, 2007.;
77. Миленовић, Дара: *Субјекти привредног права*; Ниш, 1997.;
78. Милић, Војин: *Социолошки метод*; Београд, 1996.;
79. Милић П., Димитрије: *Грађанскоправна заштита патентног права*; „Право и привреда“ бр. 11/2012.
80. Миловановић, С.; Царић, М., Ђорђевић, М.: *Доминантне струје мисли економске теорије*; „Зборник радова Факултета за економију и инжењерски менаџмент“ бр. 1, Нови Сад, 2008.;
81. Миљковић, Александар: *Финансијска анализа*; Нови Сад, 2008.
82. Мирковић, Д., Поповић, В.: *Трговинско право, статусни дио – привредна друштва*; Бијељина, 2007.;
83. Мићаловић, Миодраг: *Ново привредно законодавство*; Зборник реферата са Научног скупа одржаног 5. маја 2005.године на Правном факултету у Крагујевцу, Крагујевац, 2005.;
84. Муминовић, Саша и Павловић, Владан: *Утицај концепта друштвено одговорног понашања на рентабилност компанија (Студија случаја групација Aquafil Италија)*; „Индустрија“ бр. 1/2011.
85. Николић, Душан: *Увод у систем грађанског права*; Нови Сад, 1999.;
86. Paul Craig and Grainne de Burca: *EU Law - text, cases and materials*; Oxford, University Press, 2003.;
87. Pennington: *Company Law*; London, 1995.;
88. Петровић, Наташа: *Кодекс пословне етике*; «Правни живот» бр. 11/2006.;

Шкорпић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

89. Попов, Ђорђе и Станковић, Фуада: *Основи економије*; Нови Сад, 1998.;
90. Радоњић, Драган: *Корпоративно управљање и нови Закон о привредним друштвима*; „Ново привредно законодавство“, зборник радова са Научног скупа одржаног на Правном факултету у Крагујевцу, Крагујевац, 2005.
91. Радуловић, Бранко: *Држава – улога политике у економији*; Београд, 2007.;
92. Рајчевић, Марко: *Пословно право*; Бања Лука, 2007.;
93. Ристић, Душан: *Меглонализација друштва*; Журнал за социологију, бр.3, 2005.;
94. Rocchi J., Thomas, B.A, LL.B.: *Guide to Canadian Business law*; Toronto, Canada, 1976.;
95. Rosenberg R., Robert, Ott G., William, Byers E., Edward and Brown W., Gordon: *Business law, With UCC Applications, Sixth edition*; USA, 1983.;
96. Салма: *Појам и развој фирме*; Гласник адвокатске коморе Војводине бр. 2/71, стр. 6-27.;
97. Scharpf, Fritz: *Notes Towors a Theory of Multilevel Governing in Europe*; Max – Planck – Institut fur Gasellschaftsforschunh, 2000., стр. 2 – 32.
98. Schwartz S., Mark: *A Code of Ethics for Corporate Code of Ethics*; Journal of Business Ethics, Vol. 41, No. 1/2, The Role of the Business Person in the Fabric of Society (Nov. - Dec., 2002), pp. 27-43 Published by: Springer Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/25074904> - приступљено 14.01.2010. године;
99. Schrader E., David: *The Corporation and Profits*; Journal of Business Ethics, Vol. 6, No. 8 (Nov., 1987), pp. 589-601 Published by: Springer Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/25071706> - приступљено 14.01.2010. године;
100. Schuster J., Ernest: *The Nationality and Domicil of Trading Corporations*; Problems of the War, Vol. 2, Papers Read before the Society in the Year 1916 (1916), pp. 57-85 Published by: Cambridge University Press on behalf of the British Institute of International and Comparative Law Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/742658> - приступљено 14.01.2010. године;
101. Sharrock M., Lisa; *The Future of Domain Name Dispute Resolution: Crafting Practical International Legal Solutions from within the UDRP Framework*; Duke Law Journal, Vol. 51, No. 2 (Nov., 2001), pp. 817-849 Published by: Duke University School of Law Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/1373211> - приступљено 14.01.2010. године;
102. Smith, K. and Keenan, D.: *Company Law*; London, 1983.;
103. Sollars G., Gordon: *The Corporation as Actual Agreement*; Business Ethics Quarterly, Vol. 12, No. 3 (Jul., 2002), pp. 351-369 Published by: Philosophy Documentation Center Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/3858021> - приступљено 14.01.2010. године;
104. Спасојевић, Соња: *Колизија географских ознака и жигова у смислу Уредбе ЕУ бр. 510/2006*; „Право и привреда“ бр. 4-6/2010.;

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

105. Спиrowић – Јовановић, Луција: *Трговинско право*; Београд, 2004.;
106. Спиrowић – Јовановић, Л., Дабић, Љ.: *Статусно трговинско право*; Београд, 2006.;
107. Спиrowић – Јовановић, Л., Дабић, Љ.: *Трговинско право*; Београд, 2008.;
108. Стефановић, Златко: *Право Европске уније*; Београд, 2003.;
109. Стефановић, Златко: *Пословно право за економисте и менаџере са елементима увода у право, стварног и облигационог права*; Бор, 2003.;
110. Sudararajan, Venkatesan: *Accounting for Goodwill*; <http://www.satyameva-jayate.net/GW.htm> - приступљено 14.04.2014. године;
111. Tregoning, Ian: *The meaning and nature of goodwill in the tax context*; http://sites.thomsonreuters.com.au/journals/files/2010/10/j03_v039_ATRE_V_pt03_tregoning_offprint.pdf - приступљено 14.04.2014. године
112. Тот, Ана: *Историја економске мисли*; Суботица, 1994.;
113. Трифковић, Милош: *Нелојална утакмица*; Сарајево, 1990.;
114. Трипковић, Милан: *Србија и Војводина у европским интеграцијама: између потреба и могућности*; Социјални капитал и друштвена интеграција, Нови Сад, 2006.;
115. Ћирић, Александар: *Улога државе у спољнотрговинском промету*; „Право и привреда“ бр. 5-8, 1998.;
116. Farrar: *Company Law*; London and Edinburgh, 1988.;
117. Ferguson, Paul and Ferguson, Glenis: *Industrial Economics*; London, 1994.;
118. Foster, Nigel: *EC law*; Oxford 2003.;
119. Hamilton: *The Law of Corporations*; Minnesota, 1991.;
120. Harrigel, Gary: *A new wave in the history of corporate governance*; Published by Oxford University Press on behalf of the Business History Conference, 2007.
121. Horwitz R., Jill and Fremont-Smith R., Marion: *The Common Law Power of the Legislature: Insurer Conversions and Charitable Funds*; The Milbank Quarterly, University of Michigan; Harvard University Vol. 83, No. 2 (2005), pp. 225-246 URL <http://www.jstor.org/stable/30045613> - приступљено 14.01.2010. године.
122. Царић, С., Ђурђевић, Д., Вилус, Ј., Дивљак, Д.: *Међународно привредно право*; Нови Сад, 2007.;
123. Царић, С. Витез, М., Мркшић, Д.: *Привредно право за економисте*; Нови Сад, 2003.
124. Царић, Славко: *Правни положај привредних организација*; Нови Сад, 2000.;
125. Царић, С., Шогоров, С., Ђурђевић, Д., Вилус, Ј.: *Међународно привредно право*; Нови Сад, 1996.;
126. Charkesworth & Morse: *Company Law*; London, 1995.;
127. Conard F. Alfred: *An Overview of the Laws of Corporations*; Michigan Law Review, Vol. 71, No. 4 (Mar., 1973), pp. 621-690 Published by: The

Шкорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

- Michigan Law Review Association Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/1287786> - приступљено 14.01.2010. године;
128. Цветковић, Н. Предраг: *Увод у право светске трговинске организације*; Ниш, 2010.;
 129. Шаркић, Срђан: *Опита историја државе и права*; Београд, 1995.;
 130. Шкорић, Сања: *Злупотреба доминантног положаја на тржишту*; магистарска теза, Нови Сад, 2009.;
 131. Шкорић, Сања: *Јавна предузећа и злоупотреба доминантног положаја на тржишту*; „Право и привреда“ бр. 9-12/2009;
 132. Шкорић, Сања: *Тржишна доминација и њена злоупотреба*; Београд, 2010.;
 133. Шкорић, Сања: *Државни утицај на тржишну доминацију и њену злоупотребу*; „Право и привреда“ бр. 7-9/2010.;
 134. Шогоров, Стеван: *Природа уговора о привредном друштву*; „Ново привредно законодавство“, зборник радова са Научног скупа одржаног на Правном факултету у Крагујевцу, Крагујевац, 2005.
 135. Шуман, Јанко: *Нелојална утакмица, Коментар Закона о сузбијању нелојалне утакмице*; Београд, 1939.

Правни прописи:

1. Закон о привредним друштвима, „Службени гласник РС“ бр. 36/2011 и 99/2011, 83/2014-др.закон и 5/2015;
2. Закон о привредним друштвима „Службени гласник РС“ бр. 125/2004;
3. Закон о банкама „Службени гласник РС“ бр. 107/2005, 91/2010 и 14/2015;
4. Закон о јавним предузећима, „Службени гласник РС“ бр. 119/2012 и 116/2013 – аутентично тумачење и 44/2014 – др. закон;
5. Закон о регистрацији привредних субјеката „Службени гласник РС“ бр. 55/2004, 61/2005 и 111/2009;
6. Закон о трговачким друштвима, „Народне новине Републике Хрватске“ бр. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 152/11, 111/12 и 68/13;
7. Закон о привредним друштвима „Службени гласник Републике Српске“ бр. 01- 1882/08;
8. Закон о трговини „Службени гласник РС“ бр. 53/2010 и 10/2013;
9. Закон о приватним предузетницима „Службени гласник СРС“ бр. 54/89 и 9/90 „Службени гласник РС“ бр. 19/91, 46/91, 31/93- одлука УСРС, 39/93, 53/93, 67/93, 48/94, 53/95, 35/2002 и 101/2005;
10. Закон о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре „Службени гласник РС“ бр. 99/2011 и 83/2014;
11. Закон о трговини „Службени лист СРЈ“ бр. 32/93, 50/93, 41/94, 29/96 и „Службени гласник РС“ бр. 101/2005;
12. Закон о трговини „Службени гласник Републике Српске“ бр. 01-61/07;

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

13. Кривични законик „Службени гласник РС“ бр. 85/2005, 88/2005 – испр., 107/2005 – испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013 и 108/2014;
14. Закон о предузећима „Службени лист СРЈ“ бр. 26/96, 33/96, 29/97, 59/98, 74/99 и 36/2002;
15. Закон о облигационим односима „Службени лист СФРЈ“ бр. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 и „Службени гласник СРЈ“ бр. 31/93;
16. Устав Републике Србије „Службени гласник РС“ бр. 98/2006
17. Устав Републике Хрватске „Народне новине“ бр. 56/90, 135/97, 8/98, прочишћен текст, 113/2000, 124/2000 и 28/2001;
18. Закон о изменама и допунама Закона о трговачким друштвима „Народне новине Републике Хрватске“ бр. 68/13,
19. Законик трговачки из 1860. године;
20. Закон о акционарским друштвима из 1896. године;
21. Трговачки законик за Краљевину Југославију из 1937. године;
22. Закон трговачки за Хрватску и Славонију;
23. Закон о Агенцији за привредне регистре „Службени гласник РС“ бр. 55/2004, 111/2009 и 99/2011;
24. Закон о судском регистру Републике Хрватске „Народне новине“ бр. 1/95, 5796, 1/98, 30/99, 45/99, 54/05;
25. Грађански законик за краљевину Србију са коментаром и Трговачки законик: Законик трговачки (1860), Закон о акционарским друштвима (1896); Приређивач Лаза Урошевић, Београд: Издавачка књижарница Геце Кона, 1917;
26. Трговачки закон за Краљевину Југославију из 1937., Редакцијски колегијум: Маџар, Љубомир, Бусарац Радомир и Словић, Драгослав, Финекс, Београд, 1993.
27. Zakonski članak XXXVII. : 1895. zajedničkoga ugarsko-hrvatskoga državnoga sabora o povlasticah na izume, SBORNIK Zakonah i Naredabah valjanih za Kraljevine Hrvatsku i Slavoniju, komad XVIII, 1895.g.

Интернет извори:

<http://www.propissoft.propissoft.rs/>
http://www.companylawclub.co.uk/topics/registering_a_company.shtml,
<http://www.namella.com>
http://www.companylawclub.co.uk/topics/company_names.shtml
https://corp.delaware.gov/pdfs/whycorporations_english.pdf
<http://pretraga2.apr.gov.rs/ObjedinjenePretrage/Search/Search>
<http://www.jstor.org/stable/742658>
<http://sh.wikipedia.org/wiki/Globalizacija/>
<http://e-drustvo.org/proceedings/YuInfo/2013/html/pdf/592.pdf>
<http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/text/110706serbian.pdf>
http://sh.wikipedia.org/wiki/Multinacionalna_korporacija/

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

<http://www.jstor.org/stable/25075173>
http://www.ips-dc.org/reports/top_200_the_rise_of_corporate_global_power/ -
<http://www.osgoode.yorku.ca/faculty/peerzumbansen.html>
<http://www.jstor.org/stable/25075173>
<http://www.worker-participation.eu/Europa-AG-SE/History/>
<http://www.eur-lex.europa.eu/>
<http://www.worker-participation.eu/European-Company-SE/Review-2010-13/500-active-European-Companies-SE/>
<http://www.companieshouse.gov.uk/about/gbhtml/gpo6.shtml#intro/>
http://ec.europa.eu/internal_market/company/modern/index_en.htm/
http://www.ec.europa.eu/internal_market/company/docs/epc/proposal_en.pdf/
http://ec.europa.eu/internal_market/company/modern/index_en.htm/
<http://www.jstor.org/stable/1373211>
http://www.techterms.com/definition/domain_name
http://en.wikipedia.org/wiki/Domain_name
http://en.wikipedia.org/wiki/Domain_name
http://www.companylawclub.co.uk/topics/protecting_a_company_name.shtml
<http://www.rnids.rs/en/history-of-rnids>
<http://www.companieshouse.gov.uk/about/functionsHistory.shtml>
<http://www.apr.gov.rs/>
<http://pretraga2.apr.gov.rs/ObjedinjenePretrage/Search/Search/>
<http://sudreg.pravosudje.hr/registar/?p=150:1:0::NO:1,28::>
<http://www.companieshouse.gov.uk/links/introduction.shtml#reg>
http://www.companieshouse.gov.uk/about/corporateDocuments/AnnualReportFront2012_13.pdf
<http://www.sos.ca.gov/admin/about-the-agency.htm>
<http://www.sec.gov/>
<http://www.abr.gov.au/>
http://www.asic.gov.au/asic/ASIC.NSF/byHeadline/Search_business_names
http://zis.gov.rs/upload/documents/pdf_sr/pdf_o_nama/GI2012%20final_web.pdf
http://zis.gov.rs/upload/documents/pdf_sr/pdf/Informator/2014/Informator_2014_februar.pdf
<http://pressonline.rs/plus/tehnolo/306095/rat-se-nastavlja-apple-i-samsung-opet-na-sudu.html>
http://www.profitmagazin.com/izdanje/broj_6.57.html
http://www.agr.unizg.hr/cro/o_nama/upis/doc/afz_ms_rjecnik_pojmova_definicije.pdf
<http://www.e-conomic.co.uk/accountingsystem/glossary/goodwill>
<http://marketingmreza.rs/ekonomija-ugleda-kakojereputacija/postala/najvaznija/vrednost/kompanija/>
<http://bizlife.rs/vesti/25098-a>

Шќорић, Сања: Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање; Нови Сад, 2016.

http://www.profitmagazin.com/izdanje/broj_6.57.html

<http://www.merz.gov.rs/sites/default/files/Национална стратегија одрживог развоја Републике Србије.pdf>

<http://www.doiserbia.nb.rs/img/doi/0038-0318/2011/0038-03181101021I.pdf>

<http://www.jstor.org/stable/25071706>

<http://www.nis.eu/saradnja-radi-razvoja>

<http://www.divineceroline.com/life-etc/carrer-money/business-black-list-which-companies/break/rules>

<http://www.hrotoday.com/files/CRBlackList.pdf>

http://www.profitmagazin.com/izdanje/broj_6.57.html

<http://www.satyameva-jayate.net/GW.htm>

http://www.juridicainternational.eu/public/pdf/ji_2009_1_126.pdf

http://sites.thomsonreuters.com.au/journals/files/2010/10/j03_v039_ATREV_pt03_tregoning_offprint.pdf

<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.201.5316&rep=rep1&type=pdf>

<http://boundless.com/accounting/controlling-and-reporting-of-intangible-assets/types-of-intangible-assets/goodwill/>

<http://studytetime.com/about-goodwill/10-methods-of-valuation-of-goodwill>

<http://ekfak.kg.ac.rs/sites/default/files/nastava/Novi%20Studijski%20Programi/IV%20godina/PoslovneFinansije/Predavanja/II%20Racio%20analiza%202011.pdf>